

**İLKOKUL DÜZEYİNDEKİ
ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİLERE
YÖNELİK DESTEK EĞİTİM ODASININ
YÜRÜTÜLMESİNDE KARŞILAŞILAN
SORUNLAR VE SORUNLARA YÖNELİK
ÇÖZÜM MÜDAHALELERİ**

**Doktora Tezi
Ercan ÖPENGİN
Eskişehir 2018**

**İLKOKUL DÜZEYİNDEKİ ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİLERE YÖNELİK
DESTEK EĞİTİM ODASININ YÜRÜTÜLMESİNDE KARŞILAŞILAN
SORUNLAR VE SORUNLARA YÖNELİK ÇÖZÜM MÜDAHALELERİ**

Ercan ÖPENGİN

DOKTORA TEZİ
Üstün Zekâlıların Eğitimi Programı
Özel Eğitim Anabilim Dalı
Danışman: Doç. Dr. Hasan GÜRGÜR

Eskişehir
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temmuz 2018

Bu tez çalışması BAP Komisyonunca kabul edilen 1601E010 no.lu proje kapsamında desteklenmiştir.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Brcan ÖPENGİN'in "İlkokul Düzeyindeki Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Destek Eğitim Odasının Yürütülmesinde Karşılaşılan Sorunlar ve Sorunlara Yönelik Çözüm Müdahaleleri" başlıklı tezi 02.07.2018 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek "Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddeleri uyarınca Özel Eğitim Anabilim Dalı Üstün Zekalılar Öğretmenliği Doktora Programında, Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Unvanı-Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Doç. Dr. Hasan GÜRGÜR

Üye : Prof. Dr. Uğur SAK

Üye : Prof. Dr. Oktay Cem ADIGÜZEL

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Feyzullah ŞAHİN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Şule GÜÇYETER

Prof.Dr. Handan DEVECİ
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖZET

İLKOKUL DÜZEYİNDEKİ ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİLERE YÖNELİK DESTEK EĞİTİM ODASININ YÜRÜTÜLMESİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE SORUNLARA YÖNELİK ÇÖZÜM MÜDAHALELERİ

Ercan ÖPENGİN

Özel Eğitim Anabilim Dalı

Üstün Zekâlıların Eğitimi Programı

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temmuz 2018

Danışman: Doç. Dr. Hasan GÜRGÜR

Bu araştırmanın genel amacı bir ilkokulda üstün yetenekli öğrencilere yönelik düzenlenen destek eğitim odası uygulaması sürecinde karşılaşılan sorunların belirlenmesi ve bu sorunlara yönelik gerçekleştirilen müdahalelerin incelenmesidir. Araştırma, eylem araştırması şeklinde desenlenmiştir. Araştırma Eskişehir ilinde yer alan bir ilkokulda gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcıları ise okul müdürü, destek eğitim odası öğretmenleri, destek eğitim odasına devam eden üstün yetenekli öğrenciler, bu öğrencilerin velileri, destek eğitim odasına sınıfından öğrenci giden genel sınıf öğretmenleri, araştırmacı, tez izleme ve geçerlik kurulu üyeleridir. Araştırmada veri toplama araçları olarak yarı-yapılandırılmış görüşme formları, video kayıtları, ses kayıtları, gözlem notları, tez izleme ve geçerlik komitesi toplantı kararları, öğretmen ve öğrenci yansıtmaları, araştırmacı günlüğü ve belgeler kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler sistematik analiz yaklaşımı ile analiz edilmiştir. Araştırma sürecinde elde edilen bulgular sonucunda okulda üstün yetenekli öğrencilere yönelik destek eğitim uygulamasının genel olarak paydaşlar tarafından olumlu değerlendirildiği belirlenmiştir. Uygulamaya yönelik var olan olumlu algıya karşın özellikle okul ders saatleri içerisinde yürütülmesinden kaynaklı sorunlar yaşandığı görülmüştür. Araştırma sonucunda üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim odası uygulamasının etkili olması için genel eğitim sınıfı ile eşgüdümün sağlanması ve üstün yetenekliler eğitimi alanında uzman öğretmenlerin görevlendirilmesinin gerekliliği ön plana çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Üstün yetenekli öğrenciler, Destek eğitim odası, Eylem araştırması.

ABSTRACT

PROBLEMS ENCOUNTERED DURING THE IMPLEMENTATION OF A RESOURCE ROOM FOR GIFTED STUDENTS AT PRIMARY SCHOOL LEVEL AND MEASURES FOR INTERVENING IN THESE PROBLEMS

Ercan ÖPENGİN

Department of Special Education

Programme in Gifted Education

Anadolu University, Graduate School of Educational Sciences, July 2018

Advisor: Associate, Prof. Dr. Hasan GÜRGÜR

The present research aims at determining the problems encountered during the implementation of a resource room for gifted students at a primary school and examining the measures developed for dealing with these problems. Structured as an action research, the research project was carried out in a primary school in the Eskisehir province of Turkey. Participants of the research consisted of the school headmaster, the teacher of the resource room, gifted students attending the resource room, parents of gifted students, classroom teachers whose students attended the resource room, researchers and the members of doctoral supervision and evaluation board. Data used in the research were collected through semi-structured interview forms, audio and video recordings, observation notes, meeting minutes of the doctoral supervision and evaluation board, feedback and reflections of the teacher and the students, the researcher's diary and documents. The research data were analyzed using the systematic analysis approach. The findings obtained through this research suggest that the stakeholders in general positively evaluated the implementation of the resource room for the gifted students at the school. Despite the positive perception of the resource room, it was observed that several problems occurred because the program was carried out during regular class hours. The study showed that in order for the gifted student resource room to be efficient it should be implemented in coordination with classroom teachers and it should be managed by teachers who are expert in the field of gifted students.

Keywords: Gifted students, Resource room, Action research.

TEŞEKKÜR

Öncelikle 2008 yılında, Eskişehir’e adım attığım ilk günden bu yana birlikte çalışmaktan onur ve gurur duyduğum, değerli Hocam Prof. Dr. Uğur Sak’a minnettarım. Bu tez sürecinde tanıdığım ve tanımaktan mutluluk duyduğum, özellikle eylem araştırmasının o zorlu sürecinde bana rehberlik eden tez danışmanım Doç.Dr. Hasan Gürgür’e çok teşekkür ederim.

Uzun süren tez sürecinde büyük bir özveri ile katılım gösterdiği tez izleme toplantılarında, yapıcı eleştiri ve engin tecrübeleriyle çalışmaya katkıda bulunan Prof. Dr. Oktay Cem Adıgüzel’e teşekkür ederim. Yoğun iş tempolarına rağmen tez savunma jürisine katılan ve önerileri ile bu çalışmaya katkı sunan kıymetli hocalarım Dr. Öğretim Üyesi Şule Güçyeter ve Dr. Öğretim Üyesi Feyzullah Şahin’e teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmaya sundukları destekten dolayı Anadolu Üniversitesi’ne ve Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Proje Birimine teşekkür ederim. Ayrıca araştırmanın yapıldığı Eskişehir Ticaret Borsası İlkokulu’nun başta okul müdürü ve destek eğitim odası öğretmeni olmak üzere bütün çalışanlarına ve öğrencilerine, süreçte sergiledikleri yapıcı ve özverili katkılarından dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

Bu araştırma sürecinde destekleri ile her zaman yanımda olan büyük ÜYEP Ailesine özellikle şükranlarımı sunarım. Araştırma sürecinde geçerlik kurulu üyesi olarak çalışmaya katkı sunan, ayrıca 2008 yılından beri dostlukları ile her zaman yanımda olan meslektaşlarım sevgili Şule Demirel ve Muhammet Bahadır Ayas iyi ki varsınız.

Hayatım boyunca sevgi dolu desteklerini her zaman yanımda hissettiğim başta değerli annem Bedriye ve babam Casım, ablam Hatice, abim Memet, kardeşlerim Adnan ve Ergin olmak üzere bütün Öpengin ailesine çok teşekkür ederim.

Son olarak hayatıma girdiğinden bu yana akademik çalışmalardan dolayı yeterli zaman ayıramadığım, buna rağmen hoşgörü ve sabırla bana destek olan değerli eşim Hamiyet’e minnettarım. Bu araştırma sürecinin başında dünyaya gelen, varlığı ile hayatımıza neşe ve mutluluk katan, şuan beş yaşında bir delikanlı olan biricik oğlum FERZAN’a ve İnşallah ekim ayı gibi dünyaya gelecek sevgili Kızım’a kendilerinden esirgediğim zaman için özür diler; daha güzel bir dünyada yaşamaları temennisi ile başarı, mutluluk ve iyilik dolu bir hayat dilerim.

Ercan ÖPENGİN

Eskişehir 2018

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilemeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Ercan ÖPENGİN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BAŞLIK SAYFASI.....	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar DİZİNİ	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiii
GÖRSELLER DİZİNİ	xiv
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xv
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Üstün Yeteneklilerin Eğitimi.....	3
1.1.1. Hızlandırma.....	4
1.1.2. Zenginleştirme.....	5
1.1.3. Gruplama.....	7
1.2. Üstün Yeteneklilerin Eğitiminde Destek Eğitim Odası Uygulaması	9
1.2.1. Türkiye’de destek eğitim odası uygulaması	19
1.2.2. İlgili araştırmalar.....	22
1.3. Araştırmanın Amacı	42
1.4. Araştırmanın Önemi	42
2. YÖNTEM.....	44
2.1. Araştırma Modeli	44
2.1.1. Eylem araştırması süreci	45
2.2. Araştırma Ortamı	53

	<u>Sayfa</u>
2.3. Katılımcılar	56
2.3.1. Öğrenciler.....	56
2.3.2. Sınıf öğretmenleri	57
2.3.3. Rehber öğretmenler	58
2.3.4. Veliler	58
2.3.5. Destek eğitim odası öğretmeni.....	59
2.3.6. Araştırmacı	60
2.3.7. Öğretmen eğitimi uzmanı	60
2.3.8. Okul yönetimi	61
2.3.9. Geçerlik komitesi	61
2.3.10. Tez izleme komitesi	62
2.4. Veri Toplama Araçları.....	62
2.4.1. Görüşmeler.....	63
2.4.2. Belgeler	66
2.4.3. Gözlemler	66
2.4.4. Araştırmacı günlüğü	68
2.4.5. Öğretmen ve öğrenci yansıtmaları.....	68
2.4.6. Kişisel bilgi formu	69
2.5. Araştırmanın Uygulanması	69
2.5.1. Var olan durumun belirlenmesi	69
2.5.2. Müdahale çalışmaları.....	71
2.5.3. Son değerlendirme aşaması	74
2.6. Verilerin Analizi ve Yorumlanması	75
2.7. Verilerin Geçerlilik ve Güvenirliğinin Sağlanması	77
2.8. Araştırma Etiği	79

3. BULGULAR	81
3.1. Birinci Aşama: Mevcut Durumun Tespiti.....	81
3.1.1. Destek eğitim odasına devam eden öğrencilere ilişkin bulgular ...	81
3.1.2. Destek eğitim odası uygulamasına ilişkin görüşler	85
3.1.3. Mevcut durum sürecinde tespit edilen sorunlar.....	89
3.1.4. Mevcut durum aşaması sonucunda alınan kararlar	95
3.1.5. Araştırma sürecinde birinci aşamanın genel değerlendirmesi.....	99
3.2. İkinci Aşama: Destek Eğitim Odası Uygulamasını Geliştirme	
Çalışmaları	101
3.2.1. Destek eğitim odası uygulamasının okul sistemine entegresine	
yönelik çalışmalar.....	102
3.2.2. Destek eğitim odasında verilen eğitimi iyileştirme çalışmaları ...	132
3.3. Üçüncü Aşama: Destek Eğitim Odası Uygulamasına İlişkin	
Son Değerlendirmeler.....	145
3.3.1. Destek eğitim odası öğrenci velilerinin son değerlendirmeleri ...	146
3.3.2. Sınıf öğretmenlerinin son değerlendirmeleri	152
3.3.3. Rehber öğretmenlerin son değerlendirmeleri.....	158
3.3.4. Okul müdürünün son değerlendirmeleri	159
3.3.5. Destek eğitim odasına devam eden öğrencilerin son	
değerlendirmeleri	160
3.3.6. Destek eğitim odası öğretmenin değerlendirmeleri	163
4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	167
4.1. Tartışma ve Sonuç	167
4.1.1. Destek eğitim odasına devam eden öğrencilere ilişkin tartışma .	167
4.1.2. Destek eğitim odası uygulamasına yönelik tutuma ilişkin	
tartışma	169

Sayfa

4.1.3. Destek eğitim odası uygulamasında karşılaşılan sorunlara ilişkin tartışma	175
4.1.4. Destek eğitim odası uygulamasını iyileştirme çalışmalarına ilişkin tartışma	178
4.1.5. Araştırmanın desenine ilişkin tartışma ve sonuç.....	187
4.2. Öneriler	189
4.2.1. İleri uygulamalara yönelik öneriler	189
4.2.2. İleri araştırmalara yönelik öneriler	191
KAYNAKÇA	193
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLOLAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1.1. Destek eğitim odası uygulamalarının potansiyel olumlu ve olumsuz özellikleri	16
Tablo 1.2. Destek eğitim odası programına katılacak öğrencilerde olması beklenen özellikler	18
Tablo 2.1. Destek eğitim odasına ait 2015-2016 eğitim öğretim yılı ders programı.....	55
Tablo 2.2. Destek eğitim odasına devam eden öğrenci sayıları.....	56
Tablo 2.3. Odak sınıf öğrencilerine ilişkin bilgiler.....	57
Tablo 2.4. Koordinasyon toplantılarına katılan öğretmenlerin özellikleri.....	58
Tablo 2.5. Araştırmaya katılan velilere ilişkin bilgiler.....	59
Tablo 2.6. Araştırma sürecinde gerçekleştirilen görüşmeler.....	64
Tablo 2.7. Araştırma sürecinde kullanılan belgeler	66
Tablo 2.8. Araştırma sürecinde gerçekleştirilen gözlemler	67
Tablo 2.9. Müdahale sürecinde gerçekleştirilen eylemlerin kronolojik gösterimi.....	72
Tablo 2.10. Bulgularda kullanılan kısaltmalar.....	77
Tablo 3.1. Yapılan görüşmelerde öğrencilere ilişkin elde edilen bulgular özeti.....	82
Tablo 3.2. Destek eğitim odasına ilişkin elde edilen görüşme bulgularının özeti.....	86
Tablo 3.3. Yapılan görüşmelerde belirlenen sorun, kaygı ve önerilere ilişkin elde edilen bulgular özeti.....	90
Tablo 3.4. Okul öğretmenlerini bilgilendirme semineri oturum planı.....	105
Tablo 3.5. DEO velilerini bilgilendirme semineri oturum planı.....	109
Tablo 3.6. Sınıf öğretmenleri ile yapılan toplantılar.....	116
Tablo 3.7. İkinci sınıf öğretmenleri birinci dönem eşgüdüm toplantısı oturum planı.....	118

	<u>Sayfa</u>
Tablo 3.8. Üçüncü sınıf öğretmenleri birinci dönem eşgüdüm toplantısı oturum planı.....	120
Tablo 3.9. Dördüncü sınıf öğretmenleri birinci dönem eşgüdüm toplantısı oturum planı.....	122
Tablo 3.10. Destek eğitim odasına ait 2016-2017 eğitim öğretim yılı ikinci dönem ders programı.....	124
Tablo 3.11. Birinci sınıf öğretmenleri ikinci dönem eşgüdüm toplantısı oturum planı.....	125
Tablo 3.12. İkinci sınıf öğretmenleri ikinci dönem eşgüdüm toplantısı oturum planı.....	127
Tablo 3.13. Dördüncü sınıf öğretmenleri ikinci dönem eşgüdüm toplantısı oturum planı.....	128
Tablo 3.14. Üçüncü sınıf öğretmenleri ikinci dönem eşgüdüm toplantısı oturum planı.....	130
Tablo 3.15. DÖ eğitimi uzman uygulaması birinci oturum planı.....	136
Tablo 3.16. DÖ eğitimi öğretmen uygulaması birinci oturum planı.....	138
Tablo 3.17. DÖ eğitimi uzman uygulaması ikinci oturum planı.....	139
Tablo 3.18. DÖ eğitimi öğretmen uygulaması ikinci oturum planı.....	141
Tablo 3.19. Velilerinin son değerlendirmeleri.....	146
Tablo 3.20. Sınıf öğretmenlerinin son değerlendirmeleri.....	153
Tablo 3.21. DEO öğrencilerinin son değerlendirmeleri.....	160

ŞEKİLLER DİZİNİ

		<u>Sayfa</u>
Şekil 2.1.	Eylem araştırmalarının diyalektik döngüsü.....	46
Şekil 2.2.	Araştırmada odak alan belirleme süreci.....	47
Şekil 2.3.	Destek eğitim odası krokisi.....	54
Şekil 2.4.	Mevcut durum tespit sürecinin işleyiş döngüsü.....	70
Şekil 3.1.	DEO uygulamasını geliştirme çalışmaları etkileşim şeması.....	102
Şekil 3.2.	DEO uygulamasının okul sistemine entegre edilmesine yönelik müdahale çalışmaların işleyiş süreci.....	103
Şekil 3.3.	Okul öğretmenleri bilgilendirme semineri eylem döngüsü.....	104
Şekil 3.4.	Sınıf öğretmenleri ile eşgüdüm toplantıları eylem döngüsü.....	117
Şekil 3.5.	Destek eğitim odası öğretmeni eğitim süreci eylem döngüsü...	133
Şekil 3.6.	Destek eğitim odası paydaş değerlendirme süreci işleyiş şeması.....	145
Şekil 3.7.	Araştırma sürecinin özeti.....	166

GÖRSELLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Görsel.2.1. Destek eğitim odası genel görünümü	54
Görsel.2.2. Fen laboratuvarı genel görünümü.....	54

KISALTMALAR DİZİNİ

BİLSEM : Bilim ve Sanat Merkezi

DEO : Destek Eğitim Odası

GES : Genel Eğitim Sınıfı

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

NAGC : National Association for Gifted Children (Amerika Birleşik Devletleri Üstün Zekâlı Çocuklar Ulusal Birliği)

ÜYEP : Üstün Yetenekliler Eğitim Programları

1. GİRİŞ

Eğitim, çocuğun dünyaya gelişiyle başlayan ve yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Sunulan eğitimin, gelişim özelliklerine uygun gereksinimlere cevap verici nitelikte olması her çocuk için önemlidir. Nüfusun küçük bir bölümünü oluşturan üstün yetenekli çocukların yeteneklerini geliştirerek, kapasitelerini en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak kuşkusuz ayrı bir önem taşımaktadır. Oysa günümüz eğitim sistemi, aynı yaş grubunda olan bütün öğrencilerin benzer zihinsel kapasiteye sahip olduğu düşüncesine göre kurgulanmıştır (Osin and Lesgold, 1996). Bunun sonucu olarak geliştirilen program ve eğitim materyallerinin çoğunluğu “ortalama” öğrencilere göre hazırlanmaktadır (Rogers, 2002). Böyle kurgulanmış bir sistemde bazı öğrenciler ortalamanın gerisinde olmalarından bazıları da ortalamanın üstünde olmalarından dolayı olumsuz etkilenmektedir (van der Meulen vd., 2014). Bu doğrultuda öğrenme güçlüğü çeken veya herhangi bir yetersizliği olan öğrencilere söz konusu eğitim sisteminde uyarlamalar ve düzenlemelerin yapılması veya özel eğitim hizmetinin sunulması gerektiğine dair vurgular bulunmaktadır. Ancak üstün yeteneklilere yönelik özel bir eğitim verilip verilmemesi gerektiği ise tartışmalı bir konu olmaya devam etmektedir (Morawska and Sanders, 2009). Bu tartışmaların temel nedeni üstün yetenekli çocukların gelişimsel ve bilişsel olarak yaşlılarından farklı olmalarıdır (Davis and Rimm, 2004). Bu farklılıklarının farkında olmanın ve onlara uygun eğitim imkanları sunulması gerektiğinden sıklıkla söz edilmektedir (Colangelo, Assouline and Gross, 2004; Renzulli and Reis, 1991; Robinson and Moon, 2003).

Davis ve Rimm’ e (2004) göre üstün yetenekli öğrenciler, yaşlılarına göre üst düzey bilişsel becerilere ve yaratıcılığa sahip özel bir öğrenci grubudur. Üstün yetenekli öğrencilerin bilgi işleme süreci hızlarından kaynaklı çabuk ve kolay öğrenmeleri onların en belirleyici özelliği olarak görülmektedir (Calero, Belen and Robles, 2011; Cohen, 2006; Gagné, 2003; Gallagher, 2000; Passow and Frasier, 1996; Subotnik vd., 2012). Ayrıca üstün yetenekli öğrenciler güçlü hafızaları (Alloway and Elsworth, 2012; Geake, 2008), soyut düşünme becerileri (Kettler, 2014; Persson, 2010), karmaşık kavram ve ilişkileri anlama becerileri (Morelock and Morrison, 1999; Van Tassel-Baska, 1988) gibi üst düzey zihinsel becerileri ile genel eğitim sınıflarında ön plana çıkmaktadırlar. Üstün yetenekli öğrenciler sahip oldukları bu özellikleri, onların genel eğitim sınıflarında verilen dersleri çabuk kavramalarını sağlamaktadır. Ayrıca bu özellikleri, daha fazla zorlayıcı bir eğitim ihtiyacını beraberinde getirmektedir. Nitekim birçok araştırmacı genel

eğitim sınıfı programının, üstün yeteneklilerin eğitiminde yetersiz kaldığını ve eğitimlerinin özellikle zorlayıcı bir program doğrultusunda olması gerektiğini belirtmektedirler (Callahan vd., 2015; Moon, Swift and Shallenger, 2002; Peterson, 2009; Silverman, 1998).

Üstün yeteneklilerin eğitim ihtiyaçlarını gidermek, eğitim alanında çalışanların önemli bir amacı haline gelmiştir (Delisle, 2006; Eckert and Purcell, 2006). Fakat genel eğitim sınıflarında var olan eğitim süreci normal gelişim gösteren öğrencilerin eğitimlerine odaklı olduğundan, mevcut hali ile üstün yeteneklilerin eğitim ihtiyaçlarına cevap vermede zorlanmaktadır (Archambault vd., 1993; Osin and Lesgold, 1996). Öğretmenlerin önemli bir çoğunluğu üstün yeteneklilerin eğitim ihtiyaçlarını gidermek için gerekli eğitimi almadıklarından, bu öğrenciler ihtiyaç duydukları zorlayıcı eğitimden yoksun kalmaktadır (Archambault vd., 1993; Hong vd., 2006; Rogers, 2002). Davidson ve Davidson (2004) ile Tomlinson vd., (2003) genel eğitim sınıflarında yapılan eğitimi tekrara dayalı, üstün yetenekliler için zorlayıcı olmayan şekilde değerlendirmektedirler.

Üstün yetenekli çocukların özellikleri doğrultusunda içerik, hız ve kapsam olarak onları zorlayıcı bir eğitime ihtiyaç duydukları belirtilmektedir (Archambault vd., 1993; Callahan vd., 2015; Kearney, 1996; Osin and Lesgold, 1996; Moon, Swift and Shallenger, 2002; Weber, Johnson and Tripp, 2013). Eğitim sistemleri içerisinde üstün yetenekli öğrencilere yönelik genel eğitim sınıflarında yaşıtlarıyla eğitimden, tamamen ayrı okullarda eğitim imkanlarına kadar farklı eğitim seçenekleri görülmektedir (Callahan vd., 2017). Birçok araştırmacı üstün yeteneklilerin benzer akademik becerilere sahip arkadaşlarıyla belirli süreler ile kısıtlı da olsa gruplandırılması gerektiğini savunmaktadır (Brulles, Saunders and Cohn, 2010; Hertberg-Davis, 2009; Kulik and Kulik, 1992, 1997; Neihart, 2007; Rogers, 2002; Tieso, 2003; Vaughn, Feldhusen and Asher, 1991).

Üstün yeteneklilerin eğitiminde gruplama üzerine yapılan çalışmalarda, öğrencilerin gruplanmasının başarı için tek başına yeterli olmadığı savunulmaktadır. Gruplama üzerine yapılan iki önemli meta analiz çalışmasında (Kulik and Kulik, 1992; Rogers, 1991), gruplamanın yalnızca öğretim programının farklılaştırılması ile desteklendiğinde başarılı olduğu vurgulanmaktadır. Yani sadece öğrencilerin yetenek veya bilişsel becerileri doğrultusunda gruplandırılması başarı için yeterli değildir. Başarı için bununla birlikte ileri düzey zenginleştirilmiş bir öğretim programı, hızlandırılma, problem temelli öğrenme gibi stratejiler ile desteklenmesi gerekmektedir (Brulles vd., 2010; Neihart, 2007; Rogers, 2007).

Özetle, üstün yetenekli öğrenciler sahip oldukları üst düzey zihinsel kapasiteleri doğrultusunda eğitim almaları gereken bir grup olarak görülmektedirler. Alanyazın genel olarak benzer zihinsel kapasiteye sahip öğrenciler ile eğitim almalarını fakat bu eğitimin onlara özgü öğretim programı ve stratejiler ile desteklenmesini önermektedir. Yapılan bu araştırmada üstün yeteneklilere yönelik bir gruplama stratejisi olarak yaygın kullanılan destek eğitim odası (DEO) uygulama süreci incelenmektedir. Üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamasına ilişkin özellikle öğretmen, öğrenci ve velilerin görüşleri ve uygulamada yaşanan problemler ve bunlara yönelik geliştirilen çözümlerin etkililiğinin bilinmesi, bu uygulamalara yönelik kararlarda belirleyici olacaktır. Devam eden bölümlerde öncelikle üstün yeteneklilere yönelik eğitim seçenekleri ve bunlardan aynı zamanda bu çalışmanın konusu olan DEO uygulaması ile ilgili konulara yer verilecektir.

1.1. Üstün Yeteneklilerin Eğitimi

Üstün yeteneklilere yönelik eğitim ortamları bağlamında literatürde genel eğitim sınıflarından, sınıf dışı, özel sınıf veya okullardan hızlandırma ve zenginleştirme gibi farklı hizmetlere dikkat çekilmektedir. Alanyazında üstün yeteneklilerin eğitimi bağlamında bu seçenekler “Eğitimciler tarafından üstün yetenekli öğrencilere benzer yetenek, beceri ve güçlü alanlara sahip arkadaşları ile etkileşim kurabilecekleri araştırma temelli gruplama uygulamaları” (NAGC, 2010, s.1) şeklinde geniş bir çerçeveden ele alınmaktadır. Bunlardan bazıları üstün yeteneklilere yönelik tanılama ve eğitim programı gibi özellikleri de içeren modellerdir. Bu tarz modellere örnek olarak Üstün Yetenekliler Eğitim Programları (Sak, 2009, 2014), Okul Tabanlı Üçlü Zenginleştirme Modeli (Renzulli and Reis, 2000), Purdue Üç-Aşamalı Model (Feldhusen and Kollof, 1978; Moon, 1996) gösterilebilir. Yine birer eğitim programı olarak karşılaşılan Otonom Öğrenen Modeli (Betts and Kercher, 2009) ve Yetenekler Sınırsız Modeli’nin (Schlichter, 2009), üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve sosyal alanlardaki becerilerinin gelişimini hedefleyen modeller olduğu görülmektedir. Alanyazında farklı modellerin yanı sıra üstün yeteneklilerin başarılı olmasında güçlük seviyesi yüksek kaliteli bir öğretim programının olması da ayrıca vurgulanmaktadır (Callahan vd., 2015; Lipsey and Wilson, 1993; VanTassel-Baska and Little, 2003). Bu bağlamda üstün yeteneklilerin eğitimi alanında temel öğretim stratejileri olarak hızlandırma, zenginleştirme; yönetsel olarak gruplama öne çıkmaktadır (Sak, 2014).

1.1.1. Hızlandırma

Üstün yeteneklilerin eğitiminde hızlandırma; eğitim programında yaşlılarından daha hızlı ilerleme veya daha küçük yaşta bir eğitim programına katılma olarak tanımlanmaktadır (Southern, Jones and Stanley, 2000). Üstün yetenekli öğrenciler için program hızlandırma, çeşitli biçimlerde uygulanabilmektedir. Sak (2014) bu uygulamaları; okula erken başlatma, bir üst sınıfa atlatma, üniversiteye erken başlama, Uluslararası Bakalorya programı (IB), ikili kayıt, onur sınıfları, ileri yerleştirme sınıfları, üstten ders alma, ders hızlandırması, sınavla ders geçme şeklinde sıralamaktadır.

Hızlandırma programları olumlu ve olumsuz yanları üzerine alanyazında farklı araştırmalar yer almaktadır. Kanlı (2011) tarafından yapılan alanyazın taraması çalışması sonucunda, hızlandırmanın öğrencilerin akademik yaşamları için olumlu ve sosyal yaşamları üzerinde nötr veya olumlu etkilere sahip olduğu ortaya konmaktadır (s.100). Hızlandırma uygulamalarının sosyal-duygusal uyum problemi yaratacağı, ilerleyen yıllarda öğrencilerin tekrara düşerek sıkılacaklarına yönelik kaygılar, zenginleştirmenin hızlandırmaya göre daha etkili olduğu düşüncesi, öğrencilerin akranları ile birlikte bulunmaları durumunda daha normal olacaklarının düşünülmesi ve elitizm eleştirilerinden dolayı bu strateji eğitimciler tarafından daha az tercih edilen bir stratejidir (Sak, 2013). Ancak bilimsel araştırma raporlarında bu eleştirilerin tam zıttı bulgulara rastlanmaktadır. Örneğin Steenberg-Hu ve Moon (2011) yaptıkları meta-analiz çalışmasında hızlandırma uygulamalarının öğrencilerin sosyal duygusal gelişimleri üzerinde anlamlı bir olumsuz etkisinin olmadığını rapor etmişlerdir. Sayler ve Brookshire (1993) ise okula erken başlayan ve hızlandırılmış öğretim programı sunulan sekizinci sınıf öğrencilerin sosyal-duygusal gelişimlerini akranları ile karşılaştırdıkları araştırmalarında üstün yetenekli grubun akranlarına göre sosyal ilişkiler ve duygusal gelişimlerine yönelik daha olumlu algılar geliştirdiklerini ve okulda daha az sosyal problem yaşadıklarını rapor etmişlerdir.

Hızlandırmanın öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisinin araştırıldığı meta-analiz çalışmasında Kulik ve Kulik (1984) hızlandırmanın akademik açıdan üstün yetenekli öğrenciler üzerinde önemli bir etkisinin olduğunu bulurken hızlandırma almayan üstün yetenekli öğrencilerde ise benzer bir etkinin görülmediğini rapor etmişlerdir. Akademik hızlandırmanın uzun süreli etkilerini araştıran Gross'un (2006) 20 yıllık boylamsal çalışmasının sonuçlarına göre ise yaşam doyumlarının yüksek olduğu, katılımcıların çoğunun üst düzey eğitim aldığı, profesyonel kariyerlere sahip oldukları ve

sosyal-duygusal açıdan olumlu görüş bildirdikleri saptanmıştır. Aynı araştırmanın diğer sonuçlarına göre ise 2-3 yıl hızlandırılan katılımcılar 1 yıl hızlandırılan katılımcılara göre yaşam doyumu, kariyer, eğitim ve sosyal-duygusal açıdan avantaj sağladıkları rapor edilmiştir. VanTassel-Baska (1986) program hızlandırmasının üstün yetenekli öğrencilerde; motivasyonun, okul başarısının ve kendine güvenin artması, zihinsel tembellikten uzaklaşma, mesleki eğitimi daha erken yaşta tamamlama, yükseköğretimin maliyetinin düşmesi gibi özellikleri geliştirdiğini belirtmektedir. Araştırma bulgularından hareketle hızlandırmanın akademik açıdan kısa vadeli ve uzun vadeli olarak üstün yetenekli öğrenciler üzerinde olumlu etkilerinin olduğu, sanılanın aksine sosyal-duygusal gelişimleri üzerinde olumsuz bir etkisinin olmadığı düşünülebilir. Ayrıca Ersoy (2017) tarafından hızlandırma üzerine yapılan meta analiz çalışmasında hızlandırmanın üstün zekâlı öğrencilerin akademik başarısı ve sosyal duygusal gelişimi üzerinde olumlu etkilere sahip olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde önemli bir seçenek olarak değerlendirilmelidir.

Hızlandırma programları olumlu ve olumsuz yanları ile üzerinde çok tartışılan konulardan biridir. Yapılan araştırmalardan ve okulların deneyimlerinden çıkarılan sonuç; uzman kişilerce ve dikkatli yapıldığı, uygulamada deneme dönemi konularak artı ve eksilerin iyi izlendiği durumlarda hızlandırmanın üstün yetenekli öğrencinin yararına olduğu yönündedir (Akarsu, 2001).

1.1.2. Zenginleştirme

Üstün yetenekli öğrencilere yönelik uygulanan bir diğer önemli eğitim stratejisinin zenginleştirme olduğu söylenebilir. Zenginleştirme üstün yetenekli öğrencilerin yaşlıları ile birlikte genel eğitim sınıflarında tutularak genel öğretim programının çeşitlendirilmesine yönelik uygulamaları kapsamaktadır (Ataman, 2003; Sak, 2014). Zenginleştirme, öğrencilerin sahip oldukları yetenek düzeylerinin altında verilen ve sürekli bir biçimde tekrar eden bilgi ve konuların işlenmesinin önüne geçilmesi bakımından bir seçenek olarak görülmektedir (Ataman ve Tekbaş, 2004). Bu bağlamda zenginleştirmenin günümüzde farklı ülkelerde yaygın biçimde uygulanan bir strateji olduğu söylenebilir. Renzuli ve Reis (1997) tarafından geliştirilen Okul Tabanlı Üçlü Zenginleştirme Modeli (The Schoolwide Enrichment Model- SEM), Feldhusen ve Kolloff (1988) tarafından geliştirilen Üçlü Evre Zenginleştirme Modeli (The Three Stage Enrichment Model), Betts (1986) tarafından önerilen Otonom Öğrenme Modeli

(Autonomus Learning Model) zenginleştirme modellerinden bazılarıdır. Yaygın bir şekilde kullanılan program zenginleştirmenin yararlarını Ataman (1998) şu şekilde belirtmektedir.

- Üstün yetenekli öğrencileri, akranlarından ayırmadan, eğitimlerine olanak tanıdığından toplumsal bütünleşmeyi sağlar.
- Üstün yetenekli ve yaratıcı öğrencilerin ileri oldukları alanlarda kendi hız, yeterlik ve kapasitelerine göre gelişmelerini sağlarken, akranlarıyla diğer alanlarda birlikte olmalarını, yarışmalarını, etkileşimde bulunmalarını, birlikte proje üretmelerini olanaklı kılar.
- Öğrencilerin daha uyumlu ve esnek olmalarını olanaklı kılar.
- Tüm öğrenciler bir arada eğitildiği için ebeveynler tarafından daha fazla destek görür.

Zenginleştirme programının etkin bir biçimde uygulanabilmesi için; programların esnek yapıda olması, uygun sınıf mevcutlarının sağlanması, kaynak, araç-gereç noktasında sıkıntı yaşanmaması, programa okul, aile ve çevrenin ortaklaşa katılımının sağlanması, tüm eğitim personelinin ve öğretmenlerin gerekli eğitimleri almış ve yeterli donanımına sahip olmaları gerekmektedir (Ataman, 1998).

Araştırmacılar zenginleştirmenin içerik, süreç ve ürün bağlamında yapılabileceği üzerinde durmaktadırlar (Davis, Rimm and Siegle, 2011; Schiever and Maker, 2003). İçerikte yapılan zenginleştirme ülkelerde uygulanan genel eğitim programlarının öğrencilere daha zengin ve derinlemesine aktarılması ile yapılmaktadır. Dil sanatları, sosyal bilimler, matematik ve fen bilimleri alanlarında üstün yetenekli öğrencilere genel öğretim programlarından çok daha derinlemesine bilgi verilmesiyle içerikte zenginleştirmeler yapılabilmektedir (Schiever and Maker, 2003). Süreç odaklı yapılan zenginleştirme ise öğrencilerin yaratıcı ya da eleştirel düşünme gibi üstü düzey düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik hedefler barındırmaktadır (Sak, 2014). Son olarak ürün odaklı zenginleştirme yaklaşımının içerik ve süreçten ziyade ortaya çıkan sonuçla bağdaştırıldığı belirtilmektedir (Schiever and Maker, 2003). Sak (2014) zenginleştirme türlerini içerik transferi, öğretim programında daraltma, bağımsız çalışma, saha gezileri ve okul sonrası programlar olarak ele almaktadır.

Alanyazın incelendiğinde zenginleştirme stratejisinin etkililiğini ortaya koymaya yönelik birçok araştırma yapıldığı görülmektedir. Yapılan deneysel bir çalışmada zenginleştirme programına katılan ve katılmayan 3. sınıf öğrencileri; bilişsel yetenekler,

okul başarısı, yaratıcılık, öz denetim, benlik algısı ve sosyal rekabet alanlarında karşılaştırılmışlardır (Gollea vd., 2018). Kontrol ve deney gruplarının karşılaştırıldığı çalışma sonucunda zenginleştirme programına katılan öğrencilerin katılmayan öğrencilere göre akademik başarılarının daha iyi (küçük seviyede) ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Saranlı (2017) tarafından zenginleştirme üzerine gerçekleştirilen uygulamalı bir çalışmada, ders etkinliklerinde yapılan zenginleştirme uyarlamalarının, okul öncesi dönemde üstün yetenekli ve normal gelişim gösteren çocukların gelişimlerini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Kim (2016) 1985-2014 yılları arasında zenginleştirme programları üstüne yapılmış olan 26 çalışmaya ilişkin meta analiz çalışması yapmıştır. Çalışma sonucuna göre zenginleştirme programlarının üstün yetenekli öğrencilerin akademik başarıları üzerinde geniş, sosyo-duygusal gelişimleri üzerinde ise orta büyüklükte bir etkiye sahip olduğu ifade edilebilir (Cohen, 1988).

Zenginleştirme programları üzerine yapılmış başka bir meta analiz çalışmasında ise zenginleştirmenin analitik yetenek, öğrenmeye isteklilik, içerik bilgisi, yaratıcı yetenek, eleştirel düşünme, geleceğe dönük problem çözme, bütünleşmiş bilimsel süreç becerileri ve kişisel-sosyal davranışlar üzerinde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar elde edilmiştir (Aljughaiman and Ayoub, 2013). Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde zenginleştirme stratejisinin üstün yetenekli öğrenciler üzerinde pozitif ve anlamlı etkiye sahip olduğu söylenebilir. Her ne kadar araştırma bulguları zenginleştirme stratejisinin lehine olsa da yeni öğretim programlarının hazırlanmasında, uygulanmasında ya da ailelerin çocuklarını zenginleştirme programlarına gönderme sürecinde yaşadıkları maddi kaygılar söz konusu stratejinin sınırlılıkları olarak gösterilebilir (Colangelo, Assouline and Gross, 2004).

1.1.3. Gruplama

Üstün yeteneklilerin eğitiminde gruplama, üstün yetenekli çocukların belirli özellik ve düzey yakınlıklarına göre bir araya getirilerek, oluşturulan grubun özelliklerine ve gereksinimlerine göre geliştirilmiş özel eğitim programlarının ve eğitsel düzenlemelerin sunulduğu bir yaklaşım olarak tanımlanabilir (Ataman, 2004). Gruplanan öğrencilere tam zamanlı veya yarı zamanlı olarak homojen veya heterojen gruplarda farklılaştırılmış bir eğitim programı sunulur. Bu bakımdan hızlandırma ve zenginleştirmeden farklı olarak gruplama stratejisi, üstün yeteneklilerin eğitiminde organizasyonel bir seçenek olarak ta

değerlendirilebilir (Hoover, Sayler and Feldhusen, 1993; VanTassel-Baska and Stambaugh, 2005).

Gruplamanın; genel eğitim sınıflarındaki üstün yetenekli öğrenciler için küme gruplandırmaları, özel sınıf, özel bir okulda gruplandırma, kaynak odada gruplandırma ve kaynak merkezlerinde gruplandırma, özel seminerler, özel alan kursları, çeşitli çalışma merkezlerindeki (müze, üniversiteler, bilim laboratuvarları ve endüstri gibi) özel çalışmalar şeklinde uygulamaları bulunmaktadır. Bu tip özel gruplandırmalar uygun olarak düzenlendiğinde, çocukların yeteneklerini geliştirmede belirgin düzeyde başarı sağladığı, çocukların bu uygulamalarla benlik kavramlarının geliştiği görülmektedir (Dağlıoğlu, 2004; Metin, 1999). Sak'a (2014) göre gruplamanın; gruplama türlerine ve gruplama ile ele alınan eğitim programlarının içeriğine bağlı olarak, öğrenci başarısı üzerindeki etkisi de değişecektir.

İlk uygulamaları 19. Yüzyılın ortalarına kadar uzanan gruplamanın çok çeşitli uygulamalarına rastlanmaktadır. Sak (2013) bu uygulamaları gruplamanın süresine göre tam zamanlı ve yarı zamanlı; grupların içeriğine göre ise homojen ve heterojen gruplama olmak üzere sınıflandırmaktadır. Benzer yetenek ve sınıf düzeyindeki öğrencilerin bir araya getirilmesi ile oluşturulan homojen grupların aksine, heterojen gruplar farklı yetenek alanlarında ve yetenek düzeylerindeki öğrencilerin bir araya getirilmesi ile oluşturulmaktadır. Tam zamanlı gruplarda öğretim aynı zaman dilimi içerisinde tüm öğrencilere aynı öğretim programı aynı metot ve materyaller kullanılarak aynı hızda sunulur. Fen liseleri tam zamanlı ve homojen gruplama türüne örnek olarak verilebilir. Yarı zamanlı gruplama türünde ise öğrenciler haftanın belirli günlerinde ve saatlerinde bir araya gelerek özel eğitim alırlar. Üstün yetenekli öğrencilerin kaynak oda uygulaması ile haftanın belirli günlerinde ve saatlerinde çalışmaları ise yarı zamanlı homojen gruplama türüne örnek olarak verilebilir.

Üstün yeteneklilerin eğitiminde gruplama uygulamaları öğrencilerin genel eğitim sınıflarında sıkılmalarını engellemek ve seviyelerine uygun akademik içeriğin sunulması gerekçesi ile önerilirken (Plucker vd., 2004; Rogers, 2002), akademik benlik algısı üzerinde olumsuz etkileri olacağı (Marsh, Hau and Craven, 2004; Peckel vd., 2010; Slavin, 1990) ve eğitimde eşitliğin bozulacağı (Oaks, 1990; Slavin, 1990) gerekçeleri ile de eleştirilmektedir. Gruplama uygulamalarındaki çeşitlilik, gruplamanın üstün yetenekli öğrenciler üzerindeki etkisine ilişkin araştırma bulgularının yorumlanmasını zorlaştırır (Allan, 1991), özellikle yapılan meta-analiz çalışmalarında gruplamanın öğrencilerin

akademik, sosyal ve duygusal gelişmeleri üzerinde herhangi bir olumsuz etkisinin olmadığı görülmektedir (Rogers, 2002). Aksine gruplamanın üstün yetenekli öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumlu etkisi olduğu çeşitli araştırmalarda ortaya koyulmaktadır (Kulik and Kulik, 1982, 1992; Slavin, 1990). Gruplama uygulamalarında üstün yetenekli öğrencilerin daha az sıkıldıkları (Preckel, Götze and frenzel, 2010), derslere karşı olumlu tutum geliştirdikleri (Kulik and Kulik, 1982), benlik algılarında ve öz saygılarında çok az bir gelişme olduğu (Vaugh vd., 1991) çeşitli araştırma bulguları ile ortaya koyulmuştur. Meta-analiz çalışmalarında ise gruplamanın olumlu etkilerin farklılaştırılmış öğretim programı ve materyaller uygulanmadığında gözlenemediği (Kulik and Kulik, 1982; Slavin, 1990) ve homojen gruplamanın heterojene göre olumlu etkilerinin daha fazla olduğu (Kulik and Kulik, 1990) rapor edilmektedir.

Alanyazında üstün yeteneklilerin eğitimi konusunda farklı strateji ve modeller olduğu görülmektedir. Fakat genel olarak bakıldığında hızlandırma, zenginleştirme ve gruplamanın ve bunların çeşitli şekillerde kullanıldığı modellerin önemli yer tuttuğu söylenebilir. Alanyazında özellikle üstün yetenekli öğrencilerin benzer yetenek ve ilgilere sahip arkadaşları ile beraber olacağı, aynı zamanda var olan seviyelerine uygun zorlayıcı etkinlikler içeren bir öğretim programının gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Bu araştırmanın konusu olan DEO uygulamasının hem üstün yetenekli öğrencilerin benzer ilgi ve yeteneklere sahip arkadaşları ile eğitim almasına fırsat sunması hem de genel eğitim sınıf programından farklı ve zengin bir içerik sunulmasına imkan sunduğu söylenebilir. İleriki bölümde üstün yeteneklilerin eğitiminde DEO uygulaması detaylıca açıklanmaktadır.

1.2. Üstün Yeteneklilerin Eğitiminde Destek Eğitim Odası Uygulaması

Özel eğitimin üstün yeteneklilerde akademik ve sosyal- duygusal gelişime katkı sunduğu belirtilse de, üstün yetenekliler için en iyi eğitim yaklaşımının hangisi olduğu tartışmalıdır. Genel eğitim sınıflarına adaptasyonları akademik başarılarını olumsuz etkilemektedir. Diğer yandan bu çocukların akranlarından ayrı özel okullarda eğitim almalarının da sosyal duygusal problemlere sebep olabileceği belirtilmektedir (Rogers, 2002). Bu durum ara bir çözüm olarak okul içinde destek eğitim odası (kaynak oda) uygulamasını ön plana çıkarmaktadır (van der Meulen vd., 2014).

Üstün yetenekli öğrenciler tanılandıktan sonra onlara sunulan farklı eğitim imkânları arasında sıklıkla başvurulanan uygulamalardan biri destek eğitim odalarında

verilen eğitimlerdir. Alanyazında kaynak oda adıyla da anılan destek eğitim odaları en geniş anlamda bir sınıf dışı eğitim programı (pull-out program) olarak kabul edilmektedir (Gubbins, 2013). Destek eğitim odası uygulamasında, öğrenciler genel eğitim sınıflarına devam etmekle beraber, haftada belirli sürelerde okulda farklı bir sınıf ortamında bireysel gereksinimleri doğrultusunda destek eğitimi almaktadırlar (Cox and Daniel, 1984; NAGC, 2010; Rogers, 2002). Destek eğitim odası uygulamalarına ilişkin alanyazında kavramlar arası bir geçişkenlikten söz edilebilir. Yapılan çalışmalarda bazen genel olarak sınıf dışı eğitim programları birlikte ele alınmakta bazen de sınıf dışı eğitim programlarından herhangi birine- DEO gibi- ilişkin çalışma yürütülmektedir (Gallager and Gallager, 1994). Bu durum resmi raporlarda da bu iki kavramın birbirinin yerine kullanılması şeklinde görülebilmektedir (CSDPG and NAGC, 2009). Bazı araştırmacılar bu iki kavramın birbirine eşdeğer olduğunu ve birbiri yerine kullanılabileceğini belirtmektedirler (Olszewski Kubilius and Limburg- Weber, 2010).

Sınıf dışı eğitim programları, üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde özellikle ilkökul düzeyinde yaygın uygulamalar arasında yer almaktadır (Callahan vd., 2013; CSDPG and NAGC, 2009; NAGC and CSDPG, 2015; Shore, Cornell, Robinson and Ward, 1991; Swiatek and Lupkowski-Shoplik, 2003; Van Tassel-Baska, 2006) Amerika Birleşik Devletlerinde son yıllarda yapılmış bir çalışmada (Callahan, Moon and Ohl, 2017) ilkökul düzeyinde üstün yetenekli öğrencilere sunulan eğitim programları arasında %51,9'luk oran ile yarı zamanlı destek eğitim odalarının ilk sırada yer aldığı belirlenmiştir. Üstün yeteneklilerin eğitiminde DEO uygulamaları yoğun olarak kullanımına rağmen uygulama hakkında tam bir fikir birliğinden söz edilememektedir (Gubbins, 2013). Fikir ayrılıkları özellikle destek eğitim odalarında geçirilecek süre, verilecek eğitim içeriği ve öğretmenlerinin kimler olacağı konularında görülmektedir (Cox and Daniel, 1984; Davis, Rimm and Siegle, 2011; Gallager, 2000; MEB, 2015a; Süel, 2017; Şahin, 2015).

Destek eğitim odası uygulamasının üstün yeteneklilerin eğitiminde kullanılmasına yönelik farklı fikirler dile getirilmiştir. Destek eğitim odaları her ne kadar açılması kolay ve maliyeti düşük olsa da ciddi eleştirilere maruz kalmıştır. Üstün yeteneklilere yönelik eğitim programlarının standartlarını ortaya koyan Belcastro (1987) üstün yeteneklilere yönelik programların aşağıdaki yedi kriteri karşılması gerektiğini belirlemiştir.

- Genel öğretim programıyla ilişkili bir içeriği olmalıdır.
- Adil bir öğrenci belirleme sistemi olmalıdır.

- Öğrenciler hergün eğitim almalıdır.
- Öğrenciler zihinsel akranları ile eğitim almaz.
- Öğrencilerin öğrenme hızlarına uygun bir eğitim içeriği olmalıdır.
- Öğretim programı üst düzey düşünme becerilerine uygun bir içeriğe sahip olmalıdır.
- Eğitim uzman öğretmenler tarafından verilmelidir.

Aynı çalışmasında DEO uygulamalarını bu kriterler ışığında değerlendiren Belcastro (1987), DEO gibi tam zamanlı olmayan uygulamaların sadece öğrenci seçimi ve öğrenme hızlarına uygun eğitim kriterini belirli düzeyde karşıladığını belirtmektedir. Yukarıda yer verilen diğer kriterlerin ise karşılanamadığı araştırmacı tarafından belirtilmektedir.

Bu programların genel okul öğretim programından kopuk bir şekilde çeşitli oyun ve aktivitelere ağırlık verdiği, ayrıca üst düzey düşünme becerilerine yönelik problem çözme, yaratıcı düşünme etkinliklerin yine dersler ile bağlantısız işlendiği iddia edilmektedir. Öğrencilerin sadece belirli gün ve saatlerde bu programlardan yararlandıkları belirtilmekte ve bu durumun üstün yeteneklilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldığı savunulmaktadır. Destek eğitim odalarının, üstün yetenekli öğrencilerin zihinsel akranları ile yeterli iletişim ve eğitim almaları konusunda da yetersiz kaldıklarını, ayrıca bu öğrencilere yönelik, sınıf arkadaşları ve öğretmenleri tarafından olumsuz bir tavrın geliştiği belirtilmektedir (Belcastro,1987, s. 209). Destek eğitim odası uygulamalarına yönelik bu eleştirileri dile getiren Belcastro, bu programların eğitim alanında rağbet görmesini farklı nedenlere bağlamaktadır. Öncelikle bu programların basit ve çeşitli avantajlarından dolayı tercih edildiği belirtmektedir. Bu avantajları ise öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin çok fazla zamanını almaması, materyal ve personel giderlerinin az olması şeklinde açıklamaktadır. Genel olarak bu tarz programların üstün yetenekliler için önemli bir şeyler yapılmış izlenimi verdiğini iddia etmektedir. Fakat araştırmacı bu programların sadece yukarıda belirtilen kriterleri karşılayan gelişmiş bir program hazırlanıncaya kadar geçici bir çözüm olarak değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Belcastro,1987, s. 210).

Okullarda üstün yetenekli öğrencilere yönelik düzenlenen DEO programlarına yönelik kapsamlı eleştirilerin aktarıldığı bir başka çalışma da VanTassel-Baska'nın 1987 tarihli çalışmasıdır. VanTassel-Baska (1987) bu programların en az dört alanda problemli olduklarını iddia etmektedir. Bunlar; 1) program içeriklerinin okulun genel öğretim

programından bağımsız düzenlenmesi, 2) genel eğitim sınıfı ile iletişim ve eşgüdüm eksikliği, 3) üstün yetenekli öğrencilerin zamanlarının kısa bir bölümünü onlara özel programlarda geçirmesinin yeterli olacağına dair düşünceler ve 4) genel olarak öğretim programı ile yatay veya dikey düzenlemelerin gerçekleştirilmediği şeklindedir. VanTassel-Baska (1987) özellikle destek eğitim odalarında yürütülen çalışmaların okulun genel öğretim programından bağımsız olmasına yönelik eleştiriler getirmektedir. Bu programların, genel öğretim programının etkili bir parçası olmaktan çok ondan sapmalar şeklinde içeriğe sahip olmasından dolayı üstün yeteneklilerin ihtiyaçlarını karşılamadığı savunmaktadır. VanTassel-Baska (1987) DEO programlarının üstün yeteneklilere sunulan alternatif bir eğitim programı olarak, okulun öğrenme kurallarını yıktığını ve özellikle üstün yetenekli öğrencilere yönelik farklı beklentilerin ortaya çıkmasına neden olduğunu belirtmektedir.

Davis, Rimm ve Siegle (2011) üstün yeteneklilerin eğitiminde DEO uygulamalarına ciddi eleştiriler getirmektedir. Öncelikle destek eğitim uygulamalarının alanda bu kadar yaygın bir uygulama olmasına rağmen çok az eleştirilmesine dikkat çekmektedirler. Bu programların, tam zamanlı bir durum olan üstün yetenekliliğe yönelik önerilen zayıf bir çözüm olduğu iddia edilmektedir (Davis, Rimm and Siegle, 2011, S. 152). Destek eğitim odası uygulamalarının, öğrencinin genel eğitim sınıf programlarından geri kalmasına ve arkadaşları tarafından etiketlenmesine neden olduğu belirtilmektedir. Ayrıca başka araştırmacılar tarafından da savunulan (Renzulli and Reis, 1991; Sak, 2014) bu programlarda verilen eğitim içeriğinin teori temelli olmaktan çok oyun ve eğlence içerikli etkinlikler olduğu yönündeki iddia paylaşılmaktadır (Davis, Rimm and Siegle, 2011). Benzer eleştiriler Feldhusen (1989) tarafından da belirtilmiştir. Feldhusen (1989) destek eğitim odalarının üstün yetenekli öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmasına, parçalı bir öğretim programının okutulmasının neden olduğunu vurgulamaktadır. Clark (2013) ise destek eğitim odalarının yarı zamanlı olmasından dolayı üstün yeteneklilerin ihtiyaçlarını karşılamadığını iddia etmektedir. Borland (2013) ise destek eğitim odalarında öğretim programı bağlamında yaşanan sorunları, çoğunlukla genel eğitim sınıfı ders içeriklerinden kopuk olması ve etkinliklerin karmaşık olmasına bağlamaktadır. Ayrıca programda geçirilen sürenin öğrencilerin zenginleştirme etkinliklerinden faydalanması için yeterli olmadığını belirtmektedir.

Üstün yeteneklilere yönelik farklı eğitim programlarının üstün yetenekli öğrenciler ve diğer öğrencilerin başarıları üzerine etkilerine dair yaptığı çalışmada Murphy (2009), özellikle sınıf dışı eğitim programlarına devam eden öğrencilerin başarılarının yükselmediğini vurgulamaktadır. Öğrencilerin matematik ve okuma derslerindeki performanslarının değerlendirmeye alındığı bu çalışmaya göre ayrıca üstün yetenekli öğrencilerin sınıftan alınmalarının, diğer öğrencilerin ders başarılarını da olumsuz etkilemektedir (Murphy, 2009). Rogers (2002) birbirinin ardı sıra yaratıcılık, eleştirel düşünme, yaratıcı problem çözme gibi etkinlikleri içerdiği iddiası ile sınıf dışı eğitim programlarda potporik bir eğitim yapıldığını ve bu tarz etkinliklerin öğrencilere herhangi bir şekilde olumlu katkı sunamayacağını savunmaktadır.

Yukarıda verilen ve genel olarak DEO uygulamalarının olumsuzluklarını ön plana çıkaran çalışmalar, yapılan araştırma sonuçlarından çok yazarlarının görüşlerini içermektedir. Öte yandan DEO veya sınıf dışı uygulama programlarına yönelik yapılan araştırmalarda genel olarak bu programların olumlu etkileri olduğu bulunmuştur (Dimitriadis, 2011; Gubbels, Segers and Verhoeven, 2014; Kulik and Kulik, 1992, 2003; Rogers, 1991, 2002; Vaughn, Feldhusen and Asher, 1991; Yang, Gentry and Choi, 2012). Bu programların olumlu etkileri olarak öğrencileri zorlayıcı etkinliklerin olması, öğrencilerin memnuniyetleri (Yang, Gentry and Choi, 2012), öğrenci başarısını artırması (Aldrich and Mills, 1989; Dimitriadis, 2011; Kulik and Kulik, 1992) ve davranışlarına olumlu etki yapması (Dimitriadis, 2011) motivasyon ve özgün düşünme becerilerine olumlu katkı sunması (Moon vd., 1995) ve yaratıcılıklarını artırması (Delcort, 1993) ilk başta göze çarpmaktadır.

Üstün yetenekli öğrencilere yönelik DEO uygulamalarının olumlu etkileri, bu konuda yapılmış meta-analiz araştırmalarında da görülmektedir. Konu ile ilgili dikkat çekici meta analiz çalışmaları (Kulik, 1992, 2003; Rogers, 1991, 2002; Vaughn, Feldhusen and Asher, 1991) genel olarak 1990 ve 2000’li yılların başında yapılmıştır. Kulik (1992) tarafından yapılan çalışmada üst düzey yeteneğe sahip öğrencilerin daha fazla fayda sağladığı belirtilmektedir. Rogers (1991) yaptığı meta analiz sonucunda özellikle akademik başarı bağlamında yararlı sonuçları olan DEO uygulamalarının öğrencilerin sosyal ve psikolojik bağlamda etkilerinin çok fazla görülmediğini belirtmektedir. Vaughn, Feldhusen ve Asher (1991) tarafından yapılan meta analiz çalışmasında ise sınıf dışı uygulama programlarının öğrencilerin başarı, kritik düşünme ve yaratıcılıklarını olumlu etkilediği fakat öz benlikleri üzerinde anlamlı derecede bir

etkisin olmadığı bulunmuştur. Rogers (2002) sınıf dışı uygulama programlarını başarılı göstermesinden hareketle, yapılan bu çalışmanın özgün olduğunu savunmaktadır (S. 221).

Alanyazında yapılmış geriye dönük çalışmalarda üstün yetenekli öğrencilere yönelik DEO uygulamalarının etkililiğine dair bulgulara yer verilmektedir. Öğrencilerin ilkokul yıllarında katıldıkları özel eğitim programları deneyimlerine yönelik görüşlerini konu alan iki çalışma bu anlamda dikkat çekmektedir. Hébert (1993) ve Westberg (2010) tarafından yapılan çalışmalarda okul yıllarında devam edilen bireysel ve küçük grup çalışmalarında gerçek hayat ile ilgili etkinlikler ve ilgilerine hitap eden etkinliklerin, şimdiki yaratıcılıklarına olumlu etkisinin olduğu katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Vecchiarelli (1998) tarafından yapılan çalışmada ilkokul yıllarında üstün yeteneklilere yönelik DEO programlarına katılan öğrencilerin diğer başarılı öğrencilere göre lise döneminde daha başarılı oldukları ortaya konmuştur.

Üstün yetenekli öğrencilere yönelik destek eğitim programlarının başarısı, programda verilen eğitim ile yakından ilgilidir. Renzulli (1987) destek eğitim odalarının olumlu yönlerini ön plana çıkarttığı makalesinde, öncelikle iyi ve kötü sayılabilecek sınıf dışı eğitim programlarını deneyimlediği gibi özel sınıf ve haftasonu programlarını da gördüğünü belirtmektedir. Yönetimsel bir program olarak DEO uygulamalarının en büyük avantajı olarak program içeriğinde ve öğrenci seçiminde sağlanan esnekliği ön plana çıkarmaktadır (Renzulli, 1987). Fakat bu programların başarısının öncelikle; öğrencilerin asgariden daha fazla oranda destek eğitim odasında zaman geçirmelerine, genel eğitim sınıf öğretmenleri ve programı ile etkileşimin olmasına, verilen eğitimin öncelikle farklılaştırma yöntemleri ile yatay ve dikey bağlamda zenginleştirilmiş etkinliklere dayalı olmasına ve etkinliklerin rastgele seçilmiş oyun ve eğlenceye dayalı etkinlikler olmamasına bağlı olduğunu vurgulamaktadır (Renzulli, 1987; s.246). Başka araştırmacılarda DEO programlarının başarısının genel öğretim programına olan bağına ve program içeriğinde yaptığı düzenlemelere bağlamaktadır (Rafferty, 1996; Walker, 2002). Ayrıca başarılı bir DEO uygulamasının öncelikle öğrenciye zihinsel yaşıtları ile beraber hızlandırılmış bir içerik (Assouline vd., 2009; VanTassel-Baska and Little, 2010) veya ilgilerine göre planlanmış zorlayıcı bir öğretim programı (Olszewski-Kubilius and Limburg-Weber, 2010; Renzulli and Reis, 1997) sunması sıkça önerilmektedir.

Üstün yeteneklilerin eğitiminde uygulanacak programların etkili olabilmesi için dikkat edilmesi gereken durumlara ilişkin alanyazında farklı araştırmacılar tarafından

çeşitli değerlendirmeler yapılmıştır. Rogers (2007) üstün yeteneklilerin eğitimi üzerine yaptığı değerlendirme çalışmasında alanyazında yer alan araştırmalardan hareketle, kaliteli bir üstün yetenekliler eğitimi için beş koşul ortaya koymaktadır. Bunların başında sürekliliği olan zorlayıcı öğrenme fırsatları olduğunu belirtmektedir. Rogers (2007) üstün yetenekli öğrencilerin haftalık yeterli sayıda derse devam etmesi durumunda, DEO tarzı uygulamaların öğrencilere zorlayıcı eğitim fırsatları sunmada etkili bir yöntem olarak değerlendirilebileceğini savunmaktadır (s. 385). İkinci olarak üstün yetenekli öğrencilere ilgilendikleri ve yetenek alanlarında bağımsız çalışma fırsatlarının sunulması gerektiği belirtilmektedir. Destek eğitim odaları öğrencilerin bireysel ve küçük ilgi grupları ile çalışmasına uygun eğitim ortamları olarak değerlendirilebilir. Alanyazında olumlu akademik ve sosyal katkılarına dair araştırma bulgularından hareketle Rogers (2007), üçüncü koşul olarak farklı hızlandırma stratejilerinin kullanılmasını önermektedir. Dördüncü olarak üstün yetenekli öğrencilerin benzer ilgi ve zihinsel kapasiteye sahip arkadaşları ile zaman geçirmesi ve beraber eğitim faaliyetlerine katılmasının sağlanması gösterilmektedir. Destek eğitim odası uygulamaları, üstün yetenekli öğrencilerin benzer ilgi ve yeteneklere sahip öğrenciler ile tanışması, sosyalleşmeleri ve onlarla ortak faaliyetler yürütmelerine katkıda bulunmaktadır (Shields, 2002). Son olarak ise Rogers (2007) üstün yeteneklilerin eğitiminde farklılaştırmanın önemine vurgu yapmaktadır. Üstün yetenekli öğrencilere yönelik uygulamalarda öğretim programının içerik ve kapsamında yapılan farklılaştırmanın, öğrencilerin başarılarını arttırdığını farklı çalışmaların sonuçları ile desteklenmektedir. Rogers (2007) ortaya koyduğu koşullar altında üstün yeteneklilere yönelik kaliteli bir eğitim ortamı için seçilecek gruplama yönteminin belirlenirken, okulun öğrenci profili, öğretmenlerin üstün yetenekliliğe bakışı, okul yönetimi ve velilerin görüşlerinin değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir (s. 391).

Brighton ve Wiley (2013) sınıf dışı eğitim programlarının düzenlenmesinde referans alınacak ölçütleri analiz ettikleri çalışmalarında 10 tane ölçüt kullanılmışlardır. Ölçütlerden yedisi Belcastro (1987) tarafından belirlenen ve yukarıda verilen kriterlerdir. Bunlara üç ölçüt daha eklemişlerdir. Bunlar; programın araştırmalarla etkililiği kanıtlanmış uygulamaları içermesi, programın yıllık olarak nitel ve nicel yöntemler ile değerlendirilmesi ve son olarak eğitimcilerin farklı gruplama türlerini planlayıp uygulaması şeklindedir. Bu 10 ölçütün karşılanma düzeyi, programın kanıt temelli iyi

yöntemleri uygulamaya aktarma başarısını ortaya koymaktadır (Brighton and Wiley,2013 s.189).

Gubins (2013) üstün yeteneklilere yönelik program modeli olarak destek eğitim odasını kullanacak olan kurumlara çeşitli öneri ve uyarılara çalışmasında yer vermiştir. Bu uyarı ve öneriler toplamda 11 planlama boyutundan oluşmaktadır. Çalışmada her boyut DEO uygulamalarının olumlu ve olumsuz özelliklerine göre değerlendirilmektedir. Planlama boyutları ile bunların avantaj ve dezavantajları ile Tablo 1.1’de özetlenmiştir.

Tablo 1.1. Destek eğitim odası uygulamalarının potansiyel olumlu ve olumsuz özellikleri (Gubins, 2013)

Planlama Boyutu	Olumlu Özellikleri	Olumsuz Özellikleri
Tanımlama	Üstün yetenekliler alanında uzman eğitimcilerin süreçte yer alması.	Üstün yetenekliler ile ilgili yeterli uzmanlığa sahip olmayan sınıf öğretmenlerin aday gösterme sürecinde yer alması
Program Modeli	Araştırma temelli program modellerinin kullanılması.	Program modelinin felsefesinin diğer öğrencilere ulaşamaması.
Programın Kapsamı	Uzman öğretmenler tarafından hazırlanmış zorlayıcı etkinliklerin olması.	Program içeriğinin değerlendirilememesi, Sınıf programına aktarılamaması.
Mesleki Gelişim	Çeşitli hizmet içi eğitimlere katılarak üstün yetenekliler alanında uzmanlaşma.	Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimi alanında yapılan hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılamaması.
Öğrenme Ortamı	Sınıf ve DEO öğretmenin üstün yetenekli öğrencilere zorlayıcı eğitim ortamı sağlamada işbirliği yapması.	Öğrencilerin genel eğitim sınıf eğitiminde kaçırdıkları dersleri telafi etmek zorunda kalması.
İletişim	DEO öğretmenin yürütülen program ve öğrenciler ile ilgili okul yönetimi, öğretmenler ve aileler ile etkin iletişim kurması.	Sınıf öğretmeni ile düzenli ve kapsamlı bir iletişim kurulamaması, öğrenci başarısını ve gelişimini riske atacaktır.
İstihdam	DEO öğretmenin programının öğretmenler ve öğrenciler ile işbirliği saatlerini de içerecek şekilde olması, Öğrencilerin sınıf seviyelerine göre belirli oranda alınması.	DEO öğretmeni, diğer öğretmenlere kaynaklık edemez ise çok az öğrenci deneyimlerinden yararlanacaktır. Bazı bölgelerde destek eğitim odalarını koordine edecek ek eleman istihdamı gerekebilir.
Kaynaklar	Üstün yetenekli öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda teknolojik ve diğer eğitim materyallerinin alınması.	Destek eğitim odasında kullanıma sunulan eğitim materyalleri diğer sınıflarca kullanılmaması.

Tablo 1.1. (Devamı) *Destek eğitim odası uygulamalarının potansiyel olumlu ve olumsuz özellikleri* (Gubins, 2013)

Planlama Boyutu	Olumlu Özellikleri	Olumsuz Özellikleri
Zamanı Kullanma	Öğrencilerin haftalık belirli saatlerde programa katılarak sınıf ve programın sorumluluklarını yerine getirmeleri, Üstün yetenekli öğrencilere zihinsel akranları ile çalışma fırsatı sunması.	Sınıftan alınmaları, sınıf öğretmenin ve öğrencilerin haftalık programını bozması, Üstün yeteneklilerin bütün sınıf derslerine katılamaması sınıf öğretmenlerini gücendirebilir.
Bilişsel Katkıları	Öğrencilerin zorlayıcı etkinliklere katılarak başarılarını arttırması.	Sınıf programı ile koordinasyon eksikliği içerik tekrarına neden olabilir.
Duyuşsal Katkıları	Benzer ilgilere sahip akranlarla sosyalleşme imkânı sunması, Öğrencileri üst düzey zorlayıcı görevlerle başa çıkmaya teşvik etmesi,	Zorlayıcı etkinlikler stres kaynağına dönüşebilir, Genel eğitim sınıfı arkadaşları ile sosyalleşme fırsatlarını kaçırebilirler.

Üstün yeteneklilerin eğitiminde DEO uygulamasına ilişkin yaptıkları çalışmada van der Meulen vd., (2014) uygulamanın daha çok pratik bağlamda avantajlarına değinmişlerdir. Öncelikle destek eğitim odalarında kullanılacak materyallerin öğrencilerin düzeylerine uygun şekilde farklılaştırılabilmektedir. Bu durum öğrencilerin kendi seviyelerine uygun şekilde ilerlemesini, sınıftaki gibi diğer öğrencileri beklemek zorunda kalmamalarını sağlamaktadır. Destek eğitim odalarında öğretmenlerin, öğrencilerin eğitiminde temel konulardan çok üst düzey düşünme ve araştırma becerilerine odaklanması, öğrencilerin düzeylerine uygun eğitim fırsatı ve öğrenmeye karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlamaktadır.

Yaptıkları çalışmada van der Meulen vd., (2014) DEO programlarının öğrencilerin arkadaş ilişkilerine katkılarına vurgu yapmışlardır. Destek eğitim odasına devam eden öğrencilerine hem sınıf arkadaşları hem de üstün yetenekli arkadaşları ile etkileşim kurma fırsatı sunulmaktadır. Bu durum üstün yetenekli öğrencilerinin olumlu bir etkileşim kurmalarını sağlamaktadır. Destek eğitim odasına devam eden öğrenciler, orada öğrendiklerini genel eğitim sınıflarına aktararak diğer öğrencilere de katkı sunmaktadırlar (Hoffer,1992). Destek eğitim odasına devam eden üstün yetenekli öğrenciler, kendilerinin üstün yeteneklilik bağlamında yalnız olmadıklarını görmekte aynı zamanda diğer öğrenciler ile de iletişim ve arkadaşlık kurarak daha gerçekçi bir öz benlik algısı geliştirmektedirler (van der Meulen vd., 2014, s.297).

Okullarda üstün yetenekli öğrencilere yönelik DEO uygulamasına katılmak için üstün yetenekli olmanın yanı sıra farklı bazı özelliklere sahip olmak gerekmektedir.

Rogers (2002) özellikle bu programlardan küçük gruplarla çalışmayı ve kendilerini zorlayacak etkinliklerle uğraşmayı seven öğrencilerin fayda sağlayacağını belirtmektedir. Rogers (2002) tarafından DEO tarzı programlara aday öğrencilerin sahip olması gereken özellikleri dört boyutta gruplamıştır. Öğrencilerin bilişsel işlevsellikleri, kişilikleri, öğrenme stilleri ve ilgi alanları bağlamında yapılan gruplamaya ilişkin bilgiler Tablo 1.2’de özetlenmiştir.

Tablo 1.2. Destek eğitim odası programına katılacak öğrencilerde olması beklenen özellikler (Rogers,2002)

Bilişsel İşlevsellikleri	Kişilik Özellikleri	Öğrenme Stilleri	İlgi Alanları
Akranlarından daha üst düzeyde olmalı.	Akademik motivasyonu yüksek olmalı.	Hızlı tempoda çalışmayı ve başkaları ile işbirliği yapmayı tercih etmeli.	Akademik çalışmalar okul zamanı dışında da yapmayı sevmeli.
• Belirli bir alanda üst düzey başarı • Sınıf düzeyinin üstünde akademik başarı • Sınıf derslerinin düzeyi ve hızından sıkılmak	• Okulu sevmek • Öğrenmeyi sevmek • Kendini kabul • Başkalarını kabul • Özgür düşünceli olmak	• Tercihli hızlı tempoda zorlayıcı öğrenme etkinlikleri olmalı • Benzer yeteneklere sahip akranları ile çalışmayı sevmeli	• Geniş bir ilgi alanı olmalı • Belirli alanlarda üst düzey ilgileri olmalı • Okul dışı farklı hobileri olmalı

Buraya kadar olan bölümde genel olarak üstün yeteneklilerin eğitiminde DEO uygulaması irdelenmiştir. Destek eğitim odalarının, üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde özellikle ilköğretim düzeyinde yaygın uygulamalar arasında yer aldığı görülmektedir (Callahan vd., 2013; NAGC, 2015). Okullarda yaygın kullanımına rağmen destek eğitim odalarında geçirilecek süre, verilecek eğitim içeriği ve öğretmenlerinin kimler olacağı konularında tam bir fikir birliğinden söz edilememektedir (Davis, Rimm and Siegle, 2011). Ayrıca destek eğitim odasının etkileri konusunda bir görüş birliğinden de söz edilememektedir. Bu tarz programları ciddi anlamda eleştiren araştırmacılar olmakla beraber bu programların öğrencilere yararlı olduğunu gösteren çalışmalar da alanyazında yer almaktadır. Üstün yeteneklilerin eğitiminde DEO uygulamasına ilişkin en temel eleştirilerin başında, bu uygulamanın tam zamanlı bir durum olan üstün yetenekliliğe yönelik önerilen zayıf bir çözüm olduğu iddiasıdır (Davis, Rimm and Siegle, 2011, S. 152).

1.2.1. Türkiye’de destek eğitim odası uygulaması

Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi, Türkiye’de halen çözüme kavuşturulamayan önemli konulardan birisini teşkil etmektedir (Ataman, 2004). Cumhuriyet sonrası dönemde üstün yetenekliler ile ilgili olarak özellikle 1960’larda atılan küçük adımlar 1990’larda yeniden hızlanmıştır, ancak dünyadaki gelişmelerin aksine, sadece bazı kişilerin, ailelerin, vakıfların çabaları ve birkaç eğitimcinin azmi ile bir şeyler yapılmaya çalışılmıştır. Üstün yeteneklilere yönelik tanımdan bunlara en uygun eğitimin nasıl sağlanacağına dair cumhuriyet tarihi boyunca çeşitli kararlar alınmıştır. Tanımlar bağlamında bakıldığında, 1991 yılında toplanan Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Konseyi’nde, “üstün zekâ” ve “üstün özel yetenek” kavramları “üstün yetenek” başlığı altında toplanmıştır. Burada: üstün yetenekliler “genel ve/veya özel yetenekleri açısından yaşıtlarına göre yüksek düzeyde performans gösterdiği konunun uzmanları tarafından belirlenmiş kişilerdir” (MEB, 1991) şeklinde tanımlanmıştır. Tanım daha sonra sırasıyla “Üstün yetenekli birey (MEB, 2006), “Özel yetenekli” (MEB,2013) olarak evrilmiştir. Yeni tanım BİLSEM yönergesinde “Özel yetenekli öğrenci: Zekâ, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda yaşıtlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren öğrenci” şeklinde yer almaktadır (MEB, 2015c).

Bu değişim son yıllarda üstün yetenekliler ile ilgili uzun dönemli politikalar oluşturmak isteyen bakanlığın kafa karışıklığı olarak düşünülebilir. Nitekim 2013 yılında yayınlanan *Özel Yetenekli Bireyler Strateji Ve Uygulama Planı 2013 – 2017*’de uygulama ve tanılamaya yönelik dünya örnekleri de göz önünde bulundurularak çeşitli öneriler getirilmiştir. Bu stratejik planda, bakanlığın elitizm eleştirisine maruz kalma kaygısıyla hareket ettiği ve üstün yetenekli öğrencilere ayrı eğitim yerine bulunduğu okul ortamında eğitimi ön plana çıkardığı görülmektedir (MEB, 2013). İlkokulda bulunan üstün yetenekli öğrenciler için eğitim önerisi şu şekilde ifade edilmektedir; Öğrencilerin kendi akranları ile ayrıştırılmaması, hangi alanda/alanlarda yetenekli olduğu belirlenen öğrencilerin bulundukları okulda akranları ile birlikte okulun ve bölgenin koşullarına bağlı olarak, hafta içi ve/veya hafta sonu, yetenekleri doğrultusunda destek eğitim almalarının sağlanması gereklidir (MEB, 2013, s.28).

Son yıllarda Türkiye’de üstün yeteneklilerin eğitimi bağlamında bakanlık tarafından ortaya konan en önemli proje BİLSEM’lerdir. Üstün yeteneklilere okul sonrası destek eğitim vermeleri amacıyla açılan bu kurumların sayısı hızla artmaktadır. Fakat bu kurumların yeterli hazırlık yapılmadan açılmaları ve özellikle belirli bir öğretim

programının olmamasından dolayı yeterli verimin alınamadığı, buna paralel olarak kurumlardan ayrılan öğrenci sayılarının fazla olduğu belirtilmektedir (Demirci, 2010). Bu sorunlara çözüm olarak özellikle sözel ve performans alanlardan tek birinde 130 IQ üzeri olanların bulundukları kurumda destek eğitim almaları kararı alınmıştır (Bedur, Bilgiç ve Taşlıdere, 2015).

Türkiye’de üstün yetenekliler, özel eğitim grupları kapsamında değerlendirilmektedir. Buna paralel olarak üstün yeteneklilere yönelik düzenlemeler, diğer özel eğitim grupları ile genel olarak aynı yönetmelikler ile yapılmaktadır. Üstün yeteneklilerin destek eğitim odalarından yararlanmalarına yönelik ifadeler ilk etapta Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2012) yer almaktadır. Bu yönetmeliğin tanımlar başlığı altında yer alan 4. Madde (1) bendinde destek eğitim odası “Kaynaştırma uygulamaları yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler ile üstün yetenekli öğrencilere ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için düzenlenmiş ortam” olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2012, s. 2). Aynı yönetmeliğin 28. Maddesi’nde ise destek eğitim odalarının işleyişi düzenlenmiştir. Yönetmelikte destek eğitim odasının açılış amacı; okul ve kurumlarda, yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta eğitimlerine devam eden özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler ile üstün yetenekli öğrenciler için özel araç-gereçler ile eğitim materyalleri sağlanarak özel eğitim desteği verilmesi olarak açıklanmaktadır. Son olarak yayınlanan DEO açılmasına ilişkin 2015/15 sayılı genelgede (MEB, 2015a) okullarda yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta eğitimlerine devam eden özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler ile üstün yetenekli öğrenciler için destek eğitim odalarının açılması zorunlu hale getirilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı’nca yayınlanan 2013 - 2017 Üstün yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı’nda (MEB, 2013) DEO okulöncesi, ilköğretim, ortaokul ve lise eğitim kademelerinde üstün yetenekliler için uygulanması planlanan uygulamalar arasında gösterilmektedir. Üstün yeteneklilerin eğitiminde var olan farklı eğitim seçenekleri arasında yer alan destek eğitim odası, ilköğretimde uygulanmaya daha uygun görülmektedir. Özellikle branş ders ayrımı olmadan, derslerin tek öğretmen tarafından yürütülüyor olması, bu seçeneğin kullanımını kolaylaştırmaktadır.

Okullarda destek eğitim odalarının açılması Türkiye’de Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2012) ve Destek Eğitim Odası Klavuzu (2015b) ile düzenlenmiştir. Bu belgelere göre destek eğitim odalarının açılması ve yürütülmesinde farklı birimlere

görevler yüklenmiştir. Bir okulda DEO, özel eğitim hizmetleri kurulunun önerisi doğrultusunda milli eğitim müdürlükleri tarafında açılmaktadır. Ayrıca destek eğitim alacak öğrenci sayısına göre okulda veya kurumda birden fazla DEO açılabilmesine izin verilmektedir. Yani okullarda destek eğitim odalarının açılması belirlenen ihtiyaçlar doğrultusunda il veya ilçede bulunan milli eğitim müdürlüklerinin inisiyatifine bırakılmıştır. Fakat destek eğitim odasında verilecek eğitime ilişkin sürecin okul yönetimi tarafından yürütülmesi uygun görülmüştür. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde 28. maddenin C bendinde destek eğitim odasında yürütülecek eğitim hizmetlerinin planlamasının okul yönetimince yapılacağı belirtilmektedir (MEB, 2012).

Yönetmeliklerde, DEO ile ilgili olarak süre ve mekân kısıtlamalarına gidilmiştir. İlgili yönetmeliklerde destek eğitim odasında verilecek eğitimin okul ders saatleri içerisinde ve bir öğrencinin haftalık ders saatinin %40'ını geçmemesi gerektiği vurgulanmaktadır (MEB, 2015b). Bu durum uygulamanın süresini ilkokullarda 12 saat ile sınırlandırmaktadır (MEB, 2015b). Yönetmeliklerde destek eğitim odalarında bireysel eğitimin yapılması tavsiye edilmek ile beraber gerektiğinde eğitim performansı aynı seviyede olan öğrencilerle birebir eğitimin yanında en fazla 3 öğrencinin (MEB, 2015b) bir arada eğitim alacağı grup eğitimi de yapılmasına olanak tanınmaktadır.

Destek eğitim odası açılan okullarda öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına göre görme, işitme, zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri öncelikli olmak üzere, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen, sınıf öğretmeni ve alan öğretmenleri görevlendirilmektedir. Destek eğitim odasına öncelikle okulun öğretmenlerinden olmak üzere RAM'da görevli öğretmenler ya da diğer okul ve kurumlardaki öğretmenler görevlendirilebilmektedir (MEB, 2015a). Destek eğitim odalarında görevlendirilecek öğretmenin öncelikle okul içinden seçilmesi önerilmektedir. Bu durum okulda üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim model ve stratejilerini uygulayabilecek formasyona sahip öğretmen olmasını gerektirmektedir. Eğer bu yeterliklere sahip öğretmen okulda yoksa farklı bir okuldan öğretmen de destek eğitim odasında görevlendirilebilmektedir.

Türkiye'de yasal düzenlemeler ve tavsiye kararlar neticesinde devlet okullarında üstün yetenekli öğrencilere yönelik uygulanabilecek en uygun eğitim DEO uygulaması olduğu söylenebilir. Fakat bu odalarda üstün yeteneklilere yönelik nasıl bir eğitim planlaması yapılacağına dair detaylı kaynak bulunmamaktadır. Buralarda verilecek eğitim okul idaresinin inisiyatifine bırakılmıştır. Bu durum maalesef BİLSEM'lerde yaşanan program eksikliğine benzer sorunlara yol açabilme tehlikesini beraberinde

getirmektedir. Türkiye’de üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamalarına dair yapılan çalışmalarda (Bedur, Bilgiç ve Taşlıdere, 2015; Nar ve Tortop, 2017; Pemik, 2017) destek eğitim odalarında eğitim veren öğretmenlerin verilen eğitimi yeterli bulmadıkları ve eğitim içeriklerinde sorunlar olduğu görülmektedir. Bu yapılan çalışmaların sonuçları Türkiye’de üstün yetenekli öğrencilere yönelik uygulanmaya başlanılan DEO uygulamalarının doğru ve etkili bir şekilde yürütülmesi için uygulamaya dayalı araştırmalara ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır.

1.2.2. İlgili araştırmalar

Üstün yeteneklilerin eğitiminde DEO uygulamasına ilişkin alanyazında farklı araştırmalar yer almaktadır. Bu araştırmaların bazıları DEO uygulamalarını konu edinirken, bazıları ise konu olarak daha geniş bir çerçeveye olan sınıf dışı eğitim programlarına yer vermektedir. Alanyazında var olan araştırmalar genel olarak meta analiz çalışmaları, uygulamaların etkililiğine ilişkin katılımcı görüşlerini içeren nitel ve nicel araştırmalar, uygulama süreçlerini inceleyen çalışmalar ve az sayıda retrospektif çalışmalardan oluşmaktadır. Aşağıda alanyazında yer alan çalışmalar yurt dışında ve yurt içinde yapılmış araştırmalar başlıkları altında verilmiştir.

1.2.2.1. Yurt dışında yapılan araştırmalar

Uluslararası alanyazında üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamasına ilişkin araştırmalar; uygulamalara yönelik değerlendirmeler ve öğrencilere katkıları başlıkları altında sınıflandırılmıştır.

1.2.2.1.1. Destek eğitim odası uygulamalarını değerlendirme odaklı uluslararası araştırmalar

Yapılan alanyazın taraması sonucunda üstün yeteneklilere yönelik çeşitli DEO uygulamalarının veya daha geniş kapsamda sınıf dışı eğitim programlarının değerlendirildiği araştırmalara ulaşılmıştır. Yapılan değerlendirme çalışmalarında genel olarak bu programların etkililiğine ve başarılı bir şekilde uygulanması için dikkat edilmesi gereken özelliklere dair bulgular görülmektedir. İlgili araştırmalar aşağıda kronolojik olarak sıralanmıştır.

Dade County Public Schools (1983) bir okulda yürütülen DEO uygulamasında yapılan düzenlemeler ve bunların sonuçlarına ilişkin rapor yayınlanmıştır. Rapor, daha

önce üstün yetenekli öğrencilerin destek eğitim etkinliklerine başka bir merkeze gitmelerinden kaynaklı problemlere çözüm bulmak amacıyla geliştirilen okul temelli DEO uygulamasının gelişimini göstermek amacıyla yayınlanmıştır. Raporda programda yapılan değişikliklerin programa olan katılımı arttırdığı, öğretmenlerle işbirliğini geliştirdiği, veli ve öğrenci memnuniyetini arttırdığı belirtilmektedir.

Öte yandan yapılan düzenlemelerin okulun genel ders programında bazı sorunlara neden olduğu belirtilmektedir. Programda yapılan değişiklikler sonucu sınıf öğretmenlerin temel dersleri öğleden sonra ve müzik, resim gibi dersleri sabah işlemek zorunda kalmıştır. Özellikle bu durum üstün yetenekli öğrencilerin müzik dersine katılımına engel olmuştur. Ayrıca öğretmenler önemli konuları üstün yeteneklilerin sınıfta oldukları saatlerde işlemek zorunda kaldıklarından kendilerini kısıtlanmış hissettiklerini belirtmişlerdir. Sonuç olarak programın okul temelli yeni düzenlemesi öğrencilerin taşınmasından kaynaklı sorunları çözerken, bazı yeni sorunları beraberinde getirmiştir (s.1).

Ritrievi (1988) tarafından iki farklı okul bölgesinde üstün yeteneklilere yönelik yürütülen DEO programlarına ilişkin okul yöneticisi, sınıf öğretmenleri, üstün yetenekliler öğretmenleri, öğrenciler ve velilerin görüşleri araştırılmıştır. Yapılan çalışmaya 13 yönetici, 88 sınıf öğretmeni, 8 üstün yetenekliler öğretmeni, 351 öğrenci ve 121 veli olmak üzere toplamda 581 kişi katılmıştır. Araştırma sonucunda programın kalitesine ilişkin olarak % 65.9 oranında öğrencilere yönelik verimli çalışmaların yapıldığına dair görüş belirtilmiştir. Öte yandan % 20.3 oranında yapılan etkinlikler başarısız bulunmuştur. Araştırmada dikkat çekici bir başka bulgu da cevapların % 50.9'unun sınıf derslerine katılamamanın veya o derslerin ödevlerinin eksik yapılmasının öğrencilere ceza veya baskı olarak geri döndüğü şeklindedir. Genel olarak katılımcılar programların daha etkili olması için daha fazla zaman ve zorlayıcı etkinliğin olması gerektiğini savunmuştur. Ayrıca bu programların zaman çizelgesi ve paydaşlar arasında iletişim eksikliğine ilişkin kaygılarda katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Bu bulgulardan hareketle Ritrievi (1988) başarılı bir DEO programı için düzenli değerlendirmelerin yapılmasını, öğrencilerin daha fazla verimli vakit geçirmesini, programın paydaşları arasında koordinasyonun sağlanmasını, DEO programının okul programına entegre edilmesini ve alanında deneyimli öğretmenler tarafından yürütülmesini önermektedir (s.3).

Armstrong (1989) tarafından biri DEO diğer ikisi tam zamanlı olmak üzere üstün yeteneklilere yönelik uygulanan üç farklı programa ilişkin bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmada 31 erkek 26 kız toplam 57 öğrenciden devam ettikleri programa ilişkin görüşleri toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda yapılan analizlerde hiçbir programın ideal program olarak anlamlı şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Öğrencilerin ön plana çıkardığı özelliklerin genel olarak alanda iyi programların özellikleri olan öğrencilerin özelliklerini dikkate alarak eğitim içeriği ve sürecinde düzenlemeler yapan modeller ile örtüştüğü belirtilmektedir (s.286). Araştırmada dikkat çekici bir sonuç olarak öğrencilerin kendilerine uygun olacak eğitim programları ile ilgili alanyazın ile paralel öngörülerde bulunmalarıdır. Buradan hareketle üstün yetenekli öğrencilere yönelik program düzenleme aşamasında öğrencilere dayatılan bir model yerine onların görüşlerini de içeren bir model geliştirilmesi önerilmektedir (Armstrong, 1989, s.289).

Üstün yeteneklilerin eğitiminde DEO uygulamasına yönelik yapılan bir meta analiz araştırması, 9 çalışmanın sonuçları kullanılarak gerçekleştirilmiştir (Vaughn, Feldhusen and Asher, 1991). Araştırmada 30 yıllık süreçte yapılmış olan sınıf dışı eğitim programlarının üstün yetenekli öğrencilerin öz benlik, başarı, eleştirel düşünme ve yaratıcılık düzeylerine etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda bu programların öğrencilerin başarı, eleştirel düşünme ve yaratıcılıklarını olumlu etkilediği fakat öz benlikleri üzerinde anlamlı derecede bir etkisin olmadığı bulunmuştur. Araştırmada adı geçen değişkenlere -başarı (.65), yaratıcılık (.44), eleştirel düşünme (.32), öz benlik (.11)- ilişkin hesaplanan etki büyüklüklerine bakıldığında, destek eğitim uygulamalarının eğitim içeriğinin etkili olduğu fakat öğrencilerin kişilik gelişimlerinin bu programlara devam ediyor olmaktan etkilenmediği görülmektedir. Araştırmanın sonunda üstün yetenekli öğrencilere yönelik DEO uygulamalarının, Belcastro (1987) ve VanTassel-Baska'nın (1987) eleştirilerinin dikkate alınması durumunda özellikle kaynakları sınırlı küçük okullarda öğrencilere katkı sunacağı vurgulanmaktadır (Vaughn, Feldhusen and Asher, 1991, S. 97).

Rogers (1991) tarafından 13 çalışmanın sonuçlarının analiz edildiği bir başka meta analiz çalışmasında üç farklı grupta türünün akademik, sosyal ve psikolojik etkileri irdelenmiştir. Yapılan çalışma sonucunda farklı grupta türlerinin üstün yetenekli öğrencilere akademik olarak net katkıları görülürken sosyal ve psikolojik etkilerinin fazla görünür olmadığı belirtilmektedir. Çalışmanın sonucunda farklı gruplamaların

katkılarının olmasında esas belirleyici unsurun grup türünden çok programda verilen eğitimin içeriği olduğu vurgulanmaktadır (Rogers, 1991; s. 9). Rogers (1993) tarafından aynı 13 çalışmanın sonuçları üzerinden yapılan bir başka araştırmada sınıf dışı eğitim programlarının etki büyüklüğü .65 olarak bulunmuştur. Bu çalışmanın sonucunda yazar üstün yeteneklilerin farklı tarzda da olsa grupla eğitim almaları gerektiğini, yani genel eğitim sınıflarında verilen eğitim ile karşılanamayacak gereksinimleri olduğunu vurgulamaktadır (Rogers, 1993; s.107).

Kulik (1992) tarafından yapılan meta analiz çalışmasında beş farklı gruplama türü üzerine daha önce yapılmış iki farklı meta analiz çalışmasında yer alan araştırmalar tekrar değerlendirilmiştir. Kulik (1992) özellikle üst düzey yeteneğe sahip öğrencilerin yetenek gruplarından daha fazla yararlandığını belirlemiştir. Çalışmada yetenek gruplamasının düşük ve orta düzey yeteneğe sahip öğrencilere daha az olumlu katkısı olduğu belirtilmektedir. Ayrıca programın katkısının, üstün yeteneklilere yönelik program içeriğinde yapılan düzenlemelere bağlı olduğu vurgulanmaktadır. Yani farklı yetenek gruplamalarında üstün yetenekli öğrencilere esas katkıyı gruplama tarzından çok eğitim içeriğinde yapılan düzenlemeler ile bağlantısı olduğu belirtilmektedir. Buradan hareketle üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamalarında özellikle öğretim programında hızlandırma ve zenginleştirme yapılmasını savunmaktadır.

Campbell ve Ann Verna (1998) tarafından üstün yeteneklilere yönelik ayrı sınıf ve DEO programlarını karşılaştıran bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışmada her iki program türü program içeriği, tanılama sistemi, öğretmen yeterlilikleri ve değerlendirme bağlamında incelenmiştir. Veri toplama süreci 39 ayrı sınıf ve 18 DEO programına devam eden öğrenciler ile programı yürüten öğretmenler ile görüşülerek gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda DEO programlarının daha profesyonelce yürütüldüğü, tanılamanın daha sistemli gerçekleştirildiği, öğretmenlerinin üstün yetenekliler konusunda daha fazla hizmet içi eğitim aldıkları ve kitap okudukları belirlenmiştir. Çalışmada DEO öğretmenleri ve öğrencileri tarafından en fazla dile getirilen sorunlar olarak programın süresinin az olması ve sınıflarından alınmalarından dolayı sınıf öğretmenlerinin serzenişleri ön plana çıkmaktadır. Yapılan görüşmelerde öğretmenler özellikle uzun süreli etkinliklerin işlenmesi sırasında program süresinin yeterli olmadığını, bazen etkinliğin ortasında öğrencilerin tekrar sınıflarına dönmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca sınıf öğretmenleri tarafından genel olarak sınıfın en başarılı öğrencilerinin destek

eğitim odasına gitmesinden dolayı, verimli ders işleyemediklerine ilişkin şikâyetler geldiğini vurgulamışlardır (s.6).

VanTassel-Baska (2006) tarafından üstün yeteneklilere sunulan farklı programlar üzerine bir değerlendirme çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamlı çalışmada 20 farklı okul bölgesinde yapılmış 7 değerlendirme araştırması konu edinilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda pull- out programların ilkokullarda en fazla uygulanan program olduğu fakat bu programların yürütücü odaklı ve belirli bir öğretim programından yoksun olduğu belirlenmiştir. Çalışmanın bir başka önemli bulgusu ise yeterli donanımlı personel ve kaynak eksikliğine rağmen program yürütücülerinin ve öğretmenlerin özverili şekilde programın devamlılığını sağlamaya çalıştıkları şeklindedir. Araştırmanın sonunda üstün yetenekliler alanında çalışan araştırmacıların daha etkili ve etkililiği bilimsel veriler ile kanıtlanmış program içerikleri üzerine çalışmaları gerektiği belirtilmektedir. Geliştirilen programların üstün yeteneklilerin yanı sıra diğer öğrenciler için dolaylı da olsa faydalı olması, üstün yetenekliler alanının eleştirilere daha az maruz kalmasını sağlayacağı vurgulanmaktadır.

Hong, Greene ve Higgins (2006) tarafından yapılan çalışmada genel eğitim sınıfı ve destek eğitim odalarında işlenen ders içeriklerinde yapılan farklılaştırmalar öğretmen ve öğrencilerin bakış açısı ile değerlendirilmiştir. Yapılan çalışma 144 sınıf öğretmeni, 67 üstün yetenekliler öğretmeni ve 3, 4, 5. sınıflara devam eden 850 üstün yetenekli öğrenci olmak üzere toplamda 1061 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada katılımcılara verilen eğitimi bilişsel, kişiler arası ve içsel becerileri geliştirmesi bağlamında değerlendirmeleri istenmiştir. Araştırma sonucunda her iki öğretmen grubunun içsel becerilerden çok bilişsel ve kişiler arası becerilere yönelik farklılaştırma etkinlikleri yaptıkları belirlenmiştir. Sınıf öğretmenleri, DEO öğretmenlerinin genel olarak kendilerinden daha fazla eğitim içeriklerinde farklılaştırma yaptıklarını düşündüklerini belirtmişlerdir.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler öğretmenlerin eğitim içeriklerinde yaptıkları farklılaştırmayı üstün yeteneklilerin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz gördüklerini göstermektedir. Öğrencilerin görüşlerine ilişkin yapılan analizlerde DEO öğretmenlerinin sınıf öğretmenlerine göre ders işlerken belirtilen becerileri geliştirmeye daha fazla odaklandıkları belirtilmektedir. Öğrenciler her iki sınıf ortamında çoğunlukla bilişsel becerilerine yönelik bir içerik olduğunu, bununla birlikte karşılaştırma yapmak

gerekirse DEO öğretmenlerinin öğrencilerin kişiler arası ve içsel becerilerini geliştirmeye yönelik daha zorlayıcı eğitim içerikleri hazırladıklarını vurgulamaktadır.

Delcourt, Cornell ve Goldberg (2007) tarafından üstün yetenekli öğrencilere sunulan farklı program türlerinin, bu programa devam eden öğrencilerin bilişsel ve duygusal ihtiyaçlarını karşılama düzeylerinin incelendiği iki yıllık bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırma ABD’de 10 farklı eyaletten seçilen 14 okul bölgesinde gerçekleştirildi. Araştırmaya üstün yeteneklilere yönelik 4 farklı program modeline (özel okul, özel sınıf, DEO, sınıf içi farklılaştırma) devam eden (290) ve karşılaştırma grubu olarak seçilen yüksek başarılı (50) ve tanılanmamış (120) toplamda 460 öğrenci katılmıştır. Çalışma sonucunda hiçbir programın tek başına öğrencilerin tüm ihtiyaçlarını karşılamadığı sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda program yürütücülerinin sürekli programlarını değerlendirmeleri ve gerektiği vurgulanmıştır. Başarı bağlamında herhangi bir programa devam eden üstün yetenekli öğrenciler, devam etmeyen öğrencilerden daha iyi düzeyde oldukları belirlenmiştir. Özellikle özel okul, ayrı sınıf ve DEO programlarına devam edenlerin, herhangi bir programa devam etmeyen ve sınıf içi farklılaştırma programlarına devam edenlerden daha başarılı oldukları tespit edilmiştir. Katılımcıların kendilik algısı ve motivasyonları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Programlara devam eden ve etmeyen öğrencilerin sahip oldukları arkadaş sayıları ve arkadaş grupları arasındaki konumlarına ilişkin algıları arasında anlamlı bir fark çıkmamıştır. Bu durum üstün yetenekli programa devam etmenin öğrencilerin sosyal ilişkilerini olumsuz etkileyebileceği düşüncesine zıt bir bulgudur.

McCulloch (2010) tarafından yapılan bir araştırmada üstün yeteneklilere yönelik DEO programların yürütüldüğü bir okul bölgesinde yer alan 8 ilkokulun yöneticileri, sınıf öğretmenleri, üstün yetenekliler uzmanları ve velilerin yürütülen programlara ilişkin değerlendirmelerini alınmıştır. Yapılan çalışmaya toplamda 136 kişi katılmış ve veriler önceden hazırlanan kapalı uçlu 27 maddelik likert tipi bir ölçek ile toplanmıştır. Çalışmanın sonucunda katılımcıların üstün yeteneklilere sunulan öğretim programının genel eğitim sınıfından daha zorlayıcı olduğu konusunda yüksek oranda hemfikir oldukları fakat üstün yetenekliler için yeterli düzeyde zorlayıcı olup olmadığı konusunda farklı düşündükleri belirlenmiştir. Katılımcılar arasında üstün yeteneklilerde etkili eğitim stratejisi olarak farklılaştırma ön plana çıkmaktadır. Katılımcılar çoğunlukla bütün paydaşların genel olarak üstün yeteneklilerin eğitimine destek sağladıkları konusunda ve sınıf öğretmenlerin üstün yeteneklilerin eğitimi konusunda yeterli tecrübeye sahip

olmadıklarına dair görüş belirtmişlerdir. Çalışmada programın sosyal ve psikolojik etkileri konusunda genel olarak olumlu görüşler bildirilmiştir. Bu programlara devam eden öğrencilerin arkadaş ilişkilerinin olumsuz etkilenmediği ve çocukların bu programlara katılmaktan memnun olduğu ve motivasyonlarının arttığına dair görüşler ön plana çıkmıştır. Sonuç olarak üstün yeteneklilere yönelik programlarda öğrencilerin seviyesine uygun farklılaştırmaların yapılması gerektiği ve bu programlara katılmanın öğrencilere sosyal ve psikolojik anlamda katkı sunduğuna dair paydaşlar arasında görüş birliği görülmektedir.

Dimitriadis (2011) matematik alanında üstün yetenekli öğrencilere sunulan bir DEO uygulamasını vaka incelemesi şeklinde değerlendirilmiştir. Araştırmanın veri toplama sürecinde programa devam eden 4 matematik alanında yetenekli beşinci sınıf öğrencisi ve programı yürüten öğretmen ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış, ayrıca üç derste katılımcı olmayan gözlem yapılmıştır. Çalışmada yapılan gözlem ve değerlendirmelerde araştırmacı programı yürüten öğretmenlerin derse hazırlıklı girdiklerini, öğrencilerin üst düzey bilişsel becerilerini kullanmalarını gerektirecek etkinlikler planladıklarını, farklı kaynaklardan yararlandıklarını belirlemiştir. Öğrencilerin başarılarının arttığını ve matematik dersine karşı olumlu bir tutum sergiledikleri belirlenmiştir.

Yürütülen programın başarısı programın türünden çok, öğretmenin derste kullandığı yöntemler, küçük grupla çalışılmasının ve öğrencilerin seviyesine uygun etkinliklerin seçimi ile bağdaştırılmaktadır (s. 480). Ayrıca her ne kadar programı yürüten öğretmenler başarılı olsalar da, bu öğretmenlerin üstün yeteneklilerin eğitimi konusunda alan uzmanlarından, bu öğrencilere yönelik etkinliklerin planlanması ve onlara matematiği daha üst seviyede öğretme konusunda danışmanlık alması gerektiğini belirtilmektedir.

Hong, Greene ve Hartzell (2011) tarafından genel eğitim sınıfı öğretmenleri ve üstün yetenekli öğrencilerin devam ettiği programda öğretmenlik yapan toplam 182 öğretmenin katılımı ile gerçekleştirilen bir çalışmada öğretmenlerin bilişsel ve motivasyonel özellikleri karşılaştırılmıştır. Çalışma sonucunda üstün yeteneklilere yönelik programlarda görev alan öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre daha fazla öğrenme odaklı oldukları belirlenmiştir. İki grup arasında içsel motivasyon, öz yeterlilik ve biliş üstü stratejileri kullanma bağlamında ise önemli bir farklılık bulunmamıştır.

Dimitriadis (2012) tarafından matematik alanında üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim içerikleri incelenmiştir. Araştırma sınıf içi zenginleştirme, sınıf içi yetenek gruplaması, mentörlük ve DEO şeklinde eğitim veren dört ayrı ilkokulda yapılmıştır. Araştırmada veri toplama amacıyla görüşmeler, gözlemler ve belge incelemesi yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda DEO programı uygulanan okulda diğerlerine oranla matematik alanında yetenekli öğrencilere daha uygun eğitim verildiği belirlenmiştir. Burada iyi eğitim verilmesini etkileyen temel faktörler olarak öğretmenin üstün yetenekliler ve matematik alanında uzman olması, ayrıca öğrencilerin dikkatini ve ilgisini çekecek daha etkili etkinliklerin sunulması gösterilmektedir (s.256). Araştırma sonucunda vurgulanan bir başka nokta ise öğretmenlerin alanlarında tecrübeli olmasının, onları daha özgüvenli yaptığı ve öğrencilerin motivasyonunu olumlu yönde etkilediğidir.

Çalışmada ayrıca destek eğitim odasına devam eden dört öğrenci ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler genel olarak programa devam etmekten memnun oldukları belirtmiş ayrıca öğrencilerin ders notlarının programa katılmalarından sonra yükseldiği belirlenmiştir. Destek eğitim odası öğretmenine ilişkin gözlemlerinde araştırmacı, öğretmene ilişkin kendine güvenen ve işlediği konuya hazırlıklı ve hakim olmasını ön plana çıkarmıştır. Dimitriadis (2012) öğretmenin, ders işlerken farklı yöntemler kullandığı, içeriği günlük hayat ile bağdaştırdığını ve öğrencileri üst düzey düşünme becerilerini kullanmaya teşvik edecek sorgulayıcı sorular sorduğunu belirtmektedir (s.251). Araştırmanın sonucunda her dört öğretmenin de her ne kadar alanlarında tecrübeli ve öğrencilere katkı sunma isteği olmasına rağmen DEO dışındaki diğer yöntemlerde özellikle kalabalık ve heterojen sınıfın dezavantajlarının öğrenmeyi olumsuz etkilediği vurgulanmaktadır.

Van der Meulen vd., (2014) tarafından Hollanda’da farklı 25 ilkokuldan 3,4 ve 5. sınıflara devam eden öğrenciler ile yapılan çalışmada haftada bir gün pullout programa katılmanın öğrencilerin sosyal, duygusal ve akademik becerilerine etkileri araştırılmıştır. Programa başlamadan önce ve programa başladıktan 2,5 ay sonra toplamda 89 öğrenci, 142 veli ve 20 öğretmenden farklı ölçekler kullanılarak veriler toplanmıştır. Her üç gruptan alınan veriler ışığında çalışma sonucunda yürütülen programın öğrencilerin sosyal-duygusal ve davranış problemlerini azalttığı, akademik başarılarını arttırdığı bulgusuna ulaşılmıştır. Çalışmayı yürütenler, bu tarz bir programın özellikle beklenmedik başarısızlık gösteren ve problem davranış sergileyen risk grubu öğrencilerine faydalı olduğunu öne sürmektedirler.

Üstün yetenekli öğrencilerin destek eğitim odasına gitmesinin sınıf öğretmenine, sınıfındaki diğer öğrencilere daha fazla vakit ayırma fırsatı sunmasının yanı sıra üstün yetenekli çocukların ebeveynlerine de çocuklarının yeteneklerine uygun eğitim fırsatı sağlandığına dair tatmin duygusu sağladığı savunulmaktadır (van der Meulen vd., 2014). Yapılan çalışmada belirtilen avantajların edinimi için yürütülen programa, diğer öğretmenlerin gönüllü şekilde destek sağlaması ve programı yürüten DEO öğretmeni ile işbirliği yapması gerektiği vurgulanmaktadır (van der Meulen vd., 2014, s.297).

Long, Barnett ve Rogers (2015) tarafından yapılan çalışmada üstün yetenekliler alanında politika, yönetmelik ve program kaliteleri arasındaki ilişki nitel bir araştırma ile incelenmiştir. Üstün yeteneklilere yönelik program uygulayan 10 okuldan 10 yönetici, 11 program koordinatörü ve 37 öğretmen ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Yapılan çalışmanın sonucunda yazılı bir özel yetenek yönetmeliği olanların üstün yetenekli öğrencilere daha fazla katkı sunduğu, seçilen okulların eyalet politikasına uygun farklı programlar sundukları, belirli bir yönetmeliği takip eden yöneticilerin öğretmenlere daha fazla kaynak desteği ve kişisel gelişim sundukları belirlenmiştir. Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular ışığında üstün yeteneklilere yönelik programların başarılı olması için hükümetler / yerel yönetimler tarafından öğretmen eğitimi ve farklı kaynaklar ile desteklenmesi gerekliği ön plana çıkmaktadır (s.135).

Callahan vd. (2015) tarafından toplamda 200 civarında sınıftan üstün yetenekli ve akranlarının katılımı ile 3 yıllık süreçte gerçekleştirilen çalışmada, üstün yeteneklilere yönelik programlarda başarıyı sağlayan etmenlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda program türü (pullout, sınıf içi zenginleştirme) fark etmeksizin üstün yeteneklilere yönelik programlara katılan öğrencilerin katılmayanlardan daha iyi performans sergiledikleri belirlenmiştir. Ayrıca üstün yeteneklilere yönelik etkili bir programın en göze çarpan özelliğinin, üst düzey etkili öğretim stratejileri kullanılarak hazırlanmış etkinlikleri olduğu vurgulanmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarından hareketle üstün yeteneklilere yönelik bir programın başarılı olması, program türünden çok yürütülen programın içeriğinin bilimsel araştırmalarla etkililiği kanıtlanmış etkinliklere dayandırılmaktadır (s.159).

Lazzelle (2015) tarafından üstün yeteneklilere yönelik tam zamanlı ve yarı zamanlı programa devam eden öğrencilerin programlarına ilişkin memnuniyetlerini ölçmeye yönelik bir araştırma yapılmıştır. Araştırmaya bir okul bölgesindeki ortaokullara devam eden 100 yarı zamanlı ve 108 tam zamanlı programa devam eden olmak üzere toplamda

208 üstün yetenekli öğrenci katılmıştır. Araştırmada öğrencilerden katıldıkları programlarını ilgi çekicilik, zorlayıcılık, seçenek sunması ve beğenme bağlamında değerlendirmeleri istenmiştir. Araştırma sonucunda katılımcılar tek grup olarak değerlendirildiğinde, katıldıkları programa ilişkin memnuniyet düzeyleri sırasıyla ilgi çekiciliği, zorlayıcı, beğenme ve seçenek sunma şeklinde olmuştur. Yani katıldıkları programlarından en fazla ilgilerine hitap etmesi en az ise sunduğu seçenekler bakımından memnun kalmışlardır.

Gruplar arası karşılaştırma sonuçlarına bakıldığında programın ilgi çekiciliği ve zorlayıcılığı konusunda gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Fakat programa ilişkin beğeni ve programın sunduğu seçenekler bağlamında yarı zamanlı programa devam eden öğrencilerin memnuniyet düzeyi anlamlı derecede daha yüksek çıkmıştır. Araştırmanın tümü üzerinden yapılan değerlendirmede yarı zamanlı programa katılanların memnuniyet düzeyinin daha yüksek olduğu ve bunun nedeni olarak bu öğrencilerin tam zamanlı programlara devam eden öğrencilerin aksine farklı iki okul ortamında bulunmaları gösterilmektedir (s.81).

Dimitriadis (2016) İngiltere’de matematik alanında üstün yetenekli çocuklara sunulan eğitim olanaklarının vaka incelemesi ile değerlendirildiği bir çalışma gerçekleştirilmiştir. İki aşamadan oluşan araştırmada ilk etapta 44 farklı okuldan üstün yeteneklilere yönelik sundukları eğitim olanaklarına ilişkin bilgi toplanmıştır. Bunlardan sadece üçünde DEO uygulanırken okulların çoğunluğunda (29) sınıf içi yetenek gruplaması yapıldığı belirtilmiştir.

Araştırmanın ikinci aşamasında ise ikisi DEO ikisi sınıf içi yetenek gruplaması yapan dört okulda gözlem ve programa katılan öğrenci ve öğretmenler ile görüşmeler yapılarak veri toplanmıştır. Çalışma sonucunda DEO uygulamasına devam eden öğrencilerin başarılarının arttığı belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin üstün yetenekliler hakkında yeteri düzeyde bilgiye sahip olmamasının ve programların üstün yeteneklilere yönelik teori ve araştırma verilerine dayanmamasının olumsuzlukları gözlenmiştir. Araştırmacı bu öğrencilere destek sunma fikrinin görünüşte iyi olsa bile, teori ve araştırma bulguları ile desteklenmemesi durumunda başarıdan çok problemlere neden olacağını vurgulamaktadır (s.232).

Üstün yetenekli öğrencilere yönelik DEO uygulamasına ilişkin yapılan uluslararası araştırmalarda, bu uygulamaların yönetsel özelliklerinin yanı sıra uygulamalarda verilen eğitim ve destek eğitim odalarında görev yapan öğretmenlerin özellikleri ve

deneyimlerinin değerlendirildiği görülmektedir. Yapılan araştırmalarda bu uygulamaların başarısında öncelikle yönetsel bağlamda sahiplenilmesi ve desteklenmesinin yanı sıra yazılı bir yönetmeliğinin olmasının etkili olduğu dikkat çekmektedir. Araştırmalar bu uygulamaların başarısında öğretmenlerin kilit role sahip olduğu ve onların uygulama sürecinde özellikle yaptıkları farklılaştırma çalışmalarının önemini ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin özveriyle çalışması ve üstün yeteneklilerin eğitimi konusunda deneyimli olmaları yine bu bağlamda dikkat çekmektedir. Yapılan araştırmalarda, destek eğitim odasında yürütülen programın genel eğitim sınıfı programı ile ilişkili olmasının ve aynı zamanda ders içeriklerinin öğrencileri zorlayan ve onlar için merak uyandırıcı olmasının, bu uygulamaların başarısında belirleyici olduğu görülmektedir.

1.2.2.1.2. Destek eğitim odası uygulamalarının öğrencilere katkılarına odaklı uluslararası araştırmalar

Yapılan alanyazın taraması sonucunda üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamalarının öğrencilere katkılarına ilişkin çeşitli araştırmalara ulaşılmıştır. Yapılan çalışmalarda genel olarak öğrencilerin akademik başarılarına ve sosyal ilişkilerine odaklanıldığı görülmektedir. Konu ile ilgili araştırmalar aşağıda kronolojik olarak verilmiştir.

Cohen, Duncan ve Cohen (1994) tarafından okulda yürütülen DEO uygulamasına katılan dört, beş ve altıncı sınıfa devam eden 53 üstün yetenekli öğrencinin arkadaş ilişkileri üzerine bir çalışma yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda programa devam eden öğrencilerin sahip olunan arkadaş sayısı bakımından yaşlılarından farklılık göstermediği görülmüştür. Fakat programa devam eden öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha pozitif değerlendirildikleri, sosyal kabullerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda üstün yeteneklilere yönelik DEO tarzı yarı zamanlı programların öğrencilerin arkadaş ilişkilerini olumsuz etkilemediği sonucuna varılmıştır.

Delcourt vd. (1994) yaptıkları çalışmada üstün yeteneklilere yönelik farklı eğitim uygulamalarının sonuçlarını karşılaştırmışlardır. Toplamda 10 farklı eyaletten 83 farklı okuldan 1010 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilen çalışmaya, sınıf içi gruplama, özel sınıf, DEO, özel okul modeline devam eden üstün yetenekli öğrenciler ile tanılanmış fakat herhangi bir programa devam etmeyen öğrenciler katılmıştır. Araştırmada öğrencilere uygulanan farklı ölçekler ile toplanan veriler başarı, öğrenmeye karşı tutum, kendilik algısı ve motivasyon gibi değişkenler bağlamında karşılaştırılmıştır. Yapılan analiz

sonuçlarına göre programlara devam eden öğrencilerin akademik başarı düzeyleri devam etmeyenlerden daha yüksek bulunmuştur. Okula karşı tutum değişkeninde DEO ve sınıf içi gruplamaya devam edenler özel sınıf ve özel okul programına devam edenlerden daha yüksek puan almışlardır. Öte yandan öğrenmeye karşı tutum bağlamında özel sınıf ve okul programlara devam edenler daha yüksek puan almışlardır. Motivasyon değişkeni bağlamında ise gruplar arasında fark bulunmamıştır. Bu bulgulardan hareketle araştırmacılar, üstün yeteneklilere yönelik program sunulmasının onlara olumlu katkı sunduğunu fakat tek başına herhangi bir programın öğrencilerin bütün ihtiyaçlarına cevap veremeyeceğini vurgulamışlardır.

Vecchiarelli (1998) tarafından yapılan çalışmada ilkokul yıllarında üstün yeteneklilere yönelik tam zamanlı, yarı zamanlı programlara katılan ve katılmayan başarılı lise öğrencilerinin güncel başarı durumları karşılaştırılmıştır. Yapılan çalışmada toplamda bir okul bölgesinde yer alan beş liseden mezun olan 3070 öğrencinin verileri kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda tam zamanlı ile yarı zamanlı programlara katılanlar karşılaştırıldığında başarı puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Fakat program türlerinden herhangi birine katılan öğrencilerin, katılmayan öğrencilerden anlamlı düzeyde daha başarılı oldukları sonucuna varılmıştır.

Zeidner ve Schleyer (1999a) tarafından İsrail’de yapılan bir çalışmada farklı eğitim ortamlarının üstün yetenekli öğrencilerin psiko sosyal uyumlarına etkisi incelenmiştir. Araştırmaya 7-9 sınıf seviyesinden özel sınıf (432) ve destek eğitim odasına (311) devam eden toplamda 743 üstün yetenekli öğrenci katılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda öğrencilerin akademik özbenlik, test kaygısı, üstün yeteneklilik algısı ve iyi oluşları üzerinde destek eğitim odasının, özel sınıftan daha olumlu bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir.

Zeidner ve Schleyer (1999b) tarafından yapılan bir başka çalışmada farklı eğitim ortamlarının üstün yetenekli öğrencilerin psikolojik ve sosyal uyumlarına etkisi incelenmiştir. Araştırmaya 4-6 sınıf seviyesinden özel sınıf (321) ve destek eğitim odasına (661) devam eden toplamda 982 üstün yetenekli öğrenci katılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda iki grup arasında motivasyon düzeyi bağlamında bir farklılık bulunmamıştır. Araştırma sonucunda destek eğitim odasına devam eden öğrencilerin özel sınıfa devam edenlere göre daha yüksek akademik benlik algısına, daha düşük sınav kaygısına ve daha yüksek üstün yeteneklilik algısına sahip oldukları görülmüştür. Bu sonuçlara göre destek eğitim odasına devam etmenin kişisel ve sosyal bağlamda özel

sınıfa devam etmekten daha olumlu bir etkisi olduğu görülmektedir. Bu durumun temel nedeni olarak özel sınıfa devam eden öğrencilerin kendilerini karşılaştırdıkları arkadaşlarının da üstün yetenekli olması olduğu araştırmada vurgulanmaktadır (s.424). Destek eğitim odasına devam eden öğrenciler zamanlarını çoğunlukla sınıf arkadaşları ile geçirdiklerinden karşılaştırmalarda daha çok onların başarılarını referans almakta, bundan dolayı da daha yüksek bir akademik özgüvene sahip oldukları görülmektedir.

Öte yandan araştırmanın özel sınıf öğrencileri lehine olan sonuçları da bulunmaktadır. Özel sınıf öğrencileri DEO öğrencilerine göre okula ilişkin daha olumlu bir tutuma sahip oldukları araştırma sonuçlarında dikkat çekmektedir (Zeidner and Schleyer, 1999b). Özellikle özel sınıfa devam eden öğrencilerin öğretmen özellikleri, olumlu sınıf ortamı ve ders içerikleri bağlamında diğer gruptan daha olumlu bir algıya sahip oldukları görülmektedir. Burada özel sınıfların, genel eğitim sınıflarına göre öğrenci sayısının daha az olması, eğitim içeriklerinin öğrencilerin zeka seviyelerine uygun zorlayıcı nitelikte olması ve ders öğretmenlerinin alanlarında uzman olması, olumlu okul algısını desteklemektedir. Araştırmanın sonucunda üstün yeteneklilere yönelik program hazırlanırken iki farklı modelin olumlu ve olumsuz yönlerinin dikkate alınması önerilmektedir (s. 425).

Hertzog (2003) tarafından daha önce üstün yetenekli öğrencilere yönelik programlara devam etmiş 50 üniversite öğrencisi ile yapılan çalışmada programa katılmış olmanın etkileri öğrencilerin bakış açısı ile değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda öğrenciler arkadaşlarının çoğunluğunun aynı programa devam eden yaşlıları olduğunu belirtmişler. Genel eğitim sınıfları ile karşılaştırdıklarında katıldıkları programda öğretmenlerinin kendilerine karşı daha anlayışlı olduklarını, daha iyi bir öğrenme ortamı sağlandığı, onları zorlayan fakat keyifli bir ortamları olduğunu vurgulamışlardır. Genel olarak programlarındaki deneyimlerini değerlendirmeleri istendiğinde ortalama 10 üzerinden 8.04 puan vermişlerdir. Katıldıkları programların onlara öğrenme yollarını öğrettiğini, üniversiteye hazırladığını ve kariyer seçimlerine olumlu etkileri olduğunu vurgulamışlardır. Bazı öğrenciler yüksek öz saygılarını, bu programlar katılmış olmaya dayandırmıştır. Çalışmanın programlara katılmaya ilişkin olumsuz olarak algılanan sonuçları ise üstün yetenekli olarak tanınmanın beraberinde getirdiği yüksek aile beklentileri ve baskısı katılımcılar tarafından vurgulanmıştır.

Davison, Coates ve Johnson (2005) tarafından bir okul bölgesinde farklı okullardan beşinci sınıf öğrencilerinin katıldığı bir sınıf dışı eğitim programı çeşitli yönleriyle

incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemi ile yapılan çalışmada beş farklı okuldan öğrenci, veli ve öğretmenler ile görüşmeler yapılmıştır. Çalışma özellikle programın öğrencilere katkıları ve programa ilişkin kaygılar odaklı bir çalışmadır. Araştırmanın sonuçları genel olarak programın çocukların akademik başarılarına ve psiko-sosyal durumlarına olumlu anlamda etki ettiğini göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen ve veliler, programın çocukların akademik başarılarını arttırdığını belirtmektedirler. Fakat bu başarı artışına yönelik belirli bir örnek vermek yerine genel anlamda başarının arttığına yönelik görüşler paylaşılmıştır. Öğrenciler de benzer şekilde programın, onların başarılarını arttırdığını, programa devam etmenin onların okul derslerine olumlu yansıdığını vurgulamışlardır. Program sayesinde edindikleri farklı problem çözme stratejilerinin, onları derslerde zor sorular karşısında farklı çözümler geliştirmeye yönlendirmektedir. Ayrıca öğrencilerden bazıları, programa seçilmiş olmanın özgüvenlerine olumlu katkı yaptığını, sınıflarında daha fazla söz hakkı aldıklarını, fikirlerini daha fazla ifade ettiklerini belirtmişlerdir.

Çalışmada özellikle dile getirilen kaygılar ise bu programa devam etmek için öğrencilerin genel eğitim sınıflarındaki bazı dersleri kaçırdıklarına ilişkin kaygılardır. Buna çözüm olarak öğretmenler ders programlarını yeniden düzenleme yoluna gittiklerini belirtmektedirler (s. 338). Öğrencilerin bazıları bu programa katılmalarının, kendilerine bazen okul derslerinden kaçırdıklarını yetiştirmek bazen de fazladan ödev yapmak şeklinde yükümlülükler yüklediğini vurgulamaktadırlar.

Morgan (2007) tarafından öğrenci, öğretmen ve ebeveynlerin görüşleri doğrultusunda üstün yeteneklilere yönelik yürütülen programın etkilerinin değerlendirilmesi amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya konu olan program 5-7 yaş arası çocuklara yönelik bir programdır. Çalışmanın sonuçları 15 öğretmen ve 17 ebeveyn ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler üzerinden değerlendirilmiştir. Ayrıca araştırma sürecinde 24 öğrenciden yapılan çeşitli grup aktiviteleri ile veri toplanmıştır. Çalışmanın sonuçları genel olarak paydaşların programa karşı olumlu bir tutumları olduğunu göstermektedir. Çalışma sonucunda öğretmenler ve veliler programın öğrencilerin sosyal ve akademik gelişimine katkı sağladığına dair görüş belirtmişlerdir. Öğrenciler ve veliler özellikle farklı eğitim etkinlikleri ve olumlu arkadaş etkileşimini çalışmanın olumlu yönleri olarak ön plana çıkarmışlardır. Velilerin bir kısmı ise öğrencilerin sınıflarından alınmalarına ilişkin kaygılarını dile getirmişlerdir.

Adelson, McCoach ve Gavin (2012) tarafından 7770 öğrencinin çeşitli bilgilerini içeren bir veri seti üzerinden araştırma yapılmıştır. Çalışmada zamanında anaokuluna gitmiş ve hali hazırda 3-5 sınıflarına devam eden üstün yetenekli öğrencilere yönelik program sunan okullar değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda üstün yetenekli öğrencilere yönelik programların, üstün yetenekli öğrencilerin matematik ve okuma alanında başarıları ile öğrencilerin akademik tutumları üzerinde etkisi olmadığı belirlenmiştir. Çalışmada okulda yürütülen programlar arasında bir karşılaştırma yapılmayıp genel olarak üstün yeteneklilere yönelik sunulan programların etkisi irdelenmiştir. Çalışmanın sonuçlarının değerlendirmesinde araştırmacılar tarafından, okulda üstün yeteneklilere yönelik program yürütülmesinin özellikle diğer öğrencilere olumsuz bir etkisinin olmamasının önemine değinilmiştir. Ayrıca üstün yeteneklilere yönelik program yürüten okulların da sadece okulda bir programlarının olmasının başarı için yeterli olamayacağı, programın içeriğinin ve çerçevesinin NAGC standartları dikkate alınarak hazırlanması gerektiği vurgulanmıştır (Adelson, McCoach ve Gavin, 2012, s. 36).

Yang, Gentry ve Choi (2012) tarafından Güney Kore’de 86 sı destek eğitim odasına devam eden toplamda 564 ilkokul öğrencisi ile öğrencilerin genel eğitim sınıfları ve destek eğitim odasına yönelik algılarını değerlendirmek için bir çalışma yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda üstün yetenekli öğrencilerin diğer öğrencilere göre genel eğitim sınıflarına yönelik daha olumlu bir algıya sahip oldukları belirlenmiştir. Ayrıca üstün yetenekli öğrencilerin devam ettikleri DEO programını, genel eğitim sınıflarından daha olumlu algıladıkları tespit edilmiştir. Araştırma destek eğitim programına devam etmenin, genel eğitim sınıfına karşı da olumlu bir algı geliştirilmesinde etkili olduğu fikrini desteklemektedir (s.283).

Gubbels, Segers ve Verhoeven (2014) tarafından sınıf dışı eğitim programının öğrencilerin bilişsel, sosyal duygusal ve tutumlarına etkileri araştırılmıştır. Araştırma ön test- son test kontrol gruplu bir model ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmaya programa devam eden 32 öğrenci ve kontrol grubu olarak seçilen 34 öğrenci katılmıştır. Uygulamada öğrenciler haftada her biri bir saat olmak üzere robotik, matematik ve araştırma dersleri için genel eğitim sınıflarından başka bir sınıfta küçük gruplar halinde eğitim almaktadırlar. Araştırmanın sonucunda yapılan analizlerde deney grubu öğrencilerinin program sonunda pratik zekalarının geliştiği, fakat kontrol grubunda anlamlı bir değişiklik olmadığı görülmektedir. Fakat yaratıcılık ve analitik zekaları

bağlamında her iki grupta da anlamlı bir değişim bulunmamıştır. Zekânın bu boyutlarında programın gelişim göstermemesinin nedeni olarak programa kabul edilen öğrencilerin zaten başta bu alanlarda yüksek bir puana sahip olmaları gösterilmiştir (s.390). Motivasyon değişkeni bağlamında kontrol grubunda anlamlı bir düşüş görülürken, deney grubunda bir değişim görülmemiştir. Öz benlik bağlamında ise deney grubunda anlamlı bir artış ortaya çıkmıştır. Deney grubunda öğrencilerin zamanlarının çoğunluğunu yine okul ortamında geçirmelerinden dolayı özgüvenleri düzeylerinde bir azalma olmadığı savunulmaktadır (s. 391). Son olarak öğrencilerin fen bilimlerine karşı tutumları incelendiğinde, deney grubunda anlamlı bir değişiklik gözlemlenmezken, kontrol grubunda olumsuz bir tutum değişikliği gözlemlenmiştir. Bu olumsuz tutumun nedeni olarak derslerin kontrol grubundaki öğrenciler tarafından zor ve anlaşılmasız olarak algılanması olarak gösterilmektedir (s.391). Sonuç olarak sınıf dışı eğitim programlarının üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel, sosyal-duygusal gelişimini ve bilime karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Zubal (2015) tarafından üstün yetenekli öğrencilere yönelik tam zamanlı ve yarı zamanlı programların, öğrencilerin matematik ve okuma başarıları ile programların içerik, rehberlik ve genel etkisi bağlamında karşılaştırılması amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmaya bir okul bölgesinde bulunan 17 ortaokuldan 8. sınıfı bitiren ve ortaokul döneminde tam zamanlı (285) veya yarı zamanlı (248) bir programa devam etmiş olan toplamda 533 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın sonunda yapılan analizlere göre tama zamanlı bir programa katılan öğrencilerin matematik ve okuma alanında başarı puanları yarı zamanlı programa devam edenlere göre anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır. Devam ettikleri programın içerik, rehberlik ihtiyaçlarını karşılama ve genel değerlendirmesi bağlamında ise her iki programa devam eden öğrencilerin verdikleri puanların yüksek olduğu belirlenmiştir. İki grubun programları beğeni düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu sonuçlardan hareketle her ne kadar tam zamanlı programlara programa devam eden öğrencilerin başarıları yüksek olsa da bu öğrencilerin program öncesindeki başarıları bilinmediğinden, başarıyı program türüne atfetmek doğru olmayabilir. Öte yandan üstün yetenekli öğrencilerin program türü fark etmeksizin farklı bir eğitim almaktan memnun oldukları görülmektedir.

Rose, Barahona ve Muro (2017) tarafından farklı sebeplerden dolayı DEO programına devam eden öğrencilerin sosyal kabullerine ilişkin farklı sınıf seviyelerinden 213 öğrenci ile bir çalışma yapılmıştır. Çalışmada sınıftan ayrılan öğrencilerin rehberlik

danışmanlık, sağlık ve öğrenme güçlüğüne dair destek eğitim ihtiyaçları olduğu belirtilmektedir. Çalışmanın sonucunda programa devam eden ve etmeyen öğrencilerin sosyal etki puanları arasında önemli bir fark olmamasına rağmen sosyal kabul bağlamında destek eğitim için sınıftan ayrılan öğrenciler aleyhine bir sonuç bulunmuştur. Üstün yetenekli öğrencilerin dışındaki farklı özel eğitim grupları üzerine yapılmış benzer çalışmalarda (Gest, Domitrovich and Welsh 2005; Pijl vd., 2008; Verduin and Kendall, 2008) da arkadaş olarak seçilme bağlamında sınıftan ayrılan öğrencilerin diğer arkadaşlarına göre daha az tercih edildiği belirlenmiştir. Bu durum sağlık nedeniyle veya farklı özel eğitim ihtiyaçları nedeniyle sınıftan belirli süreler için ayrılan öğrencilerin arkadaş ilişkilerinde daha fazla desteğe ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

Hornstra, van der Veen ve Peetsma (2017) farklı programlara devam eden üstün yetenekli öğrencilerin başarı duygularını karşılaştırmak amacıyla uzun dönemli yarı deneysel bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Çalışmanın katılımcıları 4-6 arası sınıflara devam eden ilkokul öğrencileridir. Öğrencilerin 218'i tam zamanlı, 245'i yarı zamanlı programa ve 189'u ise genel eğitim sınıfına devam eden toplamda 652 öğrencidir. Öğrencilerden bir yıl boyunca üç farklı zamanda başarı duygularının düzeyine ilişkin veri toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda tam gün programa katılanlar ile genel eğitim sınıfına devam eden öğrencilerin başarı duyguları düzeyi arasında fark bulunmamıştır. Fakat yarı zamanlı programa devam edenlerin daha fazla olumlu duygular, daha az olumsuz duygular tecrübe ettikleri sonucuna varılmıştır.

Alanyazında destek eğitim odasına devam eden öğrenciler üzerine yapılan araştırmalarda genel olarak farklı program türlerine devam eden öğrencilerin çeşitli yönlerden karşılaştırıldıkları görülmektedir. Bu araştırmalarda özellikle öğrencilerin okul başarıları ve sosyal ilişkilerinin konu edinildiği dikkat çekmektedir. Yapılan araştırmaların bulguları, DEO uygulamalarına devam etmenin bu öğrencileri genel olarak olumlu etkilediği şeklinde yorumlanabilir. Araştırmalarda ayrıca bu öğrencilerin sosyal ilişkilerinin destek eğitim odasına devam etmekten olumsuz etkilenmediği görülmektedir.

1.2.2.2. Türkiye’de yapılan araştırmalar

Türkiye’de üstün yeteneklilere yönelik DEO üzerine çok az çalışma bulunmaktadır. Yapılan çalışmaların sadece birisi bir uygulama sonrası, öğrencilerdeki değişime odaklanmaktadır. Araştırmaların çoğunluğu, DEO uygulamalarının eksiklik ve etkilerine

ilişkin katılımcı görüşlerine odaklanmaktadır. Aşağıda bu araştırmalar kronolojik olarak yer almaktadır.

Pemik (2017) tarafından yapılan araştırmada üstün yetenekli öğrencilere destek eğitim odasında verilen eğitime ilişkin okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşleri incelenmiştir. Araştırma, 20 okul yöneticisi ve 19 öğretmen ile yüz yüze yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla verilerin toplandığı nitel bir araştırma şeklinde gerçekleştirilmiştir. Yapılan araştırma sonucunda destek eğitim odalarında genellikle öğrencilerin zekâ oyunları oynadıklarını ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra öğretim programı ve öğretim planı olmamasından, materyal eksikliği ve fiziksel şartların yetersizliğinden dolayı yürütülen programlarda sıkıntılar yaşandığı belirtilmiştir. Araştırmada katılımcılar destek eğitim odalarında yaşanan sıkıntılardan ötürü üstün yeteneklilerin eğitiminde çözüm olarak ayrı okullarda eğitimi önermişlerdir. Katılımcılar tarafından dile getirilen diğer öneriler ise destek eğitim odalarında çalışacak öğretmenlerin konularında yetkin kişiler olması, okulların üniversiteler ile işbirliği yapması ve öğrencilere mentörlük hizmetlerinin verilmesi şeklindedir.

Nar ve Tortop (2017) tarafından okullarında üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulaması olan öğretmenlerin DEO uygulamaları hakkında görüş ve önerilerini ve destek eğitim odalarında çalışan sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine ilişkin öz yeterlik düzeylerini belirlemek amacıyla bir araştırma yapılmıştır. Karma desen kullanılarak yapılan çalışmaya 23 sınıf öğretmeni katılmıştır. Öğretmenlerden toplanan verilerin nicel ve nitel analizleri sonucunda çeşitli bulgular elde edilmiştir. Araştırma sonucunda destek eğitim odalarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğu verilen hizmet içi eğitimin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Öğretmenler verilen eğitimin farklılaştırma yapmalarını sağlayacak düzeyde olmasına dair beklentilerini dile getirmişlerdir. Ayrıca destek eğitim odalarının fiziki ortamın iyileştirilmesi gerektiği, öğrencilerin potansiyellerini artırabilmeleri ve becerilerinin ortaya koyabilmeleri için gerekli donanım ve eğitim materyallerinin teknolojik gelişmelere uygun şekilde karşılanması gerektiğini vurgulamışlardır.

Yavuz ve Yavuz (2016) tarafından yapılan çalışmanın amacı destek eğitim odasında üstün yetenekli öğrencilere uygulanan eğitim programı etkinliklerinin ilkökul düzeyindeki üstün yetenekli öğrencilerin yaratıcılık becerilerine etkisini belirlemektir. Araştırmada yarı deneysel desenlerden tek grup öntest-sontest desen kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini bir ilkökulda destek eğitim odasında eğitim almaya hak

kazanmış 11 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada yaratıcılık becerilerini ölçmek amacıyla veri toplama aracı olarak uygulama öncesi ve sonrasında Torrance Yaratıcı Düşünme Testi Şekilsel A formu uygulanmıştır. Araştırma sürecinde öğrenciler ile haftalık olarak akıl oyunları (2 saat), yaratıcılık (2 saat), bilim uygulamaları (2 saat), düşünce eğitimi (1 saat), müzik (1 saat) ve görsel sanatlar (1 saat) alanlarında etkinlikler yapılmıştır. Öğrenciler kendi ders saatleri dışında okul içerisinde oluşturulan destek oda aracılığıyla haftada 9 saat olmak üzere 8 ay boyunca eğitim görmüşlerdir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; üstün yetenekli öğrencilerin başlıkların soyutluluğu, detaylandırma ve yaratıcılık toplam ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı fark bulunurken, akıcılık, orijinallik ve kapamaya karşı direnç ön test son test puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Araştırmacılar elde edilen bulgular ışığında, DEO uygulaması ile uygun ortam ve koşullar sağlandığı takdirde öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilebileceğini vurgulamışlardır (s.10).

Dinçer ve Tortop (2016) tarafından bir ilde görev yapan 15 öğretmenin üstün yetenekli öğrenciler için yapılan DEO uygulaması hakkındaki görüşlerinin incelenmesi yapılmıştır. Nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılan araştırmada hazırlanan açık uçlu görüşme formu ile öğretmenlerin görüşleri toplanmıştır. Yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler ile elde edilen veriler öğretmenlerin eğitimsel/öğretimsel yeterlik boyutu, öğretimsel materyal boyutu, öğretim ortamı boyutu, yönetsel düzenleme boyutu, ebeveyn boyutu, öğretmen önerileri boyutu olmak üzere 7 tema altında analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda üstün yetenekli öğrencilere eğitim veren öğretmenlerin verilen hizmetiçi eğitimin yetersizliğini, destek eğitim odalarında öğretim materyali yetersizliğinin olduğunu, öğretim ortamlarının yetersiz olduğuna ilişkin görüşleri ön plana çıkmıştır. Öğretmenler ayrıca uygulama sürecinde ebeveynlerle sorun yaşamadıklarını ve ebeveynlerin bu uygulamayı desteklediklerini ve memnun olduklarını, yönetsel bağlamda da destek gördüklerini belirtmişlerdir. Araştırmanın sonuçlarına göre her ne kadar araştırmaya katılan öğretmenler hizmet içi eğitim almış olsalar da, verilen hizmetiçi eğitimlerin daha kaliteli hale getirilmesi gerektiği görülmektedir.

Bedur, Bilgiç ve Taşlıdere (2015) tarafından üstün yetenekli öğrencilere uygulanan destek eğitim hizmetlerinin değerlendirilmesi amacıyla bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgu bilim çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 12 ilde üstün yetenekli öğrencilere destek eğitimi veren ve

çalışmaya katılmaya istekli 251 öğretmen oluşturmaktadır. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Elde edilen veriler, nitel veri analiz yöntemlerinden betimsel analiz ve içerik analizi ile irdelenerek değerlendirilmiştir. Yapılan çalışmada ilk dikkat çekici bulgu 251 katılımcıdan sadece 8'inin Özel Eğitim Öğretmeni olduğudur. Ortam düzenlemesine ilişkin bulguda katılımcıların %26'sı herhangi bir düzenlemeye gitmediklerini, %44'lük çoğunluk ise genel eğitim sınıfı donanımları olan projeksiyon gibi malzemeler ile donattıklarını belirtmişlerdir. Destek eğitim odasında verilen eğitime ilişkin katılımcıların %10'u öğretim programında herhangi bir değişiklik yapmadıklarını belirtirken, çoğunluğu (%35) ilgi ve yeteneklerine uygun diye belirtmişlerdir. Burada yapılan çalışmalardan sadece %3'üne üniversiteler tarafından destek verildiği bulgusu dikkat çekmektedir. Bir başka dikkat çekici bulgu ise öğretmenlerin destek eğitim odasında uygulayacakları program geliştirmede ciddi sorun yaşadıklarına dair bulgudur. Katılımcıların %19'u nasıl hazırlayacağını bilmediğini belirtirken %36'sı hazırlamada zorluk yaşadığını belirtmiştir. Yine katılımcıların %24'ü destek eğitim hizmetleri için eğitim ihtiyacı duyduğunu belirtmiştir.

Alanyazında ulusal çapta üstün yeteneklilere yönelik DEO odaklı araştırmaların sayısı olarak çok az olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmaların daha çok betimsel çalışmalar olduğu, yani destek eğitim odalarına ilişkin var olan duruma odaklı oldukları görülmektedir. Araştırma sonuçları Türkiye'de üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamalarının arasında farklılıklar olduğu, sistematik bir uygulamadan çok öğretmen odaklı olduklarını göstermektedir. Ayrıca destek eğitim odalarında görevli öğretmenlerin de özellikle program geliştirmede ciddi sorun yaşadıkları dikkat çekmektedir.

Sonuç olarak uluslararası ve ulusal araştırmalara genel olarak bakıldığında özel yeteneklilerin eğitiminde destek eğitim odalarının önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Uluslararası ve ulusal araştırmalarda destek eğitim odaları ile ilgili sorun alanları olarak; DEO uygulamalarının yönetsel sorunları, paydaşlar arası işbirliği, paydaşların bilgi ve eğitim eksiklikleri, destek eğitim odasında yürütülen eğitimin nasıl olacağı ve yürütülen program ile genel eğitim programı arasında uyum problemleri dikkat çekmektedir. Ancak hem ulusal hem uluslararası alanda yapılan araştırmalara bakıldığında özel yetenekli öğrencilere yönelik DEO uygulamalarında ortaya çıkan bu sorunların ele alındığı ve çözümüne yönelik müdahalelerin denendiği bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bununla birlikte DEO süreci ile ilgili yine uluslararası ve ulusal düzeyde gerçekleştirilmiş olan

araştırmaların çok az sayıda olduğu hatta ulusal boyutta süreç odaklı çalışmanın olmadığı görülmektedir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı bir ilkokulda üstün yetenekli öğrencilere yönelik düzenlenen destek eğitim odası uygulaması sürecinde karşılaşılan sorunların belirlenmesi ve bu sorunlara yönelik gerçekleştirilen müdahalelerin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda araştırma süreci, mevcut durumu saptama, belirlenen sorunlara yönelik müdahaleleri uygulama ve uygulama sonrası değerlendirme süreci olmak üzere üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda araştırmanın alt amaçları şu şekilde belirlenmiştir:

1. Okulda üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim odası uygulaması nasıl gerçekleştirilmektedir?
2. Destek eğitim odası uygulaması sürecinde gerçekleştirilen iyileştirme müdahaleleri nelerdir?
3. Destek eğitim odası uygulaması sürecinde gerçekleştirilen müdahaleler sonrasında paydaşların değerlendirmeleri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Bu çalışmanın uluslararası ve ulusal üstün yetenekliler eğitimi alan yazınına, üstün yetenekli çocuğa sahip ailelere ve üstün yetenekli çocukların eğitimi üzerine çalışan öğretmenlere önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Uluslararası bağlamda üstün yetenekliler alanında yapılan çalışmalar genel olarak nicel çalışmalar olup nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı çalışma sayılarının yetersiz olduğu belirtilmektedir (Johnsen vd., 2002; Hong vd., 2006). Ayrıca yapılan çalışmalarda sahada çalışan öğretmenlerin üstün yeteneklilere yönelik programlara ilişkin görüşlerinin fazla yer bulmadığı savunulmaktadır (Matthews and Kitchen, 2007). Üstün yetenekli öğrencilere yönelik geliştirilen programların daha etkili ve yararlı olması için sahada çalışan öğretmenlerin görüşlerinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın uluslararası alan yazına, nitel bir çalışma olması ve DEO uygulaması sürecinde aktif paydaşların görüşlerini yansıtması bağlamında katkı sunması beklenmektedir. Ayrıca alanyazında DEO uygulamaları ile ilgili var olan araştırmalardan farklı olarak, bu çalışmada DEO uygulamasının

yürütülmesi sürecinde karşılaşılan sorunlara yönelik çözümler uygulanması, araştırmayı özgün kılmaktadır.

Türkiye’de üstün yeteneklilere yönelik akademik çalışmalar son 10 yılda artış göstermesine rağmen çalışmalar daha çok durum tespitiye yönelik çalışmalardır (Güçin, 2014). Bu çalışmanın nitel ve teori ile pratiği bir araya getiren uygulamaya dayalı bir çalışma olmasından dolayı ulusal alan yazına özgün bir katkı sunması beklenmektedir. Bu araştırma ile birlikte araştırmacıların üstün yeteneklilerin eğitiminde daha fazla sorun odaklı çalışmalara yönelmesi beklenmektedir. Türkiye’de üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamalarının yeni olması, buralarda verilen hizmetlerin nasıl verilmesi gerektiğine ilişkin öğretmenler arasında görüş ayrılıklarına sebep olmaktadır (Bedur, Bilgiç ve Taşlıdere, 2015). Bu çalışma ile üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulaması sürecinde karşılaşılan problemler ve bunlara yönelik çeşitli müdahaleler değerlendirilmektedir. Bu anlamda sonuçlarının Milli Eğitim Bakanlığı, alan uzmanları, okul yönetimleri, öğretmenler ve üstün yetenekli öğrencilerin velileri tarafından önemli görüleceği düşünülmektedir. Bu çalışmanın sonuçlarının, üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamalarında dikkat edilmesi gereken önemli hususları ortaya çıkarması bağlamında eğitim sisteminin paydaşlarına katkı sunması beklenmektedir.

Bu çalışmanın süreç ve sonuçları bağlamında alanda yeni bir sayfa açması ve destek eğitim odaları ile ilgili yeni çalışmalara öncülük etmesi beklenmektedir. Aile, öğretmen ve üstün yetenekli çocuklara ise özellikle çalışmanın ortaya çıkacak sonuçlarından elde edilecek bilgilerin katkı sunması beklenmektedir. Çalışmanın üstün yeteneklilerin akademik, sosyal ve aile hayatlarının planlanmasında olumlu katkılar sunması beklenmektedir.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırma süreci, araştırma ortamı, katılımcılar, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve çözümlenmesi süreci yer almaktadır.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, bir ilköğretim okulunda üstün yetenekli öğrencilere sunulan DEO uygulamasının düzenlenmesi sürecinin incelenmesi ve geliştirilmesi amacıyla eylem araştırması şeklinde desenlenmiştir. Sürecin eylem araştırması şeklinde desenlenmesinin gerekçeleri, DEO uygulaması sürecine odaklanılmasının amaçlanmış olması ve sürecin niteliğini geliştirmeye yönelik müdahalelerin gerçekleştirilmesi şeklinde açıklanabilir. Eylem araştırmasına ilişkin var olan farklı tanımlarda süreç ve geliştirme boyutlarının ön plana çıktığı görülmektedir. Örneğin Stringer (2007), eylem araştırmasını bireylerin karşılaştıkları sorunlara etkili çözümler bulmasını sağlayan sistematik bir yaklaşım olarak betimlemektedir. Johnson (2002) ise eylem araştırmasını önceden planlanmış, düzenlenmiş ve başkalarıyla paylaşılan bir sorgulama türü olarak açıklamaktadır. Eylem araştırması, var olan ya da araştırmanın uygulama sürecinde ortaya çıkan sorunları anlama ve çözmeye yönelik sistematik veri toplamayı ve analiz etmeyi gerektirmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016 s. 307).

Farklı sosyal ortamlarda etkin olarak kullanılabilen bir araştırma modeli olmakla beraber eylem araştırması eğitim ortamlarında kullanılması ile bilinmektedir. Eğitim alanında eylem araştırmaları özellikle yaşanan problemlerin çözülmesi ve geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilen sistematik bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Tomal, 2010, s.1). Ayrıca Ferrance'e (2000, s.1) göre eylem araştırması, bir konuyu nasıl daha iyi yaparız sorusunun cevabına göre öneri geliştirilip, bu öneriyi uygulayarak sonucunun değerlendirildiği ve etkin katılımın gerçekleştiği bir araştırma yaklaşımıdır. Bu bağlamda eylem araştırması okul ve sınıf gibi yerel seviyelerde değişimin ve buna bağlı olarak gelişimin oluşturulabilmesinde güçlü bir yöntemdir (Ekiz, 2009, s.179). Eylem araştırmalarının eğitim-öğretim alanında uygulanmasının çeşitli katkıları alanyazında vurgulanmaktadır. Örneğin, eylem araştırmasının kuramsal bilgiler ile uygulama arasında bir köprü kurma, eğitim-öğretim uygulamalarını geliştirme, okul gelişimini sağlama, öğretmeni güçlendirme ve öğretmenlerin mesleki gelişimine katkı sağlama gibi avantajlarından söz edilmektedir (Mertler, 2014). Farklı kaynaklardan elde edilen

tanımların birleştigi noktalar, eylem araştırmasının uygulamaya dönük ve süreç odaklı olması, var olan sorunu tespit etmenin yanında çözüm için de eylemlerde bulunulmasıdır.

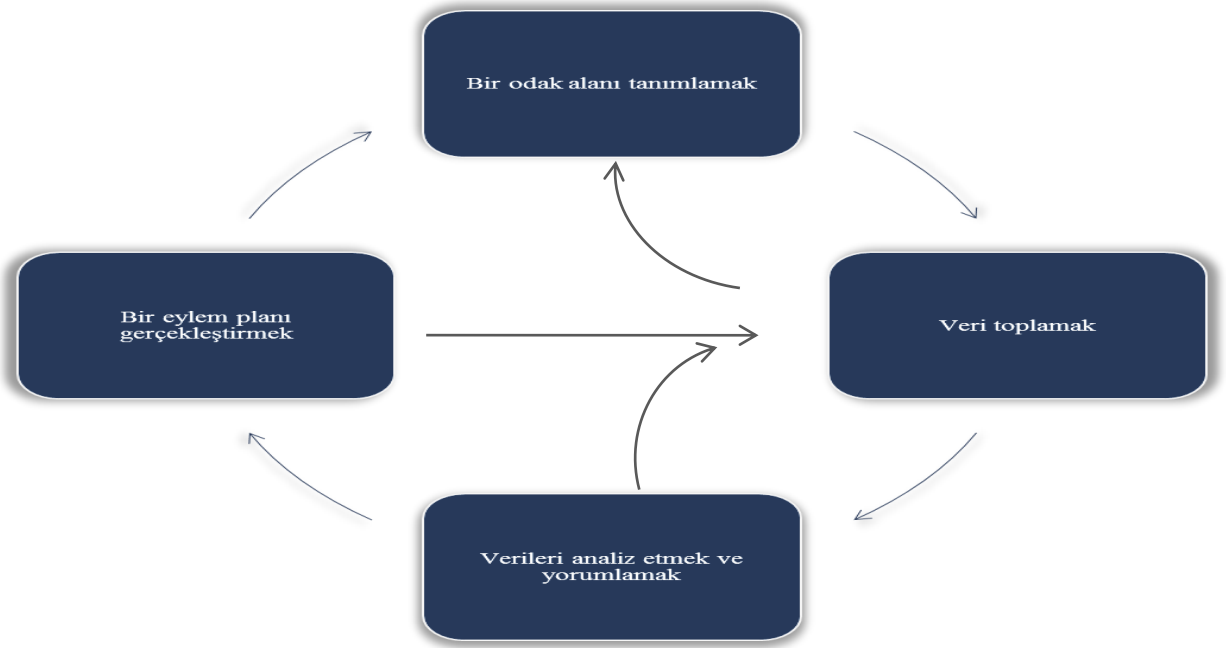
Bu araştırmanın çıkış noktalarına bakıldığında ilk etapta, Türkiye’de üstün yeteneklilerin eğitiminde DEO uygulamasının yeni olması ile karşılaşılmaktadır. Üstün yeteneklilerin eğitiminde kullanılmaya başlanmasına rağmen, uygulamaların nasıl gerçekleştirildiği, süreçte sorunların yaşanıp yaşanmadığı ve var ise sorunların üstesinden nasıl gelindiği bilinmemektedir. Bu çalışma özellikle süreç odaklı bir çalışma olarak planlandığından, uygulama sürecinde karşılaşılan problemler tespit edilip, çözümler geliştirilmesi ve bu çözümlerin işe koşulması öngörüldüğünden, çalışmaya eylem araştırması deseni uygun görülmüştür. Ayrıca araştırmacının üstün yeteneklilerin alanında çalışıyor olması, bu anlamda yapılması gereken müdahalelerde bilgi ve deneyim sahibi olması, çalışmanın eylem araştırması olarak tasarlanmasını kolaylaştırmıştır.

Bu çalışmada, belirlenen okulda üstün yetenekli öğrencilere yönelik yürütülen DEO uygulamasına ilişkin öncelikle durum tespiti çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte yapılan gözlem ve görüşmeler ile paydaşlardan uygulamaya ilişkin görüş ve öneriler alınmış, aksayan yönler, müdahale gerektiren alanlar belirlenmiştir. Daha sonra ise süreçte uygulamayı geliştirme çalışmaları kapsamında çeşitli müdahaleler gerçekleştirilmiştir. Yapılan müdahaleler süreç içerisinde değerlendirilerek, etkili olmayan eylemler yenileri ile değiştirilmiştir. Son olarak ise yapılan geliştirme çalışmaları ve uygulamanın son haline yönelik paydaş görüşleri toplanmış ve bütün bu süreç raporlaştırılmıştır.

2.1.1. Eylem araştırması süreci

Eylem araştırmasının tanımlamaları dikkate alındığında hedeflenen iyileştirme çalışması ya da bir sorunun çözümü bir süreci gerektirmektedir. Dinamik bir yapıya sahip olan eylem araştırmaları genel olarak döngüsel ya da sarmal bir süreç olarak modellenmektedir. Gürgür (2017), bu bağlamda eylem araştırmasını değişim ve gelişimi sağlama odaklı, bireylerin kendi uygulamalarını içeren, sistematik bir biçimde verilerin toplandığı ve yansıtılmalı sorgulamaların yapıldığı, bunlara dayalı yeni eylem planlarının hazırlanıp uygulandığı, döngüsel veya sarmal adımlarla gerçekleştirilen bir bilimsel araştırma süreci olarak tanımlamaktadır. Bu sarmal veya döngüsel süreç bazı aşamaları içermektedir. Stringer (2007), bu aşamaları bak-düşün-eyleme geç şeklinde ifade etmektedir. Mills (2003,s. 19) ise döngüyü odak alanı belirleme, verileri toplama, verileri

analiz etme ve yorumlama ve eylem planı geliştirme biçiminde sıralamaktadır. Alanyazında eylem araştırması modellerine ilişkin farklı açıklamalar mevcuttur. Ancak, ister döngüsel isterse sarmal olsun, bu modellerin hepsi de bazı ortak adımları içermektedir. Buna göre, eylem araştırması modellerinin merkezinde bir problem veya konu yer almakta, var olan uygulamalarla ilgili bazı gözlemlerin ardından verilerin toplanması ve analiz edilmesi olmak üzere birbirini takip eden faaliyetler bulunmaktadır. Son olarak da elde edilen bulgular ışığında ileri eylem planlarının geliştirilmesi ve uygulanması söz konusudur. Bu araştırma süreci boyunca Mills'in (2003, s. 19) eylem araştırması döngüsü göz önünde bulundurulmuş ve araştırma bu döngüye göre gerçekleştirilmiştir. Mills'in (2003, s. 19) eylem araştırması döngüsü Şekil 2.1'de verilmiştir.

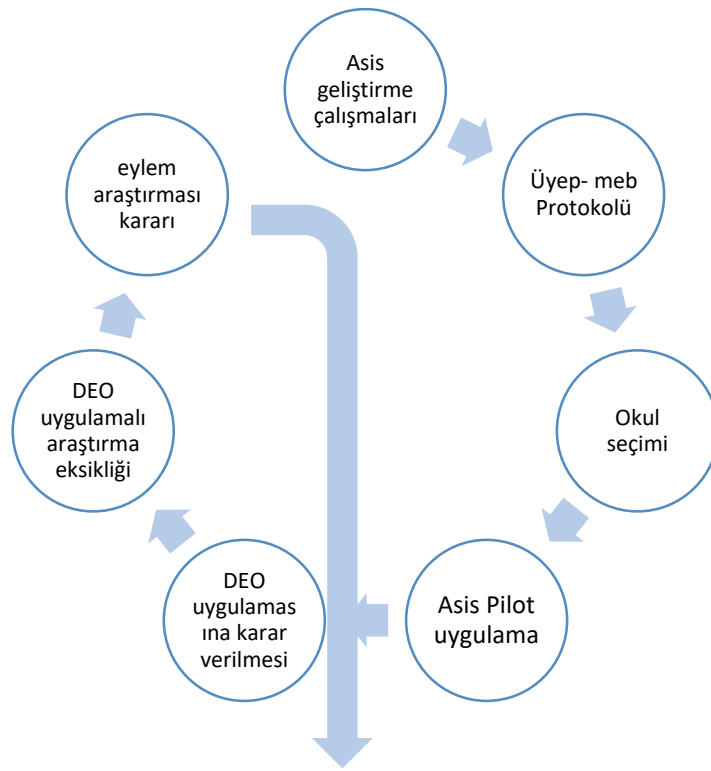

Şekil 2.1. Eylem araştırmalarının diyalektik döngüsü (Mills 2003, s.19)

2.1.1.1. Odak alanı belirleme

Çalışmanın yapılmasına karar verilme aşamasına kadar olan bir anlamda odak alan belirleme süreci yaklaşık 12 aylık bir süreci kapsamaktadır. Bu aşamada araştırmacının çalışmaya karar verme sürecinde kendi deneyimleri ve bu çalışmanın eylem araştırması deseni ile gerçekleştirilmesine ilişkin gereksinimler ön plana çıkmaktadır. Alanyazında odak alan belirleme sürecinin önemi vurgulanmaktadır. Eylem araştırmacısının ilk

görevi, inceleme ya da araştırma için bir konu seçmektir (Koshy, 2005, s. 32). Eğitsel uygulamanın niçin ve nasıl geliştirilebileceğine odaklanmak çok önemlidir (Taylor vd., 2006, s. 2). Alanyazında (Taylor vd., 2006) eylem araştırmasında, araştırmacının sürecin içinde olmasının önemini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, odak alanı belirlerken, uygulanabilir ve araştırmacının kendi mesleki gelişimini destekleyecek konular seçmesinin gerekliliği ön plana çıkarılmaktadır (Koshy, 2005, s. 39). Araştırmanın bir anlamda odak alanı belirleme süreci de olan hazırlık sürecinin işleyişi Şekil 2.2’te gösterilmiştir.

Şekil 2.2. Araştırmada odak alan belirleme süreci

Bu çalışmanın temelleri “Anadolu Üniversitesi Üstün Yetenekliler Eğitimi Uygulama Ve Araştırma Merkezi İle Tepebaşı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü arasında Eğitimde İş Birliği Protokolü”ne dayanmaktadır. Bu protokolün hazırlanmasından önce araştırmacının görev yaptığı Anadolu Üniversitesi Üstün Yetenekliler Eğitimi Uygulama Ve Araştırma Merkezi’nde (ÜYEP) merkez müdürü öncülüğünde Anadolu-Sak Zeka Ölçeği’nin (ASİS) geliştirme çalışmaları yapılmaktaydı. Maddeleri geliştirilen ölçeğin güvenilirlik ve geçerlilik çalışmalarının yapılması için ölçeğin öncelikle pilot uygulamasının, daha sonra da Türkiye genelini temsil edecek norm grup belirleme

çalışmasının yapılması gerekmekteydi. Bu süreci kolaylaştırmak ve süreçte toplanan verilerin verimli şekilde değerlendirilebilmesi için Eskişehir Tepebaşı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ile işbirliğine gidilmiştir. Bu işbirliğini taahhüt altına almak için sözü edilen protokolün imzalanmasına karar verilmiştir. Bu protokol 26.01.2015 tarihinde iki kurum arasında özellikle üstün yeteneklilere yönelik eğitim programları geliştirmek amacıyla imzalanmıştır (Bkz. Ek-1). Bu protokol gereğince Eskişehir Tepebaşı Ticaret Borsası İlköğretim Okulu (TBİO) üstün yetenekliler alanında yapılacak çeşitli çalışmalar için pilot okul olarak seçilmiştir. Bu okulun seçilmesinde okulun Eskişehir’de rahat ulaşılabilir olması, öğrenci profilinin farklı sosyo- ekonomik düzeyleri temsil etmesi gibi faktörler etkili olmuştur. Ayrıca okul müdürü ile daha önce var olan tanışıklık ta bu okulun seçilmesinde etkili olmuştur (OM, Bg, Sk, 28.03.2016).

Yapılan protokol doğrultusunda okulda ilk olarak Türkiye’nin ilk yerli zeka ölçeği Anadolu-Sak Zeka Ölçeği’nin (ASIS) pilot uygulaması 1 Nisan 2015-15 Haziran 2015 tarihleri arasında 1202 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Bu pilot uygulama sürecinde ve sonrasında yapılan değerlendirmelerde bu okula devam eden bazı öğrencilerin yaşlılarına göre daha başarılı oldukları tespit edilmiştir. İlkokul 1-4 arası farklı sınıflara devam eden toplam 29 öğrenci belirlenmiştir. Bu öğrencilere ivedilikle eğitimsel tedbirler alınması amacıyla, Milli Eğitim Bakanlığı’nın (MEB) çeşitli yönetmeliklerle belirlediği uygulamalar çerçevesinde okulda bu öğrencilere yönelik destek eğitim verilmesine 25 Ocak 2016 itibariyle başlanmıştır. Okul idaresi destek odası eğitim hizmetlerinin düzenlenmesi sürecinde Anadolu Üniversitesi Üstün Yetenekliler Eğitimi Uygulama Ve Araştırma Merkezi’nden yapılan protokol kapsamında destek istemiştir.

Eylem araştırmasında odak alan belirleme ve tanımlama aşamasında, araştırmacının azimli ve istekli olduğu, değiştirmek veya geliştirmek istediği ve yeterliliği olduğu bir alan olmasına dikkat edilmelidir (Mills, 2003). Araştırmacının, değişimleri, problemleri ve gelişimleri kontrol altında tutabilmesi için kendi ilgi alanındaki bir konuda uygulama yapması önemlidir (Çolak, 2007). Araştırmacı, yukarıda sözü edilen protokolün hazırlanması, ASIS’in geliştirilmesi ve pilot uygulaması sürecinde yer almıştır. Ayrıca araştırmacı yüksek lisans eğitimini üstün zekâlıların eğitimi alanında tamamlamış, hali hazırda aynı alanda doktora eğitimini sürdürmektedir. Bununla birlikte üstün yetenekli öğrencilere yönelik hafta sonu eğitim veren Üstün Yetenekliler Eğitim Programları’nda (ÜYEP) 2009 yılından beri karakter eğitimi derslerini yürütmektedir. Ayrıca yüksek lisans ve doktora eğitimi boyunca nitel araştırma yöntemleri ve eylem

araştırması derslerini almıştır. Bu anlamda böyle bir çalışmayı yürütebilecek becerilere sahiptir.

Araştırmacı, 2015 Ocak ayı itibariyle doktora eğitimi sürecinde tez konusu belirleme aşamasına geçmiştir. Araştırmacı tez konuları üzerine alanyazın taraması yaparken, aynı zamanda zeka ölçeği geliştirme çalışmalarına da aktif olarak katılmaktadır. Bu süreçte ölçeğin yapılan pilot çalışması sonrasında belirlenen öğrencilere destek eğitim odasında eğitim verileceği netleştikten sonra, araştırmacı bu konuya ilgi duymuştur. Yaptığı alan yazın taramalarında bu konuda çok fazla çalışmanın olmadığını görmüştür. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) destek eğitim odasını konu alan yönetmeliklerinde, özellikle üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamalarının nasıl olması gerektiğine ilişkin açıklamaların yetersiz olduğunu belirlemiştir. Nitekim 18.05.2015 tarihinde yayınlanan destek eğitim odalarının açılmasına yönelik 2015/15 sayılı genelgede, genel hatlarıyla özel eğitim öğrencilerine yönelik destek eğitim odalarının açılması vurgulanmıştır (MEB, 2015). Fakat üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim odalarında nasıl bir eğitim verilmesi gerektiği gibi detaylara değinilmemiştir. Araştırmacı her ne kadar diğer özel eğitim gruplarıyla uygulamaları eski olsa da üstün yeteneklilere ilişkin destek eğitim odalarının açılmasının Türkiye'de yeni olmasından hareketle bu konuda çalışma gerçekleştirmek istediğini tez danışmanına açıklamıştır. Tez danışmanı konuyu uygun görmüş fakat nasıl bir çalışma yapması gerektiği konusunda araştırma yapmasını istemiştir.

Araştırmacı 2015-2016 eğitim öğretim yılı başladıktan sonra uygulama okuluna farklı zamanlarda ziyaretlerde bulunmuş ve orada çeşitli gözlem ve görüşmeler yapmıştır. Aynı süreçte alan yazın taramasına da devam etmiştir. Alan yazın taramasında üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim uygulaması yapan öğretmenlerle yapılmış bir çalışma dikkatini çekmiştir. Bedur, Bilgiç ve Taşlıdere (2015) tarafından yapılan bu olgusal çalışmada ilk dikkat çekici bulgu 251 katılımcıdan sadece 8'inin özel eğitim öğretmeni olduğudur. Burada yapılan çalışmalardan sadece % 3'üne üniversiteler tarafından destek verildiği bulgusu dikkat çekmektedir. Bir başka dikkat çekici bulgu ise öğretmenlerin destek eğitim odasında uygulayacakları program geliştirmede ciddi sorun yaşadıklarına dair bulgudur. Bu yapılan çalışmanın sonuçlarına dayanarak araştırmacı, Türkiye'de üstün yetenekli öğrencilere yönelik uygulanmaya başlanılan DEO uygulamalarının doğru ve etkili bir şekilde yürütülmesi için uygulamaya dayalı araştırmalara ihtiyaç olduğunu kanısına varmıştır. Araştırmacının okul ziyaretleri sürecinde DEO öğretmeni ve okul

müdürü ile yaptığı görüş alışverişlerinde, DEO öğretmenin başka bir okuldan bu uygulama için getirildiğini öğrenmiştir. Bu geçen süreçte okul idaresi DEO olarak bir sınıfı düzenlemiş ve uygulamayı yürütmesi için dışardan bir öğretmen temin etmiştir. Ayrıca bir özel okul ile ÜYEP öğretim programı temel alınarak geliştirilen ders kitaplarını kullanmak için protokol imzalamıştır.

Araştırmacı üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim odası uygulaması üzerine tez önerisini hazırlarken alanyazın ile mevzuatta var olan eksiklikleri ve okul ziyaretleri sürecinde gözlemlediği kaygılardan hareketle çalışmasını eylem araştırması şeklinde tasarlamasının uygun olacağını belirlemiştir. Alanda genel olarak öğretmen araştırmaları olarak da geçen eylem araştırmalarının, yalnızca öğretmenler tarafından uygulanan bir araştırma yöntemi olmadığı belirtilmekte ve akademisyenlerin de, çalıştıkları alanda karşılaşılan sorunları çözmek amacıyla eylem araştırması gerçekleştirebilecekleri ifade edilmektedir (Büyüköztürk vd., 2008). Ayrıca akademisyenlerin katılımı ile gerçekleştirilen eylem araştırmaları, öğretmenlere kendi uygulamalarını gözden geçirme fırsatı sunarken; araştırmacılara eğitim ortamında karşılaşılan somut problemleri gözlemlene, eğitim kuramlarını zenginleştirme ve uygulamalarını geliştirme olanağı tanımaktadır (Anagün, 2008; Uzuner ve Özten-Anay, 2014). Bu çalışmada da araştırmacı Türkiye’de üstün yetenekliler alanında yeni olan DEO uygulamasını yakından gözlemleyip, yaşanan sorunları belirleyip, bu sorunlara çözümler geliştirmeyi düşündüğünden eylem araştırmasının en uygun desen olduğuna karar vermiştir. Ayrıca çalışma süreci ve sonunda paydaşların uygulamaya yönelik fikirlerini alarak bu tarz uygulamalara yönelik öneriler sunmayı hedeflemiştir. Bu fikirler doğrultusunda hazırladığı tez önerisi, 31 Aralık 2015 tarihli tez izleme toplantısında kabul edilmiştir. Araştırmacının bu önerisi daha sonra bilimsel araştırma projesi olarak 15 Ocak 2016 tarihinde kabul edilmiştir. Araştırmacı bu sürecin sonunda tez konusunu ve desenini tez izleme toplantısında jüri üyeleri ile paylaşmış ve kabul edilmesiyle çalışmalara başlamıştır. Bundan sonraki süreçte gerçek anlamda eylem araştırması süreci başlamıştır. Bu aşamada araştırma yapılan okulda destek eğitim odasına ilişkin var olan durumun ilk etapta tespit edilmesi kararlaştırılmıştır (TİK-1, 31.12.2015).

2.1.1.2. Verileri toplama

Araştırmada odak alan belirlendikten sonra, araştırma ortamında gerçekleşen durumlara ilişkin daha detaylı veriye ulaşarak gerçekçi çözümler üretilmesi için birçok

veriye ihtiyaç duyulmaktadır. Araştırmacı, araştırmasının ilk aşaması olan durum saptama, ikinci aşaması olan geliştirme çalışmaları ve üçüncü aşaması olan son değerlendirme aşamaları için araştırma sorularını ve bu sorularını cevaplandıracak veri toplama yöntemlerini belirlemiştir. Eylem araştırmalarında veri toplama araçları, üzerinde çalışılacak durum veya olguya göre değişmektedir (Gay, Mills and Airasian, 2006). Bu anlamda eylem araştırmalarında araştırma problemine uygun olarak veri toplama araçları farklılaşmaktadır. Eylem araştırmalarında merkezde bulunan problem durumuna en uygun veri toplama teknikleri kullanılmaktadır.

Stringer (2007), eylem araştırmalarında ortaya konan problemin geniş bir açıdan değerlendirildiğini belirterek bu nedenle araştırmacıların öncelikle araştırmanın yapıldığı ortamda sorunların nasıl gerçekleştiğini ve onları nasıl etkilediğini araştırarak katılımcıların deneyimlerinin betimlenmesi gerektiğini belirtmektedir (s.19). Araştırmanın birinci aşamasında var olan durumu betimlemek ve ihtiyaçları ortaya koymak için görüşme, gözlem ve belge incelemeleri ile okul ve destek eğitim odasının fiziksel koşullarına ilişkin veriler elde edilmiştir. Saha notları, ses kayıtları, yarı-yapılandırılmış görüşmeler, geçerlik toplantısı tutanakları, araştırmacı günlüğünden veriler elde edilmiştir. Elde edilen veriler kullanılarak DEO uygulamasına ilişkin çeşitli geliştirme çalışmaları planlanmıştır.

Geliştirme çalışmaları aşamasında gerçekleştirilen iyileştirme çalışmaları ve bunların sonuçları değerlendirilip, yeni müdahalelerin geliştirilmesinde birçok veri toplama yönteminden faydalanılmıştır. Veriler, görüntü kayıtları, saha notları, araştırmacı günlüğü, DEO öğretmeni günlüğü, öğrenci günlükleri, DEO öğretmeni ile yapılan görüşme kayıtları, sınıf öğretmenleri ile yapılan yansıtma ve birlikte planlama toplantısı tutanakları, geçerlik toplantısı tutanakları, tez izleme toplantı tutanaklarından elde edilmiştir. Gerçekleştirilen son değerlendirme aşamasında paydaşlarla yapılan yarı yapılandırılmış bireysel ve odak grup görüşmelerine ait ses ve görüntü kayıtları veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Veri toplama araçları ilerleyen sayfalarda yer alan verilerin toplanması kısmında detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

2.1.1.3. Verileri analiz etme ve yorumlama

Analiz aşamasında katılımcılardan elde edilen verilerin analizlerinin yapılmasına ve bu analizlerin yorumlanmasına odaklanılır. Eylem araştırmalarında verilerin analiz edilmesi ve yorumlanması, nicel araştırmalara göre farklılık göstermektedir. Eylem

araştırmalarında hem süreçte hem sürecin bitiminde veriler analiz edilerek yorumlanmaktadır (Mills, 2011; Mertler, 2014). Verilerin süreçte analiz edilmesi araştırmacıya, gerçekleştirilecek döngüye geçerli güvenilir bir gerekçe oluşturması, uygulanan eylem planlarının sorunu çözüp özmediğini değerlendirmesi ve sonraki eylemler için verilecek kararlara yönelik dayanak oluşturması konularında fikir vermektedir (Johnson, 2002, Gürgür, 2017). Böylece süreçte yapılan analiz ve yorumları, eylem araştırması döngüsünün bir sonraki aşaması olan eylem planı geliştirme sürecine ön hazırlık olmaktadır.

Bu çalışmada da hem süreçte hem de süreç sonunda toplanan veriler analiz edilmiştir. Araştırma sürecinin başında gözlem ve görüşmeler ile toplanan veriler analiz edilip yorumlanmıştır. Bu aşamada elde edilen bulgular geçerlik komitesi ve tez izleme toplantılarında sunulmuştur. Yapılan değerlendirmeler sonucunda süreçte çeşitli geliştirme çalışmaları planlanmıştır. Geliştirme aşamasında ise yapılan çalışmaların sonuçlarının değerlendirilmesi ve yeni çalışmaların planlanması amacıyla toplanan veriler, analiz edilip yorumlanarak betimlenmiştir. Aynı şekilde betimlenen veriler geçerlik ve tez izleme toplantılarında değerlendirilerek, gerekli yeni çalışmalara ilişkin kararların alınmasında belirleyici rol oynamışlardır.

2.1.1.4. Eylem planı geliştirme

Eylem araştırması döngüsünün son aşaması olan eylem planını gerçekleştirme aşamasında, toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bilgiler ışığında uygulamaya çeşitli müdahalelerde bulunulmuştur. Bir anlamda eyleme geçilen bu aşamanın sürecin gerçek eylem bölümünü oluşturduğu söylenebilir (Tomal, 2010). Bu aşamada ilk etapta kabul gören eylem planları işe koşulur ve yapılan değerlendirmelere göre farklı eylem planları geliştirilebilir (Yıldırım ve şimşek, 2016, s.315).

Bu çalışmada da okulda üstün yetenekli çocuklara yönelik yürütölen DEO uygulamasının geliştirilmesi sürecinde, ilk başta var olan durumu betimleme aşamasında tespit edilen sorunlara yönelik eylem planları geliştirilmiştir. Geliştirme aşamasında uygulanan ve daha çok DEO uygulama sürecini daha işlevsel hale getirmeye ve okul sistemine entegresini sağlamaya yönelik bu eylemler, süreçte paydaşlarla tekrar değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmelerde etkin olmayan çalışmaların yerine yenileri gerçekleştirilmiştir. Ayrıca eylem araştırmasının geliştirme aşamasında süreçte tespit edilen sorunların giderilmesine yönelik eylem planları geliştirilmiş ve

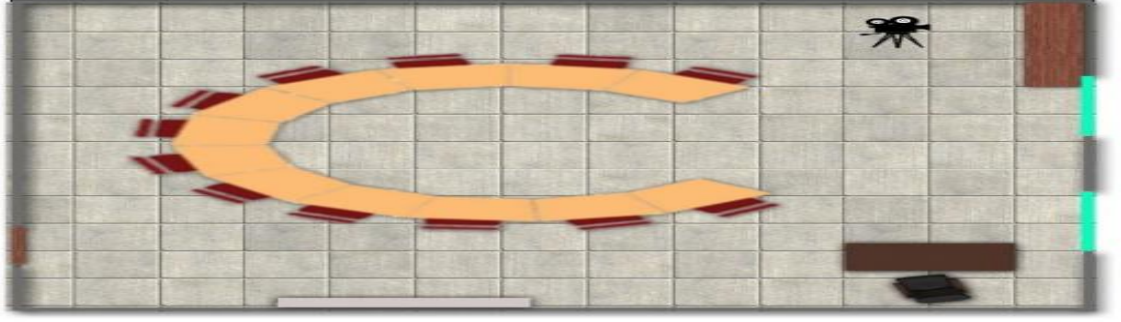
uygulanmıştır. Özellikle destek eğitim odasında verilen eğitimin kalitesini arttırmaya yönelik olarak öğretmen eğitiminin düzenlenmesi süreçte gerçekleştirilen bu eylemlere örnek olarak verilebilir. Yapılan geliştirme çalışmaları sonucunda belirli bir doyuma ulaşıldığı ve bundan sonra uygulanabilecek eylemlerin tekrardan öteye gitmeyeceğine ilişkin tez izleme toplantısı değerlendirmesi sonrasında yeni aşamaya geçilmiştir. Bu sürecin son aşamasında ise paydaşlardan yürütülen uygulamanın geliştirilmesine ilişkin yapılan çalışmaları ve genel olarak uygulamayı değerlendirmeleri istenmiştir. Bu aşamada da görüşlerin toplanmasına yönelik eylem planları geliştirilmiş ve uygulanmıştır.

2.2. Araştırma Ortamı

Bu araştırma, Eskişehir Ticaret Borsası ilkokulunda gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın yapıldığı okul, Eskişehir ili Tepebaşı ilçesi Batıkent mahallesinde yer almaktadır. Okul iki binadan oluşmaktadır. Okulda anasınıfından ilkokul 4. sınıfa kadar tam gün 09:00-14:40 saatleri arası eğitim verilmektedir. Okulda bu çalışmanın gerçekleştirildiği 2015-2017 yılları arasında 28 derslikte 724 öğrenci eğitim görmektedir. Okulda bir müdür, 2 müdür yardımcısı, 2 rehber öğretmen, 32 öğretmen görev yapmaktadır.

Üstün yeteneklilere yönelik uygulamanın yürütüldüğü sınıf olan destek eğitim odasının fiziksel özelliklerini belirlemek için araştırmacı okul ziyaretleri (Ag, 02.03.2016), görüşmeler (Sk, 28.03.2016) ve belge incelemeleri yapmıştır (ÜYÇEP tanıtım raporu, 06,2016). Destek eğitim odası, iki binadan oluşan okulun B-bloğunun 2. katında yer almaktadır. Konum olarak kat girişinde sol tarafta bahçeye bakan bir konuma sahip. Ayrıca hemen sağında fen laboratuvarı, karşısında da rehberlik servisi yer almaktadır. Okulun diğer sınıflarında farklı olarak iç dizaynı yapılan destek eğitim odasına ilişkin bir görüntü Şekil 2.3. ve Görsel 2.1. de yer almaktadır.

Destek eğitim odasında kullanılan araç-gereçler diğer sınıflarda kullanılanlardan farklıdır. Toplamda 10 sıra ve masa bulunan oda da bunlar diğer sınıfların aksine teklidirler. Bu durum sınıfta öğrencilerle farklı oturma düzenlerinde ders işlenmesine olanak veriyor. Odada ayrıca öğretmen masası, yazı tahtası, bilgisayar, yazıcı, kitap rafları ve derste kullanılan kitaplar ile MEB matematik seti yer almaktadır. Özellikle matematik seti kendi sınıflarında bulunmadığından öğrencilerin ilgisini çekmektedir.

Şekil 2.3. Destek eğitim odası krokisi

Destek eğitim odasının duvar tasarımında kullanılan görselde özellikle dünyaca ünlü bilim adamlarının resimleri kullanılmıştır. Ayrıca görselde bilimsel çalışmalara meraklı çocuklar yer almaktadır. Fakat kullanılan görsel de sadece erkek figürlere yer verilmiş olması, üstün yeteneklilere ilişkin toplumda yer alan örtük algıya örnek olarak gösterilebilir. Bu durum okul idarecilerinin de dikkatini çekmiş ve daha sonra dizaynedilen fen laboratuvarında kız figürlerine de yer verilmiştir (Bkz. Görsel 2.2).

Görsel 2.1. Destek eğitim odası genel görünümü

Görsel 2.2. Fen laboratuvarı genel görünümü

Destek eğitim odasında eğitim her sınıf seviyesinde haftada 4 saat olarak devam etmektedir. Burada dersler, MEB bünyesinde çalışan Anadolu Üniversitesi Üstün Zekâlılar Öğretmenliği A.B.D’da yüksek lisans yapmakta olan ve alanla ilgili MEB hizmetiçi eğitimlerine katılmış bir öğretmen rehberliğinde yapılmaktadır. Ayrıca öğrenciler haftada bir saat karakter eğitimi kapsamında Anadolu Üniversitesi Üstün Yetenekliler Uygulama ve Araştırma Merkezi’nden (ÜYEP) gelen iki araştırma görevlisi tarafından verilen yaratıcı drama dersine devam etmektedirler. Dersler okul saatleri içinde yapılmaktadır. Destek eğitim odasına ait 2015-2016 Eğitim Öğretim Yılı ders programı Tablo 2.1.’de yer almaktadır.

Tablo 2.1. Destek eğitim odasına ait 2015-2016 eğitim öğretim yılı ders programı

Gün/Ders	1.Ders	2. Ders	3. Ders	4. Ders	5. Ders	6. Ders
Pazartesi			2.sınıf	2.sınıf	1.sınıf	1.sınıf
Salı			2.sınıf	2.sınıf	3.sınıf	3.sınıf
Çarşamba	Karakter Eğitimi	Karakter Eğitimi	Karakter Eğitimi	Karakter Eğitimi	1.sınıf	1.sınıf
Perşembe			3.sınıf	3.sınıf	4.sınıf	4.sınıf
Cuma					4.sınıf	4.sınıf

Programda görüldüğü gibi her sınıf grubu farklı iki günde ikişer saat destek eğitim odasına gelmektedirler. Programda ilk dört saat sabah beş ve altıncı saatler ise öğleden sonra işlenmektedir. Çarşamba sabah ise öğrenciler karakter eğitimi dersi için drama salonuna gitmektedirler. Destek eğitim odasında bir özel okul ile yapılan protokol kapsamında edinilen ders kitapları kullanılmaktadır. Bu kitaplar her sınıf seviyesinde ayrı ayrı hazırlanmış etkinlikler içermektedir. Kitaplarda yer alan etkinlikler ÜYEP öğretim programına göre üstün zekâlılar alanında çalışan bir öğretim üyesi danışmanlığında protokol yapılan özel okul öğretmenleri tarafından hazırlanmıştır.

2.3. Katılımcılar

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrenciler, sınıf öğretmenleri, DEO öğretmeni, veliler, araştırmacı, destek veren uzmanlar, geçerlik komitesi ve tez izleme komitesi ile ilgili bilgi verilmiştir.

2.3.1. Öğrenciler

Çalışmaya katılan öğrenciler, okulda üstün yetenekli çocuklara yönelik DEO uygulamasına girmeye hak kazanmış öğrencilerdir. Araştırmanın yürütüldüğü 2015-2017 yılları arasında programın öğrenci sayıları Tablo 2.2’de gösterilmiştir.

Tablo 2.2. Destek eğitim odasına devam eden öğrenci sayıları

Sınıflar	Kız Öğrenci 2016/2017	Erkek Öğrenci 2016/2017	Toplam 2016/2017
1	1/8	5/12	6/20
2	5/3	5/8	10/11
3	3/12	4/4	7/16
4	2/4	4/6	6/10
TOPLAM	11/27	18/30	29/57

Tablo 2.2.’de görüldüğü üzere ilk başladığında 29 öğrencisi olan uygulamanın ikinci yılında öğrenci sayısı 57’ye çıkmıştır. Öğrenciler uygulamaya, okulda ASIS testi kullanılarak yapılan tarama sonucunda kabul edilmişlerdir. Araştırmaya öğrenciler, her aşamada farklı şekilde ve farklı sayıda katılmışlardır. Araştırmanın durum tespiti aşamasında öğrenciler ile odak grup görüşmesi yapılmıştır. Farklı sınıf seviyelerinden toplamda 8 öğrenci bu odak grup görüşmesine katılmıştır. Öğrenciler bu görüşmede genel olarak uygulama ile ilgili görüş ve önerilerini dile getirmişlerdir.

Araştırmanın geliştirme çalışmaları aşamasında ise dördüncü sınıf odak sınıf olarak seçilmiştir. Bu sınıfta yer alan 10 öğrenci uygulamaya yönelik olarak haftalık yansıtma yazmışlardır. Son olarak uygulamanın değerlendirme aşamasında dördüncü sınıf öğrencileri ile odak grup görüşmesi yapılmıştır. Odak sınıf olarak seçilen bu öğrencilere ilişkin demografik bilgiler Tablo 2.3.’te verilmiştir.

Tablo 2.3. *Odak sınıf öğrencilerine ilişkin bilgiler*

Öğrenci Özellikleri	Katılımcı	Sayısı
Cinsiyet		
Kız	Ö1,Ö3,Ö5,Ö8	4
Erkek	Ö2,Ö4,Ö6,Ö7,Ö9	5
Anne Eğitim Düzeyi		
İlkokul	Ö8	1
Lise	Ö9, Ö3,	2
Lisans	Ö1, Ö5, Ö6	3
Yüksek Lisans	Ö2,Ö4, Ö7	3
Baba Eğitim Düzeyi		
Lise	Ö1,Ö8, Ö9	3
Lisans	Ö3, Ö6, Ö7	3
Yüksek Lisans	Ö2, Ö4, Ö5,	3
Kardeş Sayısı		
Tek Çocuk	Ö1,	1
1 kardeş	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9	7
2 Kardeş	Ö8,	1
Okul öncesi eğitim		
Aldı	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9	9
Almadı		0

2.3.2. Sınıf öğretmenleri

Araştırmanın yürütüldüğü okulda toplamda 26 sınıf öğretmeni bulunmaktadır. Çalışmaya ise sınıfından destek eğitim odasına devam eden öğretmenler katılmıştır. Çalışmanın durum tespiti aşamasında 15 öğretmen ile küçük odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerde öğretmenler, uygulamanın sınıflarına etkisi, uygulamaya katılan öğrencilerine ilişkin bilgiler, uygulama ile ilgili sorunların tespiti konularında paylaştıkları görüş ve öneriler ile araştırmaya katkı sunmuşlardır. Araştırmanın geliştirme çalışmaları sürecinde DEO uygulamasının okul sistemine entegrasyonuna yönelik çalışmalar olan öğretmen toplantılarına, öğretmenler aktif olarak katılmışlardır. Sınıf düzeyinde gerçekleştirilen bu toplantılara uygulamaya öğrencisi devam eden toplamda 22 öğretmen katılmıştır. Bu öğretmenlerin deneyimlerine ilişkin bilgilere Tablo 2.4.'te yer verilmiştir.

Yapılan toplantılarda öğretmenler süreçte yapılan çalışmaların etkililiği, sınıfa yansımaları, öğrencilerin gelişimine yönelik bilgiler ve GES ile DEO uygulamasına ilişkin görüş ve önerilerini paylaşmışlardır. Sürecin son aşaması olan değerlendirme aşamasında ise 13 öğretmen, kendileri ile yapılan bireysel görüşmeler yoluyla programa ilişkin görüş ve önerilerini sunmuşlardır.

Tablo 2.4. *Koordinasyon toplantılarına katılan öğretmenlerin özellikleri*

Öğretmen Özellikleri	Katılımcı	Sayı
Cinsiyet		
Kadın	SÖ1,SÖ3,SÖ4,SÖ5,SÖ6,SÖ8,SÖ9,SÖ10,SÖ11,SÖ12,SÖ13,SÖ15,SÖ17,SÖ18,SÖ19,SÖ21,SÖ22	18
Erkek	SÖ2,SÖ7,SÖ16, SÖ20	4
Mesleki Deneyim		
10-15 yıl arası	SÖ7,SÖ9,SÖ10,SÖ11,SÖ14,SÖ18,SÖ21	7
16-20 yıl arası	SÖ5,SÖ13,SÖ15,SÖ17,SÖ22	5
21- 25 yıldan fazla	SÖ2,SÖ6,SÖ8,SÖ16	4
26-30 yıl arası	SÖ1,SÖ3,SÖ4,SÖ12,SÖ19,SÖ20	6
Bu okulda çalışma Süresi		
1-2 yıl arası	SÖ7,SÖ11	2
3-4 yıl arası	SÖ1,SÖ6,SÖ21,SÖ22	4
5 yıl	SÖ2,SÖ3,SÖ4,SÖ5,SÖ8,SÖ9,SÖ10,SÖ12,SÖ13,SÖ14,SÖ15, SÖ16,SÖ17,SÖ18,SÖ19,SÖ20	16
Özel eğitim konusunda hizmet içi eğitim		
Aldı	SÖ1,SÖ2,SÖ3,SÖ4,SÖ5,SÖ6,SÖ7,SÖ8,SÖ9,SÖ10,SÖ11,SÖ12, SÖ13,SÖ14,SÖ15,SÖ16,SÖ17,SÖ18,SÖ19,SÖ20 SÖ21,SÖ22	22

2.3.3. Rehber öğretmenler

Okulda iki rehber öğretmen görev yapmaktadır. Rehber öğretmenler, her biri ayrı bir binada görev yapmaktadır. Rehber öğretmenlerin her ikisi de sürecin başında ve sonunda yapılan görüşmelerde, uygulamaya ilişkin çeşitli görüş ve önerilerini paylaşmışlardır. Ayrıca süreçte araştırmanın yürütülmesinde gerektiğinde destek sunmuşlardır.

2.3.4. Veliler

Araştırma sürecinde programa öğrencisi devam eden velilerden görüşleri alınmıştır. Araştırma sürecinin başında iki odak grup görüşmesine toplamda 22 veli katılmıştır. Bu veliler uygulamaya ilk kabul edilen öğrencilerin velileridir. Yapılan odak grup görüşmelerinde uygulamaya öğrencilerinin kabul edilmesine yönelik düşünce, öneri ve kaygılarını paylaşmışlardır. Sürecin sonunda yapılan değerlendirme aşamasında ise uygulamaya devam eden 9 dördüncü sınıf öğrencisinin velisi ile bireysel görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerde ise veliler geçen süreçte uygulamada yaşanan değişiklikler, öğrencilerine etkileri ve uygulamanın geleceğine yönelik görüş ve önerilerini

paylaşmışlardır. Araştırmaya katılan velilere ilişkin demografik bilgiler Tablo 2.5’te verilmiştir.

Tablo 2.5. Araştırmaya katılan velilere ilişkin bilgiler

Veli Özellikleri	Sayı
Cinsiyet	
Kadın	12
Erkek	10
Yaşı	
33-35	6
36-40	8
41-47	8
Eğitim Düzeyi	
Lise	8
Lisans	10
Yüksek Lisans	4
Mesleği	
Akademisyen	2
Bankacı	1
Doktor	3
Ev hanımı	5
Esnaf	4
Öğretmen	7

2.3.5. Destek eğitim odası öğretmeni

Çalışmaya katılan DEO öğretmeni, 2008 Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünden mezun olmuştur. 2008 yılında Kütahya İli Aslanapa İlçesinde öğretmenlik görevine başlayan katılımcı, 2011 yılından bu yana Eskişehir ilinde görev yapmaktadır. Halen Anadolu Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Üstün Zekâlılar Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans ve Osmangazi Üniversitesi Fen Bilgisi Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans bölümlerinde lisansüstü öğrenimime devam etmektedir. Çalışmanın gerçekleştirildiği okulda üstün yetenekli çocuklara yönelik destek eğitim odasında 2015 Kasım ayından itibaren görev yapmaktadır. DEO öğretmeni, üstün zekâlılar alanında devam ettiği yüksek lisans derslerinin yanı sıra bu çocukların eğitimi kapsamında çeşitli hizmet içi eğitimler de almıştır. Bunlar arasında mahalli düzeyde “Üstün yetenekli Bireyler ve Eğitimleri Farkındalık Kursu” gibi kursların yanı sıra merkezi “Üstün yeteneklilerde Destek Eğitim Odası Eğitici Eğitimi Kursu” gibi eğitimler de yer almaktadır. Ayrıca katılımcı bu uygulamada öğretmen olarak görevlendirildikten sonra, öğrendiklerini ve uygulama sürecinde edindiği deneyimlerini “Üstün yetenekliler Destek

Eğitim Odası Farkındalık Semineri” gibi çeşitli seminerler aracılığıyla alanda çalışan diğer öğretmenler ile paylaşmıştır.

Çalışma sürecinde Araştırmacı ile etkin bir işbirliği yapan DEO öğretmeni, destek eğitim odasında derslerin işlenmesi temel görevinin yanı sıra toplantıları planlama, öğretmen eğitiminde gözlem- uygulama yapma, uygulamalara yansıtma yazma gibi çalışmaları gerçekleştirmiştir.

2.3.6. Araştırmacı

Araştırmacı, 2009 yılından beri ÜYEP bünyesinde üstün yetenekli öğrencilere karakter eğitimi dersi vermektedir. Ayrıca 6 yıl kamuya bağlı bir okulda rehber öğretmen olarak çalıştıktan sonra Anadolu Üniversitesinde Üstün Zekalıları Eğitimi Anabilim dalında 2012 yılından itibaren araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Yüksek lisansını üstün zekalıların eğitimi alanında yapan araştırmacı halen aynı alanda doktora eğitimini sürdürmektedir. Eğitimi sürecinde araştırmacı hem üstün zekalıların eğitime hem de nitel araştırma ve eylem araştırmasına ilişkin dersler almıştır.

Araştırmacı bu çalışmada farklı görev ve sorumluluklar üstlenmekle beraber, öncelikle çalışmaların planlanması, verilerin toplanması ve analiz edilmesi ile raporlaştırılması süreçlerini yerine getirmiştir. Araştırmacı ilk etapta durum tespiti aşamasında gözlem ve görüşmeler yoluyla var olan duruma ilişkin verileri toplayıp analiz etmiştir. Daha sonra geçerlik kurulu, tez izleme kurulu ve DEO öğretmenini de sürece katarak geliştirme çalışmalarına yönelik eylem planları hazırlamıştır. Geliştirme aşamasında gerçekleştirilen çalışmalara yönelik planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerini yönetmiştir. Geliştirme sürecinde gerçekleştirilen koordinasyon toplantıları, öğretmen ve veli seminerlerini yönetmiştir. Ayrıca araştırmacı geçerlilik komitesi ve tez izleme komitesi ile uygulayıcı öğretmen arasında iletişimi sağlayarak, uygulama esnasında yaşanan problemlerin tespit edilip komiteye sunulması ve komite tarafından kabul edilen önerilerin uygulamaya aktarılmasında rol almıştır. Son olarak araştırma boyunca yaptığı gözlem ve görüşmeleri, tuttuğu günlükleri, ses ve görüntü kayıtlarının yanı sıra elde ettiği diğer verileri değerlendirip raporlaştırmıştır.

2.3.7. Öğretmen eğitimi uzmanı

Araştırma sürecinde, DEO öğretmenine yönelik eğitimler gerçekleştirilmiştir. Üstün yeteneklilerin eğitiminde kullanılan stratejilere ilişkin yapılan bu eğitimlerde, alan

uzmanı desteği alınmıştır. Eğitimlere gelen alan uzmanı, Anadolu Üniversitesi Üstün Yetenekliler Eğitimi Uygulama Ve Araştırma Merkezi'nde görev yapmaktadır. Eğitim uzmanı, Boğaziçi Üniversitesi İlköğretim Matematik Öğretmenliği lisans bölümünden mezun olduktan sonra Anadolu Üniversitesi Üstün Zekalılar Eğitimi alanında yüksek lisans eğitimine başlamıştır. Yüksek lisans sonrası aynı bölümde doktora eğitimine devam eden eğitim uzmanı aynı zamanda 2009 yılından bu güne ÜYEP'te Matematik ve Fen Bilimleri derslerini yürütmektedir. Bu derslerde üstün zekalılara yönelik eğitim stratejilerini aktif olarak kullanan eğitim uzmanı, araştırma sürecinde geçmiş tecrübelerini de DEO öğretmeni ile paylaşmıştır. Öğretmen eğitimi sürecinde eğitim uzmanı, önceden belirlenen etkinlik ve stratejiyi DEO sınıfında işlemiştir. Destek eğitim odası öğretmeni ve araştırmacı tarafından gözlemlenen strateji işleme tarzı, daha sonra değerlendirilmiştir. Sonrasında ise DEO öğretmeni aynı stratejiyi kullanarak etkinlik işlemiştir.

2.3.8. Okul yönetimi

Araştırmanın gerçekleştirildiği ilkokulda bir müdür ve iki müdür yardımcısı görev yapmaktadır. Araştırma sürecinde okul yönetimi, DEO uygulamasını geliştirme çalışmalarında alınan kararların uygulanmasında, idari bağlamda sorumluluk üstlenmiştir. Ayrıca öğretmen ve veliler ile yapılan toplantıların düzenlenmesinde kolaylaştırıcı rol üstlenmişlerdir. Okul müdürü aynı zamanda araştırmanın başında ve sonunda okul yönetimini temsilen yapılan bireysel görüşmelerde, uygulamaya ilişkin görüş ve önerilerini paylaşmıştır. Okul müdürü “Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi” alanında yüksek lisans yapmıştır. Ayrıca üstün yetenekli öğrencilere yönelik çalışmalara ilgi duymaktadır. Kendisi Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimi Derneği'nin kurucu üyeliğini ve başkan yardımcılığını yapmıştır.

2.3.9. Geçerlik komitesi

Araştırmanın durum saptama aşamasından uygulama sonuna kadar elde edilen verilere göre durumları tartışmak ve uygulama sürecinde gerçekleştirilecek eylem planları konusunda araştırmacıya yol gösterici olan ve dört üyeli bir “Geçerlik Komitesi” oluşturulmuştur. Komitede, birinci üye tez danışmanı, diğer üç üye ise üstün yeteneklilerin eğitimi alanında akademisyenlerdir. Aynı zamanda Tez danışmanı da olan birinci üye, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümünde görev

yapmaktadır. Tez danışmanı eylem araştırması yöntemi ve özel eğitimde destek eğitim odaları konusunda uzmandır. İkinci üye, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Üstün yetenekliler Eğitimi Anabilim Dalı başkanıdır. Kendisi Türkiye’de üstün yetenekliler alanında birçok konuda öncü çalışmalar yapmıştır. Üstün yetenekli öğrencilere yönelik bir okul sonrası program olan ÜYEP’in kurucusudur. Bu araştırmaya özellikle üstün yeteneklilerin eğitimi konusundaki bilgi ve deneyimleri ile katkı sunmuştur. Üçüncü üye, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Üstün yetenekliler Eğitimi Anabilim Dalı’nda doktora eğitimi yapmaktadır. Ayrıca üstün yetenekli çocuklara yönelik haftasonu eğitim verilen ÜYEP’te fen bilimleri alanında 2007 yılından beri ders vermektedir. Dördüncü üye yine Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Üstün yetenekliler Eğitimi Anabilim Dalı’nda doktora eğitimi yapmaktadır. Aynı zamanda ÜYEP’te 2007 yılından beri karakter eğitimi konusunda üstün yetenekli öğrenciler ile çalışmaktadır.

2.3.10. Tez izleme komitesi

Araştırma sürecinde araştırmacının izlediği basamakları, topladığı verileri, toplanan verilerin analizini denetlemek ve öneriler sunma amacıyla üç öğretim üyesinden oluşan Tez İzleme Komitesi oluşturulmuştur. Bu komitede, geçerlik komitesinin birinci ve ikinci üyelerinin yanı sıra eğitim programları alanında uzman bir akademisyen yer almaktadır. Üçüncü üye Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır ve özellikle eğitim programları geliştirme, araştırma yöntemleri ve öğretmen eğitimi konularında deneyimlidir.

2.4. Veri Toplama Araçları

Bilimsel araştırmalarda çeşitli veri toplama araçları kullanılmaktadır. Eylem araştırmalarında verilerin sistematik olarak toplanması ön plana çıkmaktadır. Bununla beraber verilerin toplanmasında kullanılacak araçların seçiminde, araştırmacı belirleyici bir role sahiptir. Eylem araştırmalarında görüşme yoluyla, gözlem yoluyla kimi zamanda doküman yoluyla veri toplanabilmektedir. Araştırmacılar bulgularını güçlendirmek, analizlerini ve anlayışlarını zenginleştirmek için veri çeşitlemesine (triangulation) gidebilmektedir (Berg, 2001, s. 4). En az üç veri toplama tekniğinin kullanılması veri çeşitliliği ve geçerliliğinin güçlü olmasını sağlamaktadır (Uzuner, 2005). Eylem

araştırmasının gerçekleştirilme sürecinde ortaya çıkan değişimleri, gelişimleri belirlemek ve veri çeşitlemesi sağlamak amacıyla birçok veri toplama tekniğinden yararlanılmalıdır (Bogdan ve Biklen, 2007; Creswell, 2014). Bu araştırma kapsamında da bulguların güçlendirilmesi, araştırmanın geçerliğini ve güvenilirliğini artırmak için tek bir veri toplama aracı kullanılması yerine çoklu veri toplama araçlarının kullanılması tercih edilmiştir. Bu doğrultuda araştırma sürecinde veriler; görüşmeler, gözlemler, belgeler, toplantı raporları, araştırmacı günlüğü, öğretmen ve öğrenci yansıtmaları ile toplanmıştır.

2.4.1. Görüşmeler

Görüşme, nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan veri toplama araçları arasında yer almaktadır. deMarrais (2004) görüşmeyi; görüşmeyi yapan kişi ve katılımcının birlikte araştırma yapılan konuya ilişkin hazırlanan sorulara cevap verilmesiyle ortaya çıkan süreç olarak tanımlamaktadır. Bu araştırma kapsamında yarı-yapılandırılmış bireysel ve odak grup görüşmeler yapılmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşmeler, önceden hazırlanmış açık uçlu soruların katılımcıya sorulmasını içerir. Görüşmeci, bu soruların dışında görüşme süreci içerisinde farklı sorular da sorabilir. Bu tür görüşmelerde görüşmeci sorduğu sorulara verilen cevapları derinleştirme olanağına sahiptir (Berg and Lune, 2015, s. 136). Bu araştırmada araştırmacı çalışmanın durum tespiti ve değerlendirme aşamalarında sınıf öğretmenleri, DEO öğretmeni, öğrenciler, veliler ve okul yönetimi ile yarı-yapılandırılmış görüşmeler yapmıştır. Araştırmada sürecinde paydaşlar ile gerçekleştirilen görüşmelerde kullanılan görüşme form örnekleri Ek-3 ve Ek-6'da verilmiştir.

Araştırma sürecinde yapılan bireysel ve odak grup görüşmeleri okul olanakları dahilinde çoğunlukla destek eğitim odasında olmakla beraber, rehber öğretmen odası ve müdür yardımcısı odasında gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler öncesinde araştırmacı tarafından görüşme sorularına ilişkin taslak hazırlanmıştır. Daha sonra hazırlanan soru taslakları geçerlik kurulu üyelerinin görüşlerine sunulmuştur. Bu süreç genel olarak e-mail yoluyla yürütülmüştür. Geçerlik kurulu üyelerinden gelen dönütlerden sonra görüşme soruları son halini almış ve araştırmacı tarafından görüşmelerde kullanılmıştır (Ag, 29.02.2016/ 05.06.2017).

Ayrıca araştırma sürecinde DEO öğretmeni ile süreçteki işleyişe ilişkin yapılandırılmamış görüşmeler gerçekleştirmiştir. Yapılandırılmamış görüşme; doğal sözel etkileşim olarak gelişen, araştırmacının araştırma ortamında neler olduğunu

öğrenme fırsatı kılan planlanmamış bir iletişim biçimi olarak tanımlanmaktadır (Güler vd., 2013). Bu görüşmelerde önceden hazırlanmış görüşme soruları kullanılmamıştır. Genel olarak sohbet şeklinde gerçekleştirilmiş ve daha çok araştırma sürecinin planlanmasına ilişkin görüş alışverişi yapılmıştır.

Yapılan bu görüşmelerde araştırmacı konuya ilişkin farklı paydaşlardan görüş alarak araştırmasında veri kaynağında çeşitleme yapmıştır. Bu görüşmeler toplamda 22 saat 15 dakika sürmüştür. Görüşmeler ses ve/veya video kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Araştırmacı, bu görüşmelerden hemen sonra görüşmelerin dökümlerini yapmış, sonra da bu görüşmelerin analizlerini yapmıştır. Geliştirme aşamasındaki eylem planlarının hazırlanmasında, mevcut durum tespit aşamasında yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulardan faydalanılmıştır. Ayrıca uygulama sürecinde geçerlik komitesinde ve tez izleme komitelerinde görüşmelerden edilen veriler paylaşılmış ve alınan kararlarda bu görüşmelerden elde edilen veriler etkili olmuştur. Araştırmanın raporlaştırılması aşamasında yapılan görüşmelerden gerekli yerlerde doğrudan alıntılar yapılmıştır. Araştırma sürecinde yapılan bireysel ve odak grup görüşmelerine ilişkin bilgiler Tablo 2.6’da yer almaktadır.

Tablo 2.6. *Araştırma sürecinde gerçekleştirilen görüşmeler*

Tarih	Görüşme	Kayıt türü	Kayıt süresi	Katılımcılar	Gündem
02.02.2016	Görüşme			DEO öğretmeni	Gözlem ve görüşmelerin Planlanması
08.03.2016	Odak grup görüşmesi	Ses kaydı	49’ 06’’	1. Sınıf öğretmenleri	Mevcut durum tespiti
09.03. 2016	Odak grup görüşmesi	Ses kaydı	78’ 44’’	2. Sınıf öğretmenleri	Mevcut durum tespiti
10.03.2016	Odak grup görüşmesi	Ses kaydı	36’ 24’’	3. Sınıf öğretmenleri	Mevcut durum tespiti
11.03.2016	Odak grup görüşmesi	Ses kaydı	54’ 03’’	4. Sınıf öğretmenleri	Mevcut durum tespiti
18.03.2016	Odak grup görüşmesi	Ses kaydı	170’ 12’’	Öğrenci velileri	Mevcut durum tespiti
18.03.2016	Odak grup görüşmesi	Ses kaydı	92’ 09’’	Öğrenci velileri	Mevcut durum tespiti
24.03.2016	Odak grup görüşmesi	Ses kaydı	32’ 12’’	Öğrenci görüşmesi	Mevcut durum tespiti
28.03.2016	Bireysel görüşme	Ses kaydı	37’ 01’’	DEO öğretmeni	Mevcut durum tespiti
28.03.2016	Bireysel görüşme	Ses kaydı	12’ 32’’	Okul müdürü	Mevcut durum tespiti
22.03.2016	Görüşme			DEO öğretmeni	Geçerlik komitesi kararlarının paylaşılması

Tablo 2.6. (Devamı) Araştırma sürecinde gerçekleştirilen görüşmeler

Tarih	Görüşme	Kayıt türü	Kayıt süresi	Katılımcılar	Gündem
10.08.2016	Bireysel görüşme	Ses kaydı	36' 54''	DEO öğretmeni	Yıllık plan hazırlama
11.08.2016	Bireysel görüşme	Ses kaydı	66' 57''	DEO öğretmeni	Yıllık plan hazırlama
14.10.2016	Bireysel görüşme	Ses kaydı	39' 04''	DEO öğretmeni	Yıllık plan hazırlama
19.01.2017	Bireysel görüşme	Ses kaydı	50' 12''	DEO öğretmeni	Öğretmen eğitimi için etkinlik seçimi
10.02.2017	Bireysel görüşme			DEO öğretmeni	Öğretmen eğitimi planlama
12.05.2017	Bireysel görüşme			DEO Öğretmeni	Görüşmelerinin planlanması
16.05.2017	Bireysel görüşme	Ses kaydı	19' 32''	Veli 1	Değerlendirme görüşmesi
17.05.2017	Bireysel görüşme	Ses kaydı	32' 16''	Veli 2	Değerlendirme görüşmesi
17.05.2017	Bireysel görüşme	Ses kaydı	10' 03''	Veli 3	Değerlendirme görüşmesi
17.05.2017	Bireysel görüşme	Ses kaydı	17' 08''	Veli 4	Değerlendirme görüşmesi
25.05.2017	Bireysel görüşme	Ses kaydı	23' 23''	Öğretmen 3	Değerlendirme görüşmesi
25.05.2017	Bireysel görüşme	Ses kaydı	12' 11''	Öğretmen 4	Değerlendirme görüşmesi
26.05.2017	Bireysel görüşme	Ses kaydı	17' 06''	Öğretmen 5	Değerlendirme görüşmesi
26.05.2017	Bireysel görüşme	Ses kaydı	06' 41''	Öğretmen 6	Değerlendirme görüşmesi
26.05.2017	Odak G. görüşmesi	Ses kaydı	17' 29''	Öğrenciler	Değerlendirme görüşmesi
29.05.2017	Bireysel görüşme	Ses kaydı	09' 31''	Öğretmen 7	Değerlendirme görüşmesi
29.05.2017	Bireysel görüşme	Ses kaydı	24' 51''	Öğretmen 8	Değerlendirme görüşmesi
29.05.2017	Bireysel görüşme	Ses kaydı	07' 38''	Öğretmen 9	Değerlendirme görüşmesi
30.05.2017	Bireysel görüşme	Ses kaydı	12' 08''	Öğretmen 10	Değerlendirme görüşmesi
31.05.2017	Bireysel görüşme	Ses kaydı	09' 40''	Öğretmen 11	Değerlendirme görüşmesi
31.05.2017	Bireysel görüşme	Ses kaydı	10' 20''	Öğretmen 12	Değerlendirme görüşmesi
31.05.2017	Bireysel görüşme	Ses kaydı	21' 38''	Öğretmen 13	Değerlendirme görüşmesi
06.06.2017	Bireysel görüşme	Ses kaydı	16' 41''	Okul müdürü	Değerlendirme görüşmesi
06.06.2017	Bireysel görüşme	Ses kaydı	33' 46''	Dramaöğretmenleri	Değerlendirme görüşmesi
13.06.2017	Bireysel görüşme	Ses kaydı	26' 45''	R. Öğretmen	Değerlendirme görüşmesi
13.06.2017	Bireysel görüşme	Ses kaydı	76' 36''	DEO öğretmeni	Değerlendirme görüşmesi

2.4.2. Belgeler

Araştırma sürecinde toplanan verileri desteklemek amacıyla sürece ilişkin belgeler de veri kaynakları olarak toplanarak incelenmiştir. Nitel araştırmalarda incelemeye konu edinilen belgeler, geçmiş olguların yer aldığı arşiv kayıtları ve araştırma sürecinde ortaya çıkan veya oluşturulan resim, rapor, tutanak gibi belgelerdir (Gürbüz ve Şahin, 2016 s.423).

Bu araştırmada, uygulamanın yürütüldüğü okuldan, uygulama ile ilgili öğretmen toplantı tutanakları, uygulamayı tanıtan raporlar incelenecek belgeler olarak alınmıştır. Ayrıca araştırma sürecinde öğretmenler ile yapılan toplantılar, geçerlik komitesi ve tez izleme toplantılarına ilişkin tutanaklar, süreçte geliştirilen belgeler ve incelenen ders materyalleri belge incelemesi kapsamında değerlendirilmiştir. Tablo 2.7’de belgelerin türü ve sayısına yönelik bilgiler sunulmuştur.

Tablo 2.7. *Araştırma sürecinde kullanılan belgeler*

Belge Türü	Sayısı
Okul öğretmenler toplantısı tutanağı	1
ÜYÇEP tanıtım raporu	1
Öğretmenlerle koordinasyon toplantısı tutanağı	8
Veli toplantı tutanağı	1
Geçerlik kurulu toplantı tutanağı	6
Tez izleme toplantı tutanağı	4
DEO yıllık plan örneği	1
DEO ders kitapları	16

2.4.3. Gözlemler

Gözlem, araştırmada ihtiyaç duyulan verilerin insan, toplum ya da doğa gibi hedeflere odaklanılarak izlenmesi suretiyle toplanması sürecini tanımlar (Büyüköztürk vd. 2008 s. 141). Gözlem yöntemiyle, gözlemlenen olayın, bu olay içerisindeki etkinliklerin ve etkinliklere katılan bireylerin, gerçekçi, doğru ve kapsamlı bir şekilde betimlenmesi amaçlanmaktadır (Patton, 2002). Gözlem sürecinde çeşitli notlar tutulur. Gözlem notları; araştırmacının sınıf içinde uygulama sırasında yaşanan olayları, araştırmacının gördüklerini notlar halinde yazması, kayıt etmesidir (Johnson, 2014, s. 82). Yapılan gözlemlerin kayıt altına alınması için farklı yöntemler kullanılabilir. Gelişen teknolojik kayıt cihazları, yapılan gözlemleri daha sonra tekrar izleme fırsatı

sunmaktadır. Bu bağlamda gözlemlerde görüntü kayıt cihazların kullanılması tavsiye edilmektedir (Büyüköztürk vd., 2008). Araştırma sürecinde gerçekleştirilen video çekimlerine ait sayısal veriler Tablo 2. 8’de sunulmuştur.

Tablo 2.8. *Araştırma sürecinde gerçekleştirilen gözlemler*

Tarih	Kayıt süresi	Katılımcılar	Katılımcı Rolü	Gündem
03.11.2016	66’ 25’’	3 sınıf öğrencileri DEO Öğretmeni Araştırmacı	Öğrenci Uygulayıcı Gözlemci	Ders işleyişini gözlemleme
07.11.2016	33’ 05’’	4 sınıf öğrencileri DEO Öğretmeni Araştırmacı	Öğrenci Uygulayıcı Gözlemci	Ders işleyişini gözlemleme
08.11.2016	63’ 12’’	4 sınıf öğrencileri DEO Öğretmeni Araştırmacı	Öğrenci Uygulayıcı Gözlemci	Ders işleyişini gözlemleme
14.11.2016	76’ 10’’	4 sınıf öğrencileri DEO Öğretmeni Araştırmacı	Öğrenci Uygulayıcı Gözlemci	Ders işleyişini gözlemleme
21.11.2016	70’ 10’’	4 sınıf öğrencileri DEO Öğretmeni Araştırmacı	Öğrenci Uygulayıcı Gözlemci	Ders işleyişini gözlemleme
28.11.2016	61’ 11’’	4 sınıf öğrencileri DEO Öğretmeni Araştırmacı	Öğrenci Uygulayıcı Gözlemci	Ders işleyişini gözlemleme
05.12.2016	29’ 50’’	4 sınıf öğrencileri DEO Öğretmeni Araştırmacı	Öğrenci Uygulayıcı Gözlemci	Ders işleyişini gözlemleme
14.02.2017	50’00’’	3 sınıf öğrencileri Alan Uzmanı Araştırmacı DEO Öğretmeni	Öğrenci Uygulayıcı Gözlemci Gözlemci	Uzman Öğretmenin strateji uygulaması gözlemleme
16.02.2017	58’ 10’’	3 sınıf öğrencileri DEO Öğretmeni Araştırmacı	Öğrenci Uygulayıcı Gözlemci	DEO Öğretmenin strateji uygulaması gözlemleme
27.02.2017	99’ 26’’	4 sınıf öğrencileri Alan Uzmanı Araştırmacı DEO Öğretmeni	Öğrenci Uygulayıcı Gözlemci Gözlemci	Uzman Öğretmenin strateji uygulaması gözlemleme
29.03.2017	77’ 08’’	3 sınıf öğrencileri DEO Öğretmeni Araştırmacı	Öğrenci Uygulayıcı Gözlemci	DEO Öğretmenin strateji uygulaması gözlemleme

Araştırmada gözlem türü olarak katılımcı gözlem türlerinden biri olan katılımcı olarak gözlemci türü benimsenmiştir. Araştırmacı katılımcı olarak gözlem rolünü üstlenmiştir. Bu tür gözlemlerde araştırmada yer alan katılımcılar araştırmacının kim olduğunu ve ne amaçla o ortamda bulunduğunu bilirler (Güler vd., 2013, s. 105). Destek eğitim odasına devam eden öğrenciler, okulun öğretmenleri ve okul yöneticileri araştırmacının doktora tez çalışması amacıyla okulda bulunduğunu bilmektedir.

Araştırmacı süreçte çeşitli şekillerde gözlemci olarak okulda bulunmuştur. Bazı durumlarda okula ziyaretler gerçekleştirip, okuldaki değişim ve gelişmeleri gözlemlemiştir. Araştırmacı özellikle geliştirme aşamasında gerçekleştirilen öğretmen eğitimi sürecinde destek eğitim odasındaki eğitim faaliyetlerini gözlemlemiştir. Sınıf içerisinde gerçekleştirilen uygulamaların tamamı video ile kayıt altına alınmıştır. Ayrıca yapılandırılmış bir gözlem formu kullanılmamıştır. Bunun yerine araştırmacı ders esnasında gözlem notları tutmuş ve sonrasında video kayıtlarını incelemiştir.

2.4.4. Araştırmacı günlüğü

Araştırmacı günlükleri, tüm sürece yönelik gözlemleri, analizleri, yorumları, duygu ve düşünceleri kayıt altına almaya yarayan ve kullanım şekli kişiye göre değişen bir veri toplama aracıdır (Johnson, 2014). Bu araştırma sürecinde gelişen tüm olayların, toplantıların, alınan kararların, yapılan değişikliklerin bir arada bulunduğu, araştırmacının kendi görüşlerinin ve gerçekleştirilen süreçlere ilişkin yansıtma yaptığı, gerektiğinde bulguları destekleyici belge olarak kullanılacak bir doküman elde etmek amacıyla günlük tutulmuştur.

Araştırmacı, günlüklerini bilgisayar aracılığıyla tutmuştur. Araştırma süresince araştırmacı 39 günlük kaydı tutulmuştur. Word programında 1,5 satır aralığı ile 12 puntoda kayıt edilen araştırmacı günlükleri toplam 52 sayfadan oluşmaktadır. Araştırma sürecinde özellikle araştırma için dönüm noktası sayılacak, araştırmanın yönünü değiştirecek anları yazarak not tutmuştur. Özellikle, tez izleme komitelerinde, geçerlik komitelerinde ve destek eğitim odasında müdahalelerin gerçekleştirildiği günlerde yaşananlar, araştırmacı tarafından günlüğüne not edilmiştir. Araştırmanın raporlaştırılması aşamasında da günlükten alıntılar yapılarak sürecin doğal bir biçimde yansıtılması sağlanmaya çalışılmıştır.

2.4.5. Öğretmen ve öğrenci yansıtmaları

Araştırma sürecinde DEO öğretmeni ve odak öğrenci grubunun yazdıkları yansıtma bir başka veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Destek eğitim odası öğretmeni 12 Şubat 2017 tarihinden itibaren kendisine verilen deftere haftalık işlenen derslere, ders işleyiş sürecine ve öğrencilere ilişkin görüşlerini yazmaya başlamıştır. Öğretmen yansıtma haftalık değerlendirme şeklinde yazmıştır. Öğretmen yansıtma yazımında serbest bırakılmış herhangi bir konu kısıtlaması yapılmamıştır. Toplamda 8

haftalık yansıtma yazan öğretmenin yansıtma defteri, belirli aralıklarla incelenip, geçerlik kurulu ile paylaşılmıştır.

Veri toplama aracı olarak öğrenci dönütleri de toplanmıştır. Öğrencilerin dönütleri kendilerine araştırmacı tarafından verilen defterler aracılığıyla toplanmıştır. Öğrenciler derslere ilişkin değerlendirmelerini, araştırmacı tarafından hazırlanan ve geçerlik kurulu üyeleri tarafında uygun görülen (Bkz. Ek-4) 7 değerlendirme sorusuna göre yapmışlardır. Öğrenciler 28 Kasım 2016 tarihinde kendilerine verilen defterlere 16 hafta boyunca her hafta değerlendirmelerini yazmışlardır. Öğrencilerin geri dönütlerini yazdığı defterler her hafta Perşembe günü toplanmış, değerlendirilmiş ve Pazartesi tekrar öğrencilere dağıtılmıştır. Öğrencilerin yaptıkları dönütler 2 Aralık 2016 tarihinden itibaren her hafta değerlendirilmiştir (Ag, 04.12.2016).

2.4.6. Kişisel bilgi formu

Kişisel bilgi formu araştırmaya katılan odak öğrenci grubu ve velilerine ilişkin bilgi toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Formda velilerden eğitim düzeyi, meslek, yaş gibi demografik bilgilerin yanı sıra aile içinde beraber yaşanan kişilere ilişkin bilgiler toplanmıştır. Bu formun örneği EK-2’te sunulmuştur.

2.5. Araştırmanın Uygulanması

Bu bölümde gerçekleştirilen eylem araştırmasının uygulama süreci ayrıntılı şekilde açıklanacaktır. Araştırmanın odak alan belirleme aşaması, yukarıda eylem araştırması sürecinde açıklandığından burada “Var olan durumu belirleme aşaması”, “Müdahale çalışmaları aşaması” ve “Son değerlendirme aşamasına” ilişkin süreç açıklanmıştır.

2.5.1. Var olan durumun belirlenmesi

Araştırmanın mevcut durum tespiti aşamasında amaç, okulda yürütülmeye başlanılan üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamasına ilişkin bilgi ve sorunları belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmacı 2015-2016 eğitim öğretim yılı bahar dönemi itibarıyla çalışmalara başlamıştır. Araştırmanın bu aşamasında katılımcılar; araştırmacı, DEO öğretmeni, okul müdürü, okulun öğretmenleri, destek eğitim odasına devam eden öğrenciler, öğrenci velileri ve geçerlik komitesi üyeleridir. Bu aşamada daha

çok bireysel ve odak grup görüşmeleri ile veriler toplanmıştır. Mevcut durum tespitine yönelik işleyiş Şekil 2.4.'te gösterilmiştir.

Şekil 2.4. Mevcut durum tespit sürecinin işleyiş döngüsü

Bu aşamanın başında, eylem araştırması konusunda deneyimli olan tez danışmanı ile araştırmacı 15 ve 16 Şubat 2016 tarihlerinde iki görüşme gerçekleştirmiştir. Bu görüşmelerde çalışmanın mevcut durum aşamasına yönelik planlama yapılmıştır. Araştırmacı konu ile ilgili olarak günlüğünde “ hoca ile 16.02.2016 saat 11’de görüşmeye karar verdik. O görüşmede hem hazırlayacağım soruları gözden geçirmeye hem de süreç ile ilgili bir şablon üzerinde tartışmaya karar verdik.” (Ag, 15.02.2016) diye yazmıştır.

Tez danışmanı ile yapılan toplantıda hazır bir plan yerine süreçte ortaya çıkan durumlara çözüm önerileri geliştirip uygulamanın daha doğru olacağına karar verilmiştir (Ag, 16.02.2016). Araştırmacı paydaşlarla yapacağı görüşmeler için hazırladığı görüşme sorularını tez jürisi ve geçerlik komitesi üyesi iki uzman ile paylaşmış, onların görüşleri doğrultusunda değişiklikler yapmıştır (Ag, 16.02.2016; 29.02.2016).

Araştırmacı görüşme sorularını hazırladıktan sonra 2 Mart 2016 tarihinde çalışmanın gerçekleştirildiği okula gitmiştir. Burada DEO öğretmeni ve okul müdürü ile görüş alış verişinde bulunmuş ve yapılacak görüşmelere ilişkin planlama yapmıştır (Ag, 02.03.2016). Burada yapılan küçük toplantıda öğretmen sayısının fazla olmasından dolayı bireysel görüşme yerine sınıf bazında odak grup görüşmeleri yapılmasının daha uygun olacağı düşünülmüştür. Araştırmacı konu ile ilgili olarak günlüğünde “... bir planlama

çerçevesinde gelecek haftadan itibaren öğretmenlere de uygun olacak şekilde sınıflar düzeyinde odak grup görüşmelerini planladık. İnşallah haftaya görüşmelere başlayacağız....” (Ag, 02.03.2016) diye yazmıştır. Yapılan görüşme neticesinde DEO öğretmeni, sınıf öğretmenleri ve öğrenci velileri ile yapılacak olan odak görüşmeleri için uygun tarihleri, paydaşlara da uygun bir zamanda yapılması kararlaştırılmıştır.

Görüşmelere katılacak öğretmen ve velilerle DEO öğretmeni aracılığıyla yapılan planlama sonunda mevcut durum aşaması için odak ve bireysel görüşmelere 8 Mart 2016 tarihinde çalışmanın gerçekleştirildiği okulda başlanmıştır (Ag, 08.03.2016). Mevcut duruma ilişkin yapılan görüşmeler 8 Mart 2016 ile 28 Mart 2016 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Yapılan odak grup görüşmelerine toplamda 15 öğretmen, 22 veli ve 8 öğrenci katılmıştır. Ayrıca DEO öğretmeni ve okul müdürü ile bireysel görüşme yapılmıştır. Bu aşamada yapılan görüşmelerin toplam süresi 6 saat 22 dakika 23 saniyedir.

Görüşmelerde genel hatlarıyla görüşülen gruba göre değişmek ile beraber, üstün zekaya ilişkin düşünceler, yürütülen programa ilişkin beklentiler, üstün yeteneklilerin eğitimlerine ilişkin görüşler toplanmaya çalışılmıştır (Bkz. Ek-3). Mevcut durumu belirlemeye yönelik görüşmelerin gerçekleştirildiği bu aşamada, görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda çeşitli bulgulara ulaşılmıştır. Bu bulgular belirli başlıklar altında toplanmıştır. Bir sonraki aşamaya yönelik olarak bu görüşmeler sonucunda yürütülen programda karşılaşılan sorunlar tespit edilmiştir. Mevcut durum aşamasına ilişkin süreç ve sürecin sonunda belirlenen sorunlar 7 Nisan 2016 tarihli geçerlik komitesi toplantısında, 22 Nisan 2016 tarihli okul ziyaretinde ve 29 Haziran 2016 tarihli tez izleme toplantısında sunulmuş ve tartışılmıştır.

2.5.2. Müdahale çalışmaları

Araştırmanın bu aşamasında bir önceki aşamada yapılan veri analizleri sonucunda belirlenen sorunlara yönelik eylemler planlanmış ve uygulanmıştır. Bu eylemler genel hatlarıyla uygulamanın geliştirilmesi ve iyileştirilmesi için yapılan çalışmaları kapsamaktadır. Üstün yeteneklilere yönelik yürütülen DEO uygulamasının iyileştirmeye yönelik müdahalelere, 07.04.2016 tarihinde yapılan geçerlik komitesi toplantısında alınan kararla başlanılmıştır. Uygulamada müdahale çalışmalarına 03.05.2017 tarihinde yapılan tez izleme toplantısına kadar devam edilmiştir. Araştırmanın bu aşamasında katılımcılar; araştırmacı, DEO öğretmeni, alan uzmanı akademisyen, okulun öğretmenleri, destek eğitim odasına devam eden öğrenciler, öğrenci velileri ve geçerlik ve tez izleme komitesi

üyeleridir. Bu aşamada veri toplamada belge incelemeleri, gözlem, görüşme ve yansıtma günlükleri kullanılmıştır.

Çalışmanın bu aşamasında uygulamayı geliştirme ve iyileştirmeye yönelik müdahaleler genel hatlarıyla uygulamanın okul sistemine entegrasi ve destek eğitim odasında yürütülen eğitimin iyileştirmesine ilişkin girişimlerden oluşmaktadır. Süreçte gerçekleştirilen çalışmalar bazen ardışık bazen ise beraber- aynı tarih aralığında- yapılmıştır. Örneğin 2016 Kasım ayı içerisinde DEO ders uygulamalarına yönelik gözlem yapılırken, aynı zamanda uygulamanın, GES ile eşgüdümünü sağlamaya yönelik öğretmenler ile her sınıf seviyesinde grup toplantıları gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada gerçekleştirilen çalışmalar, kronolojik sıra ile Tablo 2.9'da yer almaktadır.

Tablo 2.9. *Müdahale sürecinde gerçekleştirilen eylemlerin kronolojik gösterimi*

Tarih	Etkinlik	Gündem/Kararlar
07.04.2016	Geçerlik kurulu toplantısı	Mevcut değerlendirmesi yapıldı. İlk eylem planları olan program isminde değişiklik yapılması, yürütme kurulu kurulması ve yıllık plan yapılması kararları alındı.
22.04.2016	Görüşme-okul ziyareti	Geçerlik komitesi kararları paylaşıldı.
29.06.2016	Tez izleme toplantısı	Yıllık plan hazırlanması, öğretmen- veli seminerleri düzenlenmesi kararlaştırıldı ve uygulamanın isim değişikliğinden vazgeçildi.
10.08.2016	DEO Öğretmeni ile bireysel görüşme	Yıllık plan hazırlama çalışmaları yapıldı.
11.08.2016	DEO Öğretmeni ile bireysel görüşme	Yıllık plan örneği hazırlandı.
26.08.2016	Geçerlik kurulu toplantısı	Öğretmen ve veli seminerleri yerine genel bilgilendirme yapılması, sınıf düzeyinde öğretmenlerle koordinasyon toplantıları yapılması ve DEO'da ders gözlemleri yapılması kararlaştırıldı.
14.09.2016	DEO Öğretmeni ile bireysel görüşme	Öğretmen toplantıları planlandı. Yıllık planda düzenlemeler yapıldı.
27.09.2016	Okulun Öğretmenleri ile Toplantı	Okulda yürütülen DEO uygulaması hakkında bilgilendirme yapıldı.
03.10.2016	Sınıf gözlemi	DEO öğretmenininin ders işleyişi gözlemlendi.
07.11.2016	Sınıf gözlemi	DEO öğretmenininin ders işleyişi gözlemlendi.
08.11.2016	Sınıf gözlemi	Öğrenci dönütleri toplanamadan ders bitti
14.11.2016	Sınıf gözlemi	Teknik gerektiren etkinlik verimli işlenmedi.
21.11.2016	Sınıf gözlemi	DEO öğretmenininin ders işleyişi gözlemlendi.
23.11.2016	Tez danışmanı ile bireysel görüşme	Sınıf gözlemleri ve öğretmen toplantısı hakkında bilgilendirme yapıldı. Öğrencilerden geri dönüt toplamaya karar verildi.
24.11.2016	Geçerlik kurulu üyesi ile bireysel görüşme	Sınıf gözlemleri ve öğretmen toplantısı hakkında ile öğrencilerden geri dönüt toplama kararı hakkında bilgilendirme yapıldı.

Tablo 2.9. (Devam) *Müdahale sürecinde gerçekleştirilen eylemlerin kronolojik gösterimi*

Tarih	Etkinlik	Gündem/Kararlar
24.11.2016	Geçerlik kurulu üyesi ile bireysel görüşme	Sınıf gözlemleri ve öğretmen toplantısı hakkında ile öğrencilerden geri dönüt toplama kararı hakkında bilgilendirme yapıldı.
28.11.2016	Sınıf gözlemi	Öğrencilere derslere ilişkin dönütlerini yazmaları için defter verildi.
28.11.2016	2 sınıf öğretmenleri ile odak grup toplantısı	Yıllık plan ve DEO-sınıf koordinasyonu görüşüldü.
30.11.2016	3 sınıf öğretmenleri ile odak grup toplantısı	Yıllık plan ve DEO-sınıf koordinasyonu görüşüldü. DEO Derslerinin tek gün işlenmesi teklifi alındı.
01.12.2016	4 sınıf öğretmenleri ile odak grup toplantısı	Yıllık plan ve DEO-sınıf koordinasyonu görüşüldü
05.12.2016	Sınıf gözlemi	DEO öğretmenin ders işleyişi gözlemlendi.
27.12.2016	Tez izleme toplantısı	Koordinasyon toplantıları değerlendirildi. Öğretmen eğitimi hakkında görüşler paylaşıldı. Öğrenci yansıtmaları incelendi.
12.01.2017	Programa öğrencisi devam eden veliler ile toplantı	Okulda yürütülen DEO uygulaması hakkında bilgilendirme yapıldı.
25.01.2017	Geçerlik kurulu toplantısı	Öğretmen eğitimi planlanması yapıldı. Ders saatlerinin yeni düzenlenmesi değerlendirildi.
27.01.2017	Geçerlik kurulu toplantısı	Ders saatlerinin düzenlenmesi DEO Öğretmenin yansıtmalarının alınması Öğretmen eğitime konu tekniklerinin belirlenmesi kararlaştırıldı.
07.02.2017	Geçerlik kurulu toplantısı	Öğretmen eğitime konu teknikler belirlendi.
10.02.2017	DEO Öğretmeni ile bireysel görüşme	Öğretmen eğitimi saatleri belirlendi
12.02.2017	DEO Öğretmeni ile bireysel görüşme	DEO öğretmeni derslere ilişkin yansıtmalarını yazmaya başladı.
14.02.2017	Öğretmen eğitimi	Alan uzmanı akademisyen TABA stratejisini içeren etkinliği 3 sınıflarla işledi.
15.02.2017	Öğretmen eğitimi	Alan uzmanı akademisyenin ders işleyişi izlendi, not tutuldu.
16.02.2017	Öğretmen eğitimi	DEO öğretmeni TABA stratejisini içeren etkinliği 3 sınıflarla işledi.
24.02.2017	Geçerlik Kurulu toplantısı	Öğretmen eğitiminin olumlu geçtiği, yeni ders saatlerinin beğenildiği belirtildi. Öğretmen geri bildirimleri değerlendirildi. Öğretmen eğitimi ve öğretmen koordinasyon toplantılarına devam edilmesi kararlaştırıldı.
27.02.2017	Öğretmen eğitimi	Alan uzmanı akademisyen YPÇ stratejisini içeren etkinliği 4 sınıflarla işledi.
24.03.2017	Öğretmen eğitimi	Alan uzmanı akademisyenin ders işleyişi izlendi, not tutuldu.
27.03.2017	1 sınıf öğretmenleri ile odak grup toplantısı	Yeni ders saatleri düzenlemesi görüşüldü. DEO-Sınıf koordinasyonu incelendi.
28.03.2017	2 sınıf öğretmenleri ile odak grup toplantısı	Yeni ders saatleri düzenlemesi görüşüldü. DEO-Sınıf koordinasyonu incelendi.
29.03.2017	Öğretmen eğitimi	DEO öğretmeni YPÇ stratejisini içeren etkinliği 4 sınıflarla işledi.

Tablo 2.9. (Devam) *Müdahale sürecinde gerçekleştirilen eylemlerin kronolojik gösterimi*

Tarih	Etkinlik	Gündem/Kararlar
30.03.2017	4 sınıf öğretmenleri ile odak grup toplantısı	Yeni ders saatleri düzenlemesi görüşüldü. DEO-Sınıf koordinasyonu incelendi.
31.03.2017	3 sınıf öğretmenleri ile odak grup toplantısı	Yeni ders saatleri düzenlemesi görüşüldü. DEO-Sınıf koordinasyonu incelendi.
25.04.2017	Tez danışmanı ile bireysel görüşme	Tez sürecinin geleceğine yönelik konuşuldu.
03.05.2017	Tez izleme toplantısı	Öğretmen eğitimi incelendi. Programa yönelik değerlendirme yansıtımları görüşüldü. DEO-Sınıf koordinasyon toplantıları değerlendirildi. Programa yönelik Paydaş değerlendirmelerinin alınması kararlaştırıldı.

2.5.3. Son değerlendirme aşaması

Çalışmanın bu aşamasında araştırmacı, okulda üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamasında gerçekleştirilen müdahale çalışmaları sonrasında paydaşların görüş düşünce ve önerileri alınmıştır. Bu aşama 03 Mayıs 2017 tarihinde yapılan tez izleme jürisinden sonra başlamıştır. Araştırmanın bu aşamasında katılımcılar; araştırmacı, DEO öğretmeni, okul müdürü, okulun öğretmenleri, destek eğitim odasına devam eden öğrenciler, öğrenci velileri ve geçerlik komitesi üyeleridir. Bu aşamada daha çok bireysel görüşmeler ile veriler toplanmıştır (Bkz. Ek-6).

Bu aşamanın başında araştırmacı danışman ile görüşerek değerlendirme sürecine yönelik işleyişi belirlemiştir. Görüşmede dönem sonu yaklaştığı için sürecin hızlandırılması ve öncelikle veli ve öğretmenler ile görüşmeler yapılması kararlaştırılmıştır. Ayrıca görüşme sorularının hazırlanıp, geçerlik kuruluna sunulması kararlaştırılmıştır (Ag, 09.05.2017). Bu görüşmeden sonra araştırmacı okula gidip DEO öğretmeni ile süreci planlamıştır (Ag, 12.05.2017). Öncelikle velilere yönelik görüşme soruları hazırlanıp, geçerlik kurulu üyelerine e-mail ile 13 Mayıs 2017 tarihinde gönderilmiştir. Kurul üyelerinden gelen dönütler doğrultusunda görüşme sorularına 15 Mayıs 2017 tarihinde son şekli verilmiştir. Hazırlanan bireysel görüşme soruları sonrasında 16 Mayıs 2017 tarihinden itibaren programa öğrencisi devam eden velilerden 9'u ile bireysel görüşme yapılmıştır.

Veli görüşmeleri sonrası araştırmacı sınıf öğretmenleri ve öğrenciler ile yapılacak görüşmelerde kullanmak üzere hazırladığı görüşme sorularını 18 Mayıs 2017 tarihinde kurul üyelerine sunmuştur. Kurul üyelerinden gelen dönütler doğrultusunda 21 Mayıs 2017 tarihinde sorulara son şekli verilmiştir. Öğrenciler ile 22 Mayıs 2017 tarihinde

yapılan odak grup görüşmesine 9 öğrenci katılmıştır. Öğretmenlerle ise bireysel görüşmeler 23 Mayıs 2017 tarihinde başlamış ve 13 öğretmen ile görüşme gerçekleştirilmiştir.

Son olarak DEO öğretmeni, okul müdürü, rehber öğretmen ve drama öğretmenlerine sorulmak üzere hazırlanan bireysel görüşme soruları 2 Haziran 2017 tarihinde geçerlik kuruluna sunulmuştur. Kurul üyelerinin dönütleri doğrultusunda görüşme sorularına 5 Haziran 2017 tarihinde son şekli verilmiştir. Okul müdürü ile 6 Haziran 2017 tarihinde başlanılan bu görüşmeler 13 Haziran 2017 tarihinde DEO öğretmeni ile yapılan görüşme ile son bulmuştur. Araştırmacı görüşmeler sonrası 14 Haziran 2017 tarihinde danışman ile bir görüşme gerçekleştirmiştir. Görüşmede eylem araştırması sürecinin raporlaştırmasına geçilmesine karar verilmiştir (Ag., 14.06.2017).

2.6. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Veri analizi, elde edilen verilerin anlamlandırılması sürecidir. Eylem araştırmalarında verilerin analiz edilmesi ve yorumlanması nicel araştırmalara göre farklılık göstermektedir. Nitel araştırmalarda, araştırmacı veri toplama sürecinde yapacağı görüşmeleri, sorulacak soruları, toplanacak verileri önden kestiremeyebilir. Bu yüzden araştırmacı topladığı verileri analiz ederek bir sonraki veri toplama aşamasına geçmektedir. Bu yönüyle nitel araştırmalar veri toplama ve verilerin analiz süreçleri tekrarlanan dinamik bir süreç olarak görülmektedir (Merriam, 2013, s. 161). Eylem araştırmalarında veriler hem süreçte hem sürecin bitiminde analiz edilmektedir (Creswell, 2014; Glesne, 2013). Glesne (2013), veri toplanırken eş zamanlı yapılan veri analizine erken veri analizi adını vererek, erken analizin araştırmanın biçimlenmesi ve daha derinlikli olmasını sağladığını belirtmektedir. Eş zamanlı analizin diğer gerekçeleri, devam eden döngüdeki değişimin hemen gerçekleşmesiyle var olan duruma göre bir sonraki adıma anlık karar vermek, ilerleyen sürece ilişkin gerçekleştirilecek eylemleri planlamak şeklinde açıklanabilir (MacNaughton ve Hughes, 2009). Alanyazında “sürekli karşılaştırma yöntemi” (Craig, 2009) olarak ta adlandırılan eylem araştırmasında elde edilen verilerin eş zamanlı olarak analiz edilmesi süreci “sistemik analitik analiz yaklaşımı” olarak adlandırılmaktadır (Gürgür, 2017). Sistemik analitik analiz; süreçte toplanan verilerin eleştirel bakış açısıyla gözden geçirilmesi, toplanan verilere yansımalar yapılması, verilerin araştırma soruları doğrultusunda ilişkilendirilerek kontrol edilmesi ve elde edilen verilere dayanarak süreçte gerçekleştirilecek eylemlerin planlanıp

uygulanması şeklinde açıklanmaktadır (Mills, 2011). Bu araştırmada da elde edilen veriler hem süreçte hem de uygulamanın bitiminde analitik analiz yaklaşımı ile analiz edilmiştir.

Araştırmanın durum saptama ve müdahale çalışmaları aşamasında elde edilen veriler süreç sırasında analiz edilmiştir. Araştırma sürecinde veriler toplandıkça okunmuş, izlenmiş ve özetlenerek betimsel analizi gerçekleştirilmiştir. Durum saptama aşamasında özellikle paydaşlarla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler analiz edilerek, sonuçları geçerlik ve tez izleme komitesinde tartışılmıştır. Bu verilerin analizleri sonucunda uygulamaya yönelik geliştirme çalışmalarına yönelik eylem planları ortaya konmuştur. Geliştirme aşamasında yapılan görüşmeler, tutulan ses ve görüntü kayıtları çözümlenip analiz edilmiştir. Bunlara ilişkin araştırmacı günlüğünde değerlendirmeler yapılmıştır. Ayrıca geliştirme aşamasında geçerlik komitesi ve tez izleme toplantı tutanakları, yansıtma raporlarından elde edilen veriler de analiz edilmiş ve yazıya dökülmüştür. Bu dökümler, araştırma sorularını cevaplayan gelişmeleri ya da ortaya çıkan ihtiyaçları yansıtacak şekilde özetlenmiştir. Özetlenen veriler, araştırma amaçlarını ve sorularını açıklayıcı şekilde, sınıflanarak düzenlenmiştir. Süreçte yapılan bu analizler sonucunda işlevsel görülmeyen bazı eylemler, yeni eylem planları ile desteklenmiştir. Ayrıca yapılan analizler sonucunda, öğretmen eğitimi gibi ihtiyaçların varlığı görülmüş ve süreçte buna yönelik eylem planları oluşturulmuştur.

Süreç sonu veri analizinde Creswell'in (2013, s. 197) nitel verilerin analiz süreci için uygun gördüğü altı basamak göz önünde bulundurulmuştur. Bu basamaklar; verilerin analiz için hazır hale getirilmesi ve düzenlenmesi, verilerin tamamının okunması veya incelenmesi, verilerden temaların ortaya çıkarılması ve betimlemelerin yapılması, temaların veya betimlemelerin nasıl sunulacağının kararlaştırılması, temaların ve betimlemelerin yorumlanmasıdır. Burada öncelikle araştırma boyunca toplanan görüntü ve ses kayıtları yazılı doküman haline getirilmiştir. Süreçte farklı kaynaklardan elde edilen bütün veriler sınıflandırılmıştır. Bu süreçte elde edilen yazılı dokümanlar başka bir alan uzmanına doğrulatilmiştir. Daha sonra özellikle görüşmelerle elde edilen bütün veriler çeşitli temalar ve alt temalar oluşturulacak şekilde düzenlenmiştir. Son olarak tez danışmanın gözetiminde elde edilen bütün veriler bulgular bölümünde uygun başlıklar altında raporlaştırılmıştır. Raporlaştırma sürecinde özellikle bulguların sunumunda verilerin daha anlaşılır ve kolay okunabilmesini sağlamak için çeşitli kısaltmalar kullanılmıştır (Bkz. Tablo 2.10).

Tablo 2.10. *Bulgularda kullanılan kısaltmalar*

Sözcükler	Kısaltması
Destek eğitim odası öğretmeni	DÖ
Genel eğitim sınıfı öğretmeni	SÖ
Öğrenci velileri	ÖV
Destek eğitim odası öğrencileri	DEÖ
Okul müdürü	OM
Tez izleme komitesi toplantısı	TİK
Geçerlik komitesi toplantısı	GK
Bireysel görüşme	Bg
Odak grup görüşmesi	Og
Ses kaydı	Sk
Video kaydı	Vk
Araştırmacı günlüğü	Ag

2.7. Verilerin Geçerlilik ve Güvenirliğinin Sağlanması

Geçerlik, bilimsel gözlemlerinizin gerçekten ölçmek istediğiniz durumlarını ölçtüğünü ya da kaydettiğini belirlemeyi ifade etmektedir (Mills, 2003). Nitel araştırmalarda, nicel araştırmalardan farklı olarak geçerlilik için güvenirliliğinin inandırıcılığının (trustworthiness) sağlanması gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca nitel araştırmalarda güvenirlilik ve geçerlik kavramları yerine kullanılan bir başka kavram da sağlamlıktır (Gürgür, 2017). Nitel araştırmalarda sağlamlıktan kasıt bir konuya odaklanarak, veri toplayıp analiz edilen ve bulguların raporlaştırıldığı araştırma sürecinin her adımında gösterilen titizlik, ihtimam ve özen anlamına gelmektedir (Stringer, 2008; Akt, Gürgür, 2017). Bunun için de inandırıcılık (iç geçerlilik), aktarılabirlik (dış geçerlilik), tutarlılık (iç güvenirlilik) ve onaylanabilirlik (dış güvenirlilik) ölçütlerinin olması gerektiği savunulmaktadır (Creswell, 2014; Johnson, 2014; Merriam, 2013; Miles ve Huberman, 2015; Yıldırım ve Şimşek, 2016; Yin, 2012; Uzuner, 2005). Bu çalışmada alanyazında araştırmanın geçerlik-güvenirliliğini sağlama bağlamında çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada inandırıcılık; çalışmanın bulgularının anlamlı olup olmamasıyla, araştırmanın insanlar ve okuyanlar için anlam taşıyıp taşımadığıyla, araştırılan konunun özgün bir portresine sahip olup olunmadığıyla ilgilidir (Miles ve Huberman, 2015, s. 278). Araştırma sürecinde inandırıcılığı arttırmak için araştırmacının uzun süre araştırma ortamında bulunması (Merriam, 2013), veri çeşitliliğinin sağlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2016; Yin, 2012), katılımcı teyitlerinin alınması (Miles ve Huberman, 2015) alanyazında önerilmektedir. Araştırma sürecinde inandırıcılığı arttırmak için öncelikle araştırmacı, araştırma ortamında uzun süreli olarak veri toplamıştır. Araştırmacı

çalışmanın yapıldığı okulda daha araştırmaya başlamadan önce 15 Nisan 2015 tarihinden itibaren farklı bir çalışma kapsamında bulunmuştur. Araştırma sürecinde veri toplama sürecinin sonlandırıldığı 13 Haziran 2017 tarihine kadar çeşitli amaçlar doğrultusunda araştırma ortamında bulunmaya devam etmiştir. Ayrıca araştırmada veri çeşitliliği sağlamak için farklı veri toplama araçları ile veriler toplanmıştır. Veri kaynakları olarak video ve ses kayıtları, gözlemler, görüşmeler, süreç ürünleri, belgeler ve araştırmacı, öğretmen ve öğrenci yansımaları kullanılmıştır. Veri çeşitliliği ile araştırmanın birçok yönden doğrulanabilmesi sağlanmıştır. Uzun süreli ve derinlemesine veri toplanmış ve ayrıntılı betimlemeler yapılmıştır. Veriler arasında tutarlılık olmasına, verilerin süreçte toplanmasına ve elde edilen verilerin analizlerinin ayrıntılı olarak rapor edilmesine dikkat edilmiştir. Ayrıca elde edilen veriler DEO öğretmeni, tez ve geçerlik kurulu üyeleri ile paylaşılmış ve teyitleri alınmıştır.

Araştırmanın aktarılabilirliği daha çok nicel araştırmalarda dış geçerlik kavramına denk gelmektedir. Araştırma sonuçlarının transfer edilebilirliği; araştırma sürecinin ayrıntılı olarak anlatılmasıyla ilgilidir. Bu ise araştırmanın yapıldığı ortamın, katılımcıların, araştırma sürecinde gözlem ile elde edilenler ile ilgili zengin, detaylı ve doğru bilgilerin aktarılmasıyla ilgilidir (Güler vd., 2013, s.343). Araştırmanın aktarılabilirliğini sağlama kapsamında araştırmacı öncelikle araştırma sürecini bütün boyutları ile açıklamıştır. Araştırma kapsamında araştırmacı araştırma yapılan okulu, araştırma ortamını, araştırmanın katılımcılarını, veri toplama tekniklerini, verilerin nasıl analiz edildiğini, gerçekleştirilen müdahaleleri ayrıntılı olarak aktarmıştır. Ayrıca verilerden elde edilen bulguları alayazın ile karşılaştırarak raporlaştırmıştır.

Nitel araştırmalarda güvenilmeye layık olma veya tutarlılık olarak kabul edilen güvenilirlik esasında araştırma sürecinin tutarlı olmasıyla, başka bir deyişle zaman, araştırmacı ve mekâna göre sabit olmasıyla ilgilidir (Miles ve Huberman, 2015, s. 278). Bu bağlamda tutarlılık için araştırma verilerinin toplama yöntemleri çeşitlendirilmeli veya araştırmacı dışında veri kontrolünü sağlayan kişi veya kişilerin sürece dâhil olması gerekmektedir. Bu araştırmada öncelikle kurulan geçerlik komitesi ve tez izleme komitesi ile araştırmanın denetlenmesi sağlanmıştır. Araştırma sürecinin her aşamasında yapılan geçerlik toplantılarında uzman görüşleri alınmıştır. Komite üyeleri sürecin tüm aşamalarını kontrol etmiş ve araştırma sürecinde alınan eylem kararlarında etkin rol oynamışlardır. Yapılan görüşmelerde ve toplantılarda veri kaybını önlemek ve toplantıları belgeleyebilmek amacıyla görüntü ve ses kaydı alınmış ve bu kayıtlara yönelik veri

dökümleri doğrulanmıştır. Gözlem, görüşme ve dokümanlardan elde edilen bulgular yorumlanmadan betimlenmiş, doğrudan alıntılarla ve görsel öğelerle desteklenmiştir. Toplanan tüm verilerin çeşitlerine göre sınıflandırılarak dosyalanmasına, veri toplama ve analiz sürecinde kayıtların düzenli tutulmasına dikkat edilmiştir. Verilerin toplanması ve analizi sonucunda elde edilen bulgular ayrıntılı bir şekilde raporlaştırılmıştır.

Nitel araştırmalarda güvenilirlik bağlamında bir başka önemli unsur onaylanabilirliktir. Burada nicel araştırmalarda olduğu gibi nesnelliğin yani araştırmacının etkisinin hiç olmadığı bir araştırmadan söz edilemeyeceği kabul edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Nitel araştırmalarda onaylanabilirlik ile ulaşılan sonuçların toplanan veriler ile sürekli olarak teyit edilmesi ve okuyucuya mantıklı bir çerçevenin sunulması sağlanabilmektedir. Onaylanabilirlik için araştırmacının çeşitli veri ve veri toplama tekniğini karşılaştırarak ve yansıtmaya yaparak verilerin yansız ve objektif olmasını sağlaması (Mills, 2003; Uzuner, 2005) ve dışardan biri tarafından istenildiğinde teyit incelemesi (Yıldırım ve Şimşek, 2016) önerilmektedir. Bu araştırmada onaylanabilirlik bağlamında öncelikle veri ve veri toplama araçlarında çeşitliliğe gidilmiştir. Bütün veriler video ve/veya ses kayıt cihazları ile kayıt altına alınmıştır. Elde edilen bulgular farklı veri kaynakları ile doğrulanmıştır. Özellikle araştırmanın başında ve sonunda yapılan görüşmelerde farklı paydaşlardan veriler toplanmıştır. Verilerin ham halleri bilgisayar ortamında saklanmıştır. Ayrıca veriler ve verilerden elde edilen bulgular başta tez danışmanı olmak üzere geçerlik kurulu ve tezizleme kurulu üyeleri ile paylaşılmış onların onayına sunulmuştur.

2.8. Araştırma Etiği

Araştırmacıların bilimsel çalışmalar sırasında dikkat etmeleri gereken bazı ahlaki kurallar bulunmaktadır. Araştırma etiği olarak adlandırılan bu kurallar, araştırmayı etik ilkelere uygun yürütmek için araştırmacıya rehberlik eden kurallar kümesidir (Christensen, Johnson and Turner, 2015, s. 103). Bunlar en geniş haliyle; katılımcılara araştırmanın uygulanması aşamasında etik kurallar, verilerin toplanması aşamasında etik kurallar ve araştırmacının topluma karşı sorumluluğu aşamasındaki etik kurallar şeklinde sıralanmaktadır (Güler vd., 2013).

Bu araştırma sürecinde etik kurallara dikkat edilmiştir. Araştırmada katılımcıların gönüllülüğü esas alınması (Bogdan and Biklen, 2007) önerilmektedir. Veri toplama süreçlerinde katılımcılara, araştırma ile ilgili kısaca bilgi verilmiş ve istediği zaman

araştırmadan çekilebilecekleri belirtilmiştir. Araştırma raporlaştırılırken katılımcıların gerçek isimleri kullanılmamış, bunun yerine verilen kodlar kullanılmıştır. Katılımcılara kimliklerinin gizli kalacağına, elde edilen verilerin sadece bilimsel çalışmalarda kullanılacağına yönelik bilgi verilmiştir. Araştırma raporunda öğrenci ve öğretmenlerin fotoğraflarına yer verilmemiştir. Bunun yerine ortamların öğrenciler olmadan çekilmiş resimlerine yer verilmiştir.

Araştırmada, verilerin tamamına yakını video kayıtları ve ses kayıtları ile toplanmıştır (Miles and Huberman, 2015). Araştırma boyunca alınan ses kayıtlarında, kişilerden kayıt cihazını kullanmak üzere izin alınmıştır. Süreçte toplanan veriler değiştirilmeden, ifade edildiği şekilde dökümlerden aktararak sunulmuştur (Gay, Mills and Airasan, 2006). Eylem araştırmasının amacı karşılaşılan sorunları çözmek olduğu için araştırma sonucunu etkileyebilecek verilerin dışarıda tutulması gibi bir durum söz konusu olmamıştır. Aksine elde edilen bulgular, destek eğitim uygulamasında karşılaşılan sorunlara çözümler üreterek, uygulamanın iyileştirilmesi hedeflenmiştir.

Elde edilen sonuçlar; geçerlik komitesi toplantıları, tez izleme komitesi toplantıları ve öğretmenler ile yapılan toplantıları ile incelenmiştir. Sonuçların raporlaştırılmasında ileride yapılacak çalışmalara, uygulamanın olumlu ve olumsuz yönleri yansıtılmış, karşılaşılan olumsuz durumların nasıl çözümlenebileceğine ilişkin öneriler sunulmuştur.

3. BULGULAR

Bu bölümde bir ilkokulda üstün yetenekli öğrencilere sunulan DEO uygulamasına yönelik bulgulara yer verilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda bulgulardan sürecin 3 aşama şeklinde gerçekleştiği ortaya çıkmıştır. Birinci aşamada destek eğitim odasının mevcut durumunun belirlenmesi, ikinci aşamada belirlenen sorunlara yönelik çözümlerin üretildiği müdahale çalışmalarına ve son aşamada paydaşların destek eğitim odasına ilişkin son değerlendirmelerine ilişkin bulgular elde edilmiştir.

3.1. Birinci Aşama: Mevcut Durumun Tespiti

Araştırmanın mevcut durum tespiti aşamasında amaç, okulda yürütülmeye başlatılan üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamasına ilişkin bilgi ve sorunları belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmacı 2015-2016 eğitim öğretim yılı bahar dönemi itibarıyla çalışmalara başlamıştır. Araştırmanın bu aşamasında katılımcılar; araştırmacı, DEO öğretmeni, okul müdürü, okulun öğretmenleri, destek eğitim odasına devam eden öğrenciler, öğrenci velileri ile geçerlik ve tez izleme kurulu üyeleridir. Bu aşamada daha çok bireysel ve odak grup görüşmeleri ile veriler toplanmıştır. Görüşmelerde, genel hatlarıyla görüşülen gruba göre değişmek ile beraber, üstün zekâya ilişkin düşünceler, yürütülen uygulamaya ilişkin beklentiler, üstün yeteneklilerin eğitimlerine ilişkin görüşler toplanmaya çalışılmıştır. Mevcut durumu belirlemeye yönelik görüşmelerin gerçekleştirildiği bu aşamada, görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda çeşitli bulgular ulaşılmıştır. Bu aşamada elde edilen bulgular izleyen alt başlıkların altında sunulmuştur.

3.1.1. Destek eğitim odasına devam eden öğrencilere ilişkin bulgular

Üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim uygulamasına katılan öğrencilere ilişkin bilgiler yapılan görüşmeler ve belge incelemelerinden elde edilmiştir. Programa ilkokulun farklı sınıf seviyelerinden toplam 29 öğrenci kabul edilmiştir. Öğrenciler programa ASİS için yapılan pilot uygulama süreci sonunda elde edilen puanlara göre kabul edilmiştir.

Destek eğitim odası uygulamasına kabul edilen öğrencilerin akademik başarı ve sosyal ilişkilerine dair çeşitli bilgiler öğrencilerin öğretmen ve velileri ile yapılan odak grup görüşmelerinden elde edilmiştir. Öğrencilere ilişkin elde edilen bulgular alt temalara

ayrılmıştır. Yapılan görüşmelerde öğrencilere ilişkin elde edilen bulgular temalar ve temaların içeriğine ilişkin özetler şeklinde Tablo 3.1.'de verilmiştir.

Tablo 3.1. Yapılan görüşmelerde öğrencilere ilişkin elde edilen bulgular özeti

Grup/Tema	Akademik Özellikleri	Sosyal-duygusal Özellikleri	Kişilik Özellikleri
Öğretmenler	• Başarılı • Güçlü algı • Zorlayıcı faaliyetlere ilgi • Muhakeme yeteneği gelişmiş • Vasat • Sorgulayıcı • Kurgulaması güçlü • Yazısı kötü • Öğrenmeye istekli	• Güçlü arkadaş ilişkileri • Uyumlu • Arkadaşlık kurmada zorlanma • Sosyal sorumluluk duygusu gelişmiş • Hitabeti güçlü • Yalnız • Lider • Esprili • Mutlu	• Dağınık • İnatçı • İçer kapanık • Farklı • Planlı • Mükemmeliyetçi • Sakin • Hareketi • Olgun
Veliler	• Güçlü hayal gücü • Güçlü hafıza • Sorgulayıcı • İcat yapmayı seven • Erken okuma yazma • Tekrarı sevmiyor	• Uyum sorunu • Hareketli	• Farklı • Kural tanımaz • Keskin sınırları olan • Meraklı

Programa girmeye hak kazanan öğrencilere ilişkin öğretmenlerinin yaptığı değerlendirmelere bakıldığında, genel olarak öğrencilerini akademik anlamda başarılı buldukları söylenebilir. Farklı öğrencilerle ilgili olarak öğretmenleri görüşmelerde benzer beyanlarda bulunmuşlardır.

Bir öğretmen öğrencisi hakkında “....algılaması çok iyi dersi dinlemiyor gözüксе bile o sorulara cevap veriyor... metni bir kere okusa bile cümle cümlesine söyleyebiliyor, matematik kabiliyeti yüksek bir öğrenci.” (SÖ-1, Og, Sk, 08.03.2016, 20’.50’’) sözleriyle görüşlerini dile getirmiştir. Başka bir öğretmen öğrencisi ile ilgili düşüncelerini; “... arkadaşlarının yapamadığı etkinliklerde yardımcı oluyor... beklediğimden daha üst düzeyde cevaplar verebiliyor, ... eksiklerimi bulabiliyor çok zeki biri kesinlikle.” (SÖ-1,Og, Sk, 08.03.2016, 32’.50’’) Şeklinde belirtmiştir. Odak grubu görüşmelerinde farklı sınıf düzeylerinde görev yapan öğretmenlerden birisi de öğrencisi ile ilgili düşüncelerini “Akademik başarısı önceden belli... sorgulayıcı ders haricinde de düzenli planlı yemeğini bile saatinde yer.” (SÖ-3,Og, Sk, 10.03.2016, 24’.00’’) Şeklinde dile getirmiştir. Öğrencisinin akademik başarısı için başka bir öğretmen de görüşlerini şu şekilde

açıklamıştır “... kendini ifade edebilen sözel sayısal akademik olarak başarılı sosyal ilişkilerinde bir sıkıntı yok.” (SÖ-2,Og, Sk, 09.03.2016, 42’.00’’).

Analiz sonucunda bazı öğrencilerin ise belirli alanda yetenekleri daha ön plana çıktığı bulunmuştur. Bu öğrencilerden sözel alanlarda yetenekli olanlar daha çok kendini ifade etme ve özellikle tarih konularına meraklarıyla dikkat çekmektedirler. Bu konuda öğretmenlerden biri öğrencisi için “ ...algısı açık özellikle dilsel yeteneği ve kelime hazinesi geniş sorulara çok güzel cevaplar verebiliyor ...” (SÖ-1,Og, Sk,, 08.03.2016, 25’.40’’) şeklinde bu durumu dile getirmiştir. Başka bir öğretmen programa katılan iki öğrencisi için “İki öğrencim de başarılı ama merakları deney tarzı şeylerden çok sözel konulara yönelik... çok güzel cümleler kuruyorlar hatta oturup kitap yazacak kadar iyiler.” (SÖ-2,Og, Sk, 09.03.2016, 35’) tarzında görüş belirtmiştir. Sayısal alanda başarılı bir öğrencisi için öğretmeni “Daha çok matematik zekası gelişmiş olan sayısal grubu konularda daha başarılı, etkili istekli ...” şeklinde fikirlerini ortaya koymuştur (SÖ-4,Og, Sk, 11.03.2016, 35’.20’’). Dördüncü sınıfa devam eden bir öğrencisinin sözel alanda başarısını açıklarken öğretmeni, sosyal bilgiler konularında kendisinden yardım aldığını vurgulamıştır (SÖ-4,Og, Sk, 11.03.2016, 39’.30’’).

Odak grup görüşmelerinden elde edilen verilerin analizi sonucunda programa girmeye hak kazanan öğrencilerin sosyal duygusal durumlarına ilişkin farklı profillerle ilgili görüşlerin olduğu belirlenmiştir. Öğretmen beyanlarına göre bazı öğrenciler içlerine kapanık, sessiz, kırılgan olarak tasvir edilirken, bazı öğrenciler ise daha girişken, sosyal, liderlik özellikleri ile tasvir edilmiştir. Bu doğrultuda örneğin görüşmeye katılan bir öğretmen programa kabul edilen üç öğrencisinin özellikleri hakkında konuşurken, her üçünün de farklı özelliklere sahip olduğunu şu şekilde dile getirmiştir;

“Benim burada üç tane öğrencim var , üçü de birbirinden farklı özelliklere sahip. Bir öğrencim yaşlıtlarına göre çok içine kapanık, alıngan, kırılgan bir çocuk ama derslerde başarısı güzel özellikle tarih bilgisi çok iyi... Diğer öğrencim daha kıpır kıpır, heyecanlı, hareketli, konuşkan, deney yapmaya çok seven bana kendisi ikinci sınıfta biber gazi yapayım diyen bir öğrencim... o dağınıklığın şeyin arasında başarılı bir öğrenci. Diğer öğrencimiz normalde sessiz sakin bir öğrencidir ama kendini rahat ifade eder Türkçesi düzgün verilen görevi yerine getirir, bu üç öğrencimin de sayısal zekası çok iyidir.” (SÖ-4,Og, Sk, 11.03.2016, s, 02’.20’’).

Başka bir öğretmen öğrencisinin liderlik özelliğini açıklarken “ ... daha çok lider olmayı seviyor arkadaşlarını sürüklemeyi seviyor, kendini çok güzel ifade ediyor.” ifadelerini kullanmıştır (SÖ-4,Og, Sk, 11.03.2016, 43’.30’’).

Öğretmenleri bazı öğrencileri herkesle arkadaşlık kurabilen kişiler, bazılarını da sadece belirli kişilerle, küçük gruplarla arkadaşlık kuran öğrenciler olarak anlatmaktadırlar. Öğretmenler programa kabul edilen öğrencilerden bazıları için sessiz, kendi başına takılan öğrenciler olarak söz etmektedirler. Bir öğretmen sınıfından DEO'ya devam eden öğrencilerinin birbirlerinden farklılığını şu şekilde açıklamıştır; “...çok farklı çok canlı neşeli, herkesle arkadaşlık kurar ama diğer öğrencimin grup içinde çok fazla arkadaşı yoktur, birkaç tane arkadaşı var genelde onlarla takılır, çok hassas bir çocuktur...” (SÖ-2,Og, Sk, 09.03.2016, 49'.50''). Başka bir öğretmen öğrencisinin yalnızlığı konusunu görüşmede “... sınıf içerisinde etkileşim problemi var. Hiç kimse ile arkadaşlık kuramıyor, kendi dünyası var teneffüste başkaları ile oyun oynama bir şeyler paylaşma yok ...” (SÖ-2,Og, Sk, 09.03.2016, 43'.10'') sözleriyle ifade etmiştir.

Destek eğitim odası öğretmenin programına devam eden öğrencilere ilişkin benzer görüşleri var. Farklı sınıf seviyelerinde farklı öğrencilerin olduğu yapılan görüşmede ortaya çıkmaktadır (DÖ,Bg, Sk, 18.03.2016, 14'.05''-26'.45''). Yapılan görüşmede, genel olarak öğrencilerin programa devam etmekten mutlu oldukları, özellikle laboratuvara gitmeyi sevdikleri ve derse aktif katılım gösterme isteklerine vurgu yapılmıştır (DÖ,Bg, Sk, 18.03.2016, 10'.50''-14'.05'').

Öğrenci velileri ile iki farklı grup olarak odak grup görüşmesi yapılmıştır. Velilerin çocuklarına ilişkin en dikkat çeken vurguları “çocuklarının farklı olması” ve “sorgulayıcı” olmalarına yöneliktir (ÖV 1-2, Og, 18.03.2016). Bir veli çocuğunun farklı olmasını şu şekilde dile getirmiştir “...ben çocuğumu ilk doğduğu andan itibaren çok farklı bir çocuk olduğunu hissetmiştim... İnsanlara çok faydalı olacağını ilk elime aldığı zaman bile bunu hissetmiştim...” (ÖV-1, Og, Sk, 18.03.2016, 14'.55''). Başka bir veli çocuğunun farklılığı için “...ben çocuğumun farklı olduğunu ilk yaşlarından itibaren fark ettim. Mesela bir yaşında iki yaşında çok farklı şeylere ilgi duyuyordu. Çok mutlu bir çocuk, sosyal biri ve her şeye ilgi duyuyor...” (ÖV-2, Og, Sk, 18.03.2016, 66'.50'') sözlerini kullanmaktadır. Bir diğer veli ise çocuğunda var olan farklılığı çevresi tarafından da fark edildiğini şu sözlerle dile getirmiştir “Ben de çevremizdeki tanıdıklar da hep onun için farklı bir çocuk diyorlardı ama insan kendi çocuğu için kendisine farklı gelir, akıllı gelir diye düşünüyor.” (ÖV-1, Og, Sk, 18.03.2016, 123'.00'').

Öğrenci velileri, çocuklarının algılamadaki farklılıklarının yanı sıra özellikle vurguladıkları başka bir konu da çocuklarının meraklı ve sorgulayıcı olduklarıdır. Velilerden biri bu özelliklerini dile getirirken aynı zamanda sorularına cevap vermekte

zorlandıklarını şu şekilde açıklamıştır “...açıkçası daha çok sorguluyorlar dini konularda dogmatik konularda sorular soruyorlar hani görmeden inandığımız ispat olmadan inandığımız şeyleri ... sorguluyor tabii onlara cevap vermekten zor oluyor.” (ÖV-1, Og, Sk, 18.03.2016, 05’.10’’). Başka bir veli çocuğunu şu şekilde tanıtmıştır “... çok olgun, sorgulayan, ince detaylara takılan biridir, hiç oyuncaklarla oynamazdı, arkadaşları veya hayali arkadaşları ile oynamayı severdi.” (ÖV-2, Og, Sk, 18.03.2016, 20’.55’’). Çocuğunda küçük yaşlardan itibaren var olan merakı ise bir veli şu sözlerle dile getirmiştir “...küçüklüğünden beri böyle icat yapmaya meraklı yani televizyon izlemez, bu tarz şeylerle uğraşüyor, yaramazlık değil ama oturmaz.” (ÖV-2, Og, Sk, 18.03.2016, 05’.20’’).

Üstün yetenekli çocuklarda çokça dile getirilen hiperaktif, velilerle yapılan görüşmelerde de ön plana çıkmıştır. Yapılan görüşmelerde bazı veliler genelde tanılanmadan önce çocuklarının hiperaktif olduklarına dair bir yargıları olduğunu dile getirirken, bazıları ise üstün yetenekli çocukların hiperaktif olduğuna dair toplumda var olan yargıdan kaynaklı olarak, çocukları sakın olduğundan onun üstün yetenekli olamayacağına dair bir yargıya sahip olduklarını dile getirmişlerdir. Bir veli çocuğunun hiperaktif ve üstün yetenekli olduğuna ilişkin olarak “Anaokuluna giderken öğretmeni çok hiperaktif ama yorumları çok farklı bu çocuğun büyüdüğünde farklı bir yere gitmesi gerektiğini iki farklı öğretmeni söyledi, yorumları güzel ama çok hareketli bir çocuk...” ifadelerini kullanmıştır (ÖV-2, Og, Sk, 18.03.2016, 04’.25’’). Çocuğunun sakın olmasını ve bu yüzden üstün yetenekli olamayacağını düşünen bir veli bu durumu şu sözlerle açıklamıştır;

“Ben çocuğum tespit edilmeden önce daha çok üstün yetenekli çocukları hiperaktif öyle etrafına zarar verebilen, araştırma yaparken etrafı dağıtan çocuklar olarak görürdüm. Ama benim çocuğum böyle değildi. Onun için öyle (üstün yetenekli) olduğunu düşünmüyordum. Çünkü o hayatı sorgulayabilen, ince düşünen biriydi yani toplumun algısıyla bağdaşmıyordu işin doğrusu.” (ÖV-2, Og, Sk, 18.03.2016, 01’.50’’).

3.1.2. Destek eğitim odası uygulamasına ilişkin görüşler

Gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda okulda, üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamasının faaliyete geçmesinin genel olarak olumlu karşılanmış olduğu ortaya çıkmıştır. Yürütülen eylem araştırmasının mevcut durumu tespit aşamasında yapılan görüşmelerde, katılımcılara programa ilişkin düşünceleri sorulmuştur. Görüşmelerde DEO uygulamasına ilişkin düşünceler temalara

ayrılmıştır. Destek eğitim odasına yönelik paydaşların görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 3.2.'de sunulmuştur.

Tablo 3.2. Destek eğitim odasına ilişkin elde edilen görüşme bulgularının özeti

Grup	Fiziksel Özellikleri	Eğitim İçeriği	Materyal
Öğretmenler	• Yeterli değil • Küçük	• Muğlak • Eğlenceli	• Zenginleştirilmeli
Veliler		• Büyük bir şans • Eğlenceli	
Öğrenciler	• Sınıftan farklı • Güzel bir sınıf	• Farklı bir eğitim • Zorlayıcı • Eğlenceli • İlgi çekici • Zihni geliştirici • Metinleri uzun • Deneyler eğlenceli	• Masaları güzel
DEO Öğretmeni		• Eğlenceli • Faydalı	• Zenginleştirilmeli
Okul müdürü		• Teorinin pratiğe aktarımı • Örnek model	

Tablo 3.2. incelendiğinde programa yönelik bazı serzenişlerin varlığıyla beraber genel olarak programa ilişkin olumlu bir yargının varlığından söz edilebilir. Yapılan görüşmelerde okulun rehber öğretmeni programa ilişkin düşüncelerini şu şekilde dile getirmektedir “Okulumuzdaki bu uygulama ile çocuğun yaşatılarının düzeyinin üstünde farklı zenginleştirilmiş bir şekilde desteklenmesi, ona anlaşılıyor duygusunu yaşamayı sağladığı için gerçekten güzel ... Her okulda yapılması gereken bir çalışma.” (SÖ-3,Og, Sk, 10.03.2016, 06’.30’’). Destek eğitim odası uygulamasının genel eğitim sınıflarına da katkıları olduğu sınıf öğretmenleri tarafından belirtilmektedir. Bir öğretmen programın sınıflarına katkısı için “Ben programa gelen öğrencilere neler yaptıklarını soruyorum, onlar da sınıfla paylaşıyorlar o anlamda sınıfımıza da katkısı oluyor. Gelenlerde çok mutlular ...” sözleriyle dile getirmiştir (SÖ-4,Og, Sk, 11.03.2016, 51’.30’’). Başka bir öğretmen ise bu durumu sınıftaki bir yaşantı ile şu şekilde anlatmıştır “... sınıfı içinde çok güzel oluyor onları varlığı, mesela geçen gün destek eğitim odasında çok güzel bir yarışma yaptırmış öğretmenleri, sınıfımızda anlattı öğrenci, diğer çocukların da merak uyandırıyor bu tarz etkinliklere ...” (SÖ-3,Og, Sk, 10.03.2016, 03’.30’’).

Velilerin böyle bir uygulamanın okulda başlatılmasına yönelik görüşlerinin de bazı kaygılara rağmen genel olarak olumlu oldukları görülmektedir. Çocuğu üstün yeteneklilere yönelik bir başka program olan BİLSEM’e de devam eden bir veli şunları söylemiştir “...benim çocuğum bilseme devam ediyor aynı zamanda. Bu programa da devam ediyor biraz yoruluyor ama ikisine de severek geliyor.” (ÖV-1,Og, Sk, 18.03.2016, 126’ 30’’). Velilerin programa ilişkin görüşlerini daha çok öğrencilerinin programa devam etmekteki mutlulukları üzerinden ifade ettikleri görülmektedir. Velilerden biri “...normalde okulu sevmiyor çocuğum ama bu program saatleri için hasta da olsa gelmek istiyor.” sözleri ile çocuğunun programa ilişkin memnuniyetini ifade etmiştir (ÖV-2,Og, Sk, 18.03.2016, 66’ 30’’). Bir başka veli ise programı kendileri için bir nimet olarak değerlendirmektedir. Veli, okul öncesi dönemde çocuğun üstün yetenekli olmasından dolayı, kendilerine çocuklarının normal eğitim sistemi içinde heba olacağı söylendiği belirtmiştir. Fakat çocuğa uygun eğitim verecek bir kurum da bulamadıklarından yakındıktan sonra karşlarına bu okulun çıkmasının bir nimet olduğunu vurgulamıştır (ÖV-1,Og, Sk, 18.03.2016, 132’30’’).

Uygulanan destek eğitim odasına ilişkin öğrencilerle yapılan odak grup görüşmesinde, öğrencilerin bu programa gelmekten memnun oldukları görülmektedir. Uygulamanın ilk başta GES programı gibi olacağını düşünüp fakat farklı bir ortamla karşılaştığını dile getiren öğrencilerin varlığı dikkat çekmektedir. Bir öğrenci bu durumu şu şekilde ifade etmiştir “...burada ne olacağını pek bilmiyordum. Sınıftakine benzer konular işlenir sanıyordum ama öyle olmadı. Öğretmen burada biraz daha zor şeyler olacak diyordu öyle de oldu. Bulamadığım sorular oldu.” (DEÖ, Og, Sk, 24.03.2016, 11’50’’). Başka bir öğrenci benzer durumu “...buraya gelmeden önce kendi sınıfımızın yanında boş bir sınıf var orda işleyeceğimizi sandım. Burayı görünce çok şaşırdım, güzel bir sınıf insan seviniyor ...” (DEÖ, Og, Sk, 24.03.2016, 13’00’’) sözleri ile dile getirmiştir. Öğrencilere programın en çok hangi yanlarını sevdikleri sorulduğunda genel olarak kendilerini zorlamasına vurgu yaptıkları görülmektedir. Bir öğrenci destek eğitim odasında işlenen derslere ilişkin memnuniyetini şu sözlerle ifade etmiştir “Bütün dersleri seviyorum burada matematiği zor feni ise eğlenceli olduğu için seviyorum.” (DEÖ, Og, Sk, 24.03.2016, 13’00’’). Başka bir öğrenci derslerin zorluğuna ilişkin “... sınıfımıza göre burası daha iyi, çünkü burada dersler daha zor ve ben zor olanı severim.” (DEÖ, Og, Sk, 24.03.2016, 19’00’’) sözleri ile derslerin zorlayıcı olmasına ilişkin memnuniyetini belirtmiştir.

Öğrenciler, destek eğitim odası uygulaması ile genel eğitim sınıflarının farkına ilişkin değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Yapılan değerlendirmelerde genel olarak destek eğitim odasına yönelik beğenilerini ifade ettikleri görülmektedir. Bir öğrenci ikisi arasında şu şekilde bir karşılaştırmada bulunmuştur “... sınıfımızda herkesin öğrenmesi gereken şeyler öğretiliyor ama burada daha çok beyni geliştirmeye yönelik şeyler var ... farklı, buranın seviyesi daha yüksek.” (DEÖ, Og, Sk, 24.03.2016, 18’00’’). Başka bir öğrenci ise karşılaştırmayı hem fiziksel ortam hem de işlenen dersler üzerinden şu ifadelerle dile getirmektedir “Buranın masaları çok iyi, bizim sınıfta çok fazla üstü yontuluyor, zarar veriliyor. Bilime yönelik dersler işlendiği ve sınıfa göre daha derinlemesine dersler işlendiği için burayı daha çok seviyorum.” (DEÖ, Og, Sk, 24.03.2016, 20’30’’). Programda işlenen sayısal ağırlıklı dersler sözel olanlara göre daha fazla öğrencilerin ilgisini çekmektedir. Öğrenciler daha çok matematik ve fen bilimlerine yönelik memnuniyetlerini dile getirmektedir. Bir öğrenci programa ilişkin isteklerini şu şekilde dile getirmiştir “Türkçeyi sınıfımızda da işliyoruz, onu biraz daraltabiliriz, matematiğe biraz ağırlık verebiliriz, deneyi biraz hafifletebiliriz, fene biraz daha ağırlık verebiliriz.” (DEÖ, Og, Sk, 24.03.2016, 24’30’’). Başka bir öğrenci ise “... deneye ağırlık verilmesini isterim. Analitik okuma dersini pek sevmedim onun yerine fen matematik ve bilim dersleri işlese daha iyi olur.” (DEÖ, Og, Sk, 24.03.2016, 22’20’’) sözleri ile programda sözel yerine sayısal derslere ağırlık verilmesini istemiştir. Bir diğer öğrenci ise sözel dersleri de sevdiğini şu sözlerle dile getirmiştir “Matematikte bazıları biraz daha zor oluyor ama öğretmen kuralları öğretince yapıyoruz. Metin okumada değişik şeyler öğreniyoruz ve bu hoşuma gidiyor.” (DEÖ, Og, Sk, 24.03.2016, 17’10’’).

Destek eğitim odası öğretmenin uygulanan programa temkinli bir yaklaşım sergilediği görülmektedir. Uygulamanın yeni olması ve nasıl ilerleyeceğine yönelik belirsizlikler olmasının, bu temkinli yaklaşımda etkili olduğu söylenebilir. Destek eğitim odası öğretmeni uygulamaya ilişkin ilk izlenimlerini şu şekilde ifade etmiştir;

“...yaptığımız uygulamalarda ilk başlarda bir takım problemler ile karşılaşsak ta çocukların buna çabuk adapte olduklarını, buraya gelmekten keyif aldıklarını ve mutlu olduklarını fark ettik. En azından şu aşamada okulumuzdaki tanınmış öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını, açıklıklarını giderme konusunda yaptığımız çalışmaların faydalı olduğunu düşünüyorum.” (DÖ, Bg, Sk, 28.03.2016, 02’00’’).

Programda yürütülen derslere ilişkin DEO öğretmeni bilim ve fen, analitik okuma ve yaratıcı yazarlık, yaşam bilgisi ile matematik dünyası adıyla dört ders olduğunu belirtmektedir (DÖ, Bg, Sk, 28.03.2016, 27’10’’).

Uygulamanın devamına ve okula katkılarına yönelik paydaşlar arasında genel olarak olumlu bir bakış açısı olduğu görülmektedir. Okul müdürü bir proje olarak adlandırdığı bu uygulamaya ilişkin görüş ve temennilerini şu şekilde ifade etmiştir “*Bu projenin en önemli yansıması şu anda teori ile pratiğin bir arada uygulanabilirliğidir. Yani o teorinin şu anda okulda uygulanabilir olması Türkiye’de ilk kez bu çok önemli bir şey...*” (OM, Bg, Sk, 28.03.2016, 11’.10’’). Destek eğitim odası öğretmeni ise uygulamanın okula katkılarına ilişkin olarak “*Burada şu an da çok olumlu bir hava var. Bu projenin okula çok büyük bir katkı sağladığını düşünüyorum ve önümüzdeki yıllarda biz bunu net bir şekilde göreceğiz. Bunu başka yerlerden de duyuyoruz.*” (DÖ, Bg, Sk, 28.03.2016, 35’.20’’) sözleri ile düşüncelerini ifade etmiştir. Okulun öğretmenleri de geleceğe yönelik beklentileri olmakla beraber uygulamanın genel olarak iyi başladığı ve daha iyi olacağına ilişkin görüşler dile getirmişlerdir. Örneğin bir öğretmen “*şimdilik iyi ama ihtiyaçlara göre zenginleşecektir. Özellikle laboratuvar kullanımı iyi olacaktır. Okul müdürü ve destek eğitim odası öğretmeni çok ilgili.*” (SÖ-3, Og, Sk, 10.03.2016, 11’.00’’) sözleri ile programın yürütücü öğretmen ve okul idaresinin sahiplenmesini vurgulamıştır. Bir başka öğretmen programın geleceğine ilişkin temennilerini “*Başlangıç olarak bence de güzel şeyler oluşturuluyor. Önümüzde fazla örnek yok, öğretmenimiz kendi bireysel çabalarıyla neler yapabilirizi bulmaya çalışıyor. Güzel başladı daha güzel ilerleyeceğini düşünüyorum...*” sözleri ile ifade etmiştir (SÖ-3, Og, Sk, 10.03.2016, 35’.00’’).

3.1.3. Mevcut durum sürecinde tespit edilen sorunlar

Okulda üstün yetenekli öğrencilere yönelik yürütülen DEO uygulamasına ilişkin gerçekleştirilen görüşmelerde, görüşmelere katılan paydaşların dile getirdiği çeşitli kaygı ve sorunlar belirlenmiştir. Paydaşlar tarafından dile getirilen programa ilişkin kaygı, öneri ve sorunlar yapılan analizler sonucunda belirli temalar altında toplanmıştır. Görüşmeler sonucunda belirlenen sorun, kaygı ve önerilere ilişkin bulgular Tablo 3.3’te verilmiştir.

Yapılan görüşmelerde özellikle sınıf öğretmenleri tarafından dile getirilen, programın ders saatleri içerisinde olmasına yönelik kaygılar en dikkat çekici sorunlardan biri olarak ön plana çıkmaktadır. Nitekim birinci sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmede daha görüşmenin ilk dakikasında bu kaygı bir öğretmen tarafından şu şekilde dile getirilmiştir:

“Bizim ders programımız dışında bir program hazırlarsanız iyi olur yani bizim 2:40’ta bitiyor. 2:40’tan sonra olsa hafta sonu olsa mesela çünkü sınıf derslerinden kopukluk oluyor.

Şimdi öğrenci biraz oraya gidiyor biraz buraya gidiyor sınıf disiplinininden kopuyorlar başka arkadaşlar ne düşündür bilmiyorum.” (SÖ-1,Og, Sk, 08.03.2016, 01’.10’’).

Tablo 3.3. Yapılan görüşmelerde belirlenen sorun, kaygı ve önerilere ilişkin elde edilen bulgular özeti

Grup/tema	Sorun	Kaygı	Öneri
Öğretmenler	• Okul saatlerinde olması	• Derslerde kopukluk, • Dersten geri kalma, • Öğrenciye ödev külfeti	• Okul sonrası olması, • Öğleden sonra olması, Hafta sonu olması
	• Sınıfta işlenen derslerle eşgüdüm eksikliği	• Dersten geri kalma, • İşlenen konulardan haberdar olamamak	• DEO ile sınıf arasında koordinasyon kurmak
	• Tanılama sistemi	• Başarılı olup programa giremeyen öğrencilerin varlığı, • Birinci sınıflarda uyum sorunu	• Öğretmen görüşlerinin alınması • Birinci sınıfta ikinci dönem başlatma
	• Öğretmen bilgilendirmede eksiklik	• Bilgi eksikliğinden yanlış yönlendirme, • Programı tanımama/sahiplenememe	• Öğretmen bilgilendirme seminerleri
	• Veli bilgilendirmede eksiklik	• Veli beklentileri çok yüksek	• Velilere bilgilendirme seminerleri
Veliler	• Okul saatlerinde olması	• Kendini diğer öğrencilerden farklı görmesi	• Okul saatleri dışında olması
	• Sınıfta işlenen derslerle eşgüdüm eksikliği	• Sınıfta işlenenlerden haberdar olamamak	
	• Öğretmen bilgilendirmede eksiklik	• Programa karşı ön yargı	• Öğretmenlerle toplantı yapılması
	• Veli bilgilendirmede eksiklik	• Yanlış tutum ve davranış sergilemede	• Velilere bilgilendirme seminerleri
	• Programın ilköğretim sonrası devamı	• Öğrenciler ilköğretim sonrası ne olacak?	• Planlama yapılması
Öğrenciler	• Okul saatlerinde olması	• Fazladan ödev,	• Okul saatleri dışında olması
	• Sınıfta işlenen derslerle eşgüdüm eksikliği	• Dersten geri kalma, fazladan ödev	

Bir başka öğretmen ise “*Şimdi bu program yürütülüyor ama okul saatleri içinde verildiği için çocuklar geri kalabiliyorlar bunun için yeni konuya geçmemeye çalışıyorum...*” sözleriyle bu durumu dile getirmiştir (SÖ-4, Og, Sk, 11.03.2016, 20’.20’’). Başka bir öğretmen ise uygulamanın cumartesi sabah olmasını, çünkü o saatte çocukların genelde boş olduklarını ve velilerin de bu durumdan memnun olacağını belirtmiştir (SÖ-2, Og, Sk, 09.03.2016, 70’.10’’). Program ile sınıf derslerinin çakışmasında öğretmenler genelde matematik gibi derslerde öğrencilerin alınmamasını isterken, öğrenciler ise sınıflarında beden eğitimi gibi dersler olduğunda programa gitmekte isteksiz olabiliyorlar. Bu durumu bir öğretmen şu şekilde dile getirmiştir “*...bazı derslerde gelmek istemiyorlar sonra biz istiyoruz ki matematik derslerinde o yokken yapmak istemiyorum ama çocuk diyor ki öğretmenin beden dersine çıkacaksınız o saatte çıkmanızı istemiyor.*” (SÖ-4, Og, Sk, 11.03.2016, 27’.10’’).

Velilerden de öğrencilerin okulun ders saatleri içerisinde programa alınmalarına ilişkin kaygılarını dile getirenler olduğu görülmektedir. Veliler ile yapılan odak grup görüşmesinde bir veli “*...dersteyken alıp başka bir sınıfa götürmeyi doğru bulmuyorum eğer ki ders saati dışında mı yapsak acaba daha mı iyi olur farklılaşma psikolojisini azaltmak için...*” (ÖV-1,Og, Sk, 18.03.2016, 50’.10’’) sözleri ile özellikle öğrencilerin sınıftan alınması esnasında kendilerini farklı hissedeceklerine ilişkin kaygılarını dile getirmiştir. Öğrenciler ile yapılan odak grup görüşmesinde de uygulamanın okulun ders saatleri içinde olması gündeme gelmiştir. Öğrencilerin bu konuya bakışları kendi özel durumlarına bağlı olarak farklılık göstermektedir. Bir öğrenci, uygulamanın okulun ders saatleri sonrasında olmasını, bu şekilde okul ödevlerini de yapabileceklerini belirtmiştir. Başka öğrenciler ise okul sonrası farklı kurs ve etkinliklere devam ettikleri için uygulamanın okul saatleri içinde devam etmesinin daha uygun olacağına dair fikirlerini belirtmişlerdir (DEÖ, Og, Sk, 24.03.2016, 29’20’’-32’00’’).

Uygulamanın okul ders saatlerinde yapılmasına paralel olarak dile getirilen bir başka sorun ise program ile sınıf dersleri arasında eşgüdümün olmamasına ilişkindir. Bu sorun da yine paydaşlar tarafından sıkça vurgulanmıştır. Bu konuda ön plana çıkan birincil kaygı öğrencilerin GES derslerinden geri kalmasına yöneliktir. Bu durumu farklı paydaşlar görüşmelerde dile getirmiştir. Bir öğretmen bunu “*Öğrenciler sınıftan alınınca akademik olarak geri kalıyorlar mesela ben bölümü işliyorum o olmadığı için tam olarak öğrenemiyor, bireysel olarak anlatsam da topluluk içinde öğrenmenin verdiği avantajlar yararlanamıyor.*” (SÖ-2,Og, Sk, 09.03.2016, 32’00’’) şeklinde açıklamıştır. Bir başka

öğretmen bunu sınıfta yaşadığı bir durum üzerinden şu şekilde açıklamıştır “...bir öğrenci çok basit bir soruyu bilemedi sonradan düşündüm aklıma geldi ben onu işlerken destek eğitim odasına gitmişti çocuk görmediği için yapamadı...” (SÖ-2,Og, Sk, 09.03.2016, 53’00’’). Farklı sınıftan bir öğretmen ise öğrencilerin de bu durumdan kaygı duyduklarını “Öğrenci bile şikayet ediyor mesela benim iki üç saat Türkçe veya matematiğe denk geliyor, defterine yazdırıyorum, öğretmenim diyor üçten sonra olsa olmaz mı ... geri kalıyorum ve orada iken yazmadı daha sonra külfet oluyor.” (SÖ-3,Og, Sk, 10.03.2016, 18’.10’’) sözleriyle dile getirmiştir. Destek eğitim odası öğretmeni de öğrencilerin programa geldiklerinde akıllarının sınıfta kaldığını, orada işlenen konuları merak ettiklerini şu sözlerle belirtmektedir “Çocuklardaki büyük bir kaygı şu ben destek eğitim odasına gittiğimde acaba sınıfta ne işlenecek ne çalışma yapılacak yeni bir şey öğrendiler mi ben bunları kaçırıyor muyum kaygıları taşıyorlar.” (DÖ, Bg, Sk, 28.03.2016, 05’.20’’).

Uygulanan program ve sınıf derslerinde eşgüdüm eksikliğine dair bir başka kaygı kaynağı da ayrı sınıflarda yürütülen programda ders içeriklerinin paralel gidip gitmemesine yöneliktir. Bu durumu bir öğretmen “Hani bizlerde bu konuda bilgilendirilirse, iki ayrı şeymiş gibi öğretmenimizin bizden haberi olmuyor bizim ondan haberimiz olmuyor burada bir iletişim bir bağ kurmak gerekir.” sözleri ile belirtmektedir (SÖ-2,Og, Sk, 09.03.2016, 58’00’’). Farklı sınıftan bir başka öğretmen ise bir veli ile yaşadıkları üzerinden uygulamanın içeriğine ilişkin bilgilerinin olmamasına dair kaygılarını şu şekilde açıklamıştır “...mesela veli gelip bize sordu o zaman nasıl gidiyor program diye çocuğuma nasıl bir eğitim veriliyor diye biz bilmiyoruz ... konu hakkında bir muhatabımız yok.” (SÖ-3,Og, Sk, 10.03.2016, 16’.10’’). Destek eğitim odasına devam ediyor olmasından dolayı çocuklarının sınıf derslerinden geri kaldığına dair kaygılar öğrenci velileri tarafından da yapılan odak grup görüşmelerinde dile getirilmiştir. Bir veli bu kaygısını şu sözlerle belirtmiştir “Bizim öğretmenimiz serbest etkinlik dersinde matematik işliyor biz dersler konusunda kopukluklar yaşıyoruz, bazı etkinlikler hakkında bilgimiz olmuyor.” (ÖV-1, Og, Sk, 18.03.2016, 81’.10’’).

Okulda yürütülen üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamasına devam eden öğrenciler ile yapılan odak grup görüşmesinde bazı öğrenciler programa geldikleri saatlerde okul derslerinden geri kaldıklarını belirtmişlerdir. Bir öğrenci yaşadığı sıkıntıyı şu şekilde dile getirmiştir “Benim yaşadığım sıkıntı, örneğin 3 ve 4. Ders buraya geldiğimde sınıftaki dersten geri kalıyorum.” (DEÖ, Og, Sk, 24.03.2016, 25’20’’).

Bazı öğrenciler de sınıfta kaçırdıkları derslerden dolayı çok fazla ödev yapmak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Bir öğrenci bu durumu “*Bende ödevlerimde zorlanıyorum. Türkçe dersinde değil de matematiğe denk gelen derslerde yazıyoruz her ders. Ödevlerimiz çok oluyor, yetiştirmek zor oluyor biraz.*” (DEÖ, Og, Sk, 24.03.2016, 28’10’’) sözleriyle dile getirmiştir.

Paydaşlar ile yapılan görüşmelerde özellikle öğretmenler tarafından dile getirilen bir başka durum, öğrencilerin programa seçilme sürecinde görüşlerinin alınmamasıdır. Öğretmenler genelde programa seçilen öğrencilerin sınıfta başarılı olmakla beraber onlardan daha başarılı öğrencileri de olduğunu fakat seçilemediğini belirtmişlerdir. Bir öğretmen bu durumu “*Başka çocuklar da var bu şekilde olan gerçi bu çocukta nasıl seçildiği tam bilemiyoruz.*” sözleri ile dile getirmektedir (SÖ-1, Og, Sk, 08.03.2016, 01’30’’). Bir başka öğretmen ise “*... neye göre alındı şimdi bu çocuklar tek bir testle alınmalarını doğru ... evet bence tanılama tek bir sefere mahsus olmamalıdır çünkü farklı ailelerden geliyorlar.*” (SÖ-1, Og, Sk, 08.03.2016, 10’40’’) sözleri ile öğrencilerin tek bir test ile alınmaması gerektiğini vurgulamıştır. Destek eğitim odası öğretmeni ise birinci sınıf öğrencilerin daha tam olarak okula alışamadıkları ve okuma yazma faaliyetlerinden dolayı en azından okulun ikinci döneminde programa başlatılmaları gerektiğini belirtmiştir (DÖ, Bk, Sk, 28.03.2016, 12’20’’).

Okulda üstün yeteneklilere yönelik yürütülen DEO sürecinde veli ve sınıf öğretmenlerine de çeşitli konularda bilgilendirme yapılmasına yönelik beklentiler olduğu görülmektedir. Öğretmenler hem program sürecine yönelik hem de üstün yetenekli çocukların eğitime yönelik bilgilendirmeye ihtiyaç duyduklarını dile getirmişlerdir. Bir öğretmen uygulamanın başında kendilerine hiç danışılmadığına ilişkin serzenişini şu sözlerle dile getirmiştir “*Sanki geçen seneden beri bu program gizli saklı havasında yapıldı. Bizlerde öğretmenleriydik bizlere hiçbir bilgi verilmedi. O tavırdan dolayı bizde kendimize geri çektik sahiplenemiyoruz, benimseyemiyoruz.*” (SÖ-3, Og, Sk, 10.03.2016, 12’10’’). Bir başka öğretmen ise üstün yetenekli öğrenciler ve eğitimleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını “*Üstün yetenekli öğrencilere karşı nasıl davranmamız gerektiği konusunda uzman olmadığımızdan doğru mu yanlış mı tam bilmiyorum çocuğa nasıl yaklaşmam gerektiğini, bununla ilgili bilgilendirmeler yapılabilir öğretmenlere.*” (SÖ-3, Og, Sk, 08.03.2016, 48’00’’) sözleri ile belirtmiştir. Velilerin ise öğretmen eğitimi ve bilgilendirmelerini daha çok sınıf öğretmenlerinin programa karşı ön yargı geliştirmemeleri için önerdikleri görülmektedir. Nitekim bir veli bu durumu “*Öğrencileri*

alınan öğretmenlerle de bu türlü toplantılar, seminerler yapılması gerekmiyor mu sizce de çünkü bazıları çocukların bu tarz programlara katılmasına karşılar, desteklemiyorlar...” (ÖV-1, Og, Sk, 18.03.2016, 110’.10’’) sözleriyle dile getirmiştir.

Öğrenci velilerine yönelik bilgilendirme ve eğitimlere ilişkin olarak paydaşlar, özellikle velilerin bu çocuklara nasıl davranmaları gerektiği konusunda eğitim ihtiyacına vurgulamışlardır. Bir öğretmen *“Bence anne baba eğitimi de çok önemli bu konuda bütün veliler gelip çocukların durumunu soruyordu herkes çocuğunun üstün yetenekli olmasını bekliyor.”* (SÖ-4,Og,Sk, 11.03.2016, 35’.10’’) sözleriyle üstün yetenekli öğrenciler konusunda velilere eğitim verilmesi gerektiğini dile getirmiştir. Destek eğitim odası öğretmeni de yapılan bireysel görüşmede veli eğitiminin önemini şu sözlerle vurgulamıştır:

“ Bence ailelerin daha çok desteğe ihtiyacı var. Çünkü onların beklentileri çok yüksek. Kaygı düzeylerinin yüksek olmasını normal karşılıyorum. Evet, bir şeylerin farkındaydı ama onlara “sizin çocuğunuz bir teste girdi ve grup içerisinde böyle bir performans sergiledi ve böyle bir eğitim almaya hak kazandı” denildikten sonra anne babanın kaygılanması eğitim hayatı ile ilgili bir takım soru işaretleri ortaya çıkıyor.”(DÖ, Bg, Sk, 28.03.2016, 31’.20’’).

Velilerin ise kendilerine yönelik özellikle çocuklarına karşı doğru tutum ve davranışları kazandırma amaçlı eğitimler istedikleri dikkat çekmektedir. Bir veli eğitim ihtiyaçlarını *“Açıkçası biz bir şekilde davranıyoruz çocuklar ama doğru mu davranışlarımız onu çok bilmiyoruz ... bizi yönlendirirseniz iyi olur.”* (ÖV-1,Og,Sk, 18.03.2016, 140’.10’’) sözleriyle ortaya koymuştur.

Okulda üstün yeteneklilere yönelik yürütülen DEO ile ilgili var olan durumu betimlemek için yapılan görüşmelerde, özellikle öğrenci velileri tarafından uygulamanın geleceğine ilişkin kaygıların sıklıkla vurgulandığı görülmektedir. Veliler şimdilik ilkokulda uygulanan bu programın, öğrencileri bu okuldan mezun olduktan sonra da gittikleri okulda devam etmesini istemektedirler. Velilerin bu kaygıları sınıf öğretmenleri tarafından da dile getirilmektedir. Bir öğretmen *“... çocuklar beşinci sınıfa gidecekler devam edecek mi bu program diye kaygıları var mesela çocuklar farklı okullara gidecek.”* (SÖ-4,Og,Sk, 11.03.2016, 20’.10’’) sözleri ile velilerin bu kaygısını dile getirmiştir. Veliler ise yapılan görüşmelerde bu kaygılarını daha net şekilde ifade etmektedirler. Bir öğrenci velisi kaygısını *“Mesela bizi ortada bırakırsınız buraya kadarmış dersiniz ... kaygılarımız da var bu proje nereye kadar gidecek ... sizi bırakıyoruz dersiniz biz ne olacağız?”* ÖV-1, Og, Sk, 18.03.2016, 20’.10’’) sorularıyla ortaya koymuştur. Bir başka veli ise *“... sizin şöyle bir planınız var mı biz bu çocukları birinci sınıftan aldık dördüncü*

sınıfa getirdik daha sonrasında yönelik planınız var mı yoksa bunları bizim kucağımıza mı bırakacaksınız yoksa bir okulda anlaşp ortaokulda da devam ettirecek misin yani sonrası ne olacak?” (ÖV-1, Og, Sk, 18.03.2016, 28’.00’’) sözleri ile kaygılarını dile getirmiştir. Başka bir veli bu tarz programların uzun süreli planlanmasının zorluğunu belirterek kaygısını şu şekilde açıklamıştır “Belki on sene sonra çok farklı bir yere gelebilir ama bu programın zayı ettiğı kişiler olmak istemiyoruz ... niyet çok iyi ama dört sene sonra ne olacağı belli değil yani size de haksızlık etmeyelim planlaması zor bir durum.” (ÖV-1,Og, Sk, 18.03.2016, 45’.30’’).

Bu eylem araştırması kapsamında üstün yetenekli öğrencilere yönelik yürütölen DEO programı ile ilgili paydaşlarla yapılan bireysel ve odak grup görüşmeleri sonucunda yukarıda açıklanan sorun, kaygı ve beklentiler ön plana çıkmıştır. Gerçekleştirilen bu eylem araştırmasında tespit edilen bu sorunlar araştırmacı tarafından geçerlik komitesine sunulmuştur.

3.1.4. Mevcut durum aşaması sonucunda alınan kararlar

Çalışmanın mevcut durum aşamasında gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular tartışılmak üzere geçerlik komitesi üyeleri ile toplantı yapılmıştır. Yapılan toplantıda mevcut durum aşamasında tespit edilen sorunlar ve bunlara yönelik çözüm önerileri tartışılmıştır (Ag, 07.04. 2016, s. 7).

Toplantının başında araştırmacı, çalışmanın başından itibaren yapılanları özetlemiştir. Mevcut durumun tespiti aşamasında yapılan görüşmeleri ve bu görüşmelere katılan paydaşlar ile ilgili bilgileri paylaşmıştır (Ag, 07.04.2016, s.7). Toplantıda özellikle görüşmelerde tespit edilen sorunlara ve bunlara yönelik çözüm önerileri tartışılmıştır. Araştırmacı, görüşmelerde özellikle öğretmenler tarafından dile getirilen uygulamanın ders saatlerine yönelik kaygılarını dile getirmiştir. Öğretmenlerin, uygulamanın okulun ders saatleri dışında olmasına dair isteklerini paylaşmıştır. Ayrıca öğrencilerin dersten alınması ve dersten geri kaldıklarına dair kaygıları paylaşmıştır (GK, Sk, 07.04.2016, süre 03’ .00’’). Bu duruma ilişkin olarak geçerlik kurulu üyeleri tarafından, program saatlerinde genel eğitim sınıflarında matematik fen gibi derslerin işlenmemesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca belirli bir planlama çerçevesinde sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odasında neler yapıldığını bilmeleri ve ona göre düzenleme yapmak gerektiğini vurgulamıştır (GK, Sk, 07.04.2016, 04’.00’’-05’.10’’). Araştırmacı, sınıf öğretmenlerinin, DEO ders saatlerinin genelde öğleden sonra olmasını istediğini çünkü

sabah derslerinde Matematik Türkçe gibi derslere ağırlık verdiklerini, öğleden sonra ise serbest etkinlik, müzik, beden eğitimi gibi dersler işlediklerini belirtmiştir (GK, Sk, 07.04.2016, 05' .40'').

Toplantıda, araştırmacı yapılan görüşmeler sonucunda ikinci bir tespit olarak öğretmenlerin programa seçilen öğrencilerin tanılmasına yönelik görüşlerini açıklamıştır. Öğretmenlerin, sınıflarında programa seçilen öğrencilerden daha başarılı olan fakat seçilemeyen öğrencilerin varlığını vurguladıkları belirtilmiştir. Daha sonra araştırmacı sınıfta işlenen konular ile DEO programı arasında eşgüdümün olmadığına dair bulguları geçerlik kurulu ile paylaşmıştır. Bu soruna ilişkin yapılan tartışmalarda çeşitli öneriler sunulmuştur. Kurul üyeleri, program ile sınıf dersleri arasında eşgüdümün önemine değinerek, uygulamanın çocuklara faydalı olabilmesi için bunu sağlamamız gerektiğini belirtmişlerdir. Öneri olarak çocukların destek eğitim odasında olduğu saatte sınıfta yeni bir konuya geçilmemesi ve geçmiş konulara yönelik pekiştirme çalışmalarının yapılmasının uygun olacağını vurgulamıştır (GK, Sk, 07.04.2016, 14' .00''). Ayrıca bu konuya ilişkin olarak öğrencilere bireysel eğitim programı (BEP) hazırlanması önerilmiş fakat araştırmacı okulda üstün yeteneklilere yönelik yürütülen DEO uygulamasının bireysel değil grup eğitimi şeklinde yürütüldüğünü belirterek, bunun uygulanmasının çok zor olacağını savunmuştur (GK, Sk, 07.04.2016, 16' .30''). Üstün yetenekliler alanında uzman kurul üyesi de üstün yeteneklilerin eğitiminde BEP uygulamalarına ilişkin her ne kadar nasıl yapılacağına dair öneriler olsa da alan yazında uygulamalarına pek rastlanmadığını belirtmiştir. Bunun yerine “zenginleştirilmiş akademik program” adıyla bir program uygulanabileceğini söylemiştir (GK, Sk, 07.04.2016, 16' .55'').

Geçerlik komitesi toplantısında tartışılan bir başka konu ise öğrencilerin etiketlenmesi konusu olmuştur (Ag, 07.04. 2016, s.7). Etiketlemenin olumsuz etkilerini en aza indirmek için destek eğitim odasının diğer öğrencilere de açık olması gerektiği belirtmiştir. Araştırmacı yapılan görüşmelerde etiketlenmenin olumsuz etkilerine dair çok ciddi bir sonucun olmadığına ilişkin verileri kurulla paylaşmıştır. Toplantıda etiketlenmenin olumsuz etkilerinin etiketten çok diğer öğretmen, veli ve öğrencilerin buna yaklaşımından ortaya çıktığı vurgulanmıştır. Uygulamanın isminde “üstün zekâlılar veya üstün yetenekliler” gibi kavramlar yerine uygulamanın “zenginleştirilmiş akademik program” olarak adlandırılmasının ve okul içinde bu ismin kullanılmasının etiketlenmenin olumsuzluklarının azaltılmasında etkili olabileceği belirtilmiştir (GK, Sk, 07.04.2016, 23' .15'').

Toplantıda konuşulan diğer konular ise öğretmenlerin üstün yeteneklilere yönelik sınıf içinde farklı bir eğitim vermenin zorluklarına ilişkin görüşleri, öğretmen ve velilerin eğitim talepleri, uygulamanın devamlılığı ve programda öğrencilerin değerlendirilmelerine ilişkin olmuştur (GK, Sk, 07.04.2016, 29'.00''- 41'.10''). Belirtilen konularla ilişkili olarak farklı fikirler toplantıda dile getirilmiştir. Toplantının sonunda araştırmacı mevcut durumu belirleme sürecinde yapılan görüşmelerden elde edilen ve kurulda tartışılan konuları özetlemiştir. Daha sonra belirlenen sorunların çözümüne ilişkin kendi önerilerini, kurulda ortaya çıkan kararlarla bütünleştirerek kurulun onayı sunmuştur. Toplantıda sonuç olarak, öncelikle okulda programı yürütecek bir kurul kurulması, bu kurulda her sınıf düzeyinde bir öğretmenin bulunması gerektiği, eşgüdüm planlanmasının yapılması ve uygulamanın adının “zenginleştirilmiş akademik program” olarak belirlenmesi alınan kararlar olarak ön plana çıkmıştır (GK, Sk, 07.04.2016, 29'.00''-41'.30''-45'.00'').

Mevcut durumun belirlenmesi aşamasının sonunda yapılan geçerlik kurulu toplantısı sonrasında alınan kararlar daha sonra okul ile paylaşılmıştır. Araştırmacı, 22.04.2016 günü okul müdürü, DEO öğretmeni ve okul rehber öğretmeni ile okulda küçük bir toplantı yapmıştır (Ag, 22.04.2016, s.8). Yapılan toplantıda geçerlik kurulunda alınan kararların yanı sıra ileriye dönük yapılabilecek farklı konular tartışılmıştır.

Çalışmada mevcut durumun belirlenmesi sürecinde yapılan görüşmelerin sonuçlarının değerlendirildiği ve bu değerlendirmelere bağlı olarak uygulamaya yönelik kararların alındığı son toplantı ikinci tez izleme toplantısı olmuştur. Toplantı, tez izleme kurulu üyelerinin katılımı ile 29.06.2016 tarihinde yapılmıştır (TİK-2, 29.06.2016).

Yapılan toplantıda ilk başta araştırmacı, okulda yürütülen üstün yeteneklilere yönelik DEO programının hazırlık ve mevcut durum aşamasına ilişkin detaylı bilgiler aktarmıştır. Bu bilgiler aktarılırken gerekli yerlerde kurul üyeleri sürece ilişkin kendi bilgi, deneyim ve görüşlerini paylaşmışlardır (Ag, 29.06.2016, s.9). Daha sonra araştırmacı süreç sonunda tespit edilen sorunlar ve geçerlik komitesince belirlenen çözüm önerilerini açıklamıştır. Öne çıkan problemler olarak, destek eğitim uygulamasının okul saatleri içinde yapılıyor olmasının özellikle öğretmenler tarafından dile getirildiği belirtilmiştir. Araştırmacı *“Öğretmenler, bu şekilde olunca öğrencilerin okul derslerinden geri kalabileceklerine yönelik kaygılarını dile getirdi. Başka önemli bir problem olarak destek eğitim odası ile sınıf öğretmeni arasında koordinasyon eksikliği ön plana çıkmaktadır.”* (TİK-2, Vk, 29.06.2016, 21' .10'') sözleri ile süreçte en dikkat

çekici sorun olarak ders saatleri ve program ile sınıf arasındaki eşgüdümde yaşanan aksaklıkları vurgulamıştır. Buna karşılık kurul üyeleri, bunun önemli bir sorun olduğunu ve eğer aşılamazsa öğrencilerin programdan kopabileceğine dikkat çekmişlerdir. Eğer öğrenci genel eğitim sınıf programından geri kaldığını düşünürse bu durumun öğrencinin özgüvenini de olumsuz etkileyeceği vurgulanmıştır. Kurul üyeleri tarafından destek eğitim odalarının özellikle işitme ve zihinsel engelli öğrencilere yönelik uygulamalarının benzer eleştiriler yüzünden dünyada terk edildiğini belirtilmiştir. Bunun yerine sınıf içinde bütünleştirme yaklaşımının benimsendiğine dikkat çekilmiştir. Özellikle etiketleme, sınıf programı ile uyumsuzluk, öğrencinin sınıfına döndüğünde yaşadığı problemler yaşandığını vurgulanmıştır. Bu anlamda eşgüdümün sağlanması konusunda tedbirler alınması gerektiğinin önemini belirtilmiştir (TİK-2, Vk, 29.06.2016; Ag, 29.06.2016) .

Araştırmacı mevcut durumun tespiti aşamasında elde edilen diğer sonuçları da tez jürisi ile paylaşmıştır. Genel olarak farklı öğrencilerin de programa girebileceğine yönelik öğretmen serzenişleri, öğretmen ve velilere yönelik eğitim ihtiyaçları, uygulamanın sürekliliğini sağlamaya yönelik kaygıların paydaşlar tarafından ön plana çıkarıldığı belirtilmiştir (TİK-2, Vk, 29.06.2016). Daha sonra ise önerilen çözümlere ilişkin jüri üyelerinin görüşleri alınmıştır. Araştırmacı tespit edilen problemlere yönelik neler yapılmasının planlandığı anlatmıştır. Uygulamanın adının “zenginleştirilmiş akademik program” olarak değiştirileceğini belirtmiştir. Ayrıca okulda zenginleştirilmiş akademik programı yürütme kurulu adında bir kurulun kurulduğunu söylemiştir. Bu kurulda her sınıf seviyesinden bir öğretmenin ve okul idaresinden temsilcinin de bulunduğunu söylemiştir. Bu kurulun amacı GES ile DEO arasında eşgüdümü sağlamak olduğunu belirtmiştir. Fakat sürecin yavaş ilerlediğini çünkü bunun için resmi olarak öğretmenler kurulunu önce toplamak gerektiğini dile getirmiştir. Ayrıca zenginleştirilmiş eğitim programının hazırlanması aşamasında sınıf seviyelerine göre öğretmenler ile toplantıları yapmayı planladıklarını anlatmıştır. Öğretmen ve velilere yönelik seminerler vermeyi planladıklarını anlatmıştır (TİK-2, Vk, 29.06.2016, 25’ .20’’). Kurul üyeleri tez izleme toplantısında tasarlanan uygulamalara ilişkin görüşlerini açıklamışlardır. Destek eğitim odasının isminin zenginleştirilmiş akademik program olarak değiştirilmesine kurul üyeleri gerek olmadığı belirtmişlerdir. Odanın resmiyette var olan destek eğitim odası isminin kalmasının oluşabilecek karmaşayı gidermesi bağlamında daha doğru olacağını söylemişlerdir. Ama destek eğitim odasında uygulanacak programa zenginleştirilmiş

eğitim programı denilmesinin uygun olacağına karar verilmiştir (TİK-2, Vk, 29.06.2016, 47' .20'').

İleriki süreçte yapılması planlanan çalışmalardan öğretmen eğitimlerinin planlanmasında öğretmenlerin gönüllü olmasının önemine vurgu yapılmıştır (Ag, 29.06.2016, s. 9). Uygulamanın etkililiği ve değerlendirmesi süreçlerinde programa devam eden bütün öğrenciler yerine bir sınıf seçilerek o sınıf üzerinden bu çalışmaların gerçekleştirilebileceği belirtilmiştir. Ayrıca tez danışmanı, DEO öğretmenin de yapılacak rehberlikle, süreçte araştırmacı çıktıktan sonra programı devam ettirebilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu anlamda DEO öğretmenin de süreçte öz değerlendirme yapmasının uygun olacağı vurgulanmıştır (TİK-2, Vk, 29.06.2016, 61' .30''). Toplantı sonunda ileriki süreçte ilk etapta sınıf düzeyinde üstün yetenekliler için DEO uygulaması kapsamında zenginleştirilmiş eğitim programının hazırlanmasına karar verilmiştir. Öğretmen ve velilere yönelik eğitim ve seminer çalışmalarının da planlanmasına karar verilmiştir (TİK-2, Vk, 29.06.2016; Ag, 29.06.2016, s. 9).

3.1.5. Araştırma sürecinde birinci aşamanın genel değerlendirmesi

Araştırmanın bu bölümünde, üstün yeteneklilere sunulan DEO uygulamasının mevcut durumu ve uygulamada görülen sorunlar betimlenmiştir. Araştırmanın 1. aşaması olan mevcut durumun tespiti sürecine ilişkin genel değerlendirmeler şunlardır:

- Çalışmanın bu aşamasına birinci tez izleme toplantısında üstün yeteneklilere sunulan DEO uygulamasının eylem araştırması yöntemi ile incelenmesine karar verilmesi ile geçilmiştir.
- Bu aşamada ilk etapta tez jürisinde ve geçerlik komitesinin iki üyesi uzman öğretim üyesi ile süreç planlanmış ve paydaşlara sorulacak görüşme soruları belirlenmiştir (Ag, 15.02.2016, s.1).
- Görüşme soruları hazırlandıktan sonra paydaşlar olarak belirlenen veli, DEO öğretmeni, okul müdürü, öğrenciler, sınıf öğretmenleri ile bireysel ve odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Mevcut duruma ilişkin yapılan görüşmeler 8 Mart 2016 ile 28 Mart 2016 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Yapılan odak grup görüşmelerine toplamda 15 öğretmen, 22 veli ve 8 öğrenci katılmıştır. Ayrıca DEO öğretmeni ve okul müdürü ile bireysel görüşme yapılmıştır. Bu aşamada yapılan görüşmelerin toplam süresi 6 saat 22 dakika 23 saniyedir.

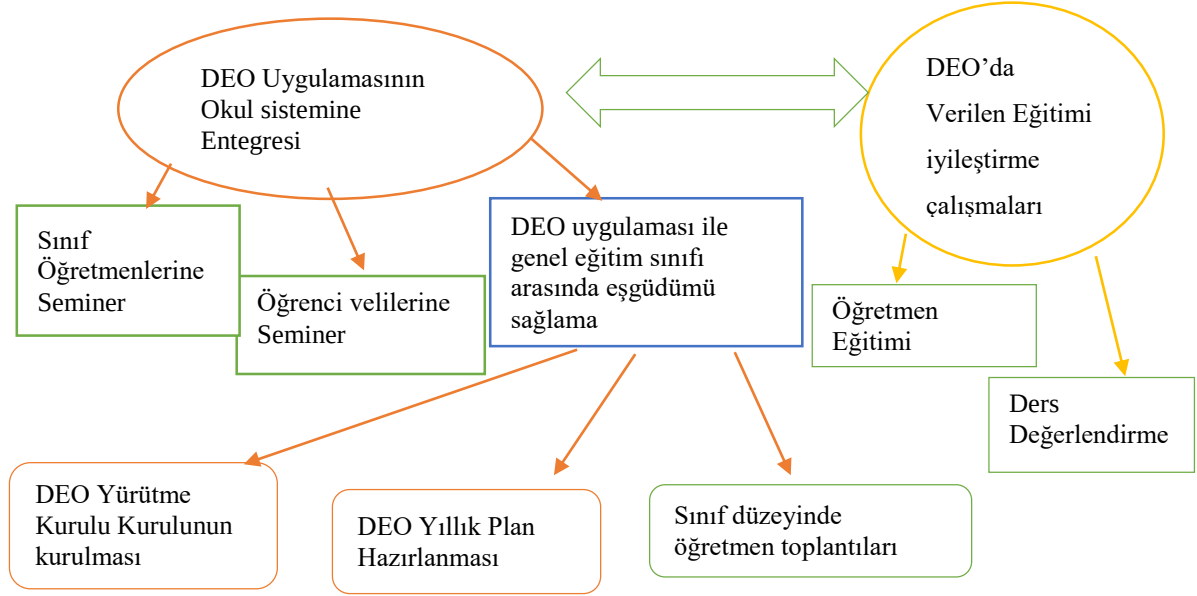
- Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde daha çok uygulamanın ders saatleri içinde olmasına odaklanılmıştır. Öğretmenler bu durumdan kaynaklı kaygılarını ve özellikle uygulamanın okul sonrası olması yönünde görüşlerini belirtmişlerdir. Bu durum araştırmacı günlüğünde şu şekilde dile getirilmiştir “...*özellikle bir öğretmen destek eğitim uygulamalarının belki okulun ders saatlerinden sonra olmasının daha iyi olabileceğini belirtti...*” (Ag, 08.03.2016, s. 5).
- Veliler ile yapılan görüşmelerde ise daha çok çocuklarının özelliklerine odaklanılmıştır. Velilerin kendilerine benzeyen farklı ebeveynlerle bir araya gelip, paylaşımda bulunmaları, onlar için rahatlatıcı olduğu görülmüştür. Bu durum ile ilgili olarak Araştırmacı “...*Yani kendilerine benzer insanların olması bir anlamda kendilerini yalnız oldukları fikrinden kurtarmıştı.*” (Ag, 18.03.2016, s.6) sözlerine günlüğünde yer vermiştir.
- Yapılan görüşmelerde velilerin ön plana çıkan kaygısı uygulamanın ilkökul sonrası devamına ilişkin olduğu belirlenmiştir. Bu sorun araştırmacı günlüğüne şu şekilde yansımıştır “*Velilerin en büyük kaygıları, bu programın sürekliliğine ilişkindi.*” (Ag, 18.03.2016, s.6).
- Yapılan görüşmeler sonrasında tespit edilen sorunlar ve bunlara ilişkin gerçekleştirilecek çözümler 07.04.2016 tarihli geçerlik komitesi toplantısında ve 29.06.2016 tarihli tez izleme toplantısında kurul üyeleri ile görüşülmüştür. Bu süreçte geçerlik komitesi toplantıları olması gerekenden az sayıda gerçekleştirilmiştir. Bu anlamda yoğun bir gündemle toplanılmasına neden olmuştur (Ag, 07.04.2016, s.7).
- Yapılan toplantılar sonucunda destek eğitim odasında üstün yeteneklilere yönelik yürütülen eğitimin isminin “*zenginleştirilmiş akademik programı*” olması, okulda uygulamanın yürütülmesinden sorumlu bir kurulun kurulması, program için yıllık planların hazırlanması ve son olarak öğretmen ve velilere eğitim verilmesine ilişkin kararlar alınmıştır. Bu alınan kararlara yönelik Araştırmacının görüşleri “...*Toplantıda belirlenen sorunlardan önemli ve hemen çözülmesi gerekenler ön plana çıktı.*” (Ag, 07.04.2016, s.7) şeklinde günlüğüne yansımıştır.
- Toplantılarda alınan kararlar okul idaresi ve DEO öğretmeni ile 22.04.2016 tarihinde paylaşılmış ve geleceğe yönelik planlamalar yapılmıştır. Yapılan toplantı sonrasında alınan kararların bazıları okul idaresince gecikmeli de olsa uygulanmıştır. Okulda uygulamanın yürütülmesi amacıyla “Zenginleştirilmiş

Akademik Program Yürütme Kurulu” adıyla bir kurul 20.05.2016 tarihinde kurulmuştur (ÜYÇEP tanıtım raporu, 06,2016). Planlanan diğer faaliyetlerin ise programın uygulama sürecinde eylem araştırmasına uygun olarak Araştırmacı, DEO öğretmeni, geçerlik kurulu ve okul idaresi işbirliği ile yapılması uygun görülmüştür.

3.2. İkinci Aşama: Destek Eğitim Odası Uygulamasını Geliştirme Çalışmaları

Araştırmanın bu aşamasında bir önceki aşamada özellikle paydaşlarla yapılan görüşmeler sonucunda belirlenen sorunlar doğrultusunda, uygulamanın geliştirilmesi için çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Üstün yeteneklilere yönelik yürütülen DEO uygulamasını geliştirmeye yönelik müdahalelere, 07.04.2016 tarihinde yapılan geçerlik komitesi toplantısında alınan kararla başlanılmıştır. Uygulamada geliştirme çalışmalarına 03.05.2017 tarihinde yapılan tez izleme toplantısına kadar devam edilmiştir. Araştırmanın bu aşamasında katılımcılar; araştırmacı, DEO öğretmeni, okul müdürü, okulun öğretmenleri, destek eğitim odasına devam eden öğrenciler, öğrenci velileri ile geçerlik ve tez izleme komitesi üyeleridir. Bu aşamada veri toplamada belge incelemeleri, gözlem, görüşme ve yansıtma günlükleri kullanılmıştır.

Araştırmanın bu aşamasında uygulamayı geliştirmeye yönelik çalışmalar genel hatlarıyla uygulamanın okul sistemine entegrasi ve destek eğitim odasında yürütülen eğitimin iyileştirmesine ilişkin girişimlerden oluşmaktadır. Bu süreçte her ne kadar iki ayrı müdahale alanı gibi gözükse de nihayetinde uygulamanın geliştirilmesi amacıyla yürütülen bu çalışmalar, birbiri ile etkileşimli ve destekleyici şekilde yürütülmüştür. Çalışmalara, uygulamanın okul sistemine entegre edilmesine yönelik okulda “Zenginleştirilmiş Akademik Program Yürütme Kurulu” adıyla bir kurulun kurulmasıyla başlanmıştır. Süreçte gerçekleştirilen müdahaleler bazen ardışık bazen ise beraber- aynı tarih aralığında- yapılmıştır. Örneğin 2016 Kasım ayı içerisinde DEO derslerine yönelik gözlem yapılırken, aynı zamanda uygulamanın, GES ile eşgüdümünü sağlamaya yönelik öğretmenler ile her sınıf seviyesinde grup toplantıları gerçekleştirilmiştir. Fakat yapılan çalışmaların anlaşılmasını kolaylaştırmak için bu çalışmalar ayrı başlıklar altında aktarılmıştır. Bu aşamada gerçekleştirilen geliştirilme çalışmaları Şekil 3.1.’ de gösterilmiştir. Şekil 3.1.’de görüldüğü gibi çalışmalar daha çok uygulamanın okul sistemine entegre edilmesine yönelik olarak gerçekleştirilmiştir.

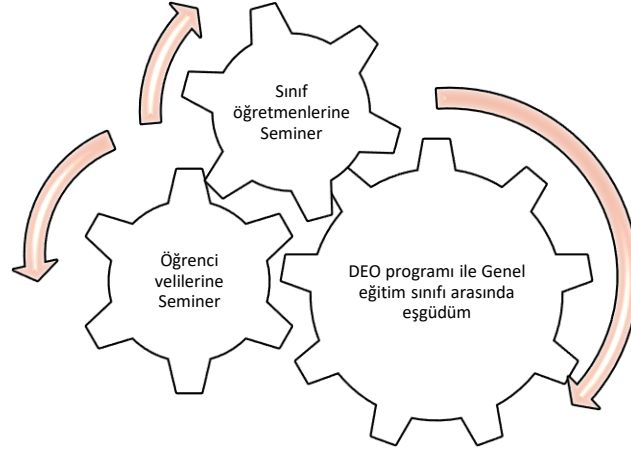
Şekil 3.1. DEO uygulamasını geliştirme çalışmaları etkileşim şeması

3.2.1. Destek eğitim odası uygulamasının okul sistemine entegrasyonuna yönelik çalışmalar

Üstün yeteneklilere yönelik yürütülen DEO uygulamasının başlaması, beraberinde okulda daha önce çok karşılaşılmayan yeni bir durum ortaya çıkarmıştır. Sınıfta bazı öğrenciler haftanın belirli günlerinde iki gün, günlük iki saat toplamda dört saat olmak üzere başka bir sınıfa gidip eğitim almaktadırlar. Bu yeni durum ister istemez hem sınıftaki programın işleyişini, hem de destek eğitim odasındaki işleyişi etkilemektedir. Nitekim paydaşlarla yapılan görüşmelerde de öğrencilerin farklı iki sınıfta eğitim almalarından kaynaklı sorunlar özellikle sınıf öğretmenleri tarafından dile getirilmiştir (GK, 07.04.2016). Öğrencilerin destek eğitim odasına gittikleri saatlerde, sınıfta işlenen derslerden geri kaldıkları genel olarak bütün paydaşların hem fikir olduğu bir sorun olarak ön plana çıkmaktadır. İşte okul saatleri içinde yürütülen DEO uygulamasının paydaşlar tarafından kabulünü arttırmak, ders saatleri içerisinde yürütülmesinden kaynaklı özellikle öğrencilerin dersten geri kaldıklarına ilişkin kaygıları azaltmak için 07.04.2016 tarihli geçerlik kurulu toplantısında araştırmacının önerisiyle çeşitli kararlar alınmıştır. Ayrıca araştırmacı tarafından uygulamanın yapıldığı okulda okul idaresi ve destek eğitim odası öğretmenin katılımı ile yapılan toplantıda alınan kararlar değerlendirilmiş ve uygulanmaya değer bulunmuştur (Ag, 22.04.2016).

Okulda yürütülen destek eğitim odası uygulamasını okul sistemine entegre etmek amacıyla temelde üç başlık altında çalışmalar yapılmıştır. Bunlar öğretmen bilgilendirme

semineri, veli bilgilendirme semineri ve DEO programı ile GES arasında eşgüdümü sağlama kapsamında gerçekleştirilen çalışmalardır (Bkz Şekil 3.2.).

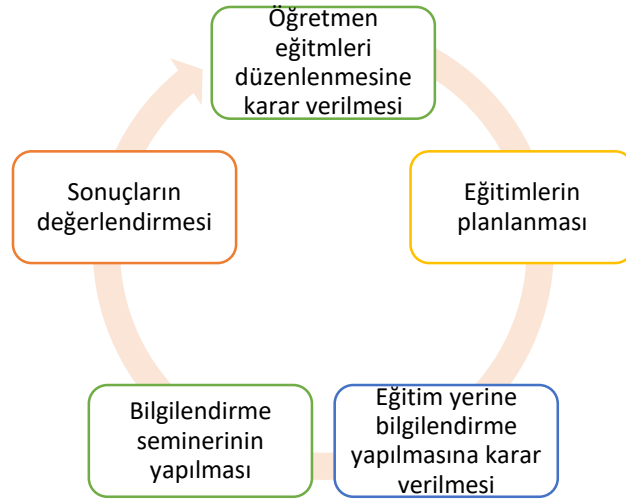
Şekil 3.2. *DEO uygulamasının okul sistemine entegre edilmesine yönelik müdahale çalışmalarının işleyiş süreci*

Burada esas ağırlık verilen çalışmalar sınıfla eşgüdümü sağlamaya yönelik çalışmalardır. Uygulamanın okul sistemine entegrasyonu kapsamında yapılan çalışmalar birbirinden bağımsız olmayıp, birbirini destekleyen çalışmalar şeklinde gerçekleştirilmiştir. Yani burada yapılan çalışmalar bir müdahalenin başarısız olması sonrasında onun yerine farklı bir müdahale şeklinde düşünülmemelidir. Aksine yapılan her yeni müdahale bir öncekine destek olacak şekilde, uygulamanın okulda kabul görmesini ve okul sistemine entegrasyonunu güçlendirmeyi amaçlamaktadır. DEO uygulamasının okul sistemine entegre edilmesine yönelik gerçekleştirilen müdahaleler arasındaki ilişki Şekil 3.2.'de tasvir edilmiştir. Şekilde görüldüğü üzere gerçekleştirilen müdahaleler eş zamanlı ve birbirini destekler niteliktedir.

3.2.1.1. Sınıf öğretmenleri bilgilendirme semineri

Okulda üstün yeteneklilere yönelik yürütülen destek eğitim odası uygulamasının okul sistemine entegre edilmesi için paydaşlar tarafından benimsenmelidir. Uygulamaya kendi sınıfından öğrenci gitmese bile okulda bulunan öğretmenlerin, bu uygulamayı tanınması, orada neler yapıldığını bilmesinin önemli olduğu söylenebilir. Bu anlamda okulda bulunan öğretmenlere yürütülen uygulama hakkında bilgi vermek gerekmektedir. Çalışmanın bu aşamasında uygulamanın öğretmenler tarafından tanınırlığını arttırmaya

yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Öncelikle mevcut durum aşamasında yapılan görüşmelerde öğretmenlerin uygulamaya ilişkin bilgilendirilmediklerine ve okulda kendilerinin dâhil olmadığı bir süreç işletildiğine yönelik serzenişleri tespit edilmiştir (GK, 07.4.2016). Buradan hareketle öğretmenlere eğitimler verilmesine yönelik ilk karar 29.06.2016 tarihli tez izleme toplantısında alınmıştır. Okulda üstün yeteneklilere yönelik yürütülen destek eğitim odası uygulamasının okul sistemine entegre edilmesi çalışmaları kapsamında düzenlenen öğretmenleri bilgilendirme seminerine ilişkin eylem döngüsü şekil 3.3.'te gösterilmiştir.

Şekil 3.3. Okul öğretmenleri bilgilendirme semineri eylem döngüsü

Okul öğretmenlerinin okulda yürütülen üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik destek eğitim odası uygulamasının başlangıç aşamasında okul idaresince çok fazla sürece katılmadıkları, öğretmenlerle mevcut durum aşamasında ortaya çıkan sorunlardan biri olarak görülmüştür (SÖ-3, 10.03.2016). Okulda üstün yeteneklilere yönelik eğitim sürecine öğretmenleri de katmak ve bazı etkinlikleri sınıfa taşımaya yönelik bir irade 2. Tez izleme toplantısında kurul üyelerince sergilenmiştir. Bu konuda toplantıda araştırmacı mevcut durumda bu eğitimlere yönelik ihtiyaçları örneklendirmiştir. Araştırmacı gelecek eğitim öğretim döneminin başından itibaren öğretmenlere ihtiyaçları doğrultusunda her ay bir konuda eğitim verme fikrini kurula sunmuştur (TİK, 27.12.2016, 27'00''). Kurulda öğretmenlerin bu eğitim sürecine gönüllü katılımını sağlama noktasında problemler yaşanabileceği ve sürecin onlar için çekici hale getirilmesi gerektiği kurul üyeleri tarafından vurgulanmıştır (TİK, 27.12.2016, 32'00'').

Araştırmacı yeni eğitim öğretim yılı başlamadan önce öğretmenlere yönelik eğitime ilişkin planlamalar yapmıştır. Üstün yeteneklilerin eğitiminde kullanılan bazı eğitim stratejilerini sınıf öğretmenlerine öğretmeyi, böylece programda kullanılan stratejilerin bazılarını sınıf ortamına taşımayı planlamıştır. Araştırmacı bu fikirlerini 26 Ağustos 2016 tarihli geçerlik kuruluna sunmuştur (Ag, 26.08.2016). Geçerlik kurulunda konuya ilişkin yapılan değerlendirmelerde, genel eğitim sınıf öğretmenlerine yönelik eğitim stratejileri konusunda bir çalışmanın yerine sadece DEO öğretmenin eksikliklerini gidermeye yönelik çalışmaların yeterli olacağını belirtmiştir (GK, Vk, 26.08.2016, 22’50’’-26’50’’). Kurulda alınan karar doğrultusunda okulun öğretmenlerine programı tanıtan ve onların fikirlerini almaya yönelik bir bilgilendirme semineri yapılmasına karar verilmiştir (Ag, 26.08.2016).

Araştırmacı yeni eğitim öğretim yılı başladıktan sonra öğretmenlere yönelik bilgilendirme semineri tarihi ve içeriği görüşmek üzere 14.10.2016 tarihinde okulda DEO öğretmeni ile bir görüşme yapmıştır (Ag, 14.10.2016). Görüşmede, yapılacak seminere okulun tüm öğretmenlerinin katılımını sağlamak için en uygun zamanı belirlemek için DEO öğretmenin, öğretmenlerle iletişim kurmasına karar verilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda toplantının okul idaresinin de görüşü alınarak 27.10.2016 tarihinde yapılması kararlaştırılmıştır. Okul öğretmenlerine yönelik yapılan bilgilendirme seminerine ilişkin oturum planı Tablo 3.4.’de yer almaktadır.

Tablo 3.4. *Okul öğretmenlerini bilgilendirme semineri oturum planı*

Öğretmenleri bilgilendirme semineri	
Toplantı tarihi-süresi	27.10.2016- 40’ 00’’
Toplantı yeri	Okul toplantı salonu
Materyaller	Kamera, bilgisayar, projeksiyon cihazı
Katılımcılar	Okul öğretmenleri (38), okul yönetimi (3), Araştırmacı
Amaç	Okulda yürütülen üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim uygulaması hakkında öğretmenleri bilgilendirmek
İçerik	Bu Seminerin düzenlenme gerekçeleri açıklanacaktır. Okulda yürütülen uygulamanın kuramsal ve yasal dayanakları, uygulamanın yürütüldüğü destek eğitim odası tanıtılacaktır. Uygulamaya katılan öğrenciler ve bunların eğitimi hakkında bilgi verilecek. Uygulamada görülen sorunları çözmeye ilişkin yapılan müdahaleler açıklanacak ve son olarak öğretmenlerin uygulamaya ilişkin görüşleri alınıp, soruları cevaplandırılacaktır.

Öğretmenlere yönelik düzenlenen seminerde ilk başta okul müdürü kısa bir konuşma ile toplantının amacı olarak okulda yürütülen DEO uygulamasına yönelik bilgilendirmenin yapılacağını belirtmiştir. Araştırmacı düzenlenen seminerin gerekçesi olarak daha önce yapılan görüşmelerde, öğretmenlerin uygulamaya ilişkin bilgi eksiklerinin tespit edilmesi olduğunu açıklamıştır. Uygulamanın başlangıç sürecine ilişkin olarak; Uygulamanın iki yıl önce ÜYEP merkezi ile Tepebaşı İlçe Milli eğitim müdürlüğü ile yapılan protokol kapsamında başlatıldığını vurgulamıştır. Bu uygulama ile Anadolu Üniversitesi'nde yürütülen ÜYEP programının kuramsal yapısının kullanılarak, okulda üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim odasında eğitim verildiğini belirtmiştir (Okul öğretmenleri bilgilendirme semineri, 27.10.2016, 05'30'').

Öğretmenlere yönelik düzenlenen seminerde ilk başta okul müdürü kısa bir konuşma ile toplantının amacı olarak okulda yürütülen DEO uygulamasına yönelik bilgilendirmenin yapılacağını belirtmiştir. Araştırmacı düzenlenen seminerin gerekçesi olarak daha önce yapılan görüşmelerde, öğretmenlerin uygulamaya ilişkin bilgi eksiklerinin tespit edilmesi olduğunu açıklamıştır. Uygulamanın başlangıç sürecine ilişkin olarak; Uygulamanın iki yıl önce ÜYEP merkezi ile Tepebaşı İlçe Milli eğitim müdürlüğü ile yapılan protokol kapsamında başlatıldığını vurgulamıştır. Bu uygulama ile Anadolu Üniversitesi'nde yürütülen ÜYEP programının kuramsal yapısının kullanılarak, okulda üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim odasında eğitim verildiğini belirtmiştir (Okul öğretmenleri bilgilendirme semineri, 27.10.2016, 05'30'').

Daha sonra uygulamanın tanıtımı kapsamında hazırladığı slaytlar eşliğinde araştırmacı destek eğitim odasının yeri ve düzeni hakkında bilgi vermiştir. DEO'ya devam eden öğrencilere ilişkin sayıları paylaşmış, bir grubun maksimum 13 kişiden oluştuğu belirtmiştir. Okulda öğrencileri tanılama süreci hakkında öğretmenlere bilgi verilmiştir (Okul öğretmenleri bilgilendirme semineri, 27.10.2016, 05'30''-09'40''). DEO'da verilen eğitime ilişkin araştırmacı haftada 4 saat öğrencilerin sınıftan alındığı ve zenginleştirme ve hızlandırmaya dayalı hazırlanmış etkinliklerin işlendiği belirtmiştir. Burada verilen eğitimin amacının özellikle sınıf seviyesine göre üst düzeyde olan öğrencilerin seviyelerine uygun eğitimi almalarını sağlamak olduğu vurgulanmıştır. DEO derslerin isimleri yaşam bilgisi, matematik dünyası, bilim ve ben, analitik okuma ve yaratıcı yazma şeklinde açıklanmıştır. Kitapların İstanbul'daki bir özel okuldan alındığı vurgulanmıştır (Okul öğretmenleri bilgilendirme semineri, 27.10.2016, 09'40''-13'20'').

Uygulamanın okulda başlatıldıktan sonra çeşitli projelere konu edildiği, okulun Avrupa yetenek noktası platformuna kabul edildiği belirtilmiştir. Daha sonra araştırmacı bu çalışma kapsamında uygulamanın geliştirilmesi amacıyla yaptığı çalışmalara ilişkin öğretmenleri bilgilendirmiştir (Okul öğretmenleri bilgilendirme semineri, 27.10.2016, 13'20''-23'20''). Daha sonra öğretmenlerden uygulamaya ilişkin görüş, öneri ve soruları alınmıştır. Öğretmenlerden biri ders saatlerinin öğleden sonra alınmasına dair düşüncelerini paylaşmıştır. Kendi sınıfından 3 öğrencinin DEO'ya devam ettiğini bu yüzden derslerin yerini değiştirmek zorunda kaldığını, onların eksik kaldığı konuları tamamlamakta zorlandığını belirtmiştir. Öğretmenlerden biri okula nakil gelen ve daha önce zeka testi olan öğrencilerin programa kabulüne ilişkin bilgi istemiştir. Araştırmacı ve okul müdürü öğretmenler arasındaki eşgüdümün önemi üzerine açıklamalar yapmışlardır. Özellikle programa devam eden öğrencilerin sınıfta olmadığı saatlerde, yeni bir konuya geçmemenin gerekliliğini vurgulamışlardır. Ayrıca okul müdürü dışardan özellikle zeka testlerinde yüksek puan almış öğrencilerin velilerinin okula rağbet gösterdiğini dile getirmiştir. Bu anlamda da okulun ihtiyaçlara karşılık vermeye çalıştığını hatırlatmıştır. Seminer, okula ve öğrencilere yararlı olması temennisi ile sonlandırılmıştır (Okul öğretmenleri bilgilendirme semineri, 27.10.2016, 23'20''-40'00'').

Okulda yürütülen üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim uygulaması hakkında okul öğretmenlerini bilgilendirmek amacıyla düzenlenen toplantının değerlendirmesi ilk başta 23.11.2016 tarihinde tez danışmanı ile ve daha sonra 27.12.2016 tarihinde Tez izleme toplantısında yapılmıştır. Danışman ile yapılan görüşmedeki değerlendirme araştırmacı günlüğüne *“Eşgüdüm sağlamada problem yaşandığına dair izlenim edindiğimi belirttim.”* sözleriyle yansımıştır (Ag, 23.11.2016). Yapılan 3. Tez izleme toplantısında ise araştırmacı öğretmen bilgilendirme toplantısı hakkında kurulu bilgilendirmiştir.

Araştırmacı seminerin başarılı geçtiğini düşündüğünü ve öğretmenlerden kendilerine eğitim verilmesine yönelik bir talep gelmediğini vurgulamıştır. Ayrıca araştırmacı toplantıda söz alan öğretmenlerin konuşmalarından, sınıf ve DEO arasındaki eşgüdümde hala problem olduğuna dair izlenimini paylaşmıştır (TİK, Vk, 27.12.2016, 04'30''-06'40'').

3.2.1.1.1. Sınıf öğretmenlerine seminer sürecinin genel değerlendirmesi

Araştırmanın bu bölümünde, okulda üstün yeteneklilere yönelik yürütülen DEO uygulamasının okul sistemine entegrasyonuna yönelik çalışmalar kapsamında sınıf öğretmenleri ile yapılan bilgilendirme semineri ele alınmıştır. Araştırmacının öğretmen bilgilendirme seminerine ilişkin genel değerlendirmeleri şunlardır:

- Öğretmenleri uygulamaya ilişkin bilgilendirmek amacıyla düzenlenmiştir.
- Öncesinde Araştırmacı, süreçte öğretmenlerin üstün zekalıların eğitiminde kullanılan stratejiler hakkında eğitim alması ve bunları sınıfta bazı etkinliklerde kullanmasını planlanmıştır.
- Bu öneri iş yükünü arttırması ve öğretmen katılımlarını sağlamada yaşanabilecek problemlerden dolayı geçerlik kurulunda kabul edilmemiştir.
- Toplantı bütün öğretmenlerin katılımı ile başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiştir.
- Sınıflarından uygulamaya öğrenci gitmeyen öğretmenler de uygulama hakkında ve okula katkıları hakkında bilgi edinmişlerdir.
- Toplantıda öğretmenlerin uygulamanın okul saatleri içerisinde olmasına ilişkin kaygılarının devam ettiği görülmüştür.

3.2.1.2. Öğrenci velilerine yönelik bilgilendirme semineri

Okulda üstün yeteneklilere yönelik yürütülen DEO uygulamasının okul sistemine entegre edilmesi kapsamında DEO velilerine bilgilendirme semineri düzenlenmiştir. Mevcut durum aşamasında çocuklarının programa devam etmesinden memnun olmakla beraber velilerin çeşitli kaygılarını dile getirdikleri görülmüştür (GK 07.04.2016). Buradan hareketle velilere yönelik bazı eğitimler verilmesine yönelik ilk karar 29.06.2016 tarihli tez izleme toplantısında alınmıştır. Fakat nasıl bir eğitim verileceğine ilişkin bir planlama yapılmamıştır (Ag, 29.06.2016).

Araştırmacı yeni eğitim öğretim yılı başlamadan önce velilere yönelik eğitime ilişkin planlamalar yapmıştır. Araştırmacı 26 Ağustos 2016 tarihinde yapılan geçerlik kurulunda görüşlerini kurul üyeleri ile paylaşmıştır (Ag, 26.08.2016). Yapılan toplantıda araştırmacı konuya ilişkin olarak kurula iki öneri sunmuştur. Bunlardan birincisi velilerle paylaşım grupları kurmaktır. Bu paylaşım gruplarında her ay bir konu ile ilgili paylaşımlar gerçekleştirmektedir. İkincisi ise velilere öncelikle bilgilendirme semineri yapmak şeklinde bir çalışma gerçekleştirmektedir (GK, Vk, 26.08.2016, 27' 00''). Geçerlik

kurulunda konu tartışılmış ve bu eylem araştırmasında daha çok uygulamanın eşgüdümüne odaklanılmasına karar verilmiştir. Dolayısıyla veliler ile yapılacak düzenli paylaşım gruplarının iş yükünü çok arttıracacağı, şimdilik sadece bilgilendirme seminerinin yapılmasının yeterli olacağına karar verilmiştir (GK,Vk, 26.08.2016, 26’50’’-33’00’’). Veli bilgilendirme seminerine, programa yeni katılan öğrencilerin velilerini de dahil etmek için öğrenci tanılması sonrası yapılmasına karar verilmiştir. Öğrenci tanılması sonrasında yapılan tez izleme toplantısında araştırmacı velilere bilgilendirme semineri yapma fikrini sunmuş ve kurulda okulun da uygun bulacağı bir tarihte yapılması kararlaştırılmıştır (TİK-3, 27.12.2016).

Araştırmacı okul idaresi ve DEO öğretmeni ile görüşerek, programa yeni başlayacak öğrencilerin velilerinin de katılacağı şekilde 12.01.2017 tarihinde veli bilgilendirme seminerini gerçekleştirmiştir. Destek eğitim odasına devam eden öğrencilerin velilerine yönelik yapılan bilgilendirme seminerine ilişkin oturum planı Tablo 3.5.’te yer almaktadır.

Tablo 3.5. *DEO velilerini bilgilendirme semineri oturum planı*

Veli bilgilendirme semineri	
Toplantı tarihi-süresi	12.01.2017- 61’ 00’’
Toplantı yeri	Okul toplantı salonu
Materyaller	Kamera, bilgisayar, projeksiyon cihazı
Katılımcılar	Öğrenci velileri (40), Okul yönetimi (3), DEO öğretmeni, Araştırmacı
Amaç	Okulda yürütülen üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim programı hakkında velileri bilgilendirmek
İçerik	Bu Seminerin düzenlenme gerekçeleri açıklanacaktır. Okulda yürütülen uygulamanın kuramsal ve yasal dayanakları, uygulamanın yürütüldüğü destek eğitim odası tanıtılacaktır. DEO’ya katılan öğrenciler, bunların nasıl seçildiği ve bunların eğitimi hakkında bilgi verilecek. Bu süreçte özellikle etiketlenmenin olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik velilerin neler yapabileceği konusunda bilgilendirme yapılacaktır. Uygulamada görülen sorunları çözmeye ilişkin yapılan çalışmalar açıklanacak ve son olarak velilerin uygulamaya ilişkin görüşleri alınıp, soruları cevaplandırılacaktır.

Yapılan toplantıda ilk başta okul müdürü bir konuşma ile bugünkü toplantının amacı olarak okulda yürütülen DEO uygulamasına yönelik bilgilendirmenin yapılacağını belirtmiştir. Ayrıca okul müdürü bu uygulamanın iki yıllık süreçte okula talebi arttırdığına yönelik bilgiler paylaşmıştır. Daha sonra DEO öğretmeni velilere

tanıtılmıştır. Destek eğitim odası uygulamasını tanıtan bir video izletilmiştir. Araştırmacı düzenlenen seminerin gerekçesini veliler ile tanışmak ve okulda yürütülen uygulamayı tanıtip, uygulamaya ilişkin karşılıklı görüş alışverişinde bulunmak olarak açıklamıştır. Araştırmacı velilere öğrencilerinin tanılanma raporları hakkında bilgilendirme yaparak, raporda yer alan rakamları nasıl yorumlamaları gerektiğini anlatmıştır. Daha sonra üstün yeteneklilerin tanılanmasında karşılaşılan etiketleme sorunu ve bunun olumsuzluklarını önleme konusunda velileri bilgilendirilmiştir.

Toplantıya, velilerin uygulamadan beklenti, görüş ve soruları ile devam edilmiştir. Toplantıda velilerin uygulamanın ilkokuldan sonra devamı, öğrencilerin uygulamada nasıl değerlendirileceği ve çocuklarına ne tür faydaları olacağına ilişkin soruları olmuştur. Bunlara araştırmacı, okul müdürü ve DEO öğretmeni gelen sorunun içeriğine göre cevap vermişlerdir. Ayrıca veliler de bazı konularda, özellikle kendi uzmanlık alanlarında diğer velilerin kaygılarını giderme anlamında katkı sunmuşlardır. Aynı zamanda bir üniversite akademisyen olarak görev yapan bir veli, diğer velilerde önemli bir kaygı konusu olan ilkokul sonrası çocuklar bu programa nasıl devam edeceklerine ilişkin olarak yapıcı bir değerlendirme yapmıştır. Bu çocukların gelişimindeki sürekliliği vurgulayarak, dört yıl sonrası için şimdiden kaygılanmak yerine bu kazanımlara odaklanmayı önermiştir. Toplantı programa ilişkin iyi dilek ve temenniler ile bitirilmiştir (DEO velilerine bilgilendirme semineri, 12.01.2017, 00’-61’)

Okulda yürütülen destek eğitim uygulaması hakkında DEO velilerine yönelik düzenlenen bilgilendirme seminerine ilişkin değerlendirme 3 Mayıs 2017 tarihli tez izleme toplantısında yapılmıştır. Toplantıda araştırmacı, yapılan seminer ile ilgili kurulu bilgilendirmiş ve toplantıda öne çıkan görüşleri paylaşmıştır. Toplantının velileri bilgilendirme ve uygulamada nasıl bir süreç işlediğini anlatma bağlamında başarılı geçtiği belirtilmiştir. Fakat velilerin öğrencileri ortaokula gittiğinde benzer bir programa devamına ilişkin beklentilerine sadece çeşitli program önerileri sunulmuş kesin bir çözüm sunulmadığı vurgulanmıştır. Kurul üyeleri de velilerin bu tarz kaygıları taşımalarını normal karşılamak gerektiği ama bu uygulama ve tez çalışması kapsamında buna cevap üretmenin zor olduğunu belirtmişlerdir (TİK-4, 03.05.2017, 13’00’’-15’50’’).

3.2.1.2.1. Velilere yönelik bilgilendirme seminerine ilişkin genel değerlendirme

Araştırmanın bu bölümünde, okulda üstün yeteneklilere yönelik yürütülen DEO uygulamasının okul sistemine entegrasyonuna yönelik çalışmalar kapsamında DEO

velilerine yönelik düzenlenen bilgilendirme semineri ele alınmıştır. Araştırmacının veli bilgilendirme seminerlerine ilişkin genel değerlendirmeleri şunlardır:

- Veli bilgilendirme semineri öğrenci velilerini yürütülen uygulamanın içeriği hakkında bilgilendirmek amacıyla yapılmıştır.
- Veliler seminere yoğun bir katılım göstermiştir.
- Veliler uygulama, uygulamaya öğrenci seçimi ve uygulamanın okula katkıları konularında bilgilendirilmiştir.
- Velilerin uygulamaya ilişkin beklenti ve kaygıları dinlenmiş ve bunlara cevap verilmiştir.

3.2.1.3. Destek eğitim programı ile genel eğitim sınıfı arasında eşgüdümü sağlamaya yönelik çalışmalar

Okulda üstün yeteneklilere yönelik yürütülen DEO uygulaması ile GES eşgüdümüne yönelik çalışmalar, bir önceki aşamada tespit edilen sorunların görüldüğü 07.04.2016 tarihli geçerlik komitesinde alınan kararla başlamıştır. Burada DEO ile GES dersleri arasında eşgüdümü sağlamak için okulda bir yürütme kurulunun kurulması ve uygulamaya yönelik yıllık planların hazırlanması kararlaştırılmıştır (Ag, 07.04.2016; GK, 07.04.2016). Geçerlik kurulunda alınan bu kararlar 22.04.2016 tarihinde araştırmacı tarafından okul yönetimi ve DEO öğretmeni ile paylaşılmıştır.

3.2.1.3.1. Okulda zenginleştirilmiş akademik program yürütme kurulunun kurulması

Eylem araştırmasının yapıldığı okulda üstün yetenekli öğrencilere yönelik yürütülen DEO uygulamasının isminde var olan “üstün zekalı” kavramı etiketlemeye neden olabileceğinden, uygulamanın isminin “**Zenginleştirilmiş akademik program**” olarak kullanılması 07.04.2016 tarihli geçerlik kurulunda önerilmiştir (GK, 07.04.2016). Bu isim değişikliği araştırmacı tarafından iş odaklı olması, programın akademik yönünü ön plana çıkarması ve uygulamanın hedef kitlesi olarak üstün yeteneklileri göstermesi bağlamında etkili olarak değerlendirilmiştir (Ag, 07.04.2016). Ayrıca kurulda yürütülen uygulama ile genel eğitim sınıf programı arasında eşgüdümü sağlamak için okulda uygulamanın yürütülmesini üstlenecek bir kurulun kurulması kararı alınmıştır (GK, 07.04.2016). Araştırmacı kurulacak üst kurulda okul müdürü/ müdür yardımcısı, DÖ, rehber öğretmenin yanı sıra her sınıf seviyesinden bir öğretmenin bulunmasının uygun olacağına ilişkin görüş bildirmiştir (GK, 07.04.2016).

Geçerlik kurulunda alınan kararlar daha sonra araştırmacı tarafından okul yönetimi ve DEO öğretmeni ile paylaşılmıştır. Araştırmacı 22.04.2016 tarihinde okulda okul müdürü, DEO öğretmeni ve okul rehber öğretmenin katılımı ile bir toplantı yapmıştır. Bu toplantıda okulda yürütülen üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim odasında yürütülen uygulamanın adının “Zenginleştirilmiş Akademik Program” olması ve bu programı okulda yürütecek bir kurulun kurulması fikrini paylaşmıştır. Toplantının katılımcıları bu kararı olumlu karşılamışlar ve yürütme kurulunun kurulması çalışmalarına başlamışlardır (Ag, 22.04.2016). Fakat kurulun kurulması, resmi prosedürler ve okuldaki yoğunluktan dolayı gecikmiştir. Bu gecikme araştırmacı tarafından 2. Tez izleme toplantısında kurul üyeleri ile paylaşılmıştır. Araştırmacı kurulun kurulmasının dönem sonunu bulduğunu ve bu durumun yapılması planlanan diğer çalışmaları da olumsuz etkilediğini belirtmiştir (TİK-2, Vk, 29.06.2016, 25’ 10’’). Kurul 20.05.2016 tarihinde toplanan 2. dönem 2. öğretmenler kurulunda alınan kararla kurulmuştur (Öğretmenler kurulu toplantı tutanağı, 20.05.2016).

Okulda” Zenginleştirilmiş Akademik Program Yürütme Kurulu” adıyla kurulan bu kurulda okul müdürü başkanlığında bir okul müdür yardımcısı, DEO öğretmeni, iki rehber öğretmen ve her sınıf seviyesinden en az bir öğretmen olmak üzere toplamda beş öğretmen bulunmaktadır. Öğretmenler toplantısında yürütme kurulunun kuruluşu sekizinci madde de şu şekilde yer almıştır “Projenin tüm süreçlerini takibinin yapılması, eksik ve zayıf yönlerinin iyileştirilmesi, destek odası çerçeve planların hazırlanması vb. durumlara daha işlek çözümler bulunması için Zenginleştirilmiş Akademik Program Yürütme Kurulunun oluşturulmasına karar verildi (Öğretmenler kurulu toplantı tutanağı, 20.05.2016).

Okulda “zenginleştirilmiş akademik program” yürütme kurulunun kurulması sürecinin genel değerlendirmesi

Araştırmanın bu bölümünde, okulda üstün yeteneklilere yönelik yürütülen DEO uygulamasının okul sistemine entegrasyonuna yönelik çalışmalar kapsamında zenginleştirilmiş akademik program yürütme kurulunun kurulması ele alınmıştır. Araştırmacının okulda zenginleştirilmiş akademik program yürütme kurulunun kurulmasına ilişkin genel değerlendirmeleri şunlardır:

- Kurulun kurulmasından önce okulda yürütülen DEO uygulamasında üstün zekâ etiketinin olumsuzluklarını önlemek amacıyla uygulamanın ismi

“Zenginleştirilmiş Akademik Program” olarak değiştirilmiştir. Bu isim değişikliği yalnızca destek eğitim odasında üstün yeteneklilere yönelik yürütülen programla sınırlandırılmıştır (Ag, 29.06.2016).

- Okulda yürütülen uygulamanın koordinasyonunda mevcut durum aşamasında görülen aksaklıklardan dolayı bir yürütme kurulunun kurulması kararlaştırılmıştır.
- Yürütme kurulunun kurulması okuldaki bürokratik süreçten dolayı gecikmiştir.
- Kurul kurulduktan sonra maalesef aktif olarak çalıştırılamamıştır.
- Yürütme kurulu, okulda üstün yeteneklilere yönelik yürütülen DEO uygulaması ile genel eğitim sınıfının eşgüdümüne ilişkin problemlerin çözümünde tek başına bir çözüm olamamıştır.

3.2.1.3.2. Destek eğitim odası için yıllık plan hazırlanması

Okulda üstün yeteneklilere yönelik yürütülen destek eğitim odasında dört ders işlenmektedir. Bu dersler, bilim ve fen, analitik okuma ve yaratıcı yazarlık, yaşam bilgisi ile matematik dünyasıdır (DÖ, Bg, 28.03.2016, 27’.10’’). Bu derslere ait kitaplar bir özel okul ile yapılan anlaşma neticesinde alınıp okutulmaktadır. Uygulamada yer alan dersler üstün yeteneklilere göre hazırlanmış, GES derslerine göre zenginleştirilmiş ve farklılaştırılmış etkinlikler içermektedir. DEO’ya farklı sınıf şubelerinden öğrenciler gelmektedir. Dolayısıyla bütün sınıflarda dersler paralel işlenmeyebilmektedir. Bir sınıfta yeni bir konuya geçilmişken, başka bir sınıfta bir hafta sonra geçilebilmektedir. Bunlara benzer durumlardan dolayı, GES ile DEO dersleri arasında eşgüdümü sağlamak için programın bir yıllık planının olmasının uygun olacağı yapılan çeşitli toplantılarda dile getirilmiştir (GK, 07.04.2016; Ag, 22.04.2016; Öğretmenler kurulu tespit tutanağı, 20.05.2016). Destek eğitim odası için yıllık plan hazırlanmasına ilişkin ortaya konan beyanlar doğrultusunda 2016-2017 eğitim öğretim yılında yıllık plan hazırlanması 2. tez izleme toplantısında karara bağlanmıştır (TİK-2, 29.06.2016).

Tez izleme toplantısında alınan karardan sonra DEO için yıllık plan hazırlama süreci araştırmacı ile DEO öğretmenin bir araya geldiği 10.08.2016 tarihli toplantı ile başlamıştır. Süreçte daha sonra araştırmacı ve DÖ tarafından yapılan çalışmalar geçerlik kuruluna sunulmuştur. Geçerlik kurulunun da onayı ile oluşturulan çerçeve programının içeriği süreçte sınıf öğretmenleri ile yapılan küçük grup toplantılarında tartışılmıştır. Araştırmacı ve DEO öğretmeni ilk etapta nasıl bir yıllık çerçeve plan oluşturacaklarına karar vermek için daha önceki yıllarda yapılmış GES yıllık programlarını 10 ve 11

Ağustos 2016 tarihlerinde yaptıkları görüşmede incelemişlerdir. İki gün yapılan bu görüşmeler toplamda bir buçuk saat sürmüştür. Yıllık plan hazırlamaya ilişkin sürecin başlangıcı araştırmacı günlüğüne şu şekilde yansımıştır “*Öncelikle yapılan farklı yıllık plan örneklerini inceledik. Bunlardan bizim program formatına tam olarak uyan bir örnek bulamadım*” (Ag, 10.08.2016).

Yıllık plan hazırlamaya yönelik araştırmacı ve DEO öğretmeni arasında bu iki günde gerçekleştirilen toplantılarda çeşitli çalışmalar, fikir alışverişleri ve geçerlik kuruluna sunulmak üzere kararlar alınmıştır (AG, 10.08.2016; 11.08.2016). İki günlük süreçte ilk önce geçen yıllardan ders yıllık planları incelenmiştir. Daha sonra bu çerçeve planlarında yer alan sütunlar DEO programı ders kitaplarının formatına göre yeniden düzenlenmiştir. Bu süreç toplantıda şu sözlerle yer bulmuştur “*Araştırmacı, yıllık programı hazırlarken buradaki şablonun hepsini kullanmak yerine, DEO’da işlenen konu, ona karşılık gelen MEB konusu, bunların kazanımlarını ve bizim programın kazanımlarını yazarız*” (DÖ, Bg, 10.08.2016, 13’.40’-22’ 50’’). İki günlük süreçte yıllık plan hazırlanırken dikkat edilmesi gereken temel nokta olarak, öğrencilerin sınıf dersinden geri kalma kaygılarını giderme ve farklı şubelerden gelen öğrencilerin işlenecek konuya aynı hazırlıkta gelmelerini sağlamanın ön plana çıktığı görülmektedir (DÖ, Bg, 10/11.08.2016). Yapılan görüşmeler sonucunda ana hatlarıyla bir çerçeve plan hazırlanmış ve geçerlik kuruluna sunulmuştur.

Yıllık plan hazırlama süreci ile ilgili olarak 26.08.2016 tarihinde geçerlik komitesi toplantısı yapılmıştır. Toplantıda araştırmacı ile DÖ’nün hazırladığı yıllık çerçeve plan formatı tartışılmıştır (Ag, 26.08.2016). Araştırmacı toplantıda DÖ ile beraber hazırladıkları örnek planı katılımcılara dağıtmıştır. Daha sonra örnekte yer alan başlıkları açıklamıştır. Yıllık planda yer alan başlıklar Tema, Etkinlik Adı, MEB Alan Kazanımı ve ÜYEP Kazanımı başlıklarıdır (Bkz. Ek-5). Toplantıda geçerlik kurulu üyeleri yıllık çerçeve planlarının esnek olmasının gerekliliğini vurgulamışlardır (GK,Vk, 26.08.2016, 10’00’’-11’50’’).

Yapılan geçerlik kurulunda genel hatlarıyla kabul gören yıllık çerçeve plan üzerinde daha sonra araştırmacı ve DÖ çeşitli düzenlemeler yapmışlardır. Araştırmacı ve DÖ 14.10.2016 tarihinde yaptıkları toplantıda kitapların temin edildiği özel okuldan gelen ZEP kazanımlarını da yıllık plana entegre etmişlerdir (Ag, 14.10.2016). Fakat kurumdan gelen kazanımlar sadece bir ders için gönderildiğinden, yıllık program tüm boyutlarıyla hazırlanamamıştır. Bu durum araştırmacı günlüğüne şu şekilde yansımış “*...fakat*

şimdilik sadece bir derse yönelik kazanım listelerinin gönderdiğini diğer derslerin eksik olduğunu gördük...” (Ag, 14.10.2016). DÖ ile yapılan görüşmede yıllık planın hazırlandığı haliyle, sınıf öğretmenleri ile yapılacak odak grup toplantılarında görüşülmesinin uygun olacağı belirtilmiştir (GK, 14.10.2016). Yıllık planların hazırlanmasına ilişkin süreci ve sürecin sonucu olarak 3. Tez izleme toplantısında araştırmacı, yıllık plan hazırlama çalışmaları kapsamında MEB yıllık planlarının incelendiğini, daha önce yapılmış örnek planları incelediklerini ve taslak plan hazırladıklarını belirtmiştir. Fakat MEB’te yıllık planların bu sene çok geç açıklandığını, ZEP/ÜYEP kazanımlarını edinmede kurumdan kaynaklı zorluklar yaşadıklarını ayrıca DEO öğretmenin program dışında çıkan işlerinden dolayı yıllık planların verimli şekilde uygulanamadığını vurgulamıştır (TİK-3,Vk, 27.12.2016, 07’ 00’’). Ayrıca araştırmacı günlüğünde de benzer şekilde farklı aksaklıklar yüzünden yıllık plan hazırlamanın beklenen verimi sağlamadığını şu sözlerle belirtmektedir “*Yıllık plan yaşanan problemlerden dolayı istediğimiz verimliliği sağlayamadı.*”(Ag, 27.12.2016).

Destek eğitim odası programı için yıllık plan hazırlama sürecinin genel değerlendirmesi

Araştırmanın bu bölümünde, okulda üstün yeteneklilere yönelik yürütülen DEO uygulaması ile GES arasında eşgüdümü sağlamaya yönelik çalışmalar kapsamında DEO için yıllık plan hazırlanması ele alınmıştır. Araştırmacının yıllık plan hazırlama sürecine ilişkin genel değerlendirmeleri şunlardır:

- Okulda genel eğitim sınıflarında yürütülen öğretim programı ile eşgüdümü sağlamak amacıyla yıllık plan hazırlanması uygun görülmüştür.
- Yıllık plan sayesinde haftalık olarak işlenecek konular önceden belli olacak ve konunun sınıföğretim programı ile paralelliğinin sağlanması amaçlanmıştır.
- Öğrenciler, öğretmenler ve velilerde önemli bir kaygı kaynağı olan öğrencilerin sınıfta işlenen konulardan geri kalmasının önüne geçilmesi amaçlanmıştır.
- Öğrencilerin programda işlenecek konuyu önce kendi sınıfında işleyerek, programa katılması amaçlanmıştır.
- Programın hazırlanmasında çeşitli problemlerle karşılaşmıştır.
- Öncelikle ülkede geçen yıl yaşanan darbe girişimi, okullardaki normal akışı bozmuştur. Bu durum okullara yıllık planların ve derslerde kullanılacak kitapların geç gelmesine neden olmuştur.

- Genel eğitim sınıfların yıllık planları geciktiğinden yıllık plan düzenlenme süreci gecikmiştir.
- Programda ders kitaplarının sağlandığı kurumdan etkinlik kazanımları gelmediğinden yıllık plan planlandığı gibi hazırlanamamıştır.
- Hazırlanan yıllık plan sınıf öğretmenleri ile eşgüdümü sağlamada yeterli olmamıştır.

3.2.1.3.3. Sınıf düzeyinde öğretmen toplantıları

Okulda yürütülen üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulaması ile genel eğitim sınıfları arasında eşgüdümü sağlamaya yönelik en etkili çalışma olarak sınıf düzeyinde öğretmen toplantıları gösterilebilir. Bu toplantılar DEO öğretmeni ve araştırmacının yanı sıra her sınıf seviyesinde, DEO uygulamasına öğrenci gönderen şubelerin öğretmenlerinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Sınıf öğretmenleri ile toplamda 7 adet toplantı yapılmıştır. Bu toplantılar birinci dönemde 28.11. 2016 ile 01.12.2016 tarihleri arasında; ikinci dönem ise 27.03.2017 ile 31.03.2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen toplantılara ait bilgiler tablo 3.6.'da verilmiştir.

Tablo 3.6. Sınıf öğretmenleri ile yapılan toplantılar

Sayı	Tarih	Katılımcılar	Kayıt türü	Kayıt süresi
1	28.11.2016	2. sınıf öğretmenleri	Kamera Kaydı	14' 29''
2	30.11.2016	3 sınıf öğretmenleri	Ses kaydı	21' 45''
3	01.12.2017	4 sınıf öğretmenleri	Ses kaydı	20' 28''
4	27.03.2017	1 sınıf öğretmenleri	Kamera kaydı Ses kaydı	31' 03''
5	28.03.2017	2 sınıf öğretmenleri	Kamera kaydı Ses kaydı	22' 32''
6	30.03.2017	4 sınıf öğretmenleri	Kamera kaydı Ses kaydı	15' 48''
7	31.03.2017	3 sınıf öğretmenleri	Ses kaydı	32' 33''

Sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen bu toplantıların kararlaştırılması, planlanması, yapılması ve değerlendirilmesi aşamaları uzun bir sürece yayılmıştır. Öncelikle çalışmanın mevcut durumunda ortaya çıkan genel eğitim sınıflarıyla eşgüdüm

eksikliği problemi ve bu problemi gidermeye yönelik program yürütme kurulu kurulması ile yıllık plan hazırlama çalışmalarından beklenen sonucun alınamaması, bu toplantıların gerekçeleri olarak gösterilebilir. Ayrıca okulun bütün öğretmenlerinin katılımı ile 27.10.2016 tarihinde gerçekleştirilen bilgilendirme toplantısında da eşgüdümle ilişkin sorunların hala çözülemediği görülmüştür. Bu nedenlerden dolayı tez danışmanı ve geçerlik komitesi üyeleri ile 27-28.10.2016 tarihinde yapılan görüşmelerde öğretmenlerle küçük grup toplantılarının yapılmasının uygun olacağı fikri paylaşılmış ve kabul edilmiştir. Destek eğitim odası öğretmeni ile öğretmenlerin de uygun olacakları zamanları belirleyip, gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra toplantılara başlanmıştır. Birinci dönem yapılan toplantıların sonuçları 27.12.2016 tarihinde yapılan tez izleme toplantısında değerlendirilmiştir. Tez izleme toplantısında DEO ders saatlerinin düzenlenmesine ilişkin öğretmenler ile yapılan toplantılarda sunulan bir önerinin uygulanması kararlaştırılmıştır. İkinci dönemde toplantılara devam edilmesi 27.12.2016 tarihli tez izleme ve 27.01.2017 tarihli geçerlik kurulu toplantılarında kararlaştırılmıştır. İkinci dönem yapılan toplantıların sonuçları ise 03.05.2017 tarihli tez izleme toplantısında değerlendirilmiştir. Destek eğitim odası ile genel eğitim sınıfları arasında eşgüdümü sağlamaya yönelik yapılan öğretmen toplantılarının sürecine ilişkin eylem döngüsü Şekil 3.4.'te sunulmuştur.

Şekil 3.4. Sınıf öğretmenleri ile eşgüdüm toplantıları eylem döngüsü

Destek eğitim odası ile GES programı arasında eşgüdümün olmadığına ilişkin mevcut durumda ortaya konan kanıtlar yukarıda verilmiştir. Bu sorunu gidermeye yönelik

daha önce alınan tedbirler olan DEO yürütme kurulunun kurulmuş ve DEO yıllık planı hazırlanmıştır. Fakat bunlar da sorunun çözümünde istenen katkıyı sağlamamıştır. Bu iki müdahaleye ilişkin olarak Araştırmacının 3. Tez izleme toplantısı için hazırladığı ön rapor da şu düşüncelere yer verilmiştir “ *Okulda bir yürütme kurulu oluşturulmuştur. Fakat kurulun, beklenen şekilde aktif çalışmadığı belirlenmiştir.*” yine yıllık plana ilişkin olarak ta “*Yapılan yıllık çerçeve plan her ne kadar kâğıt üzerinde iyi olsa da sorunların çözümünde maalesef istenen katkıyı sağlamamıştır...*” (3.Tez izleme toplantısı ön raporu, Aralık 2016).

Yukarıda verilen gerekçeler ışığında araştırmacı tez izleme ve geçerlik kurulu üyesi iki akademisyen ile bu gerekçeler doğrultusunda sınıf öğretmenleri ile küçük toplantılar yapılması fikrini paylaşmış ve olurlarını almıştır (Ag, 24.11.2016).

Sınıf öğretmenleri ile birinci dönem toplantıları birinci sınıf öğrencileri henüz programa başlamadıkları için ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğretmenleri ile yapılmıştır. Bu toplantılara sadece sınıfından DEO’ya öğrenci gönderen öğretmenler katılmışlardır. Toplantılar destek eğitim odasında öğretmenlerin de katılım gösterebileceği öğle arasında gerçekleştirilmiştir. İkinci sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen birinci dönem toplantısına ilişkin oturum planı Tablo 3.7’de yer almaktadır.

Tablo 3.7. İkinci sınıf öğretmenleri birinci dönem eşgüdüm toplantısı oturum planı

İkinci sınıf öğretmenleri birinci dönem eşgüdüm toplantısı	
Toplantı tarihi-süresi	28.11.2016- 14’ 29’’
Toplantı yeri	Destek eğitim odası
Materyaller	Kamera, bilgisayar, Ders kitapları
Katılımcılar	4 tane ikinci sınıf şube öğretmeni, DEO öğretmeni, Araştırmacı
Amaç	Sınıf ve DEO programının eşgüdümü sağlamak
İçerik	Uygulamada işlenen her ders temelinde hangi etkinlikler işlenmektedir? Sınıfta hangi konular işlenmektedir? Yıllık planlar arasında uyum var mı? Uygulamada işlenen etkinliklerin sınıf programında karşılıkları var mı? Uygulamada saatlerinde sınıfta neler yapıldığı? Sorularına cevap aranacaktır. Ayrıca uygulamaya devam eden öğrencilere ilişkin bilgi paylaşımı yapılacaktır.

İkinci sınıf öğretmenleri ile yapılan toplantının başında araştırmacı toplantının amacını GES ve DEO eşgüdümünü sağlamak olduğunu, özellikle DEO’da verilen

derslerde sınıfın önünde gitmemek olduğunu belirtmiştir (SÖ-2, birinci dönem eşgüdüm toplantısı, 28.11.2016, 01' 00). Daha sonra araştırmacı bilgisayardan açtığı yıllık plan üzerinden bu ay içerisinde destek eğitim odasında işlenecek konuları açıklamıştır. Matematik yıllık planında simetri konusu olduğu görülmüştür. Öğretmenler o konunun sınıf programında mart ayında olduğunu belirtmişlerdir. DÖ, matematiğe geometrik şekiller konusu ile başlayacaklarını, simetri konusunu ileri bir tarihte işleyeceklerini belirtmiştir. Öğretmenler kendilerinin yıllık planlarını DÖ ile paylaşarak, sınıfta hangi konunun işlendiğini görebileceklerini önermişlerdir. Bir öğretmen “*Bence bizim kılavuz kitabındaki konuları yazın, biz o kılavuza göre gidiyoruz. Bütün sınıflar beraber gidiyor.*” (SÖ-2, birinci dönem eşgüdüm toplantısı, 28.11.2016, 01' 30''-05' 00'') diyerek duruma açıklık getirmiştir.

Toplantıda daha sonra destek eğitim odasında işlenen başka bir ders yaşam bilgisi konuları gözden geçirilmiştir. Bu derste etkinliklerin sınıf programlarında çok fazla karşılığı olmaması üzerine öğretmenler, sınıftan bağımsız gidilebileceğini belirtmişlerdir. Destek eğitim odası öğretmeni de bu derste işlenen etkinliklerin sürecine dair bilgiler paylaşmıştır (SÖ-2, birinci dönem eşgüdüm toplantısı, 28.11.2016, 05' 00''- 09' 00''). DEO'ya devam eden öğrencilerin performanslarına ilişkin karşılıklı fikirler paylaşılmıştır. Daha sonra araştırmacı bu toplantılarda içerik anlamında özellikle matematik derslerinde eşgüdümün önemine değinmiştir. Destek eğitim odası öğretmeni de Analitik okuma ve yaratıcılık dersi ile ilgili genel olarak programla uyuştuğunu söylemiştir. Metinler üzerinden gidildiğini sonrada soruları çözdüklerini açıklamıştır. Dilbilgisi konularına ilişkin bir öğretmenin sorusu üzerine DÖ, olan konuları söylemiş ve bunların genel olarak metin ile ilgili olduğunu vurgulamıştır. İşleyiş tarzı anlamında bu ders metinler üzerinden işlendiği için sınıftan çok farklı olmadığını belirtmiştir. Sadece işlenen metinlerin farklı olduğunu dile getirmiştir (SÖ-2, birinci dönem eşgüdüm toplantısı, 28.11.2016, 09' 00''-12' 40'').

Toplantıda ders saatlerinde GES'te yapılanlara ilişkin olarak bilgi alınmıştır. Sınıf öğretmenleri, öğrencilerin DEO'ya geldikleri saatleri dikkate aldıklarını ve özellikle derslerin yerini değiştirdiklerini yâda işlenen konuları daha sonra öğrenciye yazdırdıklarını açıklamışlardır. Araştırmacı sınavların o saate koyulmamasını vurgulamış, planlar ile ilgili öğretmenlerin yıllık planlarının alınmasına karar verilmiştir (SÖ-2, birinci dönem eşgüdüm toplantısı, 28.11.2016, 12' 40''-14' 29''). Üçüncü sınıf

öğretmenleri ile yapılan birinci dönem eşgüdüm toplantısı oturum planı Tablo 3.8’de yer almaktadır.

Tablo 3.8. Üçüncü sınıf öğretmenleri birinci dönem eşgüdüm toplantısı oturum planı

Üçüncü sınıf öğretmenleri birinci dönem eşgüdüm toplantısı	
Toplantı tarihi-süresi	30.11.2016- 21’ 45’’
Toplantı yeri	Destek eğitim odası
Materyaller	Kamera, bilgisayar, Ders kitapları
Katılımcılar	5 tane üçüncü sınıf şube öğretmeni, DEO öğretmeni, Araştırmacı
Amaç	Sınıf ve DEO programının eşgüdümü sağlamak
İçerik	Uygulamada işlenen her ders temelinde hangi etkinlikler işlenmektedir? Sınıfta hangi konular işlenmektedir? Yıllık planlar arasında uyum var mı? Uygulamada işlenen etkinliklerin sınıf programında karşılıkları var mı? Uygulamada saatlerinde sınıfta neler yapıldığı? Sorularına cevap aranacaktır. Ayrıca uygulamaya devam eden öğrencilere ilişkin bilgi paylaşımı yapılacaktır.

Üçüncü sınıf öğretmenleri ile yapılan toplantının başında araştırmacı toplantının amacını GES ve DEO eşgüdümünü sağlamak olduğunu, özellikle DEO’da verilen derslerde sınıfın önünde gitmemek olduğunu belirtmiştir. DÖ ile beraber yıllık olarak hangi konuları işleyecekleri bir program hazırladıklarını, sınıf öğretmenlerinin de bir programı olduğunu ve bunlar arasında eşgüdüm olması için böyle toplantılar yapmayı planladıklarını söylemiştir. Özellikle matematik dersinde eşgüdümün önemli olduğunu belirtmiştir (SÖ-3, birinci dönem eşgüdüm toplantısı, 30.11.2016, 01’ 00’’). Öğretmenler ellerinde fazladan bir öğretmen kılavuz kitabı olduğunu, bunu DEO öğretmeni ile paylaşabileceklerini belirtmişlerdir. DEO öğretmeni bu ayki matematik konularını açıklamış. Nokta ve düzlem konusundan başladıklarını belirtmiştir. Öğretmenler de kendilerinin aynı konu ile başladıklarını belirtmişlerdir. Gelecek aylardaki konular karşılıklı paylaşılmış ve genel olarak bir paralellik olduğu teyit edilmiştir. DÖ “*Fazla olan kılavuz kitabı da alırım ben, çok sorun gözükmüyor zaten matematikte.*” (SÖ-3, birinci dönem eşgüdüm toplantısı, 30.11.2016, 01’ 00’’-04’ 10’’) sözleri ile matematikteki eşgüdümü onaylamıştır. Bilim ve Fen dersi ile yaşam bilgisi derslerinin etkinlikleri sınıf öğretmenleri ile paylaşılmıştır. Bu derslerde genelde üst sınıftan konular alındığı görülmüştür. Daha sonra analitik okuma ve yaratıcılık dersine ilişkin öğretmenlere bilgi verilmiştir. DÖ bu derste hikâye tamamlama çalışmaları yaptıklarına

dair açıklamalarda bulunmuştur. Sınıf öğretmenleri, kendilerinin de benzer çalışmalar yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu ders ile ilgili dilbilgisinin nasıl işlendiğine dair öğretmenlerin soruları cevaplandırılmıştır. DÖ ayrı işlemediklerini, sınıftaki gibi metne bağlı işlediklerini açıklamıştır. Öğretmenler, programa gelirken öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinde kendilerinden kaynaklı problem olup olmadığı sorgulamışlardır. DÖ, özellikle matematik dersinde bazı etkinlikler tüm sınıfa bazıları ise belirli öğrencilere zor gelebildiğini, yani öğrenciler arasında farklılıklar olduğunu belirtmiştir (SÖ-3, birinci dönem eşgüdüm toplantısı, 30.11.2016, 04' 10''-10'00'').

Toplantıda DEO'ya devam eden öğrencilerin performansları üzerine karşılıklı bilgi paylaşımında bulunulmuştur. Öğretmenlerden birisi öğrenci velilerinin çocuklarının sınavlarda bir soru dahi kaçırmamasını kabullenemediklerini söylerken, başka bir öğretmen veliler konusunda avantajlı olduğunu, velilerinin anlayışlı olduğunu belirtmiştir. Daha sonra ders saatlerinde sınıftaki ders işleyişi üzerine karşılıklı bilgi paylaşımı yapılmıştır. Öğretmenlerden biri o saatlerde önemli dersleri işlemediğini vurgulamıştır. Bir öğretmen öneri olarak eğer ayarlanabilirse ders programında değişiklik yapılmasını gündeme getirmiştir. Önerisini “...yapılabilirse bunların dersleri tek bir güne toplanabilir. Örneğin Cuma günü olsun biz o günkü dersin içeriğini hafifletiriz, biz de programı ona göre düzenleyebiliriz...” (SÖ-3, birinci dönem eşgüdüm toplantısı, 30.11.2016,-15'00'') sözleri ile açıklamıştır. Destek eğitim odası öğretmeni ve diğer şube öğretmenleri öneriyi makul karşılamışlardır. Destek eğitim odası öğretmeni, bu düzenlemenin program için de olumlu olacağını, derslerde kopukluk olmasını engelleyeceğini belirtmiştir. Diğer bir öğretmen de bu şekilde öğrencilerin derse gel git yapmak zorunda kalmayacağını, kendilerinin de o gün programlarını ona göre daha rahat ayarlayabileceklerini belirtmiştir. Başka bir öğretmen de öğrencisinin bazen programa gelmeyi unuttuğunu, bu şekilde olursa sabah ilk saatten itibaren o gün programa geleceği için unutmayacağını ilave etmiştir. Son olarak araştırmacı ve DEO öğretmeni bu teklifi diğer sınıf öğretmenleri, okul idaresi ve geçerlik kurulu ile paylaşıp, uygun görülürse gelecek dönem deneneceğini belirtmişlerdir (SÖ-3, birinci dönem eşgüdüm toplantısı, 30.11.2016, 10'00''- 21' 45'').

Dördüncü sınıf öğretmenleri ile yapılan birinci dönem eşgüdüm toplantısı oturum planı Tablo 3.9.'da yer almaktadır. Toplantının başlangıcında araştırmacı toplantının amacını GES ve DEO arasında eşgüdümü sağlamak olduğunu, özellikle DEO'da verilen derslerde sınıfın önünde gitmemek olduğunu belirtmiştir (SÖ-4, Birinci dönem eşgüdüm toplantısı, 01.12.2016, 01' 00'').

Tablo 3.9. *Dördüncü sınıf öğretmenleri birinci dönem eşgüdüm toplantısı oturum planı*

Dördüncü sınıf öğretmenleri birinci dönem eşgüdüm toplantısı	
Toplantı tarihi-süresi	01.12.2016- 20' 28''
Toplantı yeri	Destek eğitim odası
Materyaller	Kamera, bilgisayar, Ders kitapları
Katılımcılar	4 tane dördüncü sınıf şube öğretmeni, DEO öğretmeni, Araştırmacı
Amaç	Sınıf ve DEO programının eşgüdümü sağlamak
İçerik	Uygulamada işlenen her ders temelinde hangi etkinlikler işlenmektedir? Sınıfta hangi konular işlenmektedir? Yıllık planlar arasında uyum var mı? Uygulamada işlenen etkinliklerin sınıf programında karşılıkları var mı? Uygulamada saatlerinde sınıfta neler yapıldığı? Sorularına cevap aranacaktır. Ayrıca uygulamaya devam eden öğrencilere ilişkin bilgi paylaşımı yapılacaktır.

Toplantının amacını açıkladıktan sonra araştırmacı bir önceki toplantıda dile getirilen ve öğrencilerin destek eğitim odasına tek gün gelmeleri şeklindeki öneriyi dile getirmiş ve öğretmenlerini görüşlerini sormuştur. Öğretmenler eğer branş dersleri ayarlanabilir ve öğrenciyi o gün öğleden sonra ki derslerde göreceklerse, yeni düzenlemenin iyi olacağına ilişkin görüş belirtmişlerdir. Destek eğitim odası öğretmeni de konuya ilişkin olumlu görüşlerini öğretmenler ile paylaşmış ve gelecek dönem programı ayarlayabilirlerse bu öneriyi uygulayacaklarını belirtmiştir (SÖ-4, Birinci dönem eşgüdüm toplantısı, 01.12.2016, 01' 00''-07' 10'').

Toplantıda daha sonra dersler arasında eşgüdüm olup olmadığına ilişkin karşılıklı bilgi paylaşımı yapılmıştır. Matematik ve fen konularında programların içeriğinin çok fazla uyuşmadığı görülmüştür. Genel olarak destek eğitim odasında işlenen konunun sınıftaki işlenen konudan biraz daha zenginleştirilmiş ve üst sınıflardan bilgi transferi olduğu dikkat çekmiştir. Bu durumda farklı şubelerden gelen öğrenciler arasında farkın olmadığı tespit edilmiştir. Analitik okuma ve yaratıcılık dersinde işlenen konulara ilişkin ise öğrencilerin zorlanmadığını vurgulanmıştır. Destek eğitim odası öğretmeni programda işlenen etkinlikler hakkında sınıf öğretmenleri ile bilgi paylaşımında bulunmuştur. Öğretmenler işlenen etkinliklere yönelik beğenilerini dile getirmişlerdir (SÖ-4, Birinci dönem eşgüdüm toplantısı, 01.12.2016, 07' 10''- 14' 00'').

Toplantıda programa devam eden öğrencilere ilişkin bilgi paylaşımı yapılmıştır. Öğretmenler öğrencilerinin programa seveceğini belirtmişlerdir. Bir öğretmen,

kendi programlarının yoğunluğundan bazen öğrencileri programda oldukları saatlerde de yeni konulara geçmek zorunda kaldıklarını ifade etmiştir. Fakat bu durumlarda öğrencinin tekrar sınıfa katıldığı derste, önce onun sınıfta olmadığı dersle ilgili giriş yaptıklarını ve birkaç örnek çözdüklerini, öğrencilerinde konuyu kavradıklarını belirtmişlerdir. Genel olarak programa devam eden öğrencilerinin başarılı olduklarını ve derslerden geri kalma gibi kaygılarının olmadığını (SÖ-4, Birinci dönem eşgüdüm toplantısı, 01.12.2016, 14' 00''- 20'28'').

Öğretmenler ile yapılan toplantıların değerlendirmeleri 27.12.2016 tarihinde yapılan üçüncü tez izleme toplantısında ve 25/27.01.2017 tarihinde yapılan geçerlik komitesi toplantılarında görüşülmüştür. Yapılan üçüncü tez izleme toplantısı 27.12.2016 tarihinde saat 14.00'da gerçekleştirilmiş ve 53 dakika sürmüştür. Toplantıda, sınıf öğretmenleri ile yapılan eşgüdüm toplantılarına ilişkin süreç, izlenim ve görüşler paylaşılmıştır (Ag, 27.12.2016). Yapılan toplantılara ilişkin olarak araştırmacı, GES-DEO eşgüdümü kapsamında öğretmenler ile sınıf düzeyinde küçük grup toplantıları yaptıklarını söylemiştir. Yapılan toplantılar sonucunda genel olarak eşgüdümlü gidildiği görüldüğünü belirtmiştir. Toplantılarda bazı DEO konularının sınıfların programında olmadığını görüldüğünü, fakat hiçbir öğrenci kendi sınıfında o konuyu görmediği için DEO'da konu öğretilerek bu sorunun aşılabileceğine ilişkin görüş bildirilmiştir. Toplantılarda öğretmenlerin DEO etkinliklerine yönelik beğenilerini ifade ettikleri vurgulanmıştır. DEO'ya devam eden öğrenciler ile ilgili görüş alış verişinde bulunduğu ve genel olarak öğrencilerin programa gelmekten memnun olduklarının, öğretmenleri tarafından belirtildiği paylaşılmıştır. Son olarak araştırmacı yapılan toplantılarda öğretmenlerin, DEO uygulamasının iki ayrı gün yerine tek günde toplanmasına ilişkin öneriyi gündeme getirmiştir. Araştırmacı, DEO derslerinin de daha verimli olması için bu önerinin iyi olduğunu ve okul yönetimine bildirdiklerini gelecek dönemki ders programını ona göre düzenlemeye çalışacaklarını açıklamıştır. Bu önerinin okul yönetimi tarafından değerlendirilmesinin uygulama için iyi olacağı, öğrencilerin sınıflarından alınmadan kaynaklı sorunların önlenmiş olacağı vurgulanmıştır. Araştırmacı, öğretmenlerin de uygun gördüğünü fakat ders programının ayarlanabilmesinin, özellikle farklı okullardan öğretmenlerin geldiği İngilizce ve Din kültürü gibi derslerin programlarının da ayarlanmasını gerektirdiği için sürecin okul yönetiminin inisiyatifinde olduğuna dair açıklama yapmıştır (TİK-3,Vk, 27.12.2016, 06' 40''- 12'45'').

DEO ile GES arasında eşgüdümü sağlamak amaçlı yapılan birinci dönem öğretmen toplantıları 25-27 Ocak 2017 tarihlerinde yapılan geçerlik komitesi toplantılarında görüşülmüş ve ikinci döneme yönelik kararlar alınmıştır. Bu kararlar araştırmacı tarafından günlüğüne “*Alınan kararların başında ders saatlerinin öğretmenlerinde istekleri doğrultusunda yeniden ayarlanmasının sağlanması şeklinde oldu.*” (Ag, 27.01.2017) şeklinde yansımıştır.

Tez izleme toplantısı ve geçerlik kurulunda ders saatlerinin yeniden düzenlenmesine ilişkin getirilen önerinin kabul edilmesi ile okulda ikinci dönem ders programı yeniden düzenlenmiştir. Destek eğitim odası uygulamasının yeni ders saatleri Tablo 3.10’da gösterilmiştir.

Tablo 3.10. Destek eğitim odasına ait 2016-2017 eğitim öğretim yılı ikinci dönem ders programı

Gün/Ders	1.Ders	2. Ders	3. Ders	4. Ders	5. Ders	6. Ders
Pazartesi	4.sınıf	4.sınıf	4.sınıf	4.sınıf	1.sınıf A grubu	1.sınıf A grubu
Salı	3.sınıf A grubu	3.sınıf A grubu	3.sınıf A grubu	3.sınıf A grubu	1.sınıf B grubu	1.sınıf B grubu
Çarşamba	2.sınıf	2.sınıf	2.sınıf	2.sınıf	1.sınıf A grubu	1.sınıf A grubu
Perşembe	3.sınıf B grubu	3.sınıf B grubu	3.sınıf B grubu	3.sınıf B grubu	1.sınıf B grubu	1.sınıf B grubu
Cuma						

Tablo 3.10.’da görüldüğü gibi 2,3 ve 4. Sınıflar tek gün sabah 4 saat olacak şekilde DEO’ya gelmektedirler. Birinci sınıflar ise sabah sınıflarında eğitim alsınlar diye öğleden sonra iki farklı günde ikişer saat gelmektedirler.

Okulda ders programının yeniden düzenlenmesine ilişkin okuldaki ilk izlenim ve paylaşımlar 24 Şubat 2017 tarihinde yapılan geçerlik komitesi toplantısında gündeme alınmıştır (GK, 24.02.2017). Toplantıda araştırmacı yeni düzenlemenin okulda beğenildiğine dair ilk izlenimlerini şu şekilde belirtmiştir “*Ders programında değişikliğin özellikle derslerin bölünmemesi, sürekliliği sağlama bağlamında beğenildiği görülmektedir...*” (Ag, 24.02.2017). Geçerlik kurulu toplantısında ikinci dönem eşgüdüm toplantılarına devam edilmesi ve bu toplantıların gündemine uygulamaya devam eden öğrencilerin yaşadıkları sorunların da eklenmesi kabul edilmiştir (GK, V.k, 24.02.2017, 32’00’’).

DEO ile GES arasında eşgüdümü sağlamak için yapılan ikinci dönem eşgüdüm toplantıları DEO öğretmeni ve programa öğrenci gönderen şube öğretmenlerine de uygun olan tarihler olan 27-31 Mart 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Birinci sınıflar bu dönem programa başladıkları için öğretmenleri ile ilk eşgüdüm toplantısı yapılmıştır. Birinci sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen ikinci dönem toplantısına ilişkin oturum planı Tablo 3.11’de yer almaktadır.

Tablo 3.11. *Birinci sınıf öğretmenleri ikinci dönem eşgüdüm toplantısı oturum planı*

Birinci sınıf öğretmenleri ikinci dönem eşgüdüm toplantısı	
Toplantı tarihi-süresi	27.03.2017- 31’ 03’’
Toplantı yeri	Destek eğitim odası
Materyaller	Kamera, bilgisayar, Ders kitapları
Katılımcılar	7 tane birinci sınıf şube öğretmeni, DEO öğretmeni, Araştırmacı
Amaç	Sınıf ve DEO programının eşgüdümü sağlamak, öğrenci durumlarının değerlendirmesi
İçerik	Uygulamada işlenen her ders temelinde hangi etkinlikler işlenmektedir? Sınıfta hangi konular işlenmektedir? Yıllık planlar arasında uyum var mı? Uygulamada işlenen etkinliklerin sınıf programında karşılıkları var mı? Uygulamada saatlerinde sınıfta neler yapıldığı? Sorularına cevap aranacaktır. Ayrıca uygulamaya devam eden öğrencilere ilişkin bilgi paylaşımı yapılacaktır.

Toplantıda ilk başta araştırmacı birinci sınıfların bu dönem programa başladığını belirtmiştir. Bu toplantıların amacı olarak GES ve DEO arasında eşgüdümün sağlanması olduğunu açıklamıştır. Birinci dönem yapılan toplantılarda programa devam eden öğrencilerin her sınıf seviyesinde tek gün sabah gelmelerinin kararlaştırıldığı, fakat birinci sınıfların kalabalık olmasından dolayı iki sınıfa ayrıldıkları için öğleden sonra ikişer gün gelmeleri şeklinde programlarının düzenlendiğine dair açıklama yapılmıştır. DEO öğretmeni, öğrencilerin programlarının iki farklı günde ve sabah olması durumunda iki ders sınıflarına iki ders DEO ya geldiklerini ve bunun ders akışlarını bölebildiğini belirtmiştir. Bu yüzden de öğretmenlerden gelen teklif üzerine ders programında böyle bir düzenlemeye gidildiğini açıklamıştır. Gelecek sene kendi öğrencileri de ikinci sınıfa geçecekleri için acaba öğretmenlerin böyle bir uygulama için ne düşündüklerini sorulmuştur. Öğretmenler genel olarak tek gün gelmelerinin daha uygun olacağına ilişkin

görüş belirtmişlerdir. Öğretmenlerden biri konuya ilişkin olarak “*Biz iki gün tekrar yapacağımıza tek gün tekrar yaparız ve o gün öğrencilerimizin sınıfta olmayacağını bileceğiz, takip için daha kolay olacaktır.*” (SÖ-1, İkinci dönem eşgüdüm toplantısı, 27.03.2017, 00’ 10’’- 06’ 10’’) sözleri ile değişikliğe yönelik memnuniyetini dile getirmiştir.

Öğretmenlerden biri ders içeriklerinde de paralel gitmenin iyi olacağına dair düşüncelerini paylaşmıştır. Ayrıca öğrencilerinin resim müzik gibi derslerden alınmamasının daha doğru olacağını belirtmiştir. O anlamda sabah bir gün alınmasını daha uygun gördüğünü dile getirmiştir. Çünkü öğleden sonra resim müzik ve beden eğitimi gibi dersler işlediklerini açıklamıştır. DEO öğretmeni de kendi derslerinde yer alan bazı konuların sınıf programları ile uyduğunu ama bazılarının uyuşmadığı belirtmiştir. O durumlarda özellikle detaylı ve yeni konuların önce sınıflarında işlenmesinin daha doğru olduğunu vurgulamıştır. Araştırmacı, bu tarz konuların bütün sınıflarda benzer zaman diliminde işlenmesi gerektiğini, çünkü öğrencilerin farklı sınıflardan geldiğini ve hepsinin işlenecek konuyu sınıflarında görmüş olması gerekliliğini açıklamıştır. Daha sonra karşılıklı olarak derslerin programlarında bu paralelliği sağlamak için konuların işleme sıralarının değiştirilebileceği belirtilmiştir. DEO öğretmeni kendi hazırladığı yıllık planı öğretmenler ile paylaşacağını vurgulamıştır (SÖ-1, İkinci dönem eşgüdüm toplantısı, 27.03.2017,s 06’ 10’’-15’00’’).

Araştırmacı, öğretmenlere programa başladıktan sonra öğrencilerinde herhangi bir değişim gözleyip gözlemediklerine ilişkin görüşlerini sormuştur. Öğretmenler öğrencilerinin daha yeni programa başladıklarını o bağlamda ciddi bir değişim gözlemediklerini fakat genel olarak öğrencilerinin gönüllü olarak programa katıldıklarını belirtmişlerdir (SÖ-1, İkinci dönem eşgüdüm toplantısı, 27.03.2017, 05’ 10’’-09’50’’). Daha sonra sınıf planlarının karşılıklı olarak paylaşılması ve öğrenci ile ilgili gelişen farklı durumlarda bilgi paylaşımının uygun olacağı belirtilmiştir. Ayrıca DEO öğretmeni öğrencilerin görmesi için DEO’yu ziyaret edebileceklerini yada burada kullanılan malzemeleri kendi sınıflarına götürüp kullanabileceklerini belirtmiştir (SÖ-1, İkinci dönem eşgüdüm toplantısı, 27.03.2017, 09’50’’-13’ 46’’).

İkinci sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen ikinci dönem toplantısına ilişkin oturum planı Tablo 3.12.’de yer almaktadır.

Tablo 3.12. İkinci sınıf öğretmenleri ikinci dönem eşgüdüm toplantısı oturum planı

İkinci sınıf öğretmenleri ikinci dönem eşgüdüm toplantısı	
Toplantı tarihi-süresi	28.03.2017- 22’ 32’’
Toplantı yeri	Destek eğitim odası
Materyaller	Kamera, bilgisayar, Ders kitapları
Katılımcılar	5 tane ikinci sınıf şube öğretmeni, DEO öğretmeni, Araştırmacı
Amaç	Sınıf ve DEO programının eşgüdümü sağlamak
İçerik	Uygulamada işlenen her ders temelinde hangi etkinlikler işlenmektedir? Sınıfta hangi konular işlenmektedir? Yıllık planlar arasında uyum var mı? Uygulamada işlenen etkinliklerin sınıf programında karşılıkları var mı? Uygulamada saatlerinde sınıfta neler yapıldığı? Sorularına cevap aranacaktır. Ayrıca uygulamaya devam eden öğrencilere ilişkin bilgi paylaşımı yapılacaktır.

Toplantıya araştırmacı öğretmenlerin tavsiyesi ile geçen dönem alınan öğrencilerin tek gün gelmesine ilişkin kararın, bu dönem uygulanmaya başlandığını, bununla ilgili görüşlerini sorarak başlamıştır Öğretmenler genel olarak değişikliğin olumlu olduğunu belirtmişlerdir. Bir öğretmen “*en azından onlar yokken yapacağımız etkinlikleri bir güne sığdırıp onların daha sonra yapabilecekleri etkinlikleri o güne koyuyoruz. Kağıt haline getirip onlara veriyoruz.*” sözleri ile yeni düzenlemeye ilişkin görüşlerini dile getirmiştir. Bir başka öğretmen “*DEO ya gittiklerini biliyoruz o gün için ona göre planlama yapıyoruz.*” sözlerini ve bir diğeri ise “*yani iki güne bölünmüyor tek gün ile hallediyoruz onların gelemeyeceği etkinlikleri.*” sözleri ile yeni düzenlemenin sınıfa olumlu yansımalarını aktarmıştır. DEO öğretmeni ise özellikle fikrin bu toplantılardan çıkması ve beğenilmesine vurgu yapmıştır (SÖ-2, İkinci dönem eşgüdüm toplantısı, 27.03.2017, 00’00’’-02’30’’).

Toplantıda daha sonra derslerde hangi konuların işlendiği karşılıklı gözden geçirilmiştir. Sınıf programında matematik dersinde tek bir konu hariç diğer konuların işlendiği belirtilmiştir. DE bir örnek ile sınıfta işlenen bir konu ile programda işleme tarzı arasındaki farkı açıklamıştır. Bazı konularda öğrencilerin zorlandığı ifade edilmiştir. Bunun konuların üst sınıfların içeriği ile zenginleştirilmesinden kaynaklandığı belirtilmiştir (SÖ-2, İkinci dönem eşgüdüm toplantısı, 27.03.2017, 02’30’’-09’00’’).

Araştırmacı, öğretmenlerden öğrencilerinin programa kabul edildikten sonra onlara yönelik gözlemlerini sormuştur. Öğretmenler genel olarak öğrencilerinde olumlu değişimler gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Özellikle derse katılım ve sorumluluk anlamında değişimi fark ettiklerini vurgulamışlardır. Bir öğrenciye ilişkin olarak öğretmeni sınıfta şımarık tavırlar sergilediğini fakat bunun programa devam etmesinden kaynaklanmadığını, daha çok ailesinin rahat tavırlarından kaynaklandığı belirtmiştir. DÖ ise aynı öğrenci için DEO’da sorun yaşamadığını ve derslere katılımının geçen yıla göre daha iyi olduğunu belirtmiştir. Bu öğrencinin ailesi ve kendisi ile rehberlik servisinin de katılımı ile görüşme yapmaları önerilmiştir (SÖ-2, İkinci dönem eşgüdüm toplantısı, 27.03.2017, 09’00’’-22’32’’). Dördüncü sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen ikinci dönem toplantısına ilişkin oturum planı Tablo 3.13.’te yer almaktadır.

Tablo 3.13. *Dördüncü sınıf öğretmenleri ikinci dönem eşgüdüm toplantısı oturum planı*

Dördüncü sınıf öğretmenleri ikinci dönem eşgüdüm toplantısı	
Toplantı tarihi-süresi	30.03.2017- 19’ 37’’
Toplantı yeri	Destek eğitim odası
Materyaller	Kamera, bilgisayar, Ders kitapları
Katılımcılar	4 tane dördüncü sınıf şube öğretmeni, DEO öğretmeni, Araştırmacı
Amaç	Sınıf ve DEO programının eşgüdümü sağlamak
İçerik	Uygulamada işlenen her ders temelinde hangi etkinlikler işlenmektedir? Sınıfta hangi konular işlenmektedir? Yıllık planlar arasında uyum var mı? Uygulamada işlenen etkinliklerin sınıf programında karşılıkları var mı? Uygulamada saatlerinde sınıfta neler yapıldığı? Sorularına cevap aranacaktır. Ayrıca uygulamaya devam eden öğrencilere ilişkin bilgi paylaşımı yapılacaktır.

Toplantıya araştırmacı toplantının geçen dönemki toplantıların devamı niteliğinde olduğunu hatırlatarak başlamıştır. Genel olarak eşgüdüm ve öğrencilerin durumlarına ilişkin konuşulacağını belirtmiştir. Daha sonra derslerde hangi konuların işlendiğine dair görüşmelere geçilmiştir. Bu konu görüşülürken öğretmenler DEO’da sınıftakinin aynı konuların işlenmesine gerek olmadığını, çünkü buranın sınıftan farklı olduğuna dair görüş belirtmişlerdir. Araştırmacı burada eşgüdümü sağlarken amacın aynı konuyu işlemek olmadığını, burada esas önemli olan sınıflar arasında paralelliğin olması olduğunu vurgulamıştır. Çünkü buraya farklı sınıflardan öğrencilerin geldiğini ve bazı konularda sınıflar eğer geri olursa, öğrencilerin programa katılımlarında sorun yaşanabileceğini

açıklamıştır. Öğretmenler genel olarak sınıflar arasında paralellik olduğunu belirtmişlerdir. En fazla bir haftalık arada farklılık olabileceğini vurgulamışlardır.

Öğretmenler GES'te hangi konuda olduklarını paylaşmışlardır. Daha sonra öğretmenler DEO'da öğrencilere yönelik neler yapıldığını sormuşlardır. DÖ en son yaptıkları bir çalışmayı anlatmıştır. Öğrencilerin geliştirdiği oyun üzerine bilgi vermiştir. Bazı öğretmenler öğrencilerin geliştirdikleri oyunu sınıfta arkadaşlarına oynattığını dile getirmişlerdir. DÖ, derse katılım anlamında hiç zorluk yaşamadıklarını vurgulamıştır. Özellikle 4. Sınıfların grup olarak iyi olduklarını belirtmiştir. Öğretmenlerden biri de kendi aralarında da birinci sınıftan beri uyumlu şekilde hareket ettiklerini ve bunun yansıması olarak dördüncü sınıf öğrencilerinin davranış olarak iyi olduklarını belirtmiştir (SÖ-4, İkinci dönem eşgüdüm toplantısı, 30.03.2017, 00'00''-11'40'').

Araştırmacı iki yıllık süreçte programa kabul edildikten sonra öğrencilerinde ne tür değişiklikler gözlemlediklerini sormuştur. Genel olarak olumlu görüş bildiren öğretmenlerden biri ilk etapta buraya geldikleri için sınıfın geri kalanının serzenişleri olduğunu, fakat şimdi öyle bir sorun da olmadığını vurgulamıştır. Kendi aralarında veya diğerleri ile herhangi bir problem yaşamadıklarını, arkadaş ilişkilerinde de genel olarak başarılı olduklarını, yalnız bir öğrenci için daha çok büyüklerle iletişim kurmayı sevdiğini belirtmiştir. Son olarak araştırmacı yeni ders programına ilişkin görüşlerini sormuştur. Öğretmenler genel olarak değişikliği olumlu bulduklarını belirtmişlerdir. Bir öğretmen *“bence iyi oldu çünkü kendimi ona göre ayarlıyorum.”* sözleriyle düzenlemenin yansımalarını açıklamıştır. Öğretmenler sınıfın diğer öğrencilerinin de DEO'yu merak ettiklerini dile getirmiştir. DÖ, geçen böyle bir durum olduğunu, başka bir öğretmenin öğrencilerini getirdiğini ve burası ile ilgili öğrencilere bilgi verildiğini açıklamıştır. Kendilerinin de aynı şeyi yapabileceklerini hatta yan tarafta laboratuvar da ders işleyebileceklerini önermiştir. Araştırmacı da, buranın okulun bir parçası olduğunu ve gerektiğinde buranın müsait olduğu saatlerde öğrencilerini getirip buradaki malzemeleri kullanarak ders işleyebileceklerini vurgulamıştır (SÖ-4, İkinci dönem eşgüdüm toplantısı, 30.03.2017, 11'40''- 19'37'').

Üçüncü sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen ikinci dönem toplantısına ilişkin oturum planı Tablo 3.14'de yer almaktadır.

Tablo 3.14. Üçüncü sınıf öğretmenleri ikinci dönem eşgüdüm toplantısı oturum planı

Üçüncü sınıf öğretmenleri ikinci dönem eşgüdüm toplantısı	
Toplantı tarihi-süresi	31.03.2017- 32’ 33’’
Toplantı yeri	Destek eğitim odası
Materyaller	Kamera, bilgisayar, Ders kitapları
Katılımcılar	6 tane üçüncü sınıf şube öğretmeni, DEO öğretmeni, Araştırmacı
Amaç	Sınıf ve DEO programının eşgüdümü sağlamak
İçerik	Uygulamada işlenen her ders temelinde hangi etkinlikler işlenmektedir? Sınıfta hangi konular işlenmektedir? Yıllık planlar arasında uyum var mı? Uygulamada işlenen etkinliklerin sınıf programında karşılıkları var mı? Uygulamada saatlerinde sınıfta neler yapıldığı? Sorularına cevap aranacaktır. Ayrıca uygulamaya devam eden öğrencilere ilişkin bilgi paylaşımı yapılacaktır.

Toplantının başında araştırmacı toplantının geçen dönemki toplantıların devamı niteliğinde olduğunu söylemiştir. Genel olarak eşgüdüm, yeni ders programı ve öğrencilerin durumlarına ilişkin konuşulacağını belirtmiştir. Daha sonra sınıfta işlenen ve programda işlenen konular üzerine paylaşımlarda bulunulmuştur. Öğretmenler, programda akademik çalışmalardan çok farklı etkinlikler yapılmasını beklediklerini dile getirmiştir. Araştırmacı buradaki program kurulurken akademik ağırlıklı bir program olarak kurulduğunu açıklamıştır. Ama eğer zekâ oyunları gibi oyun temelli kurulsaydı o zaman sınıfla bağlantılı olmasına gerek olmadığına dair açıklamalarda bulunmuştur. Bu anlamda farklı modeller uygulanabileceğini fakat burası akademik bir eğitim verdiği için sınıfların programı ile bir eşgüdümün olması gerektiğini vurgulamıştır. DÖ, mutlak anlamda bir GES ile bir paralellik aranmadığını çünkü burada zenginleştirilmiş bir program izlendiği için her etkinliğin sınıfta bir karşılığı olmasını beklemediklerini belirtmiştir (SÖ-3, İkinci dönem eşgüdüm toplantısı, 31.03.2017, 00’00’’- 13’20’’).

Toplantının ilerleyen bölümünde araştırmacı ders programında yapılan değişikliğe ilişkin öğretmenlerin düşüncelerini sormuştur. Genel olarak öğretmenler değişimi olumlu bulduklarını belirtmişlerdir. Konuya ilişkin düşüncelerini bir öğretmen “*bizim için çok iyi oldu, yani öğrencilerin sadece birgün programa gitmeleri iyi oldu.*” (SÖ-3, İkinci dönem eşgüdüm toplantısı, 31.03.2017, 15’20’’) sözleri ile dile getirmiştir. DÖ ise ek olarak öğrenci sayıları ve odanın uygun olması durumunda sınıfları ile burayı

kullanabileceklerini belirtmiştir (SÖ-3, İkinci dönem eşgüdüm toplantısı, 31.03.2017, 13'20''-21'50'').

Sonrasında öğretmenler öğrencileri ile ilgili DEO'da problem yaşanıp yaşanmadığını sormuşlardır. DEO öğretmeni açıkçası öğrencileri tek tek değerlendirmek gerektiğini, çünkü çok farklı öğrenci profilleri olduğunu vurgulamıştır. Üçüncü sınıflardan öğrenci sayıları fazla olan iki sınıftan öğrencilerin aynı saatte alındığını, diğerlerinin ise bir grup yapıldığını belirtmiştir. DEO'da gelişim gösteren öğrenciler olduğu gibi az da olsa gelişim göstermeyen öğrenciler de olduğunu vurgulanmıştır. Bunlara yönelik olarak aileyi de katarak görüşmeler yapılabileceği belirtilmiştir (SÖ-3, İkinci dönem eşgüdüm toplantısı, 31.03.2017, 21'50''-26'00'). Son olarak araştırmacı öğrencilerinde DEO'ya devam etmekten kaynaklı olumsuzluklar gözlemleyip gözlemlemediklerini sormuştur. Öğretmenler genel olarak herhangi bir olumsuzluk yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Bir öğretmen, bir öğrencisinin sınıfta hiç konuşmadığını ama şimdi kendini sınıfta çok iyi ifade ettiğini, özgüveninin arttığını vurgulamıştır. Öğretmenler, öğrencilerinin arkadaş ilişkilerine yönelik olarak, sınıftaki diğer öğrencilerle de arkadaşlık kurduklarını, gruplaşmaya gitmediklerini belirtmişlerdir (SÖ-3, İkinci dönem eşgüdüm toplantısı, 31.03.2017, 26'00'-32'33'').

Okulda yürütülen DEO ile genel eğitim sınıfları arasında eşgüdümü sağlamaya yönelik yapılan öğretmen toplantıları 03 Mayıs 2017 tarihinde yapılan Tez izleme toplantısında kurul üyelerinin katılımı ile değerlendirilmiştir. Araştırmacı kurula sunduğu ön raporda eşgüdüm toplantılarına ilişkin olarak çeşitli tespitlere yer vermiştir. Sınıf öğretmenleri ile 27 Mart-31 Mart tarihleri arasında koordinasyon toplantıları gerçekleştirilmiştir. Toplantılarda her sınıf seviyesinde hangi konuların işlendiği sınıf öğretmenleri ile paylaşılmıştır. Ders programında yapılan değişikliğe dair öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Öğretmenler derslerin tek günde toplanmış olmasını olumlu bulduklarını dile getirmişlerdir. Öğretmenlerden, destek eğitim odasına katıldıktan sonra olumsuz davranış veya tutum geliştiren öğrencilerin olup olmadığına dair geri dönütler istenmiştir. Öğretmenler DEO'ya devam eden öğrencilerden hiç birinde devamdan kaynaklı sorun görmediklerini belirtmişlerdir (TİK-4 ön raporu, 02.05.2017).

Sınıf düzeyinde öğretmen toplantılarının genel değerlendirmesi

Araştırmanın bu bölümünde, okulda üstün yeteneklilere yönelik yürütülen DEO uygulaması ile genel eğitim sınıfları arasında eşgüdümü sağlamaya yönelik çalışmalar

kapsamında sınıf düzeyinde öğretmenler ile yapılan toplantılar ele alınmıştır. Araştırmacının öğretmen toplantılarına ilişkin genel değerlendirmeleri şunlardır:

- Toplantılar sınıf düzeyinde, destek eğitim odasına öğrenci gönderen şube öğretmenleri ile yapılmıştır.
- Her okul döneminde birer adet toplantı gerçekleştirilmiştir.
- Toplantıya katılan öğretmenlerle programda o dönemde işlenen konular ile sınıflarda işlenen konular görüşülmüştür.
- Toplantılarda uygulamaya katılan öğrenciler hakkında görüş alış verişinde bulunulmuştur.
- Uygulamanın verimliliğini arttırmaya yönelik toplantılarda ortaya atılan görüşler değerlendirilmiştir.
- DEO derslerinin her sınıf seviyesinde bir güne toplanmasına ilişkin fikir bu toplantılardan çıkmıştır.
- DEO ile sınıflar arasında eşgüdümü sağlama konusunda en başarılı uygulama olmuştur.
- Öğretmenlerin uygulamanın yürütülmesi sürecine aktif katılımları sağlanmıştır.

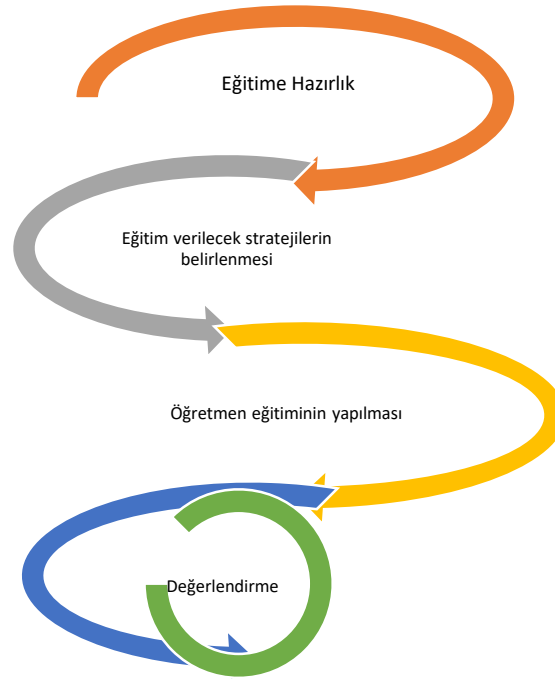
3.2.2. Destek eğitim odasında verilen eğitimi iyileştirme çalışmaları

Okulda yürütülen üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamasında verilen eğitimi iyileştirmeye odaklanan çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Sınıf içi iyileştirme çalışmaları olarak adlandırılan bu çalışmalar, DÖ'nün, üstün yeteneklilere yönelik eğitim stratejileri konusunda desteklenmesi ve sınıfta işlenen etkinliklere yönelik öğrenci ve öğretmen değerlendirmelerini almak şeklinde icra edilmiştir.

3.2.2.1. Destek eğitim odası öğretmenine yönelik strateji eğitimi

Destek eğitim odası öğretmenine yönelik eğitim süreci uzun bir zaman almıştır. Öncelikle 26 Haziran 2016 tarihinde yapılan tez izleme toplantısında destek eğitim odasında yürütülen eğitim ve bu eğitimi verecek öğretmenin özelliklerine ilişkin kurul üyeleri arasında fikir alış veriş yapılmıştır. Daha sonra 10 Ağustos 2016 tarihinde DEO öğretmenin bazı etkinlikleri, uygulanması gereken stratejileri doğru şekilde uygulayamamasından kaynaklı sorun yaşadığı belirlenmiştir. Geçerlik kurulu üyeleri ile 26 Ağustos 2016 tarihinde yapılan toplantıda öğretmene stratejiler konusunda eğitim

verilebileceği konusu gündeme gelmiştir. Bu toplantıda destek eğitim odasında gözlemler yapılması kararlaştırılmıştır. Destek eğitim odası öğretmeni ile yapılan planlama sonrasında 3 Kasım- 5 Aralık 2016 tarihleri arasında destek eğitim odasında işlenen derslerin video kaydı tutulmuştur. Bu gözlemlerde elde edilen verilere bağlı olarak öğretmene belirli stratejiler konusunda eğitim verilmesi kararı 27 Aralık tarihli tez izleme toplantısında alınmıştır. Daha sonra öncelikle programda var olan etkinlikler incelenerek öğretmen için en zorlayıcı olan iki strateji belirlenmiş ve bir uzman yardımı ile eğitimin gerçekleştirilmesi kararı 27 Ocak -7 Şubat 2017 tarihlerinde yapılan geçerlik kurulunda alınmıştır. Öğretmen eğitimleri önce uzman uygulaması, uzman uygulamasının öğretmen ve araştırmacı tarafından izlenip değerlendirilmesi ve öğretmen uygulaması şeklinde 14 Şubat-29 Mart 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Son olarak yapılan eğitim ve sonuçları 3 Mayıs 2017 tarihli tez izleme toplantısında değerlendirilmiştir. DEO öğretmeni eğitim süreci döngüsü Şekil 3.5.'te gösterilmiştir.

Şekil 3.5. Destek eğitim odası öğretmeni eğitim süreci eylem döngüsü

3.2.2.1.1.Eğitime hazırlık

Destek eğitim odası öğretmenine, üstün yeteneklilerin eğitiminde kullanılan stratejilerin öğretilmesine ilişkin hazırlık süreci 26 Haziran 2016 tarihli tez izleme

toplantısı ile başlamıştır. Hazırlık sürecinde öncelikle 26 Haziran 2016 tarihinde yapılan tez izleme toplantısında destek eğitim odasında yürütülen eğitim ve bu eğitimi verecek öğretmenin özelliklerine ilişkin kurul üyeleri arasında fikir alış veriş yapılmıştır (TİK-2, 26.06.2016). Burada araştırmacı programı yürüten öğretmenin özelliklerini kurulla paylaşmış, öğretmenin sınıf öğretmeni olmasının yanında üstün yetenekliler alanında yüksek lisans öğrencisi olduğunu vurgulamıştır. Daha sonra DEO öğretmeni ile beraber 10 ağustos 2016 tarihinde yapılan toplantıda, öğretmenin bazı etkinlikleri işlerken zorlandığı ortaya çıkmıştır. DÖ bu durumu “...*etkinliklerin birinde bir teknik vardı, o içinde matris olan, yaptık ama anlayamadım tam olarak.*” (DÖ, Bg, Sk, 10.08.2016, 22’50’’-29’50’’) şeklinde dile getirmiştir. Destek eğitim odası öğretmenin hangi stratejiler konusunda eğitime ihtiyacı olduğunu belirlemek için destek eğitim odasında işlenen derslerde gözlem yapılmasının uygun olacağı 26 Ağustos 2016 tarihli geçerlik kurulunda kararlaştırılmıştır (Ag, 26.12.2016). 2016-2017 Eğitim- Öğretim yılı başladıktan sonra Araştırmacı, 14 Ekim 2016 tarihinde DEO öğretmeni ile yaptığı görüşmede destek eğitim odasında yapılacak gözlemleri planlamıştır (DÖ, Bg, Sk, 14.10.2016, 37’00’’).

Destek eğitim odasında gözlemler kamera çekimi yapılarak gerçekleştirilmiştir. Kamera sınıfta yazı tahtası ve öğrencileri görecektir şekilde sağ-üst köşeye yerleştirilmiştir. Gözlemler bir günü üçüncü sınıf, 6 günü dördüncü sınıf olmak üzere 7 ayrı gün yapılmış ve toplamda 400 dakikalık kamera kaydı yapılmıştır. Gözlem sürecinde ayrıca araştırmacı gözlemlerini araştırmacı günlüğüne yazmıştır. Yapılan gözlemler sürecinde araştırmacı geçerlik kurulu üyelerini bireysel olarak yaptığı görüşmelerle bilgilendirmiştir (Ag, 23/24.11.2016).

Destek eğitim odasında yapılan video çekimleri inceleme sonuçları ve araştırmacının gözlemleri sonucunda derslerde öğretmenin genel olarak öğrencileri motive edici bir tutum sergilediği, her dersten önce bir önceki hafta işlenen konuyu hatırlattığı tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin genel olarak derse katılım gösterdikleri ve neşeli oldukları görülmüştür (TİK-3, 27.12.2016). Yapılan DEO gözlemlerinde öğretmenin bilgi gerektiren bazı stratejileri doğru uygulamadığı ve o derslerde istenen verimin sağlanamadığı görülmüştür. Bu duruma yönelik tespitler 14.11.2016 tarihli video kayıt tutanağına şu şekilde yansımıştır “...*Bu etkinlik aşamalı bir etkinlik olmasına rağmen tek seferde öğrenciler yaptı. Bu anlamda her aşamada gerçekleştirilmesi gereken tartışmaların yapılmadığını söyleyebiliriz...*” (DEO gözlem, 14.11.2016, 23’50’’-32’58). Aynı duruma ilişkin olarak araştırmacı günlüğüne şunları yazmıştır “..*Bu etkinlik teknik*

gerektiren bir çalışma (TABA kavram gelişimi) ve etkinlik boyunca tahta hiç kullanılmadı. Çok fazla geri dönüt verilmedi, öğrencilerin diğer arkadaşlarının yaptığı gruplamalarla ilgili dönütleri fikirleri alınmadı...”(Ag 14.11.2016).

Destek eğitim odasında yapılan gözlemler, 27 Aralık 2016 tarihli tez izleme toplantısında değerlendirilmiştir. Araştırmacı yapılan gözlemler hakkında paylaşımlarda bulunmuş ve özellikle DÖ’nün özel teknik gerektiren bazı konuları işlemekte zorlandığını ve bu konuda desteğe ihtiyacı olduğunu belirtmiştir ((TİK-3,Vk, 27.12.2016, 15’30’’). Tez izleme toplantısından sonra yapılan 25 Ocak 2017 tarihli geçerlik kurulu toplantısında yapılan gözlemlere ilişkin bilgiler kurul üyeleri ile paylaşılmış ve kurulda öğretmen eğitimi sürecinin nasıl olacağı planlanmıştır (Ag, 25.01.2017).

3.2.2.1.2. Eğitim verilecek stratejilerin belirlenmesi

Destek eğitim odası öğretmenine üstün yetenekliler eğitiminde kullanılan stratejiler hakkında bilgi ve tecrübe kazandırmaya yönelik yapılacak eğitim süreci yapılan geçerlik komitesi toplantısında planlanmıştır. Bu planlamaya göre ilk etapta etkinliklerde geçen stratejiler belirlenerek, bunlar arasından hangilerinin eğitiminin yapılacağına karar verilmesi planlanmıştır. Stratejilere karar verildikten sonra da bu stratejilerin uygulamasında tecrübeli olan ÜYEP’ten bir uzman tarafından işlenmesi uygun bulunmuştur. Uzmanın yaptığı uygulama kamera ile kayıt altına alınıp, bu kayıt daha sonra araştırmacı ve DEO öğretmeni tarafından izlenerek, değerlendirilmesi istenmiştir. Son olarak DEO öğretmenin aynı stratejiyi kullanarak bir etkinliği uygulaması ve bu uygulamanın değerlendirmesi ile sürecin tamamlanması kararlaştırılmıştır (Ag, 25.01.2017).

Destek eğitim odası etkinliklerinin işlenmesi esnasında kullanılan stratejiler, araştırmacı tarafından ders kitapları incelenerek belirlenmiştir. Araştırmacı belirlediği stratejileri, uygulanan etkinlik örnekleri ile 7 Şubat 2017 tarihli geçerlik komitesine sunmuştur (Ag, 07.02.2017). Araştırmacı yaptığı incelemelerde, genel olarak kitaplarda yaratıcı problem çözme (YPÇ), TABA stratejilerinden kavram gelişimi ve veri yorumunun, Scamper ve Morfolojik sentez stratejileri ile işlenen etkinliklerin olduğunu belirlemiştir. Bu tekniklerden uygulaması daha teknik bilgi ve tecrübe gerektiren, sınıfça işlenmesi daha uygun olan YPÇ ve TABA stratejilerine dair öğretmen eğitiminin ilk etapta yapılmasının uygun olacağı görüşü kurulda kabul görmüştür. Diğer stratejilerin ise

bireysel olarak uygulanabildiği ve programda çok yoğun olmadıklarından bunlarda başka bir öğretim üyesinin gelip uygulamasına gerek olmadığı belirtildi (GK, 07.02.2017).

3.2.2.1.3. Öğretmen eğitiminin uygulanması

Geçerlik kurulunda öğretmen eğitiminin yapılacağı stratejiler belirlendikten sonra araştırmacı eğitimi planlamak için DEO öğretmeni ile 10 Şubat 2017 tarihinde bir görüşme gerçekleştirilmiştir (Ag, 10.02.2017). Yapılan değerlendirmeler neticesinde TABA stratejileri ile işlenen 3. Sınıf fen bilgisi dersine ait bir etkinlik ile eğitim sürecinin başlatılması uygun görülmüştür. ÜYEP’te fen bilimleri dersini yürüten bir uzman ile iletişime geçilerek kendisine de uygun olan 14 Şubat 2017 tarihinde ilk uygulamanın yapılması benimsenmiştir.

Destek eğitim odası öğretmenine, üstün yeteneklilerin eğitiminde kullanılan stratejilerin eğitimi kapsamında ilk uygulama ÜYEP’te fen bilimleri dersini yürüten bir uzmanın katılımı ile 14 Şubat 2017 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Alan uzmanının birinci uygulamasına ilişkin bilgiler Tablo 3.15.’te verilmiştir.

Tablo 3.15. DÖ eğitimi uzman uygulaması birinci oturum planı

Öğretmen Eğitimi- Alan Uzmanı Uygulaması	
Eğitim tarihi-süresi	14.02.2017- 50’ 00’’
Eğitim yeri	Destek Eğitim Odası
Materyaller	Kamera, bilgisayar, etkinlik kağıtları
Katılımcılar	Üçüncü sınıf öğrencileri A şubesi, Uzman, Araştırmacı, DEO Öğretmeni
Amaç	Üstün yeteneklilerin eğitiminde kullanılan TABA stratejilerinden kavram haritasının uygulanması
İçerik	Alan uzmanı tarafından Fen bilimleri dersinde elektrikli araçlar konusu ile ilgili etkinlik TABA kavram haritası stratejisi kullanılarak işlenecektir.

ÜYEP’ten gelen uzman tarafından işlenen bu derse, DEO üçüncü sınıf öğrencilerinin A şubesi katılmıştır. Ders 50 dakika sürmüştür. Dersin işlenişi araştırmacı ve DÖ tarafından gözlemlenmiş, aynı zamanda kamera ile daha sonra izlenmek üzere kayıt altına alınmıştır (Ag,, 14.02.2017). Dersin konusu elektrikli araçlar konusu olup, etkinlik TABA stratejilerinden kavram haritası kullanılarak işlenmiştir. Uzman etkinliği işlerken süreçte tahtayı etkin olarak kullanmıştır. Ayrıca stratejinin her aşamasında öğrencileri yazdıkları üzerine ve farklı neler yazılabileceklerine dair düşünmeye sevk eden sorular sormuştur. Bir başka önemli tespit ise stratejinin aşamaları arasında geçişte,

gruplamalar yapılırken, bu gruplamanın sebepleri ve alternatif grupların sorgulanması olmuştur. Son olarak öğrencilerden yapılan etkinliğe ilişkin değerlendirme istenerek, ders sonlandırılmıştır (DÖ eğitimi-1,Vk, 14.02.2017).

Yapılan uzman uygulaması sonrasında araştırmacı ve öğretmeni, dersin kamera çekimini beraber tekrar izleyip, uzmanın stratejiyi uygulamasını incelememişlerdir (Ag, 15.02.2017). Destek eğitim odası öğretmeni yapılan bu görüşme ve inceleme esnasında uzmanın uygulamasını izlerken, kendisinin bu stratejiyi kullanırken tahtayı etkin kullanmadığı fark etmiştir (DÖ,Bg, Sk, 15.02.2017, 03' 15''). Ayrıca eğitim uzmanının öğrencileri sorduğu sorularla daha farklı cevaplar üretmeye teşvik ettiği gözlemlenmiştir. Araştırmacı ve DÖ video çekimini izlerken aynı zamanda stratejinin uygulama yönergesini de incelemişlerdir. Ve yönerge ile uzmanın uygulaması arasındaki paralelliği gözlemlemişlerdir (DÖ,Bg, Sk, 15.02.2017). Ders kaydının izlenmesi sonrasında yapılan değerlendirmede bu tarz stratejilerin esas amacının öğrencileri üst düzey düşünme becerilerini sergilemeye sevk etmek olduğu belirtilmiştir. Birinci aşamada olmasa bile sonraki aşamaların buna hizmet edecek şekilde sorularla yürütülmesinin önemine değinilmiştir. Çalışmanın sonunda öğrencilerin farklı fikir ve düşünceleri alınabileceği vurgulanmıştır. Bu tarz stratejilerin hem tahtayı kullanarak hem de bireysel kâğıtlarını kullanarak yapabilecekleri belirtilmiştir. Ama hem herkesin yazdıklarını görme hem de aşamalarda öğrencilere düşünme fırsatı sunmak için her ikisinin beraber kullanılmasının uygun olacağı vurgulanmıştır. DÖ kendisinin önceki uygulamasına nazaran bu şekilde işlenmesinin öğrencilerin daha az sıkılmasına sebep olduğunu, öğrencilerin bu şekilde daha fazla keyif aldıklarını gözlemlediğini belirtmiştir. Ayrıca tekniğin aşamalarına ne kadar zaman ayırmam gerektiğini fark ettiğini belirtmiştir. Özellikle 2 ve 4. Aşamaya daha dikkat etmesi gerektiği ve ayrıca son değerlendirme aşamasında daha fazla zaman ayırmak gerektiğini gözlemlediğini vurgulamıştır. Değerlendirme aşamasının öğrencilerle tartışma şeklinde yapılabileceğini dile getirilmiştir (DÖ,Bg, Sk,, 15.02.2017, 30'05'').

Eğitim uzmanının işlediği ders izlenip değerlendirildikten sonra DEO öğretmeni aynı strateji ve etkinliği DEO 3. Sınıf B şubesinde işlemiştir. Destek eğitim odası öğretmenin uygulaması 16 Şubat 2017 tarihinde gerçekleştirilmiştir. DEO öğretmenin birinci uygulamasına ilişkin bilgiler Tablo 3.16.'da verilmiştir.

Tablo 3.16. DÖ eğitimi öğretmen uygulaması birinci oturum planı

Öğretmen Eğitimi- DÖ Uygulaması	
Eğitim tarihi-süresi	16.02.2017- 58’ 03’’
Eğitim yeri	Destek Eğitim Odası
Materyaller	Kamera, bilgisayar, etkinlik kâğıtları
Katılımcılar	Üçüncü sınıf öğrencileri B şubesi, Araştırmacı, DEO Öğretmeni
Amaç	Üstün yeteneklilerin eğitiminde kullanılan Taba stratejilerinden kavram haritasının uygulanması
İçerik	Destek eğitim odası öğretmeni tarafından Fen bilimleri dersinde elektrikli araçlar konusu ile ilgili etkinlik TABA kavram haritası stratejisi kullanılarak işlenecektir.

Destek eğitim odası öğretmeni tarafından üçüncü sınıf B şubesi öğrencileri ile işlenen bu ders 58 dakika sürmüştür. Derste eğitim uzmanının işlediği etkinlik farklı bir sınıf şubesi ile TABA stratejisi kullanılarak işlenmiş ve araştırmacı tarafından kamera ile kayıt altına alınmıştır (Ag, 16.02.2017). Ders başında öğretmen konuya giriş olarak hayatımızda elektrikli araçların kullanımına ilişkin anekdotlar anlatmıştır. Daha sonra öğrencilere bireysel çalışma kâğıtlarını öğrencilere dağıtmış ve dersin grup şeklinde değil bireysel katılımı ile işleyeceğini belirtmiştir. Öğretmen tahtayı etkin olarak kullanmaya çalıştığı ve öğrencilerin cevaplarını tahtaya yazdığı gözlemlenmiştir. Öğrenciler genel olarak istekli şekilde derse katılım göstermişlerdir. Öğretmen gerektiğinde onları farklı cevaplar üretmeye sevk edecek yönlendirici sorular sormaya çalışmıştır. Öğretmen işleyiş olarak stratejinin yönergesine uygun olarak önce o aşamada yapılması gerekenleri, kendi bireysel çalışma kâğıtlarına yazmaları için öğrencilere zaman tanımıştır. Daha sonra ise öğrencilerin yazdıklarını tahtaya yazarak sınıfla paylaşımlarını sağlamıştır (DÖ eğitimi, Vk, 16.02.2017). Dersin sonunda öğretmen öğrencilerle beraber yuvarlak masa etrafında oturarak etkinliğe ilişkin görüş ve kazanımlarını sorgulamıştır. Öğrencilerin kazanımları ve görüşleri arasında çeşitlilik gözlemlenmiştir. Bazı öğrenciler etkinliğin konusu üzerine yorum yaparken, bazılarının da stratejinin kazanımları üzerine yorum yaptıkları dikkat çekmiştir (Ag, 16.02.2017).

Yapılan uzman ve öğretmen uygulamalarının değerlendirmesi yapılmak üzere 24 Şubat 2017 tarihinde geçerlik komitesi toplanmıştır (Ag, 24.02.2017). Tez danışmanı ve bir kurul üyesinin katılımı ile gerçekleştirilen toplantı 43 dakika sürmüştür. Yapılan toplantıda araştırmacı her iki uygulamayı, stratejinin yönergesinden hareketle hazırladığı

kriterler çerçevesinde değerlendirmiştir. Yapılan değerlendirmede genel olarak öğretmenin, yönergeleri başarılı bir şekilde uyguladığı tespit edilmiştir (GK,Vk, 24.02.2017 süre: 13’ 10’’). Toplantıda araştırmacı DEO öğretmenin sürece ilişkin değerlendirmelerini de üyeler ile paylaşmıştır. DEO öğretmeni değerlendirmesinde, önceden bu tekniği uygularken yaptığı hataları gördüğünü belirtmiştir. Bu uygulamada ise öğrencilerin daha fazla etkileşim halinde olduklarını, daha fazla fikir üretebildiklerine dair gözlemlerini paylaşmıştır (Ag, 24.02.2017). Yapılan değerlendirmeler sonunda uygulamanın başarılı olduğuna kanaat getirilmiş ve yaratıcı problem çözme tekniğinin de benzer şekilde öğretilmesine karar verilmiştir (GK,Vk, 24.02.2017 süre: 26’ 50’’).

Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde kullanılan stratejilerin DEO öğretmene öğretimi sürecinde ikinci strateji olarak yaratıcı problem çözme tekniği kullanılarak etkinlik işlenmiştir (Ag, 26.02.2017). Destek eğitim odasında dördüncü sınıf öğrencileri ile ÜYEP’ten gelen bir alan uzmanı tarafından 27.02.2017 tarihinde işlenen ders toplamda 99 dakika sürmüştür. Alan uzmanının ikinci uygulamasına ilişkin bilgiler Tablo 3.17.’de verilmiştir.

Tablo 3.17. DÖ eğitimi uzman uygulaması ikinci oturum planı

Öğretmen Eğitimi- Alan Uzmanı Uygulaması	
Eğitim tarihi-süresi	27.02.2017- 99’ 26’’
Eğitim yeri	Destek Eğitim Odası
Materyaller	Kamera, bilgisayar, etkinlik kağıtları
Katılımcılar	Dördüncü sınıf öğrencileri, Uzman, Araştırmacı, DEO Öğretmeni
Amaç	Üstün yeteneklilerin eğitiminde kullanılan Yaratıcı Problem çözme stratejisinin uygulanması
İçerik	Alan uzmanı tarafından Fen bilimleri dersinde çevreyi koruma konusu ile ilgili etkinlik Yaratıcı Problem çözme stratejisi kullanılarak işlenecektir

Toplamda üç ders saati boyunca devam eden derste çevremizi korumaya ilişkin bir etkinlik yaratıcı problem çözme tekniği ile işlenmiştir. Derste araştırmacı kamera ile kayıt yapmıştır. Uzman, öğrencilere daha önce konuya ilişkin okudukları okuma parçasına yönelik düşüncelerini sorarak derse başlamıştır. Daha sonra tekniğin uygulama yönergesine uygun şekilde öğrencilerden çevreye ilişkin çeşitli problem durumlarını sorgulatmıştır. Öğrenciler iki gruba ayrılarak seçtikleri bir konu üzerinde yaratıcı problem çözme tekniği aşamalarına göre tespit ve çözüm önerileri geliştirmişlerdir. Öğrenciler grup çalışması yaparken uzman grupları dolaşarak onlara anlamadıkları aşamalarda

destek vermiştir. Aynı zamanda çözüm üretme aşamalarında öğrencilerin sınıftaki bilgisayarı kullanmalarına izin verilmiştir. Her aşama için uzman öğrencilerin ihtiyacına göre belirli bir süre verdiği gözlenmiştir. Sürecin sonunda her gruptan seçilen bir öğrenci yaptıkları çalışmayı sınıfla paylaşmıştır. Ve son olarak etkinliğe ilişkin uzman ve öğrenciler değerlendirme yaparak ders bitirilmiştir (DÖ Öğretmen eğitimi, Vk, 27.02.2017).

Alan uzmanı tarafından işlenen derse ait video kayıtları 24 Mart 2017 tarihinde DEO öğretmeni ile beraber izlenerek değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme 42 dakika sürmüştür. Ders kaydı izlenirken araştırmacı ve DEO öğretmeni yaratıcı problem çözme tekniğinin uygulama yönergesi doğrultusunda etkinliğin işlenmesini ve uzmanın müdahalelerini inceleyip, tartışmıştır (DÖ, Bg, Sk, 24.03.2017). Özellikle öğrencilerin çalışılacak konuya ilişkin fikir üretmeleri istenen aşamalarda müdahalenin uygun olup olmadığı tartışılmıştır. Bu tartışmada öğrencilerin sınıf seviyesinin önemli olduğu, özellikle küçük yaş gruplarında ufuk açıcı çeşitli örneklerle, öğrencilere yardımcı olunabileceği vurgulanmıştır (DÖ, Bg, Sk, 24.03.2017, 10'00''). Ayrıca tekniğin aşamaları her ne kadar açık ve anlaşılır gözükse de öğrencilere ne yapmaları gerektiğinin anlatılması gerektiği gözlemlenmiştir. Bu stratejide tahta kullanımının daha az olduğu görülmüştür. Dersin videosunun izlenmesi sonrasında ortak kanaat olarak bu stratejinin uygulanmasında, öğrencilerin araştırma yapması gerektiğinden daha fazla zaman ayırmak gerektiği, fakat öğrencileri grup çalışmasına, farklı fikir üretmeye teşvik ettiği şeklinde olmuştur (DÖ, Bg, Sk, 24.03.2017, 42'00'').

Destek eğitim odası öğretmeni ile alan uzmanı tarafından yaratıcı problem çözme tekniği kullanılarak işlenen ders videosu izlenip değerlendirildikten sonra, öğretmen uygulamasına geçilmiştir. Destek eğitim odası öğretmenin 29 Mayıs 2017 tarihinde yaptığı uygulamaya ilişkin bilgiler Tablo 3.18.'de verilmiştir.

DÖ tarafından destek eğitim odasında 29.03.2017 tarihinde ikinci sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilen ders 77 dakika sürmüştür. Derste sınıfta kullanılan araç gereçler konusu işlenmiştir. Öncelikle öğretmen konuya giriş bağlamında öğrencilere sınıfta kullanılan araç-gereçler ve bunlara ne tür zararlar verildiğine ilişkin soru-cevap ve fikir paylaşımı yoluyla farkındalık kazandırmaya çalışmıştır. Daha sonra iki gruba ayrılan öğrencilerden, her grup için bir yazıcı ve sözcü seçmelerini istemiştir. Böylece gruptaki her öğrenci yazmak zorunda kalmayacak ve daha fazla fikir üretileceği amaçlanmıştır (DÖ eğitimi, Vk, 29.0.2017, 09'20''-13'20''). Etkinliğin her aşamasında öğretmen

gruplara katılarak onlara neler yapmaları gerektiği açıklamıştır. Derste zil çalındığında öğrenciler teneffüs arasına çıkıp, döndüklerinde etkinliğe kaldıkları yerden devam etmişlerdir. İkinci dersin ortalarında öğrencilerin etkinlikten sıkılmaya başladıkları öğretmen öğrencileri fikir üretmeye teşvik etmeye çalıştığı gözlemlenmiştir (DÖ eğitimi, Vk, 29.0.2017, 09'20''-53'20''). Dersin sonunda öğrenciler süreçte yaptıklarını ve ürettikleri çözümleri sınıfla paylaşmış ve yapılan etkinliğe ilişkin genel değerlendirme yapılarak ders sonlandırılmıştır.

Tablo 3.18. DÖ eğitimi öğretmen uygulaması ikinci oturum planı

Öğretmen Eğitimi- DÖ Uygulaması	
Eğitim tarihi-süresi	29.03.2017- 77' 08''
Eğitim yeri	Destek Eğitim Odası
Materyaller	Kamera, bilgisayar, etkinlik kağıtları
Katılımcılar	İkinci sınıf öğrencileri, Araştırmacı, DEO Öğretmeni
Amaç	Üstün yeteneklilerin eğitiminde kullanılan Yaratıcı Problem çözme stratejisinin uygulanması
İçerik	Destek eğitim odası öğretmeni tarafından Fen bilimleri dersinde araç-gereçleri özenli kullanma konusu ile ilgili etkinlik Yaratıcı Problem çözme stratejisi kullanılarak işlenecektir.

Öğretmen eğitimi süreci, bütün boyutlarıyla ve sonuçlarıyla 03 Mayıs 2017 tarihli tez izleme toplantısında değerlendirilmiştir (TİK-4, 03.05.2017). Tez izleme toplantısında araştırmacı, süreçle ilgili olarak kurul üyeleri ile paylaşımında bulunmuştur. İkinci stratejiye ilişkin olarak, bu strateji kullanılarak işlenen etkinliklerin haftalara yayılarak, her aşaması için gerekirse bir ders ayrılmasının daha uygun olacağı fikri ön plana çıkmıştır. Tek ders saatinde işlenmesinin çok verimli olmadığı vurgulanmıştır (TİK-4,Vk, 03.05.2017, 09'00'').

Eğitim sürecinin geneline ilişkin olarak ise genel olarak başarılı geçtiği ve DEO öğretmenin de süreç sonunda uzmanlık gerektiren stratejiler kullanılarak işlenen etkinlikleri daha verimli şekilde işlediği vurgulanmıştır. Kurul üyeleri etkinlik seçimi sürecine gelecek sene DEO öğretmenin aktif katılımının yararlı olacağı konusunda fikir birliği etmişlerdir (TİK-4,Vk, 03.05.2017, 10'40'').

3.2.2.1.4. Destek eğitim odası öğretmenine yönelik eğitim sürecinin değerlendirilmesi

Araştırmanın bu bölümünde, okulda üstün yeteneklilere yönelik yürütülen DEO uygulamasında verilen eğitimin iyileştirmesine yönelik çalışmalar kapsamında DEO öğretmenine yönelik verilen strateji eğitimi ele alınmıştır. Araştırmacının strateji eğitimine ilişkin genel değerlendirmeleri şunlardır:

- Destek eğitim odası öğretmeni, üstün zekalılar öğretmenliği alanında yüksek lisans yapıyor olmasından dolayı üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik belli bir bilgi birikimine sahiptir.
- Öğretmen etkinliklerde kullanılan bazı stratejileri, hakkında daha önce eğitim almadığı için, uygulamakta zorlanmaktadır.
- Araştırmacı yaptığı sınıf gözlemleri ve öğretmen ile yaptığı görüşmelerde bu problemi fark etmiştir.
- Öğretmenin eğitiminde ihtiyaçlar temelli bir yaklaşımla, sorun yaşanan stratejilerin öğretilmesine öncelik verilmiştir.
- Eğitimde önce stratejiyi, alanda bir uzman uygulamış, öğretmen ise gözlemci olmuştur. Sonrasında ise stratejinin uygulanmasında dikkat edilmesi gereken hususlar konusunda araştırmacı ile beraber çalışmış ve son olarak öğretmen uygulama yapmıştır.
- Stratejiyi uygulayan alan uzmanının, belirlenen stratejilerin kullanımında deneyimli olması eğitimin başarısında önemli katkı sunmuştur.
- Eğitim genel olarak başarılı bulunmuştur.

3.2.2.2. Destek eğitim odası etkinliklerine ilişkin yansıtma yazımı

Okulda yürütülen üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamasında verilen eğitimi iyileştirmeye odaklanan çalışmalar kapsamında gerçekleştirilen bir başka çalışma da sınıfta işlenen etkinliklere yönelik öğrenci ve öğretmen yansıtma yazımlarını almak şeklinde gerçekleştirilmiştir. Mevcut durumu belirlemeye ilişkin yapılan görüşmeler sonrasında 26 Haziran 2016 tarihinde yapılan tez izleme toplantısı ile başlayan süreç 3 Mayıs 2017 tarihinde gerçekleştirilen tez izleme toplantısına kadar devam etmiştir.

Mevcut durumun belirlenmesi aşaması sonrası 26 Haziran 2016 tarihinde yapılan tez izleme toplantısında programda işlenen etkinliklerin öğrencilere katkılarının değerlendirilmesi gündeme gelmiş ve araştırmacıdan bununla ilgili planlama yapması

istenmiştir (Ag, 26.06.2016). Bu toplantıda DEO uygulamasında sınıf içi verilerin bütün sınıflar üzerinden değil seçilecek bir sınıf üzerinden yapılması uygun bulunmuştur (TİK-2, Vk, 26.06.2016, 58'00'').

Yıllık plan hazırlama sürecinde araştırmacı, programda işlenen etkinliklerin değerlendirmesini etkinlik kazanımları üzerinden hazırlanacak değerlendirme formları üzerinden yapmaya yönelik görüşünü 26 Ağustos 2016 tarihinde yapılan geçerlik kuruluna sunmuştur (Ag, 26.08.2016). Kurulda yapılan değerlendirmede sınıf içi yapılacak değerlendirmelerin not odaklı olmaması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca farklı değerlendirme yöntemlerine karar vermek için DEO derslerinde gözlem yapılması uygun bulunmuştur (GK,Vk, 26.08.2016, 19'10'').

Araştırmacı 14 Ekim 2016 tarihinde DEO öğretmeni ile yaptığı görüşmede, kazanımlar üzerinden bir değerlendirme yapmanın, kazanımların uzun süreli değerlendirme gerektirmesi ve ders kitaplarının temin edildiği kurumdan kazanımların gelmemiş olmasından dolayı uygun olmayacağına hemfikir olunmuştur (Ag, 14.10.2016). Araştırmacı 3 Kasım 2016 tarihinde başladığı sınıf gözlemleri sürecinde, öğrencilerin işlenen etkinliklere ilişkin geri dönütlerinin alınamadığını gözlemlemiştir (Sınıf gözlem, 08.11.2016, 56'10''). Buradan hareketle araştırmacı öğrencilerin her hafta işlenen etkinliklere ilişkin görüşlerini almak üzere 7 yönlendirici sorudan oluşan bir haftalık değerlendirme formu oluşturmuştur . Formu geçerlik kurulu üyelerinin görüşüne 23 Kasım 2016 tarihinde sunmuş uygulanabileceğine ilişkin geri dönüt almıştır (Ag, 23.11.2016). Değerlendirme soruları hazırlandıktan sonra araştırmacı gözlem yapılan sınıfa devam eden öğrencilere haftalık geri dönütlerini yazmaları için 28 Kasım 2016 tarihinde birer adet defter hediye etmiştir (Ag, 28.11.2016). Öğrencilerin geri dönütlerini yazdığı defterler her hafta Perşembe günü toplanmış, değerlendirilmiş ve Pazartesi tekrar öğrencilere dağıtılmıştır. Öğrencilerin yaptıkları dönütler 2 Aralık 2016 tarihinden itibaren her hafta değerlendirilmiştir (Ag, 04.12.2016).

Tez izleme kurulu üyelerinin katılımı ile 27 Aralık 2016 tarihinde gerçekleştirilen tez izleme toplantısında araştırmacı, destek eğitim odasında işlenen etkinliklere yönelik öğrencilerin dört haftalık değerlendirme sonuçlarını paylaşmıştır (Ag, 27.12.2016). Toplantıda öğrenci dönütlerine ilişkin yapılan değerlendirmede, öğrencilerin genel olarak işlenen etkinlikleri beğendiği vurgulanırken, öğrencilerin değerlendirmeleri kısa cevaplarla yaptıklarına dikkat çekilmiştir (TİK-3,Vk, 27.12.2016, 17' 00''). Toplantıda öğrenci dönütlerinin alınmasına devam edilmesi kararı alınmıştır. Yeni eğitim öğretim

döneminin başlarında 27 Ocak 2017 tarihinde yapılan geçerlik kurulu toplantısında DEO öğretmeninden de derslere yönelik yansıtma yazdırma konusu gündeme gelmiştir (Ag, 27.01.2017). Toplantıda öğretmenin ilk etapta verilen deftere her hafta işlenen derslere ilişkin serbest bir şekilde, yönlendirme olmadan, yansıtma yazmasının uygun olacağı kararlaştırılmıştır (GK,Vk, 27.01.2017, 13'10'').

Destek eğitim odası öğretmeni 12 Şubat 2017 tarihinden itibaren kendisine verilen deftere haftalık işlenen derslere, ders işleyiş sürecine ve öğrencilere ilişkin görüşlerini yazmaya başlamıştır (Öğretmen yansıtma defteri, 12.02.2017). Öğretmenin yazdığı yansıtma 24 Şubat 2017 tarihli geçerlik kurulunda değerlendirilmiştir (Ag, 24.02.2017). Toplantıda öğretmenin genel olarak kapsamlı yansıtma yazdığı, yansıtmalarda kendindeki değişimi de yansıttığı belirtilmiş ve bu şekilde yansıtma yazmaya devam edilmesi kararlaştırılmıştır. Bu toplantıda öğrencilerin yansıtmalarında kısa cevaplar vermesi de değerlendirilmiş ve öğrencilerin dersleri beğendikleri şeklinde yorumlanmıştır (GK, Vk, 24.02.2017, 1'10''). Okulda uygulanan üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulaması sınıf içi iyileştirmeleri kapsamında alınan öğrenci ve öğretmen değerlendirmeleri son olarak 3 Mayıs 2017 tarihli tez izleme toplantısında gündeme alınmıştır (TİK-4, Vk, 03.05.2017, 10'40''). Yapılan değerlendirmede öğrencilerin kısa kısa yazmakla beraber genel olarak etkinliklerden memnun olduklarında hem fikir kalınmıştır. Öğretmen yansıtmasının ise kapsamlı ve içten olduğu, derslerde yaşanan olumsuzlukları, öğrencilere ilişkin gelişimleri, ders içerisinde ortaya çıkan sorunlara yönelik geliştirilen çözümler gibi alanları içerdiği vurgulanmıştır (TİK-4, Vk, 03.05.2017, 10'40''-13'50'').

3.2.2.2.1. Destek eğitim odası etkinliklerine ilişkin yansıtma yazımının genel değerlendirmesi

Araştırmanın bu bölümünde, yürütülen DEO uygulamasında verilen eğitimi iyileştirme çalışmaları kapsamında, DEO öğretmeni ve öğrencilerinin işlenen etkinliklere yönelik yazdıkları yansıtma ele alınmıştır. Araştırmacının yansıtma yazım sürecine ilişkin genel değerlendirmeleri şunlardır:

- Bu çalışmada öğretmen ve öğrencilerin işlenen etkinliklere ilişkin yansıtmaları, derslerin etkililiğini değerlendirmek için alınmıştır.
- Yansıtma programına devam eden dördüncü sınıf öğrencilerinden alınmıştır.

- Öğrencilerin yansıtmaları yarı yapılandırılmış 7 yönlendirici soru üzerinden toplanmıştır.
- Öğretmen yansıtalarında herhangi bir yönlendirme yapılmamıştır.
- Öğrenci yansıtalarında, öğrencilerin genel olarak etkinliklerden memnun oldukları gözlenmiştir.
- Öğrencilerin yansıtmaları kısa cümleler ile yazdıkları dikkat çekmiştir.
- Öğretmen yansıtalarında, ders işleyişi, öğrencilerin performansı, yaşanan problemler, öğretmenin gelişimine yönelik kapsayıcı bilgiler yer almıştır.
- Yansıtma yazımı çalışması genel olarak başarılı bulunmuştur.

3.3. Üçüncü Aşama: Destek Eğitim Odası Uygulamasına İlişkin Son Değerlendirmeler

Çalışmanın bu aşamasında araştırmacı gerçekleştirilen süreci değerlendirmek amacıyla, DEO uygulamasını geliştirmeye yönelik çalışmalar sonrasında katılımcıların görüşlerini almıştır. Bu aşama 03 Mayıs 2017 tarihinde yapılan tez izleme jürisinden sonra başlamıştır. Görüşmeler, DEO öğretmeni, okul müdürü, okulun öğretmenleri, destek eğitim odasına devam eden öğrenciler, öğrenci velileri ile gerçekleştirilmiştir. Veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler ile toplanmıştır. Değerlendirme sürecine yönelik işleyiş Şekil 3.6.'da gösterilmiştir. Yapılan görüşmelerden elde edilen veriler çeşitli temalar altında toplanmıştır. Bu aşamada elde edilen veriler, görüşme yapılan paydaş grubuna göre başlıklandırılarak sunulmuştur.

Şekil 3.6. Destek eğitim odası paydaş değerlendirme süreci işleyiş şeması

3.3.1. Destek eğitim odası öğrenci velilerinin son değerlendirmeleri

Uygulamaya öğrencisi devam eden veliler ile çalışmanın son aşamasında yapılan bireysel görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda, velilerin uygulamaya ve içeriğine ilişkin düşünceleri, süreçte çocuklarında gözlemledikleri değişim, DEO öğretmenine ilişkin görüşlerine ve uygulamanın devamına ilişkin düşüncelerine yönelik veriler toplanmıştır. Veliler ile yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan temalar Tablo 3.19’da verilmiştir.

Tablo 3.19. Velilerinin son değerlendirmeleri

Tema	Alt Tema
DEO	• Öğrenciler istekli • Farklı dersler • Yararlı
DEO’da Verilen Eğitim	• Çekici • Deneylerin varlığı • Araştırmaya yönelten • Normal öğretim programından farklı • Üst düzey eğitim • Zengin içerik
DEO ortamı	• Etkileyici • Hoş • Eğlenceli • Kullanışlı
Ders saatleri	• Okul saatleri dışında olmalı • Okul saatleri içinde olmalı
DEO öğretmeni	• Ulaşılabilir • Öğrencileri tanıyor • Pozitif • İletişime açık • Bilgilendirici • Programa uygun • Kibar
Katkıları	• Farklı düşünmeye yöneltti • Özgüven artışı • Meslek tercihlerinde değişiklik • İlgi alanlarını tanıma • Sorgulayıcı • Çözüm odaklı • Öğretici
Sorunlar	• Ödevlerin artması • Dersten geri kalma kaygısı
Üstün yeteneklilerin eğitimi	• Ayrı eğitim • Normal eğitim içinde • Rehberlik hizmetleri • Köy enstitüleri

Yapılan görüşmeler sonucunda velilerin gerçekleştirilen süreç ile ilgili olarak genel olarak memnun oldukları görülmektedir. Veliler görüşmeler sırasında, DEO'ya ilişkin görüşlerini yansıtırken, çocukları tarafından sevilmesi, gelmeye istekli olmaları, DEO'da verilen derslerin farklı olması ve çocuklarına sundukları katkılarına vurgu yapmışlardır.

Buna göre örneğin görüşme yapılan velilerden biri uygulamaya ilişkin görüşlerini; “...çocuğum özellikle pazartesi program olduğu için o gün okula gelmeyi çok seviyor, yani her gün olsa her gün DEO'ya gelmek ister.” (ÖV-3, Bg, 23.05.2017, 01’ 50’’) sözleri ile dile getirmiştir. Benzer şekilde bir başka veli “Kızım programı çok seviyor, tatilden dönerken pazartesi DEO programı olduğu için, özellikle Pazar günü dönmek istiyor, programı kaçırmak istemiyor.” (ÖV-4, Bg,, 17.05.2017, 10’ 20’’) sözleriyle çocuğunun uygulamaya olan istekliliğini vurgulamıştır. Görüşme yapılan başka bir veli ise “Çocuğumun okula severek gelmesine vesile oldu, çocuğum hiç sıkıldığını söylemedi şu ana kadar. Bu benim için büyük bir artı.” (ÖV-1, Bg, 16.05.2017, 03’ 00’’) demiştir.

Veliler DEO'da verilen eğitime ve içeriğine ilişkin farklı görüşler dile getirmiştir. Görüşmelerde, genel olarak uygulamada deneylerin yapılması, etkinliklerin GES programından farklı şekilde işlenmesinin öğrencilerine çekici geldiği vurgulanmıştır. Bu bağlamda görüşme yapılan bir veli ders içeriğine yönelik düşüncelerini çocuğunun kendisi ile evde yaptığı paylaşımlardan hareketle “...basit deneyler ve popüler bilim konularına yönelik araştırmaların yapıldığına dair izlenimim var. Burada öğrendiği süreçlerden hareketle evde kendisi bazı deneyler yapıyor.” (ÖV-2, Bg, 17.05.2017, 09’ 10’’) şeklinde açıklamalarda bulunmuştur. Bir başka veli de çocuğunun uygulamada aldığı eğitime dair “DEO'dan aldığı kitaplar onu araştırmaya yönlendiriyor... Ortaokul ve üzeri düzeyde yapılan deneyler var orda.” (ÖV-6, Bg, 17.05.2017, 03’ 20’’) sözleri ile memnuniyetini dile getirmiştir. Yine görüşülen bir başka veli görüşmede uygulamada verilen eğitimin içeriğine ilişkin düşüncelerini “Genel olarak araştırmaya dayalı, yeni şeyler öğrenmeye dayalı olduğunu gördüm... Çocuğum baya şey öğrendi özellikle kendi sınıfının ı dışında şeyler öğrendi.”(ÖV-3, Bg, 17.05.2017, 02’ 20’’) şeklinde dile getirmiştir. Eğitimin içeriği ile ilgili olarak bir başka veli uygulamada öğrencilerinin genel eğitim sınıfı öğretim programına göre daha zengin bir eğitim aldığına ilişkin görüşlerini “Ortaokulda lise de gördüğümüz bazı şeyleri daha ilkokulda görmesi iyi bir şey.” (ÖV-8, Bg, 18.05.2017, 01’ 50’’) şeklinde ifade etmiştir.

Öğrencilerin eğitim aldıkları destek eğitim odasına ilişkin velilerin genel olarak olumlu düşüncelere sahip oldukları, ortamı genel eğitim sınıfına göre daha iyi buldukları

görüşmelerde ortaya çıkmaktadır. Velilerden biri destek eğitim odasına ilişkin olarak “...çok hoş baya etkileyici...” (ÖV-9, Bg, 18.05.2017, 01’ 50’’) derken bir başka veli “güzel, eğlenceli görünüyor” (ÖV-7, Bg, 17.05.2017, 03’ 30’’) sözleri ile beğenisini dile getirmiştir. Bir başka veli ise zaman içerisindeki değişimi “ilk zamanlarda... eksiklikler vardı fakat daha sonra... yeni malzemeler alındığını gördüm. Renkli bireysel ve grup eğitimi için uygun bir sınıf ortamı oluşturulmuş.” (ÖV-2, Bg, 17.05.2017, 05’ 10’’) sözleri ile vurgulamıştır.

Uygulamanın okul saatleri içerisinde yürütülmesine ilişkin olarak veliler bazı dezavantajlarına rağmen olumlu bir yaklaşım sergilemektedirler. Görüşmelerde bir veli ders saatleri ile ilgili olarak, uygulamanın başından beri okul saatleri dışında olması gerektiğine inandığını belirtmiştir. Öğrencilerin okul derslerine de odaklanmak zorunda kaldıkları için ikisini bir arada götürme konusunda zorlandıklarına yönelik görüşlerini açıklamıştır. Uygulamanın kendilerini biraz zorlayan kısmının bu olduğunu yani okul derslerini de yetiştirmek zorunda kalmaları olduğunu vurgulamıştır (ÖV-1, Bg, 16.05.2017, 02’ 30’’). Bir başka veli ise tercihinin okul saatleri içinde olmasından yana olduğunu “Açıkçası ders saatleri içinde olması benim için tercihtir, ders saati dışında olsaydı kabul ederdim ama çok hoşuma gitmezdi.” (ÖV-2, Bg, 17.05.2017, 07’ 10’’) sözleri ile dile getirmiştir. Bir başka veli okul saatleri içinde olmasının avantaj ve dezavantajlarını anlattıktan sonra “... avantaj ve dezavantajları var. Ama bize çok fazla olumsuzluk yansımadan bu program okul saatleri içerisinde gerçekleştirilmiş oldu...” (ÖV-6, Bg, 17.05.2017, 04’ 20’’) sözleri ile okul saatlerinde olmasının kendilerini olumsuz anlamda fazla etkilemediğini belirtmiştir. Bir veli ise genel eğitim sınıfı derslerinden geri kalmasının verdiği kaygıyla uygulamanın okul saatleri dışında olmasının daha iyi olacağına dair görüş belirtmiştir (ÖV-9, Bg, 23.05.2017, 01’ 50’’).

Görüşme yapılan velilerin DEO öğretmenine ilişkin görüşlerinin genel olarak olumlu olduğu görülmektedir. Görüşmelerde veliler özellikle öğretmene yönelik öğrencilerinden olumlu dönütler aldıklarını vurgulamış, öğretmenin ulaşılabilir olması ve öğrencileri hakkında kendilerine doyurucu bilgi vermesinin önemine değinmişlerdir. Öğretmene ilişkin olarak bir veli öğretmeni çok iyi bulduklarını, öğrencilerle iletişimlerinin çok pozitif olduğunu, öğrencilerin rahatlıkla iletişim kurabildiklerini, bir soruyu defalarca sormaktan çekinmeyecekleri bir ortam oluşturduğunu, program için çok uygun bir öğretmen olduğunu düşündüğünü belirtmiştir (ÖV-1, Bg, 16.05.2017, 06’ 30’’). Bir başka veli de öğretmenin kibar, iletişim konusunda çok iyi olduğunu, özellikle aksilik

olması durumunda kendilerine bilgi verdiğini, öğrencilerle de iletişiminin güçlü olduğuna dair izlenimi olduğunu vurgulamıştır (ÖV-2, Bg, 17.05.2017, 16’40’’). Benzer şekilde, başka bir veli, DEO öğretmeninin öğrencileri tanımadaki becerisine “*DEO öğretmeni, öğrencilerin farklı özelliklerini keşfetmede çok becerikli olduğunu düşünüyorum. Sınıf öğretmeninin göremediği özelliklerini görebiliyor.*” (ÖV-8, Bg, 18.05.2017, 08’ 50’’) sözleri ile vurgu yapmaktadır. Yine bir başka veli görüşmede “*Çocuğum çok seviyor DEO öğretmenini... Öğretmen ona sorumluluk verdiğinde kesinlikle onu yerine getirmek için elinden geleni yapıyor, bu da öğretmenin öğrenciyle kurduğu güçlü bağdan kaynaklanıyor.*” sözleri ile DEO öğretmeninin öğrencisi ile kurduğu güçlü bağı vurgulamıştır. Aynı veli DEO öğretmeninin kendileri ile olan iletişimine ilişkin olarak “*Okula geldiğim zamanlarda her zaman görüştü ve çocukla ilgili genel geçer bilgilerden çok detaylı gözlemlerine dayalı bilgiler verdi.*” (ÖV-7, Bg, 17.05.2017, 06’ 55’’-08’10’’) sözleri ile memnuniyetini dile getirmiştir. Destek eğitim odası öğretmenine ilişkin olarak bir başka veli ise “*...bu iş için yaratılmış biri, çünkü bu işi zevkle yapıyor ve çocukları çok iyi tanıyor. Ben ne kadar iyi tanısam da çocuğumu bilmediğim bir şey söyler bana onun hakkında...*” (ÖV-5, Bg, 17.05.2017, 19’ 40’’) sözleri ile düşüncelerini açıklamıştır.

Destek eğitim odasına devam eden öğrencilerin velileri ile yapılan görüşmelerde öne çıkan bir başka konu da uygulamanın çocuklarına sağladığı katkılardır. Yapılan görüşmelerde veliler, çocukları akademik olarak zaten başarılı oldukları için bu yönde notlarının artması gibi değişimler gözlemlemeseler de, özellikle özgüven konusundaki olumlu değişimi vurgulamışlardır. Bir veli bu durumu “*Dersleri zaten iyiydi çok değişmedi. Kendine güveni arttı, farklı konularda farklı düşünmeye başladı. Arkadaşları ile ilgili herhangi bir sorun yaşamadı.*” (ÖV-9, Bg, 23.05.2017, 02’ 40’’) sözleri ile dile getirmiştir. Bir başka veli, uygulamanın çocuğa sağladığı katkılara ilişkin olarak öğrencinin meslek seçimine yönelik fikrinde değişiklik olduğunu, daha önce mimar ve bilgisayar mühendisliği arasında kararsız iken bu aralar uzay mühendisliği seçmeyi düşündüğünü dile getirmiştir. Bu anlamda hedeflerini belirleme, netleştirme konusunda uygulamanın çok ciddi katkı sunduğunu vurgulamıştır. İlgilerine yönelik daha önce kendilerinin bir fikirleri olmadığını fakat uygulamaya katıldıktan sonra çocuklarının daha net fikirleri olduğunu ve ailesine daha net biçimde isteklerini ilettiğini vurgulayan öğrenci velisi bunu çocuğuna önemli bir katkı olarak gördüğünü belirtmiştir (ÖV-1, Bg, 16.05.2017, 03’30’’). Bir başka veli de çocuğundaki özgüven artışını ve kardeş ilişkisine dair düşüncelerini “*...kızım biraz içine kapanıktı ama şimdi daha bir özgüveni oldu, el*

becerileri de arttı... ikiz kardeşine özellikle matematik konusunda yardımcı oluyor.” (ÖV-3, Bg, 17.05.2017, 03’20’’) sözleri ile dile getirmiştir. Başka bir veli ise öğrencideki düşünme ve olaylara bakışındaki değişime ilişkin olarak, çocuğunun neden niçini sorgulamaya başladığını ve bilginin temeline inmeye başladığını vurgulamaktadır. Öğrencisinin öğrenme tarzındaki değişmeyi şöyle bir örnek ile *“Bölme işlemini öğrenirken elmayı bölmeyi hayal edebiliyor yani daha kalıcı bir öğrenme oluyor.”* sözleri ile açıklayan veli çocuğunun artık çözüm odaklı biri olmaya başladığını belirtmiştir (ÖV-5, Bg, 17.05.2017, 10’12’’). Önüne çıkan problemleri kendisi, babası yâda okula aksetmeden öğrencinin çözmeye çalıştığını ve bu anlamda daha kendine güvenen, ayakları yere sağlam basan bir çocuk olduğunu vurgulamaktadır (ÖV-5, Bg, 17.05.2017, 11’ 50’’). Çocuğunun uygulamaya katıldıktan sonra genel eğitim sınıfındaki görevlerini yerine getirmesindeki olumlu değişime vurgu yapan bir veli bu durumu *“Buraya geldikten sonra, sınıfında daha rahat etmeye başladı, burada öğrendikleri onu etkiledi. Ödevlerini zamanında yapmaya başladı.”* (ÖV-8, Bg, 18.05.2017, 02’ 50’’) sözleri ile dile getirmiştir. Bazı velilerde uygulamanın çocuklarına genel eğitim sınıfının sağlamadığı imkânları vurgulamışlardır. Bu velilerden biri uygulamanın çocuğa akademik anlamdaki katkıları bağlamında özellikle destek eğitim odasında verilen kitaplardan çok şey öğrendiğini, ayrıca burada yaptıkları deneylerden iyi şeyler öğrendiğini çünkü kendi sınıflarında bu deneyleri yapamadıklarını belirtmektedir. Aynı veli görüşmede ebeveynleri olarak çocuklarının eskiden var olan çekingenliğini artık aştığını gözlemlediklerini vurgulamıştır (ÖV-6, Bg, 17.05.2017, 05’20’’). Bir başka veli de uygulamanın çocuğunda özgüven artışına ve bunun arkadaş ve kardeş ilişkilerine olumlu yansımaya vurgu yapmaktadır. Görüşmede veli, uygulamanın akademik anlamda da çocuğuna katkıları olduğunu ama içine kapanık biri olan çocuğunun buraya geldikten sonra daha kendine güvenen biri olduğunu, bu anlamda sosyal olarak daha fazla katkısı olduğunu belirtmektedir. Bu durumu ise *“Belki arkadaşları içinde farklı sorulara cevap verme imkânı yakalıyor olması etkili oldu, çünkü sınıf ortamında bu fırsatı yakalayamayabiliyordu.”* (ÖV-7, Bg, 17.05.2017, 04’ 50’’) sözleri ile dile getiren veli çocuğunun şimdi hem kardeşi hem arkadaşları ile daha özgüvenli bir iletişim kurduğunu belirtmiştir.

Veliler ile yapılan görüşmede araştırmacı uygulama süresince velilerin gözlemledikleri sorunlara ilişkin verileri toplamıştır. Veliler genel olarak çocuklarının destek eğitim odasına devam ediyor olmalarından kaynaklı ciddi bir problem

yaşamadıklarını belirtmektedirler. Bazı veliler sınıf derslerinden çocuklarının geri kalacağına dair uygulamanın başında kaygıları olduğunu fakat öğrencilerinin genel olarak sınıf performanslarında düşüş olmadığını vurgulamışlardır. Velilerden biri çocuğunun sınıf derslerinden geri kalmasına yönelik kaygılarını ve sonucu şu şekilde açıklamıştır “...tek korkumuz sınıftan geri kalıyor mu korkusuydu. Açıkçası akademik olarak geri kaldığını düşünmüyorum, sınavları da iyi, çocuk ikisini de severek götürebildi.” (ÖV-7, Bg, 18.05.2017, 08’ 40’’). Bir başka veli ise uygulamanın okul dersleri ile aynı saatte olmasının çocuğunun okul ödevlerini yetiştirmede daha fazla çalışmak zorunda bıraktığını fakat bu durumun son dönemde azaldığını belirtmiştir (ÖV-1, Bg, 16.05.2017, 09’10’’). Bir başka veli ise görüşmede, çocuğunun zaten sınıf programının önünde gittiğini, bu anlamda derslerden geri kalma gibi bir sorun yaşamadığını fakat eğer bu program olmasaydı sınıf derslerinden sıkılacağını ve bunun daha büyük bir problem olacağını, geçmişte okuldan sıkılma gibi sorunlar yaşadıklarını vurgulamıştır (ÖV-4, Bg, 17.05.2017, 10’30’’). Başka bir veli ise derslerin çakışmasında çok fazla sorun yaşamamalarında okulun çözüm odaklı inisiyatifler almasının önemli rol aldığını belirtmiştir (ÖV-5, Bg, 17.05.2017, 22’ 30’’). Kendisi de öğretmen olan bir veli ise bu duruma öğretmen penceresinden bakarak “...sınıfımdan birkaç kişi başka bir yere eğitime gidince bazı konulara geçemiyor olmak bence zordur ama çocuğum hiç derslerini aksatmadı, geri kalmadı...” (ÖV-6, Bg, 17.05.2017, 12’20’’) sözleri ile yaşanabilecek sorunlara dikkat çekmiştir. Son olarak bir veli genel eğitim sınıfında fazla ödev veriliyor olmasından yakınarak, bu durumlarda çocuğunun her iki programı sürdürmekte zorlandığını fakat kendilerinin de desteği ile üstesinden geldiklerini ve özellikle yazı yazmaya dayalı ödevlerin azaltılmasını vurgulamıştır (ÖV-8, Bg, 18.05.2017, 12’ 30’’).

Uygulamaya öğrencisi devam eden veliler ile yapılan görüşmede, velilerin üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminin nasıl olması gerektiği ve DEO uygulamasının devamına ilişkin görüşleri sorgulanmıştır. Velilerin bu konularda farklı fikirlere sahip olduğu görülmüştür. Bazı veliler üstün yeteneklilere ayrı eğitim verilmesini savunurken, bazıları da genel eğitim sınıfı dışında bir eğitimi doğru bulmadıklarını belirtmişlerdir. Yapılan görüşmede velilerde konu ile ilgili ön plana çıkan beklenti ve kaygı ise bu çocuklara ilkökul sonrası ayrı bir eğitim fırsatı sunulup sunulmayacağı olduğu dikkat çekmektedir.

Görüşme yapılan velilerden biri yürütülen uygulamanın katkıları ve ilkökul sonrası eğitime yönelik kaygılarını “ öğrencinin kendi ilgilerini keşfetme anlamında çok ciddi katkıları oldu programın... Fakat bundan sonrası için bu çocuklara farklı imkanlar

*sunulmalıdır.” (ÖV-1, Bg, 16.05.2017, 13’30’’) sözleri ile dile getirmiştir. Aynı zamanda bir eğitimci olan başka bir veli, üstün yeteneklilere yönelik ayrı eğitime ilişkin olarak bunun bir elitlerin eğitime doğru yönelebileceğini ve toplumun toptan kalkınmasına uzun vadede zarar vereceğine inandığını belirtmiştir. Çocuğu uygulamaya devam etmek istediği için gönderdiğini söyleyen veli, Türkiye’de bu tarz politikaların uygulanmasını doğru bulmadığını vurgulamıştır. Görüşmede veli üstün yetenekli öğrencilere verilecek hizmetlerin genel eğitim sistemi içinde rehberlik hizmetleri ile sınırlı olması gerektiğini ve ayrı bir eğitim hizmeti verilmemesi gerektiğine ilişkin düşüncelerini dile getirmiştir (ÖV-2, Bg, 17.05.2017, 26’10’’). Bir başka veli ise bu fikrin tam tersi olarak bu tarz programların arttırılmasını hatta en iyisinin bu çocuklara ayrı bir yerde eğitim verilmesini, çocukların yani hem kendi okulu hem de bu tarz veya bilsem gibi ayrı programlarla uğraşmak zorunda kalmaması gerektiğini vurgulamıştır. Görüşmede veli konuya ilişkin olarak “ *Eğer bilim adamı olarak yetişmeleri isteniyorsa ona göre eğitim verilmeli. Benzer özellikleri olan çocuklar ayrı okullarda eğitim almalı ve öğretmenleri de alanında uzman olması gerekiyor.*” (ÖV-7, Bg, 18.05.2017, 11’ 40’’) sözleri ile düşüncelerini dile getirmiştir. Bir başka veli de ayrı eğitim olması gerektiğini hatta gerekirse bu çocukların ailelerinden alınıp eğitilmesi gerektiğini vurgulamıştır (ÖV-8, Bg, 18.05.2017, süre 15’ 40’’).*

Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminin nasıl olması gerektiğine yönelik velilerden dikkat çekici farklı öneriler gelmiştir. Bir veli kendi sınıfında bulunan üstün yetenekli bir öğrencinin zamanında uygun eğitim alamadığından dolayı maalesef “kayıp bir öğrenci” olarak tanımlamaktadır. Görüşmede veli bu öğrencilere yönelik uygun eğitim olarak da, geçmişte Türkiye’de denenilen fakat sonradan terk edilen köy enstitüleri tarzında, öğrencilerin sınıfların dışına çıktığı, farklı alanlarda gelişimlerinin desteklendiği bir yaklaşım önermektedir (ÖV-5, Bg, 17.05.2017, 24’20’’).

3.3.2. Sınıf öğretmenlerinin son değerlendirmeleri

Destek eğitim odasına öğrencisi devam eden sınıf öğretmenleri ile çalışmanın son aşamasında yapılan bireysel görüşmelerde, genel olarak öğretmenlerin DEO’ya ilişkin düşünceleri, uygulamanın katkıları ve uygulama süresince karşılaşılan sorunlar, destek eğitim odası öğretmenine ilişkin görüşleri, uygulamanın devamına ilişkin düşüncelerine

yönelik veriler toplanmıştır. Öğretmenler ile yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucu ortaya çıkan görüşler Tablo 3.20 'de verilmiştir.

Tablo 3.20. *Sınıf öğretmenlerinin son değerlendirmeleri*

Tema	Alt Tema
DEO'da verilen eğitim	• Sınıf dersleri ile bağlantılı • Eğlenceli • Ufuk açıcı • Üst seviyede
DEO ortamı	• Zengin materyal • Keyifli • Çekici • Uygulamaya dayalı materyal eksik • Sınıf mevcudu uygun • Etkileşime müsait
DEO ders saatleri	• Okul saatleri dışında olsun • Tek gün olması iyi oldu
Katkıları	• Sınıfla paylaşıyor • Motivasyon artıyor • Notlara yansımıyor • Sosyalleşiyorlar • Arkadaşlık kurmada daha aktifler • Liderlik yapıyorlar • Özgüven artışı • Derse katılımı artışı
DEO öğretmeni	• İletişime açık • Öğrenciler tarafından sevilen • Uyumlu
Sorunlar	• Sınıfta yeni konuya geçememe • Öğrencilerin sınıf derslerinden geri kalması • Sınıf öğretim programını yetiştirmede zorluk
Üstün yeteneklilerin eğitimi	• Ayrı okulda eğitim • Yeteneklere göre eğitim • Not kaygısı olmayan eğitim • Aynı okul farklı sınıflarda eğitim

Yapılan görüşmeler sonucunda öğretmenlerin genel olarak bazı eleştirileri olmakla beraber uygulamadan memnun oldukları görülmektedir. Öğretmenler uygulama ile ilgili düşüncelerini aktarırken destek eğitim odasına devam eden öğrencilerinin, severek gitmelerini ön plana çıkarmaktadırlar. Uygulamanın yürütüldüğü DEO ortamının tasarım olarak iyi olduğunu fakat laboratuvar imkanlarının daha fazla olması gerektiğini belirtmektedirler. Yapılan görüşmelerde programa ilişkin en önemli eleştiri, uygulamanın

okul saatleri içinde yürütülmesine yöneliktir. Son dönem dersleri tek güne toplamanın iyi olduğunu belirten öğretmenler, yine de okul saatleri dışında yürütülmesinin kendileri için daha iyi olacağını vurgulamaktadırlar.

Görüşme yapılan öğretmenlerden biri uygulamaya ilişkin düşüncelerini açıklarken eğitim içeriğinin sınıf dersleri ile bağlantılı olmasını, öğrencilerin destek eğitim odasından keyif almalarını ve deney yapmalarını, uygulamanın avantajları olarak belirtmektedir. Dezavantajları olarak ise uygulamaya öğrencisi gittiği saatte sınıfta yeni konuya geçememesi olarak belirtmektedir. Destek eğitim odasına ilişkin olarak öğretmen *“fiziksel ortam çocuklar için keyifli, eğlenceli...özellikle laboratuvar kısmına geçtiklerinde daha da mutlu olduklarını görüyorum.”* (SÖ-1,Bg, 23.05.2017, 02’20’’) sözleri ile beğenisini dile getirmiştir. Bir başka öğretmen uygulamaya ilişkin izlenimlerini çocuklar için ufuk açıcı olarak nitelendirmektedir (SÖ-2,Bg, 05.2017, 01’00’’). Bir başka öğretmen destek eğitim odasının fiziksel ortamı için *“Etkileşimi daha da kuvvetlendirecek bir ortam var materyal bakımından da zengin ayrıca laboratuvarı da kullandıkları için uygun görüyorum”* (SÖ-6,Bg, 26.05.2017, 01’20’’) sözleri ile düşüncelerini açıklamıştır. Başka bir öğretmen ise uygulamanın yürütüldüğü odanın fiziksel olarak uygun fakat özellikle laboratuvar olanaklarının daha da artırılması gerektiğini vurgulamıştır (SÖ-8,Bg, 29.05.2017, 02’10’’). Görüşmelerde bir başka öğretmen ise uygulamayı başarılı bulduğunu, destek eğitim odasına devam eden öğrencilerinin çok mutlu olduğunu ve daha fazla öğrencinin bu tarz programlardan faydalanması gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca destek eğitim odasının da öğrencilere çekici gelen güzel bir ortamı olduğunu dile getirmiştir (SÖ-12,Bg, 31.05.2017, 01’10’’).

Görüşmelerde öğretmenler uygulamanın okul saatleri dışında olmasının daha uygun olacağına ilişkin kanaat bildirmişlerdir. Öğretmenlerden biri uygulamanın saatlerinde kendi sınıflarında yeni konuya geçemediklerini şu sözlerle açıklamıştır; *“Öğrencilerin sınıfta olmadığı saatlerde yeni bir konu işlemiyoruz bu bizi etkiliyor ama ona da alışıyoruz o gün yeni konu işlemiyoruz yani öğrenciler geri kalmıyor.”* (SÖ-7,Bg, 29.05.2017, süre 03’10’’). Bir başka öğretmen ise uygulamanın okul saatlerinde olmasına ilişkin derslerin bir güne toplanmasının iyi olduğunu fakat o saatte sınıfta tekrar veya pekiştirmeye dayalı etkinlikler yaptıklarını, sınıfın diğer öğrencileri için yeni konulara geçemediklerini ve bu durumun kendisinde, uygulamanın okul saatleri içerisinde olup olmaması gerektiği konusunda kafa karışıklığına neden olduğunu belirtmiştir (SÖ-8,Bg, 29.05.2017, 03’30’’). Bir başka öğretmen ise uygulamanın okul sonrası olmasına dair

düşüncelerini şu sözlerle dile getirmiştir “*Açıkçası okul sonrası olursa daha iyi olur. Sabah bazen yeni konular işliyoruz, daha sonra öğrenci ile telafi etmeye çalışsak bile ... sınıfta yapılan öğrenme gibi başarılı olmuyor.*” (SÖ-9,Bg, 29.05.2017, 01’30’’). Son olarak program saatlerine ilişkin olarak bir başka öğretmen, program saatlerinin tek güne toplanmasını olumlu bulduklarını, fakat sınıfın geri kalanı için yeni konulara geçemiyor olmanın biraz sıkıcı geçtiğini, bu anlamda uygulamanın okul saatleri dışında olmasını daha uygun bulduğunu belirtmektedir (SÖ-12,Bg, 31.05.2017, 02’20’’).

Destek eğitim odasına sınıftan öğrenci katılan öğretmenler ile yapılan görüşmelerde uygulamanın sınıf ortamına veya öğrencilerine katkıları anlamındaki izlenimleri sorulmuştur. Öğretmenler uygulamanın sınıfa yansması olarak öğrencilerin destek eğitim odasında öğrendiklerini sınıf arkadaşları ile paylaşması olarak açıklamaktadırlar. Bir öğretmen görüşmede “*Biz matematikte üçgenleri işledik, onlar orada daha fazlasını öğrenmişler sınıfta anlattılar, sonra bende sınıfa daha detaylı anlattım konuyu.*” (SÖ-12,Bg, 31.05.2017, 01’10’’) sözleri ile sınıfa öğrencilerin katkısını bir deneyimi ile paylaşmıştır. Bir öğretmen ise bu konuda uygulamaya devam eden öğrencilerin sınıfta çabuk sıkılan çocuklar oldukları için programda kendilerini daha iyi hissettiklerini, destek eğitim odasından sınıfa geldiklerinde daha motive olmuş olarak döndüklerini belirtmiştir. Uygulamaya devam eden öğrencilerinin destek eğitim odasındakilere benzer konular işlendiğinde üzerine de ilave yaparak derse katkı sağladıklarını belirtmektedir (SÖ-6,Bg, 26.05.2017, 01’50’’). Bir başka öğretmen ise destek eğitim odasına devam eden öğrencilerin orada öğrendiklerini veya deneyimlerini sınıf ortamına çok fazla taşımadıklarını belirtmektedir (SÖ-8,Bg, 29.05.2017, 04’50’’).

Yapılan görüşmelerde öğretmenler, uygulamaya devam eden öğrencilere katkıları bağlamında bu öğrencilerin, başarılı öğrenciler oldukları için akademik olarak notlarına yansıyan fazla bir başarı görülmediğini vurgulamaktadırlar. Bunun yanında özellikle daha önce çekingen olan öğrencilerinin derslerde daha katılımcı olduklarını, özgüvenlerinin arttığına ilişkin izlenimlerini paylaşmışlardır. Görüşmede bir öğretmen “*Çocuklar zaten başarılı oldukları için bi değişim olmadı ama çekingen öğrencim baya sosyalleşti, şimdi herkesle arkadaşlık kurabiliyor.*” (Öğretmen bireysel görüşmesi 12 ses kaydı, 31.05.2017, süre 04’10’’) sözleri ile uygulamanın öğrencisinin arkadaş ilişkilerine olumlu katkısını vurgulamıştır. Bir başka öğretmen de öğrencisinin daha önceleri arkadaş edinmede sorun yaşadığını, pasif biri olduğunu fakat program sonrası arkadaş gruplarına girdiğini, oyunlarda liderlik rolünü üstlenmeye çalıştığına ilişkin izlenimlerini

paylaşmıştır (Öğretmen bireysel görüşmesi 2 ses kaydı, 23.05.2017, süre 03’30’’). Benzer şekilde bir başka öğretmende öğrencilerindeki sosyal değişimi öğrencilerin gruplarda daha lider rolleri üstlenmeye başladığını ve bunun dikkat çekici olduğunu “... o kadar sessizken bu kadar kısa bir süre içerisinde sosyal ortamlarda kendilerini ifade edebilmeleri benim dikkatimi çekti.” (Öğretmen bireysel görüşmesi 11 ses kaydı, 31.05.2017, süre 03’50’’) sözleri ile dile getirmiştir. Bir başka öğretmen ise sınıf seviyesine göre orta düzeyde diye tarif ettiği bir öğrencisinin uygulamaya başladıktan sonra akademik olarak daha başarılı olduğunu, özellikle problem çözme becerilerinde dikkat çekici bir gelişme gözlemlediğini belirtmiştir. Görüşmede öğretmen, aynı öğrencinin özgüveninde de dikkat çekici gelişme olduğunu vurgulamıştır (Öğretmen bireysel görüşmesi 5 ses kaydı, 26.05.2017, süre 06’30’’). Benzer şekilde bir başka öğretmen de bir öğrencisinin eskiye göre derslere katılımında gözle görülür artış olduğunu belirtmiştir (Öğretmen bireysel görüşmesi 9 ses kaydı, 29.05.2017, süre 03’30’’).

Öğretmenler ile yapılan görüşmede DEO öğretmeni ile olan iletişimleri ve öğretmene yönelik düşünceleri soruldu. Öğretmenler genel olarak hem uygulamaya devam eden öğrencilerinden hem de kendi izlenimlerine dayanarak DEO öğretmeni hakkında olumlu görüşler belirtmişlerdir. Kendilerine yakın bulduklarını, rahatlıkla iletişim kurduklarını vurgulamışlardır. Öğretmenlerden biri görüşmede DEO öğretmene ilişkin olarak işini iyi yaptığını, öğrencilerle iletişimi çok iyi olduğunu, öğrencilerinde onu çok sevdiğini dile getirmiştir. Ayrıca kendileri ile de iletişiminin gayet iyi olduğunu, hiç sorun yaşamadıklarını, öğrenciler hakkında kendilerini bilgilendirdiğini ve ders saatlerini ayarlarken mutlaka kendilerinin fikirlerini aldığını vurgulamıştır (SÖ-12, Bg, 31.05.2017, 06’10’’). Bir başka öğretmen ise “*Sürekli zaten paylaşımda bulunuyoruz, o da bende sınıftaki gözlemlerimizi paylaşıyoruz, çocuklarda çok seviyorlar öğretmenlerini...*” (SÖ-6, Bg, 26.05.2017, 03’50’’) sözleri ile DEO öğretmeni ile uyumlu çalıştıklarını vurgulamıştır. Yapılan görüşmelerde DEO öğretmene yönelik tavsiye olarak bir öğretmen, öğrencileri okul dışı ortamlara götürmesinin iyi olacağını belirtmiştir (SÖ-2, Bg, 23.05.2017, 06’10’’). Bir başka öğretmen ise destek eğitim odasında akademik olmayan zeka oyunları gibi etkinliklere yer vermesi gerektiğine ilişkin görüş belirtmiştir (SÖ-10, Bg, 29.05.2017, 06’50’’).

Öğretmenler ile yapılan görüşmelerde, DEO uygulaması sürecinde yaşanan problemlere ilişkin öğretmenlerin görüşleri sorulmuştur. Öğretmenler, yaşanan

problemler ve bunların nasıl çözüldüğüne yönelik izlenimleri paylaşmışlardır. Görüşmelerde uygulamanın okul saatlerinde yürütülüyor olmasından kaynaklı öğrencilerin okul derslerinden geri kalması, sınıfta öğretmenlerin yeni konulara geçememesi, kendi sınıf programlarını yetiştirmede zorluk yaşamak gibi sorunların varlığı vurgulanmıştır. Fakat öğretmenler DEO ders saatlerinin haftada tek güne toplanmasının bu sorunların çözümünde işlevsel bir rol oynadığını belirtmişlerdir. Uygulamanın ders saatlerinde yapılan değişiklik sonrası, kendi programlarını daha rahat şekilde düzenlediklerini ve böylece öğrencilerin sınıf derslerini kaçırmaya yönelik var olan kaygıyı azalttıklarını belirtmişlerdir. Görüşmelerde bir öğretmen konuya ilişkin olarak *“Benim de velinin de öğrencinin dersten geri kalma endişesi vardı...Ama bunu değiştirmiş olmanız bize çok avantaj sağladı.”* (SÖ-2,Bg, 23.05.2017, 07’30’’) sözleri ile program saatlerinde yapılan değişikliğe ilişkin görüşlerini paylaşmıştır. Bir başka öğretmen problem olarak sadece sınıfta yeni konuya geçememesini belirtirken, bazen yeni konuya geçtiğini ve bu durumlarda öğrencisini teneffüste bilgilendirdiğini açıklamıştır (SÖ-1,Bg, 23.05.2017, 09’30’’).

Görüşmede bir öğretmen program saatlerinde yapılan değişikliğin yansımalarını *“Sabahki dört derste daha çok akademik çalışmalar yapıyoruz. Eskiden program haftada iki gün bölünüyordu ama tek gün olunca diğer dört gün programımızı uygulayabiliyoruz.”* (SÖ-7,Bg, 29.05.2017, 07’20’’) sözleri ile dile getirmiştir. Bir başka öğretmen ise görüşmede uygulamanın tek güne çekilmesi sonucunda o gün çocuğun derste olmayacağını bildikleri için programı ona göre ayarladıklarını ama eskiden iki gün DEO’ya gittiği zaman bu durumu gözden kaçırdıklarını belirtmiştir (SÖ-10,Bg, 29.05.2017, 08’10’’). Son olarak bu konuda bir başka öğretmen ise öğrencilerinin uygulamaya gittikleri saatlerde kendi sınıflarında derslerin biraz sıkıcı geçtiğini çünkü onların kaçırmamasını istemedikleri eğlenceli etkinlikleri yapmadıklarını belirtmiştir. Ayrıca öğretmen yapılan yeni düzenleme ile öğrencilerin sınıf derslerinden konu kaçırmadıklarını vurgulamıştır (SÖ-12,Bg, 31.05.2017, 07’00’’).

Yapılan öğretmen görüşmelerinde son olarak öğretmenlere üstün yeteneklilerin eğitiminin nasıl olması gerektiğine ve destek eğitim uygulamasına ilişkin görüşleri sorulmuştur. Öğretmenlerin üstün yeteneklilerin eğitiminde farklı fikirleri olduğu görülmektedir. Fakat genel olarak bu öğrencilere ayrı ve nitelikli bir eğitim verilmesi gerektiği görüşmelerde ön plana çıkmaktadır. Öğretmenlerden biri üstün yeteneklilere yönelik eğitim eksikliğini ülkenin en önemli eksikliği olduğu görüşünü paylaşarak, bu

tarz eğitim programlarının arttırılması gerektiğini fakat bu eğitimlerin okul saati dışında olmasını önermişlerdir (SÖ-1,Bg, 23.05.2017, 14'00''). Bir başka öğretmen ise diğer özel eğitim grubu öğrencilerin eğitiminde sağlanan imkanları sıraladıktan sonra, üstün yetenekli öğrencilere de ayrı okul gibi eğitim fırsatları sunularak ülkenin daha ileriye gideceğine dair fikirlerini paylaşmıştır ((SÖ-3,Bg, 25.05.2017, 16'30''). Görüşmelerde bir başka öne çıkan fikir ise okulda yürütülen bu DEO uygulamasının akademik ağırlıklı olmasından ötürü, müzik resim gibi alanlarda yetenekli öğrencilerin yararlanamıyor olduğu görüşüdür. Bazı öğretmenler okulda üstün yeteneklilere yönelik yürütülecek DEO programlarında öğrencilerin yetenek alanlarına göre ayrılarak, o alanlarda uzman öğretmenler tarafından okul sonrası eğitim almalarının daha uygun olacağını önermektedirler (SÖ-2,Bg, 23.05.2017, 10'10''). Öğretmenlerden biri bu görüşünü “Çocukların fen matematik kişisel yetenekleri alanlarında gelişimi için önüne daha farklı seçenekler sunulmalı... bilim deney merkezinde bir eğitim yapılmalı...” (SÖ-8, Bg, 29.05.2017, 22'30'') sözleri ile dile getirmiştir. Öğretmenler tarafından dile getirilen bir başka öneri ise üstün yetenekli öğrencilerin çok fazla not kaygısı taşımadan değerlendirildikleri ve üniversiteyi de kapsayacak şekilde üstten ders almaya olanak tanıyan bir sistemin içinde yeteneklerine uygun bir eğitim almaları yönündedir (SÖ-5,Bg, 26.05.2017, 13'30''). Görüşmelerde öne çıkan bir başka görüş ise üstün yeteneklilerin diğer öğrenciler ile aynı okul içinde farklı sınıflarda eğitim alması yönündedir. Bu sistemde öğrencilerin sosyal olarak yaşlılarından kopmadan kendi seviyelerine uygun eğitim alacakları öğretmenler tarafından dile getirilmektedir (SÖ-7,Bg, 29.05.2017, 09'10''). Benzer bir öneri başka bir öğretmen tarafından “Bence ayrı sınıflarda eğitim olmalı. Çok büyük bir sorun olacağını düşünmüyorum ayrı sınıfların.” (SÖ-11,Bg, 31.05.2017, 08'30'') sözleri ile açıklanmaktadır. Son olarak dile getirilen bir başka görüş ise ayrı eğitim verilmeyecek ise destek eğitim odasının içeriğinin okul derslerinden ayrı bir şekilde, öğrencilere zeka oyunları tarzı etkinliklerin yapıldığı bir yer olması gerektiği şeklindedir (SÖ-12, Bg, 31.05.2017, 09'00'').

3.3.3. Rehber öğretmenlerin son değerlendirmeleri

Okulun rehberlik ve psikolojik danışmanlık biriminde görevli iki rehber öğretmen ile süreç sonunda görüşme yapılmıştır. Yapılan görüşmede rehber öğretmenlerin okulda üstün yetenekli öğrencilere yönelik yürütülen DEO uygulaması sürecine ilişkin görüşleri alınmıştır. Rehber öğretmenler genel olarak uygulamayı okul için bir avantaj olarak

gördüklerini ve uygulamanın okullarında yürütülmesinden memnun olduklarını dile getirmişlerdir. Uygulama sürecinde kendilerine yansıyan olumsuz durumlara ilişkin olarak çok ciddi bir sorun yansımadığını sadece birkaç öğrenci velisinde çocukların okul derslerinde geri kalabileceklerine yönelik endişelerin olduğunu, bunun da uygulamanın ders saatlerinde yapılan düzenleme ile üstesinden geldiğini vurgulamışlardır. Uygulamanın özellikle sınıf derslerinden sıkılan üstün yetenekli öğrenciler için olumlu olduğunu gözlemlediklerini belirten rehber öğretmenler, uygulamanın içeriğinin akademik olmasından çok uygulamaya dayalı projeler içermesinin daha uygun olacağını vurgulamışlardır. Ayrıca üstün yeteneklilere yönelik eğitimin, yetenek gruplarına göre öğrencilerin ayrıldığı bir sistemde, ders saatleri dışında uzman öğretmenler tarafından verilmesi gerektiğine yönelik görüş bildirmişlerdir. Yapılan görüşmede uygulamanın başlangıcında kendilerinin süreçten habersiz olduklarını, kendilerinin de sürece katılması gerektiğini özellikle bu öğrencilere yönelik yapılacak karakter eğitimi konularında rol almalarının uygun olacağını belirtmişlerdir (Rehber öğretmenler, Bg, 13.06.2017).

3.3.4. Okul müdürünün son değerlendirmeleri

Okulda yürütülen üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim uygulamasını geliştirme çalışmaları sonrasında okul müdürü ile bireysel görüşme yapılmıştır. Görüşmede okul müdürüne okulda yürütülen uygulamanın yasal dayanakları, uygulamanın okula katkıları, program sürecinde kendisine yansıyan problemler, üstün yeteneklilere yönelik eğitimin nasıl olması gerektiği konularında sorular sorulmuştur. Yapılan görüşmede okul müdürü programı, yasal zorunluluklardan dolayı okul saatleri içerisinde açmak zorunda kaldıklarını belirtmiştir. Ayrıca ayrı bir özel sınıf yerine DEO olarak açmaları da yine yasal zorunluluklardan kaynaklandığı vurgulamıştır. Uygulamanın okul ders saatleri içerisinde yürütülmesinden kaynaklanan sorunları azaltmak için yapılan çalışmaların etkili olduğunu vurgulamış, uygulamanın ilk başladığı döneme göre daha çok benimsendiğini dile getirmiştir. Okulda bu uygulamanın yürütülmesinin okula katkıları bağlamında, okul müdürü özellikle öğrenci sayısındaki artışı ve okulun medyada yer bulmasına vurgu yaparak, okulun tanınan ve cazip bir okula dönüştüğünü belirtmiştir. Üstün yeteneklilere yönelik eğitimin nasıl olması gerektiğine ilişkin olarak görüşmede okul müdürü, özellikle hafta sonları da okulu aktif kullanacak bir sistem olması gerektiği fikrini belirtmiştir. Okul müdürü, uygulamanın okul ders saatleri dışında özellikle hafta sonları öğrencilerin yeteneklerine göre katılım gösterdiği

etkinlik ve eğitim programlarının olduğu bir sistemin olması gerektiğini vurgulamıştır (Okul müdürü, Bg, 06.06.2017).

3.3.5. Destek eğitim odasına devam eden öğrencilerin son değerlendirmeleri

Destek eğitim odasına devam eden öğrenciler ile yapılan odak grup görüşmesine, dördüncü sınıf öğrencileri katılmıştır. Görüşmeler aynı grupla iki oturum şeklinde gerçekleştirilmiştir. Görüşmeye toplamda dokuz öğrenci katılmıştır. Görüşmede öğrencilere devam ettikleri destek eğitim odasına ilişkin görüşleri, uygulamanın kendilerine katkıları, yaşadıkları problemler ve DEO öğretmeni hakkındaki fikirleri sorulmuştur. Okulda yürütülen destek eğitim odasına devam eden öğrenciler ile yapılan odak grup görüşmelerinden elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan görüşler Tablo 3.21. 'de verilmiştir.

Tablo 3.21 DEO öğrencilerinin son değerlendirmeleri

Tema	Alt Tema
DEO uygulaması	• Gayet güzel • Eğlenceli • Yeni şeyler öğrendik
DEO ortamı	• Sınıftan güzel • Ortamı güzel
DEO Ders saatleri	• Tek günde toplanması iyi oldu • Daha fazla olsun • Sınıf derslerine daha fazla katılabiliyoruz
Katkıları	• İleri düzey eğitim • Araştırmaya sevk ediyor • Dersleri sevdirdi • Daha fazla sorgulama • Bilime yöneltti • Motive edici • Öz güvenim arttı • Yeni arkadaşlıklar
DEO öğretmeni	• Sorulara cevap veren • Sıcak davranan • Cana yakın
Sorunlar	• Fazladan ödevler • Fazladan iş yükü

Görüşmede öğrencilere katıldıkları destek eğitim uygulamasına ilişkin görüşleri sorulmuştur. Öğrenciler genel olarak destek eğitim odasını beğendiklerini, özellikle genel eğitim sınıfa göre burayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Öğrenciler deney, matematik ve onları farklı düşünmeye sevk eden etkinlikleri daha çok beğendiklerini dile getirmişlerdir. Uygulamanın saatlerine ilişkin olarak derslerin bir güne toplanmasını yararlı bulduklarını fakat destek eğitim odasına sadece bir gün geliyor olmanın çok cazip gelmediğini vurgulamışlardır. Konuya ilişkin düşüncelerini bir öğrenci “...*tek gün olunca o hafta bir günde program bitiyor diğer günler keşke DEO’ya gitsek dediğimiz oluyor. DEO saatlerinin daha fazla olmasını isterdim.*” (Öğrenciler ile odak grup görüşmesi ses kaydı, 22.05.2017, süre: 03’ 20’’) sözleri ile program saatlerinin daha fazla olmasına dair düşüncelerini dile getirmiştir.

Programda sevdikleri etkinliklere ilişkin olarak bir başka öğrenci “..daha çok bir olaydan farklı şeyler bulmaya giden çalışmaları beğendim. Yani bir şeyi öğrenmek için önce başka birşeyleri yapman gerekiyor onu sevdim ben” (Öğrenciler ile odak grup görüşmesi ses kaydı, 22.05.2017, süre: 02’ 20’’) sözleri ile uygulamanın onları farklı düşünmeye sevk eden etkinliklerine yönelik olumlu düşüncelerini vurgulamıştır. Bir başka öğrenci ise destek eğitim odasının ortamına yönelik beğenisini şu sözlerle dile getirmiştir “Sınıfın düzeni bence çok güzel ve bana daha farklı geliyor, içeri girdiğimizde farklı bir duygu oluşuyor.” (Öğrenciler ile odak grup görüşmesi ses kaydı, 22.05.2017, süre: 07’ 40’’).

Uygulamanın kendilerine katkıları bağlamında öğrenciler genel olarak hızlandırma boyutuna, onları düşünmeye, araştırma yapmaya sevk etmesine, bilime yönelik ilgilerinin artmasına ve öğrenme ortamına vurgu yapmaktadırlar. Öğrencilerden biri burada işledikleri konuların sınıfa göre daha ileri düzeyde olduklarını, bunun da sınıfta onlara avantaj sağladığını, sınıfta daha kolay anladığını belirtmiştir. Ayrıca kendisini bilmediği konular hakkında araştırma yapmaya sevk ettiğini, artık daha fazla soru sorduğunu vurgulamıştır (DEÖ, Og, 22.05.2017, 11’ 40’’). Bir başka öğrenci ise “...*bilime ilgim arttı benim, ayrıca kitap okumayı daha çok sever oldum. Özellikle bilimle ilgili okumaları seviyorum.*” (DEÖ, Og, 22.05.2017, 12’ 50’’) sözleri ile uygulamanın kendisinde yarattığı değişikliği açıklamıştır. Başka bir öğrenci ise özellikle fen bilimlerine karşı değişen algısını şu sözlerle dile getirmektedir “... *daha önce zorlandığım dersleri şimdi rahatlıkla yapabiliyorum örneğin daha önce fen dersi nedir diyordum, çok sevmiyordum ama*

buraya geldikten sonra en sevdiğim ders fen oldu ona yönelik merakımı keşfettim.” (DEÖ, Og, 22.05.2017, 15’ 30’’).

Öğrenciler sosyal ilişkilerinde genel olarak uygulamanın çok fazla etkisi olmadığını belirtirken, bazı öğrenciler sınıf arkadaşlarında kendilerine karşı kıskançlık gözlemlediklerini vurgulamışlardır. Ayrıca program sayesinde yeni arkadaşlıklar edindiklerini, bir öğrenci ise daha önce var olan çekingenliğini program sayesinde aştığını “... ben çok utangaçtım önceleri ama buraya geldikten sonra konuşa konuşa açıldım.” (DEÖ, Og, 22.05.2017, 22’ 30’’) sözleri ile dile getirmiştir.

Görüşmede, öğrencilere DEO öğretmenine ilişkin düşünceleri sorulduğunda, öğrenciler DEO öğretmeninden memnun olduklarını, kendilerine sıcak ve samimi davrandığını, sordukları sorulara cevap verdiğini belirtmişlerdir (DEÖ, Og, 22.05.2017, 23’ 40’’-26’ 30’’). Öğrencilere görüşmede ayrıca destek eğitim odasına kabul edildikleri zaman ki düşünceleri ve bu düşüncelerindeki değişim sorulmuştur. Öğrenciler genel olarak sıkıcı bir sınıf ortamı beklediklerini fakat çok farklı ve güzel bir süreç geçirdiklerini belirtmişlerdir. Bununla ilgili olarak bir öğrenci düşüncelerini “*Ben çok sıkıcı, aşırı ciddi arkadaşlarla dolu hatta arkadaş olamayacağım kişilerle dolu, minicik sıkış tıptış bir sınıf olacağını düşünmüştüm ama hiç öyle olmadı. Her şeyi farklı oldu.*” (DEÖ, Og, 22.05.2017, 23’ 40’’-28’ 50’’) sözleri ile dile getirmiştir.

Öğrenciler destek eğitim odasına devam etmelerinden dolayı yaşadıkları sorunlara ilişkin olarak notlarının olumsuz etkilenmemesine rağmen, iş yüklerinin arttığını dile getirmişlerdir. Bu iş yükü, ödevleri evde yapmanın kendileri için sıkıcı olduğunu vurgulamışlardır. Bir öğrenci konu ile ilgili olarak “*Konuları anlamama gibi sorunum olmadı ama sınıftan eksik kaldığım oluyor ve onları evde yapmak istemiyorum, zamanımı alıyor. Bende sınıfta onlarla beraber yapmak istiyorum.*” (DEÖ, Og, 22.05.2017, 31’ 40’’) demiştir. Bir başka öğrenci de ödevlerine ek olarak destek eğitim odasına geldiklerinden dolayı sınıfta eksik kalan kısımları da yetiştirmek zorunda kaldıklarını belirtiyor ve özellikle sınıfta onlar yokken yeni bir konuya geçmelerinin onları zorladığını vurgulamıştır (DEÖ, Og, 26.05.2017, 05’ 20’’). Bazı öğrenciler ise özellikle kendilerine kolay gelen fakat uzun uzun yazmaları gereken ödevlerde aile bireylerinden destek aldıklarını belirtmişlerdir. Bir öğrenci bununla ilgili olarak “*Sınıfta kaçırdığım konuları tamamlamamda annemin desteği arttı. Hatta bazen çok kolay olan yani bildiğim konuların yazma ödevlerini annem yapıyor.*” (DEÖ, Og, 26.05.2017, 12’ 10’’) sözlerini dile getirmiştir.

3.3.6. Destek eğitim odası öğretmeninin değerlendirmeleri

Okulda yürütülen üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim uygulamasını geliştirme çalışmaları sonrasında DEO öğretmeni ile bireysel görüşme yapılmıştır. Görüşmede, okulda yürütülen uygulamaya ilişkin görüşlerinin yanı sıra uygulamanın okula katkıları, süreçte yaşanan problemler, yapılan çalışmalar ve üstün yeteneklilere yönelik eğitimin nasıl olması gerektiği konularında öğretmenin fikir ve izlenimleri alınmıştır.

Destek eğitim odası öğretmeni geçen iki yıllık süreçte uygulamanın daha iyiye gittiğini belirtmektedir. Bunun göstergesi olarak da sadece kendi gözlemleri değil aynı zamanda okula olan talebin artmasının ve okuldaki öğretmenlerin geri dönütlerinin de bu gelişmeye işaret ettiğini vurgulamaktadır (DÖ, Bg, 13.06.2017, 02'20''). Yapılan görüşmede, öğrencilerin destek eğitim odasına yönelik olumlu bir algıya sahip olduğunu belirten öğretmen, her sınıfta farklı öğrenci profilleri gözlemlediğini ve belki bu farklı profillerin isteklerinin daha fazla eğitim içeriğinin şekillenmesinde göz önüne alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Bunun geliştirme çalışmaları esnasında uygulanan öğrenci dönütleri ile bir nebze başarıldığını dile getirmiştir (DÖ, Bg, 13.06.2017, 09'10''). Destek eğitim odasında kullanılan kitapların hazır bir şekilde temin edilmesinin işlerini kolaylaştırdığını söyleyen öğretmen, aynı zamanda bu durumun onu bazı konularda kısıtladığını belirtmiştir. Derslerde özellikle GES derslerine benzer konular olan metin okuma ve onunla ilgili soru çözmeye dayalı etkinliklerin öğrencilere sıkıcı geldiğini vurgulamıştır. Öğrencilerin daha çok yeni şeyler öğrendikleri ve deney yaptıkları etkinliklerden hoşlandığına dair izlenimlerini dile getirmiştir (DÖ, Bg, 13.06.2017, 17'10''). Uygulamanın ders saatlerine ilişkin olarak ise DEO öğretmeni, eğer üstün yeteneklilere yönelik eğitim DEO formatında uygulanacaksa, bunun okul saatleri içinde ve dört saatten fazla olmaması gerektiğine yönelik görüş belirtmiştir. Bu görüşünü *“Öğrencilerin performansları açısından ders saatleri içinde olması daha verimli...Okul saatleri dışında bu çocukların farklı faaliyetleri var, program da okul saatleri dışına çıkarsa çok yük olacaktır.”* (DÖ, Bg, 13.06.2017, 14'30'') sözleri ile savunmuştur.

Yürütülen süreçte edindiği kazanımlara ilişkin olarak DEO öğretmeni, üstün yetenekli öğrencilere ve onların eğitimlerine ilişkin deneyimler edindiğini ve bu deneyimlerinin tekrar sınıf öğretmenliğine dönmesi durumunda, ona çok fazla katkı sağlayacağını belirtmiştir. Özellikle üstün yetenekli çocukların eğitiminde kullanılan tekniklerin, GES derslerinin zenginleştirilmesinde de kullanılabileceğini vurgulamıştır.

Ayrıca uygulamada görev yapmaya başladıktan sonra bu alan ile ilgili kendi kişisel gelişimi anlamında bilimsel yayınları takip etmeye ve alanda yapılan faaliyetlere mümkün olduğunca katılmaya çalıştığını belirtmektedir (DÖ, Bg, 13.06.2017, 20’30’’). Yürütülen DEO uygulamasının genel eğitim sınıflarına yansımalarına dair DEO öğretmeni, çocukların öğrendiklerini çok fazla sınıflarına taşıyamadıklarını, bunun sebebi olarak öğrencilere sınıfta uygun fırsatların yaratılamaması olabileceğini belirtmektedir. Uygulamayı genel eğitim sınıflarına taşımak için programda yer alan bazı etkinliklerin seçilip sınıfta da uygulayabileceğini önermektedir (DÖ, Bg, 13.06.2017, 28’40’’). Uygulamanın öğrencilere katkısı bağlamında, DEO öğretmeni özellikle sınıflarında da başarılı olan öğrencilerin uygulamadan daha fazla yararlandıklarını gözlemlediğini belirtmiştir. Ayrıca genel eğitim sınıflarında çok üst düzeyde olmayıp destek eğitim odasına kabul edilen öğrencilerden, öğretmenlerinin kısa bir zaman içinde ciddi bir değişim görmek istediklerine ilişkin görüş belirtmiştir. Öğrencilerin sosyal gelişiminde ise uygulamanın katkılarının daha belirgin olduğunu söyleyen öğretmen, özellikle kendi sınıflarında kendini yalnız hissedenlerin burada anlaşılabildikleri, arkadaşlar edindiklerini ve öğrencilerin takım çalışmalarına çabuk adapte olduklarını vurgulamaktadır (DÖ, Bg, 13.06.2017, 30’10’’).

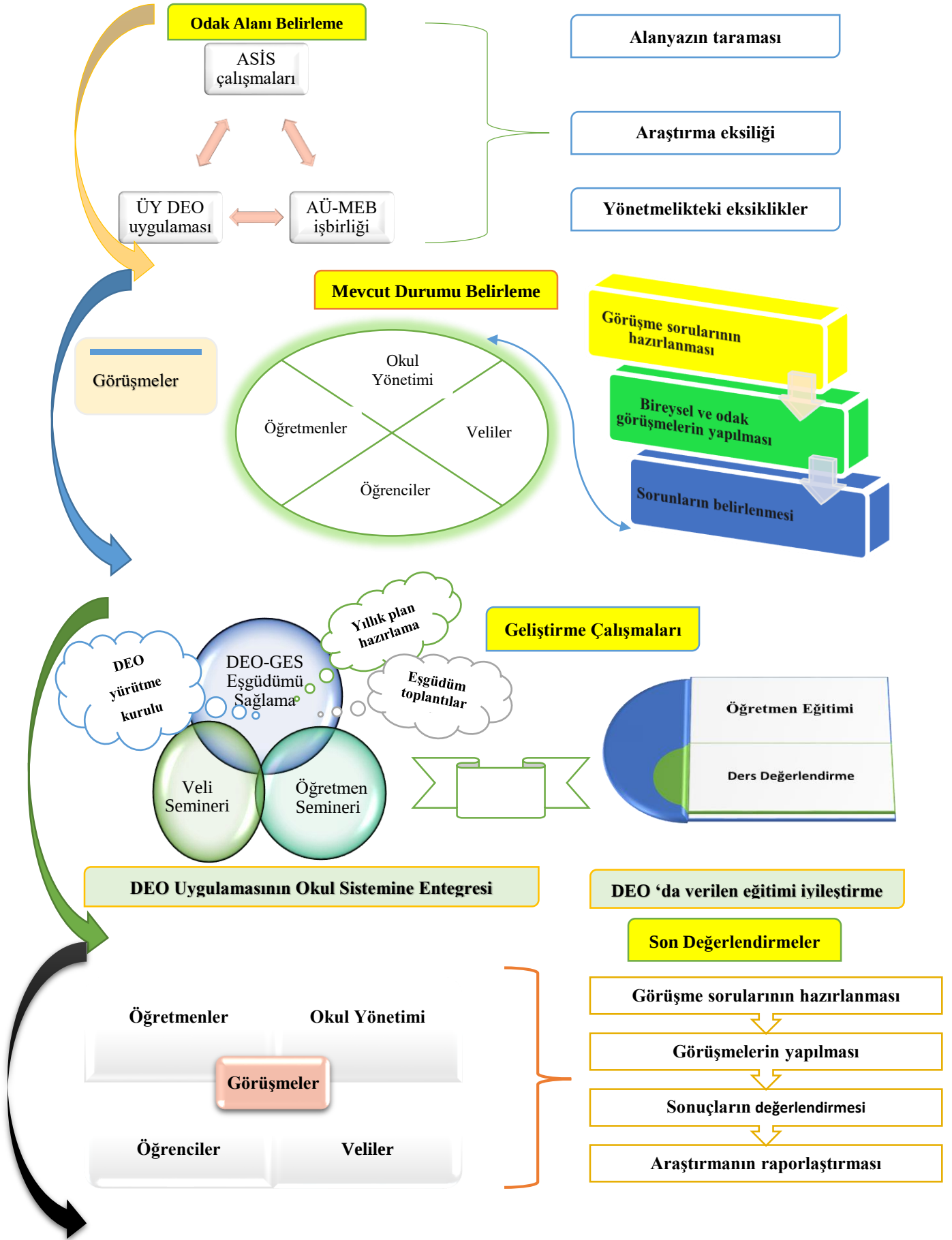
Yapılan görüşmede DEO öğretmenine uygulama sürecinde yaşanan problemler ve bunlara yönelik gerçekleştirilen çalışmalara ilişkin düşünceleri sorulmuştur. Görüşmede DEO öğretmeni, süreçte en fazla problem olarak ön plana çıkan konunun, uygulamanın okul saatlerinde olmasından kaynaklandığını belirtmiştir. Bu problemi çözmek için yapılan ders saatlerinin yeniden düzenlenmesi ve öğretmenler ile yapılan toplantıların genel olarak olumlu olduğunu dile getirmiştir. Ders saatlerinin sabah dört saat şeklinde yeniden düzenlenmesinin, derslerin işleyişinde de faydalı olduğunu “*Şimdi yaptığımız 4 saat sabah düzenlemesi baya bir iyi oldu. Etkinlikler yarım kalmıyor. Eskiden yarım kalıyordu*” (DÖ, Bg, 13.06.2017, 38’10’’) sözleri ile vurgulamıştır. Böyle bir uygulamanın sınıf mevcutları konusunda ise 15’leri bulursa bu uygulamanın etkililiğini azalttığını, ama 9-10 un aşağısına düşünce de verimi azalttığını yani ideal sayının 10-12 öğrenci olduğunu belirtmektedir (DÖ, Bg, 13.06.2017, 41’10’’). Görüşmede DEO öğretmeni süreçte ön plana çıkan öğrencilerin sınıf derslerinden geri kaldığına ilişkin kaygının kaynağı olarak sınıf öğretmenlerini göstermektedir. Bunun sebebini görüşmede şu şekilde açıklıyor “*öğretmenlerin, öğrencilerine onlar sınıfta yokken yapılan her şeyi onların da yapmasını zorunlu tuttuklarını ve bunu teneffüslerde bitirmelerini istediklerini*

gördük. Ve bu çocuğu, aileyi kaygılandırıyor.” (DÖ, Bg, 13.06.2017, 54’20’’). Destek eğitim odası öğretmeni, programa devam eden çocukların çoğunluğunun sınıflarında başarılı olduklarını geri kalmadıklarını savunmaktadır.

Süreçte uygulamayı geliştirme çalışmaları kapsamında öğretmene yönelik yapılan eğitim faaliyetlerine ilişkin olarak DEO öğretmenin görüşleri alınmıştır. Öğretmen sürecin başında, etkinlikleri hatalı işlemlerini *“İlk başlarda etkinlikleri ben kendim yorumlayıp yapmaya çalıştım. O süreçte etkinlikleri çok hızlı geçtiğimi fark ettim.”* sözleri ile ifade etmiştir. Yaptığı hatalı uygulamaları *“örneğin yaratıcı problem çözme tekniğinin kullanıldığı etkinliği iki derste bitirmiştik ve öğrenciler de biran önce bitsin istiyorlardı ”* örneği ile açıklamıştır. Yine yaptığı bir hatayı *“Mesela bireysel yapılacak etkinliği ben 5 kişilik grupta yaptırdığımı hatırlıyorum. Hâlbuki bireysel daha özgün fikirler çıkacaktı.”* sözleri ile dile getirmiştir. Sürecin başarılı olmasını ise *“ mesela dördüncü sınıflarla eğitimden sonra güzel şeyler ortaya çıkardık. Çünkü onlarda tekniğin mantığını öğrendiler yapa yapa.”* sözleri ile örneklendirmiştir (DÖ, Bg, 13.06.2017, 48’20’’).

Son olarak görüşmede DEO öğretmenin üstün yeteneklilerin eğitime ilişkin görüşleri alınmıştır. Öğretmen bu konuda öncelikle uygulamanın bir tek öğretmen ile sürdürülen bir program olmaması gerektiğini dile getirmiştir. Bunun yerine öğrencilerin ilgi ve yetenek alanlarına göre branş öğretmenleri ile çalışabilecekleri bir sistem olması gerektiğini belirtmiştir. Eğer DEO şeklinde ve tek öğretmen ile sürdürülecekse de odanın fiziki donanımının çok iyi olması ve öğretmenin programdan önce iyi bir eğitim alması gerektiğini vurgulamıştır (DÖ, Bg, 13.06.2017, 62’20’’). Destek eğitim odası öğretmeni ayrıca bu tarz programlara seçilen çocukların velilerin beklentilerinin arttığını ve çocuklardan kısa zamanda somut başarılar beklendiğini gözlemlediğini vurgulamıştır. Bu anlamda öğrenci velilerine yönelik çeşitli eğitim çalışmalarının da yapılması gerektiğini ifade etmiştir (DÖ, Bg, 13.06.2017, 68’30’’).

Araştırma sürecindeki mevcut durumun tespiti, geliştirme çalışmalarının uygulanması ve son değerlendirmelerin yapılması aşamalarında gerçekleşen her bir adıma yönelik toplanan verilerin analizleri sonucunda bulgular ortaya konmuştur. Ortaya çıkan bulgular, kendi içlerinde ve alanyazınla tartışılmak üzere tartışma bölümüne geçmeden önce araştırma sürecinin uygulanmasının özeti Şekil 3.7’de verilmiştir.

Şekil 3.7. Araştırma sürecinin özeti

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmanın temel amacı bir ilkokulda üstün yetenekli öğrencilere yönelik düzenlenen DEO uygulama sürecinde karşılaşılan sorunlar belirlenmesi ve bunlara yönelik etkin çözümler geliştirmektir. Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda sürecin kendi içinde döngüleri olan üç aşamada gerçekleştirildiği ortaya çıkmıştır. Buna göre öncelikle ilk aşamada DEO uygulamasının mevcut durumu belirlenmiştir. İkinci aşamada mevcut durumda belirlenmiş olan sorunlara yönelik çözümler geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Son aşamada paydaşların DEO uygulamasına ilişkin değerlendirme bulguları elde edilmiştir. Tez raporunun bu bölümde araştırma sürecinin tüm aşamaları, bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmış, çıkarımlar ve elde edilen sonuçlar alanyazın kapsamında tartışılmıştır.

Araştırmada mevcut durumu saptama, geliştirme çalışmaları ve değerlendirme aşamaları Şubat 2016- Haziran 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmada ilk etapta DEO uygulamasına ilişkin okul yönetimi, DEO öğretmeni, sınıf öğretmenleri, veliler ve programa devam eden öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Ayrıca okulda gözlemler yapılmış ve uygulamaya ilişkin belgeler incelenmiştir. Yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgulara göre uygulamanın geliştirilmesi amacıyla çeşitli müdahale kararları alınmış ve uygulanmıştır. Araştırmanın son aşamasında ise yapılan geliştirme çalışmaları sonrasında uygulamaya ilişkin paydaşların görüşleri alınmıştır. Bu araştırma sürecinde alınan kararlar ve gerçekleştirilen çalışmalar geçerlik komitesi, tez izleme komitesi ve DEO öğretmeni ile birlikte yürütülmüştür.

4.1.1. Destek eğitim odasına devam eden öğrencilere ilişkin tartışma

Araştırmanın birinci aşamasında paydaşların destek eğitim odasına devam eden öğrencilere ilişkin görüşleri derlenmiştir. Araştırmaya katılan paydaşların üstün yetenekli öğrencilere ilişkin görüşleri incelendiğinde tek bir üstün yetenekli profilinden çok, farklı özelliklere sahip öğrencilerin programa girmeye hak kazandığı görülmektedir. Öğrencilerin akademik özelliklerine ilişkin genellikle güçlü hafıza, sorgulama, muhakeme ve öğrenme isteği gibi alanyazına (Akarsu, 2004; Ataman, 2004; Chan, 2000; Feldhusen, 2005; Silverman, 2011; VanTassel-Baska,1998) paralel özellikler katılımcılar tarafından ön plana çıkarılmaktadır.

Katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmelerin analizi sonucunda, öğrencilerin sosyal özelliklerine ilişkin sosyal ilişkileri bağlamında zıt kutuplarda öğrencilerin olduğu dikkat çekmektedir. Bazı katılımcılar öğrencilerin lider, güçlü arkadaş ilişkilerine sahip olduğunu belirtirken öte yandan bazıları da onların arkadaşlık kurmada zorlanan, yalnız bireyler olduklarını belirtmektedir. Bu durum aslında üstün yetenekli öğrencilerin sosyal ilişkileri bağlamında, normal gelişim gösteren öğrencilere benzer bir profil çizdiğini, yani karma özellikler sergilediğini, öne süren alanyazın (Robinson vd., 2002) ile örtüşmektedir.

Öğrencilerin kişilik özellikleri ile ilgili bulgulara katılımcıların dile getirdikleri görüşlerin mükemmeliyetçilik gibi üstün yeteneklilik ile özdeşleşen özelliklerinin yanı sıra sakin, dağınık, inatçı, hareketli gibi farklı yelpazeden özellikler dile getirildiği görülmektedir. Özetle programa kabul edilen öğrenciler farklı özelliklere sahip öğrencilerdir. Bu özelliklerden bazıları her ne kadar üstün yetenekliler ile sıklıkla özdeşleştirilse de genel olarak normal gelişim gösteren çocuklarda görülen özelliklere sahip oldukları görülmektedir. Üstün yeteneklilerin yaşıtlarından daha üst düzey bilişsel becerileri haricinde, özellikle sosyal duygusal özellikleri bağlamında kategorize edilmeleri, bu öğrencilere ilişkin önyargıların oluşmasını tetiklemektedir (Webb vd., 2007). Nitekim yapılan görüşmelerde hem öğretmen hem de velilerin üstün yeteneklilere ilişkin var olan önyargılardan etkilendiği görülmektedir. Öğretmenlerden biri öğrencisinin arkadaş kurmada zorluk yaşamasını her üstün yeteneklide görülen bir durum gibi açıklarken, velilerden biri de çocuğunun uslu, sakin olmasından hareketle onun üstün yetenekli olabileceğini hiç düşünmediği belirtmiştir. Bu durum özellikle medyada çizilen üstün yeteneklilere yönelik profillerin, toplumun bu öğrencilere yönelik algılarını etkilediğini göstermektedir. Ayrıca bu bulgu topluma yönelik üstün yeteneklilere ilişkin bilgilendirme çalışmalarında eksiklik olarak yorumlanabilir. Bu tarz örnekler hem alan çalışanlarının, hem de resmi kurumların üstün yetenekliler hakkında topluma yönelik bilgilendirmelerde daha yoğun çalışmalar yapmalarını gerekli kılmaktadır. Ayrıca yapılan bilgilendirmelerde özellikle üstün yeteneklilere ilişkin var olan mitlerin dikkate alınması gerekmektedir. Nitekim diğer özel eğitim gruplarında olduğu gibi üstün yeteneklilerin de erken tanınması ve uygun eğitim fırsatlarına kavuşmaları gelişimleri için gerekli görülmektedir (Saranlı, 2017).

4.1.2. Destek eğitim odası uygulamasına yönelik tutuma ilişkin tartışma

Araştırma sürecinde paydaşların okulda uygulanmaya başlanan üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim odasına ilişkin görüş ve önerileri değerlendirilmiştir. Araştırmanın ilk etabında katılımcıların DEO uygulamasına ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde, genel olarak bir memnuniyetten söz edilebilir. Uygulama paydaşlar tarafından olumlu karşılanmıştır. Alanyazında da genel olarak veli, öğretmen ve öğrenciler ile yapılan çalışmalarda (Cohen, Duncan and Cohen, 1994; Delcourt vd., 1994; Dimitriadis, 2011; Gubbels, Segers and Verhoeven, 2014; McCulloch, 2010; Moon vd., 1994; Morgan, 2007; Ritrievi, 1988; van der Meulen vd., 2014; Yang, Gentry and Choi, 2012) benzer şekilde DEO uygulamasına ilişkin bir memnuniyet görülmektedir. Bu çalışmanın gerçekleştirildiği okulda DEO diğer genel eğitim sınıflarına göre fiziksel olarak daha küçük olmasından dolayı bazı öğretmenler tarafından daha büyük olması gerektiğini ilişkin görüşler belirtilmiştir. Programa devam eden öğrenciler ise genel olarak sınıfı beğendiklerini dile getirmişlerdir. Öğrencilerin bu sınıfı beğenmeleri, özellikle sınıfın iç tasarımın genel eğitim sınıflarından farklı olmasına bağlanabilir. Destek eğitim odasının öğrenciler için çekici bir yer olması onların programdan daha fazla verim almasını ve okula ilişkin bağlılıklarını da arttıracakı belirtilmektedir (Lazzelle, 2015). Nitekim bir veli, çocuğunun okula devam etmeyi çok sevmemesine rağmen, hasta bile olsa programın olduğu günler gelmek istediğini belirtmektedir. Bu durum uygulamanın genel olarak öğrenciler tarafından sevildiğini göstermektedir.

Okulda yürütülmeye başlanan üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamasında, eğitim içeriğine ilişkin olarak en fazla dile getirilen özellikler eğlenceli, faydalı ve farklı olmasıdır. Burada özellikle öğrenciler tarafından eğitim faaliyetlerinin faydalı ve genel eğitim sınıf programından farklı bulunduğu, aynı zamanda kendilerini zorlayıcı özellikleri vurgulanmaktadır. Uygulamanın içeriğine yönelik bu görüşler, alanyazında bazı araştırmacılar (Belcastro, 1987; Borland, 2013; Davis, Rimm and Siegle, 2011; Murphy, 2009; VanTassel-Baska, 1987) tarafından destek eğitim odalarına yönelik eleştirilerle örtüşmemektedir. Bazı araştırmalarda destek eğitim odalarında genellikle akademik programdan bağımsız, eğlence ve zeka oyunlarına dayalı etkinliklerin (Borland, 2013; Davis, Rimm and Siegle, 2011; Feldhusen, 1989; Renzulli and Reis, 1991; Rogers, 2002; Sak, 2014) yapıldığına dair eleştiriler görülmektedir. Bu çalışmada yer alan DEO uygulamasında ise odasında akademik bir program yürütülmüştür. Bir özel okul ile yapılan protokol çerçevesinde, üstün yetenekli öğrencilere yönelik hazırlanmış

bir eğitim programının ders materyalleri kullanılmıştır. Bu durum alanyazında destek eğitim odaları ile ilgili dile getirilen program içeriklerine yönelik eleştirilerin üstesinden gelinmesinde önemli bir etken olarak görülebilir.

Üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamasını geliştirme çalışmaları sonrasında yapılan görüşmelerde, uygulamanın başında yapılan görüşmelere paralel şekilde bütün paydaşlar tarafından DEO uygulamasının okulda başlamasından duydukları memnuniyet dile getirilmiştir. Alanyazında paydaş görüşlerine bakıldığında benzer sonuçlar görülmektedir (Campbell and Ann Verna, 1998; Davison, Coates and Johnson, 2005; Long, Barnett and Rogers, 2015; McCulloch, 2010; Morgan, 2007). Delcourt vd. (1994) ile Callahan vd. (2015) üstün yeteneklilere yönelik farklı eğitim uygulamalarını karşılaştırdıkları araştırmalarının sonucunda herhangi bir uygulamaya devam ediyor olmanın bile öğrencilere olumlu katkı sağladığını belirtmektedirler. Bu araştırmada da DEO uygulaması, okuldaki üstün yetenekli öğrencilere sunulan bir imkan olarak değerlendirilmektedir. Nitekim görüşmelerde paydaşlar uygulamaya ilişkin çeşitli sorun ve eksiklikleri dile getirmekte ve bu öğrencilere yönelik farklı uygulama önerileri sunmaktadırlar. Fakat buna rağmen destek eğitim uygulamasını beğendiklerini belirtmektedirler. Bunun temel nedeni olarak daha önce üstün yeteneklilere yönelik olmayan eğitim imkanlarının artık onlara sunuluyor olması olarak değerlendirilebilir. Burada paydaşların temel yaklaşımının, DEO uygulamasının üstün yeteneklilere sunulan hizmetler için bir başlangıç olduğu şeklindedir. Nitekim geleceğe yönelik beklenti ve temennileri bu hizmetlerin daha da geliştirilmesi yönündedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde destek eğitim odaları en azından okul içinde üstün yeteneklilere sunulan iyi bir uygulama olarak görülebilir.

Alanyazında üstün yeteneklilere sunulan destek eğitim odalarına ilişkin velilerin görüşlerine dayalı çok az çalışma yer almaktadır. Bu çalışmaların bulguları velilerin genel olarak bu uygulamaları yararlı bulduklarını (Dade County Public Schools, 1983; McCulloch, 2010; Morgan, 2007; van der Meulen vd., 2014) göstermektedir. Alanyazında velilerin, bu uygulamalara katılımdan dolayı çocuklarının motivasyonun arttığı, sosyal ilişkilerinin olumlu etkilendiği fakat bunun yanı sıra öğrencilerin genel eğitim sınıflarından alınmalarından dolayı çeşitli kaygılarını dile getirdiği görülmektedir (McCulloch, 2010; Morgan, 2007). Gerçekleştirilen araştırma sonunda yapılan veli görüşmelerinde de alanyazına benzer sonuçlar dikkat çekmektedir. Yapılan görüşmelerde veliler uygulamayı genel olarak yararlı bulurken, bu izlenimlerini çocuklarına

sağladıklarını düşündükleri katkılar üzerinden dile getirmişlerdir. Örneğin veliler uygulamayı değerlendirirken, öğrencilerin istekli bir şekilde devam ettiklerini, orada farklı ve zengin bir içerikle eğitim aldıklarını ve bunların da çocuklarına özgüven artışı, farklı düşünme becerileri edinme ve ilgi alanlarını tanıma gibi yansımalarının olduğu vurgulamışlardır.

Öğrenci velileri ile yapılan görüşmelerde çocuklarının DEO eğitimine katılmalarını faydalı bulmakla beraber üstün yeteneklilere yönelik farklı eğitim imkanlarının sunulmasını da belirtmişlerdir. Bu konuda velilerin görüşleri ayrı okullarda eğitimden sadece rehberlik desteği verilmesine kadar farklı seçenekleri kapsamaktadır. Burada özellikle vurgulanan esasında üstün yeteneklilerin genel eğitim sınıflarında verilen eğitimin dışında, farklı şekillerde eğitim imkanlarına kavuşması gerektiğidir. Nitekim alanyazında da (van der Meulen vd., 2014) velilerin genel olarak çocuklarına farklı bir eğitim verilmesi gerektiğini belirttikleri ve bu tatmin duygusunu yaşamak istedikleri vurgulanmaktadır. Yapılan çalışmada özellikle velilerin çocuklarına farklı eğitim olanakları sunulmasına dair temel motivasyonlarının, bu çocukların genel eğitim sistemi içerisinde hak ettikleri düzeyde bir eğitim alamayacaklarına ilişkin kaygıları olduğu düşünülmektedir. Nitekim görüşmelerde bir veli gerekirse devletin bu çocukları kendilerinden alıp farklı bir ortamda eğitim vermesi gerektiğini savunmuştur.

Velilerin uygulamaya ilişkin olumlu tutum sergilemelerini etkileyen bir başka unsur, DEO öğretmenin ve okul yönetiminin uygulamaya sahip çıkması ve sorun durumlarında ulaşılabilir olmaları görülmektedir. Nitekim alanyazında (Baker and Friedman-Nimz, 2004; Sternberg, 2000; Swanson, 2007) üstün yeteneklilere yönelik eğitim uygulamalarının sürdürülmelerinde ve başarısında yüksek motivasyonlu, ilgili okul yönetimi ve uygulamadan sorumlu öğretmenlerin etkinliği vurgulanmaktadır. Gerçekleştirilen araştırmada da veliler özellikle DEO öğretmenin pozitif, iletişime açık, kendilerini bilgilendiren biri şeklinde tanımlarken, okul yönetiminin ise özellikle çözüm odaklı yaklaşımlarını ön plan çıkarmışlardır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde okullarda uygulanan destek eğitim uygulamalarının okul yönetimince sahiplenilmesi ve desteklenmesinin önemi ortaya çıkmaktadır.

Bu araştırma sürecinin sonunda yapılan değerlendirme görüşmelerine okul yönetimini temsilen okul müdürü katılmıştır. Alanyazında farklı araştırmalarda (Baker, 2001; Long, Barnett and Rogers, 2015; Milligan, Neal and Singleton, 2012; Sternberg, 2000; Swanson, 2007) üstün yeteneklilere yönelik eğitim uygulamalarında yöneticilerin

uygulamaya karşı tutumları ve destekleri, uygulamanın verimli bir şekilde yürütülmesinde önemli bir yer tuttuğu belirtilmektedir. Gerçekleştirilen bu araştırma süreci ve sonunda yapılan görüşmelerde elde edilen bulgular alanyazına paralellik göstermektedir. Araştırma sürecinde yaşanan problemlerin çözümü için gerçekleştirilen geliştirme çalışmalarında ve düzenlenmesi gereken toplantılara katılımları sağlama konularında okul yönetimi aktif rol oynamıştır.

Okul yönetimi görüşme sürecinde özellikle destek eğitim uygulamasının okulun tanınırlığını arttırdığına vurgu yapmıştır. Bu uygulama sayesinde ulusal çapta proje yarışmalarında başarılar elde ettiklerini, okula olan öğrenci talebinin çok fazla arttığını belirtmiştir. Üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim uygulamaları her ne kadar son yıllarda Türkiye’de artış gösterse de, bunların eğitim kalitesi bağlamında yeterli olmadığı (Bedur, Bilgiç ve Taşlıdere, 2015; Dinçer and Tortop, 2016; Nar and Tortop, 2017; Pemik, 2017; Yavuz and Yavuz, 2016) görülmektedir. Bu araştırmaya konu olan destek eğitim uygulamasında ise özellikle üniversite ile işbirliği yapılmış olması, onu diğer DEO uygulamalarından daha cazip hale getirdiği söylenebilir. Üniversite ile işbirliği yapılması, uygulamaya bilimsel ve teorik desteğin yanı sıra DEO uygulamasının geliştirilmesi ve öğretmen eğitimi sürecinde katkı sunmuştur. Türkiye’de üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamaları üzerine yapılan çalışmalarda üniversite ile işbirliği bir eksiklik olarak görülmektedir (Bedur, Bilgiç ve Taşlıdere, 2015; Pemik, 2017). Bu araştırma da ise üniversite işbirliğinin önemsendiği ve bunun uygulamaya olumlu katkı sağladığı görülmektedir. Buradan hareketle özellikle üstün yeteneklilerin eğitiminde gittikçe popüler olmaya başlayan DEO uygulamalarının verimli ve başarılı olmasında üniversitelerin ilgili bölümleri ile işbirliğine gidilmesi gerektiği söylenebilir.

Araştırmanın bir başka katılımcı grubu olan sınıf öğretmenleri de uygulamaya karşı memnuniyetlerini dile getirmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin uygulamaya ilişkin memnuniyetlerinin temel kaynağı olarak, uygulamanın öğrencilerine katkısı olduğu söylenebilir. Nitekim sınıf öğretmenlerinin uygulamanın öğrencilerine yansımalarına ilişkin olarak genel olarak olumlu görüş bildirdikleri görülmektedir. Özellikle öğrencilerin motivasyonlarının arttığı, sınıf derslerine katılımlarında artış gözlediklerini belirtmektedirler. Sınıf öğretmenlerinin DEO uygulamasının diğer olumlu özellikleri olarak sınıf öğretim programı ile bağlantılı olmasını, öğrenciler için zorlayıcı ve eğlenceli olmasını ön plana çıkardıkları görülmektedir. Bu durum alanyazında DEO uygulamalarının başarı için sahip olması gereken özellikler (Belcastro, 1987; Hong,

Greene and Higgins, 2006; Lazzelle, 2015; McCulloch, 2010; Olszewski-Kubilius and Limburg-Weber, 2010; Renzulli and Reis, 1997; Rogers, 2007; Yang, Gentry and Choi, 2012) ile örtüşmektedir.

Ayrıca alanyazında DEO uygulamalarına ilişkin fazlaca ön plana çıkarılan öğrencilerin arkadaş ilişkilerinde yaşanabilecek olumsuzlukların (Belcastro, 1987; Davis, Rimm and Siegle, 2011; Gubins, 2013) bu uygulamada öğretmenler tarafından gözlemlenmediği görülmektedir. Hatta öğretmenler genel olarak uygulamanın öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerine ve liderlik özelliklerine olumlu yansıdığını vurgulamaktadırlar. Burada DEO uygulamasının, üstün yetenekli öğrencilere sunduğu iki farklı ortamda eğitim ve arkadaşlık avantajının etkili olduğu söylenebilir. Uygulamaya katılan öğrenciler, DEO sayesinde seviyelerine uygun eğitimin yanı sıra benzer bilişsel düzeye ve ilgilere sahip farklı sınıflardan öğrenciler ile iletişim ve arkadaşlık kurma fırsatı yakalamaktadırlar. Bununla birlikte devam ettikleri genel eğitim sınıfından arkadaşları ile de beraber eğitim alma ve arkadaşlıklarını sürdürmektedirler.

Sınıf öğretmenleri, DEO uygulamasından sorumlu öğretmene ilişkin olarak genel olarak olumlu görüşler belirtmişlerdir. Kendileri ile uyumlu çalıştığını, iletişime açık ve öğrenciler tarafından da sevildiğini belirtmişlerdir. Destek eğitim odası benzeri uygulamalarda genel sınıf öğretmeni ile eşgüdümün önemli olduğu (Dade County Public Schools, 1983; Gubins, 2013; van der Meulen vd., 2014; VanTassel-Baska, 1987) özellikle vurgulanmaktadır. Bu anlamda sınıf öğretmenlerinin, destek eğitim odasına öğretmenine yönelik olumlu bir algıya sahip olmaları uygulamada istenen işbirliğini sağlamada etkili olduğu düşünülmektedir. Bu olumlu izlenimde DEO öğretmenin gerekli durumlarda ve öğrenciler hakkında sınıf öğretmenlerini bilgilendirmesinin, ayrıca DEO ders saatleri konusunda öğretmenlerden görüş almasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Destek eğitim odası uygulamasının değerlendirme aşamasında uygulamaya katılan öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Alanyazında öğrenci görüşlerine yer verilen çalışmalar (Davison, Coates and Johnson, 2005; Dimitriadis, 2012; Dimitriadis, 2016; Hong, Greene and Higgins, 2006; Lazzelle, 2015; Morgan, 2007; Ritrievi, 1988; Yang, Gentry and Choi, 2012; Zubal, 2015) genel olarak öğrencilerin bu uygulamalara karşı olumlu bir algıya sahip olduğunu göstermektedir. Gerçekleştirilen bu çalışmada da destek eğitim odasına devam eden üstün yetenekli öğrenciler, uygulamayı yararlı bulduklarını, destek eğitim odasına karşı memnuniyetlerini vurgulamışlardır.

Uygulamaya katılan öğrencilerin görüşleri incelendiğinde DEO ile genel eğitim sınıfları arasında yaptıkları değerlendirmelerde destek eğitim odasını daha güzel ve verilen eğitimi de daha verimli algıladıkları görülmektedir. Alanyazında üstün yeteneklilere yönelik benzer uygulamalara katılan öğrencilerin genel eğitim sınıflarına nazaran uygulama sınıflarını daha verimli bulduklarını göstermektedir (Dimitriadis, 2016; Hong, Greene and Higgins, 2006; Yang, Gentry and Choi, 2012). Bu durum özellikle destek eğitim odasında verilen eğitimin öğrencilerin seviyesine uygun olmasının yanı sıra genel eğitim sınıfına oranla daha az sayıda öğrenci ile ders işlenmesinin etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca derslerde üstün yeteneklilere yönelik hazırlanmış etkinliklerin varlığı da öğrencilerin uygulamaya ilişkin olumlu tutum sergilemelerini etkilemektedir. Üstün yetenekli öğrenciler, destek eğitim odasının kendilerine akademik ve sosyal gelişim bağlamında katkıları olduğunu belirtmektedirler. Özellikle yeni arkadaşlar edinme, derslere karşı ilgilerinin artması, motivasyonlarının ve özgüvenlerinin artmasının yanı sıra onları daha fazla bilimsel ve sorgulamaya dayalı etkinliklere yönelttiği öğrenciler tarafından vurgulanmaktadır. Bu katkılar bağlamında değerlendirildiğinde DEO uygulamasının alanyazında üstün yetenekli öğrencilere yönelik uygulamalardan beklentileri (Borland, 2013; Moon, Swift and Shallenger, 2002; Tomlinson vd., 2009; Van Tassell-Baska and Stambaugh, 2006) karşıladığı söylenebilir.

Alanyazında üstün yetenekli öğrencilere yönelik destek eğitim odası uygulamalarını yürüten öğretmen görüşlerini derleyen çalışmalarda (McCulloch, 2010; Morgan; 2007; Ritrievi, 1988) genel olarak olumlu görüşler ön plana çıkmaktadır. Yapılan bu araştırmada da destek eğitim odası öğretmeni gerçekleştirilen uygulamayı hem kendi mesleki gelişimi hem de öğrenci ve okula katkıları bağlamında olumlu olarak değerlendirmektedir. Bu araştırma sürecinde destek eğitim odası uygulamasının paydaşlar tarafından olumlu bulunmasında şüphesiz destek eğitim odası öğretmenin özverili çalışmalarının etkili olduğu düşünülmektedir. Özellikle paydaşlar ile kurduğu olumlu iletişim, araştırma sürecinde kendini geliştirmeye yönelik çabaları ve oluşturduğu sınıf atmosferinin paydaşlar tarafından sergilenen olumlu tutuma yansıdığı düşünülmektedir. Bu bağlamda üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim odası uygulamalarının yürütülmesinde görevlendirilecek öğretmenlerin motivasyonu yüksek, öğrenmeye ve gelişime açık olmalarının yanı sıra etkili iletişim becerilerine sahip öğretmenler arasından seçilmesi gerekmektedir.

4.1.3. Destek eğitim odası uygulamasında karşılaşılan sorunlara ilişkin tartışma

Araştırmanın birinci aşamasında yapılan görüşmelerden, katılımcıların DEO uygulamasına ilişkin gördükleri sorunları ve bunlara bağlı olarak kaygı ve önerileri derlenmiştir. Alanyazında üstün yeteneklilere yönelik uygulamaların paydaşların değerlendirmelerine açık olmasının önemi vurgulanmaktadır (Brighton and Wiley, 2013; Matthews and Kitchen, 2007). Buna göre uygulamaya ilişkin sorun ve kaygılar olarak okul ders saatleri içinde olması ile GES programı ve öğretmeni ile eşgüdümün olmaması konuları dikkat çekmektedir. Bu sorunlara bağlı olarak katılımcılar, öğrencilerin derslerinden geri kalacağına ve sınıfın eğitiminde aksaklıklar yaşanabileceğine ilişkin kaygılarını belirtmektedirler. Diğer yandan yasal zorunluluk olarak DEO uygulamasının okul saatleri içerisinde yapılması gerekmektedir (MEB, 2012). Bu durum ilgili yönetmelikte “Destek eğitim odasında verilen destek eğitim hizmetleri okulun veya kurumun ders saatleri içinde yapılır (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, m.28/h)” hükmü ile açıklanmaktadır. Bu zorunluluk ile birlikte öğretmenlerin dile getirdikleri öğrencilerin dersi kaçırdıklarına ilişkin kaygılar, alanyazında DEO uygulaması ile ilgili ön plana çıkarılan sorunlara paralellik göstermektedir. Nitekim farklı araştırmacılar (Davis, Rimm and Siegle, 2011; Morgan, 2007; Ritrievi, 1988; VanTassel-Baska, 1987) DEO gibi öğrencilerin okul saatleri içinde sınıf dışına çıkarılması sureti ile gerçekleştirilen destek hizmet uygulamalarının okul saatlerinde yürütülmesinden kaynaklı sorunlara çalışmalarında yer vermişlerdir.

Bu çalışmada sınıf öğretmenleri, veliler ve öğrencilerin aynı sorunu dile getirmelerine rağmen aslında soruna bakış açıları arasında farklılıklar dikkat çekicidir. Sınıf öğretmenleri, alanyazında bazı çalışmalarda (Campbell and Ann Verna, 1998; Dade County Public Schools, 1983; Ritrievi, 1988) belirtilen sorunlara benzer şekilde uygulamanın ders saatleri içerisinde olmasından dolayı kendi ders programlarında istedikleri gibi düzenleme yapamamaktan şikâyetçidirler. Sınıflarından bazı öğrencilerin özellikle sabah derslerinde başka bir yere gidiyor olması, onların derste yeni bir konuya geçmesini engellemektedir. Çünkü yeni bir konuya başlamaları, destek eğitim odasına giden öğrencinin bu yeni konuyu öğrenmede zorluk yaşamasına neden olabilmektedir. Bu durumda öğretmenin dersten geri kalmaması için destek eğitim odasına devam eden öğrencileri ile fazladan çalışma yapması ve kaçırdıkları konuları tekrar anlatması veya ödev vermesi gerekmektedir. Bu duruma çözüm olarak öğretmenler genel olarak DEO uygulamasının okul ders saatleri dışında olmasını istemektedirler. Yani öğretmenler

açısından bakıldığında bazı öğrencilerin ders saatlerinde başka bir sınıfa gitmeleri onların var olan ders düzenlerinde aksaklıklara sebebiyet verdiğinden çözüm olarak uygulamanın ders saatleri dışında yapılmasını savunmaktadırlar.

Destek eğitim odasına katılan öğrencilerin velilerinin, uygulamanın ders saatleri içerisinde yapılması ile ilgili kaygıları ise öğretmenlerinkinden farklıdır. Türkiye’de üst eğitim kurumlarına geçişte var olan sınav sistemi ve bu sınav sisteminde bilginin önemli yer tutmasının, velilerin kaygılarında önemli bir paya sahip olduğu düşünülebilir. Velilerin bazıları destek eğitim odasına devam eden çocuklarının genel eğitim sınıfı öğretim programından geri kalmasının, onları sınavlarda diğer arkadaşlarına göre dezavantajlı bir konuma düşüreceğine inanmaktadırlar. Öğrencilerin bazıları ise daha çok bu durum onlara fazla ödev olarak yansıdığından ve bazen de sınıftaki konulardan geri kalmalarına neden olduğundan yakınmaktadırlar. Bu durum genel olarak alanyazın (Dade County Public Schools,1983; Davison, Coates and Johnson, 2005; Ritrieve, 1988; Morgan, 2007) bulguları ile örtüşmektedir. Öğrenciler özellikle kendileri sınıfta olmadıklarında sınıf arkadaşlarının defterlerine yazdıklarını daha sonra defterlerine aktarmak zorunda kaldıklarından ve daha fazla iş yükü ile karşılaşmaktadırlar. Bu durum da onları ders dışı saatlerinde kendilerine ayıracakları zamandan kısıtlamaya zorlamaktadır. Yani DEO uygulamasının okul ders saatleri içinde olması, farklı sorumluluklara sahip paydaşlar arasında farklı nedenlerle de olsa bir sorun olarak görülmektedir.

Araştırmanın başlangıç aşamasında veliler ve öğretmenler ile yapılan görüşmeler incelendiğinde sorun olarak iki konu dikkat çekmektedir. Bunlardan birincisi okul öğretmenleri tarafından dile getirilen, uygulamanın hazırlık aşamasında kendilerinin sürece dahil edilmediklerine ilişkin iddialardır. Okulda destek eğitim uygulamasına başlanmadan önce bir zeka testinin norm çalışmaları kapsamında öğrencilere testler uygulanmıştır. Bu süreçte okul idaresi öğretmenlere sadece bununla ilgili bilgilendirme yapmıştır. Okulda DEO uygulaması başlatıldığında ise öğretmenlere gerekli bilgilendirme yapılmamıştır. Bu durum öğretmenlerde serzenişlere neden olmuştur. Oysa DEO uygulama sürecinin başarılı olmasında sınıf öğretmenlerinin önemli bir etkisi vardır. Nitekim alanyazında üstün yeteneklilere yönelik programların başarılı olmasında paydaşların sürece katılımını vurgulayan çalışmalar yer almaktadır (Dade County Public Schools, 1983; Hong, Greene and Higgins, 2006; Gubins, 2013; Milligan, Neal and Singleton, 2012; Renzulli, 1987; Sternberg, 2000; van der Meulen vd., 2014). Öncelikle

öğrencilerin sınıflarından alınması, sınıf düzenlerini olumsuz etkileyebilmektedir. Ayrıca destek eğitim odasına giden öğrencilerin derslerinden geri kalmamasında ve tekrar sınıf derslerine katıldıklarında zorluk yaşamamalarında sınıf öğretmenlerin tutum ve tavırları etkili olmaktadır. Bu durum başarılı bir DEO uygulaması için yönetsel beceriler gerektirmektedir. Nitekim (Renzulli, 1987) bu tarz programların başarısında yönetim faaliyetlerinin önemini vurgulamaktadır. Özellikle uygulama sürecinde önemli bir etkiye ve role sahip olan sınıf öğretmenlerinin bu tarz programlar planlanırken en başından itibaren sürece katılması gerekmektedir.

Araştırmanın başında sorun olarak dikkat çeken ikinci konu ise uygulamanın devamlılığına ilişkin kaygılardır. Bu kaygı özellikle öğrenci velileri tarafından dile getirilmiştir. Bir ilkokulda yürütülen bu uygulamanın ortaokul ve lise yıllarında nasıl devam edeceğine ve çocuklarının geleceğine yönelik ailelerin kaygılarının olması anlaşılır bir durumdur. Alanyazın incelendiğinde üstün yeteneklilerin eğitiminde DEO daha çok ilkokullarda uygulanmaktadır (Callahan, Moon ve Ohl, 2017; NAGC, 2015). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliğinde (MEB, 2012) DEO uygulaması sadece ilkokul düzeyi ile sınırlandırılmamıştır. Yani ortaokul ve lise düzeyinde de bu tür uygulamalara izin verilmektedir. Şüphesiz Türkiye’de eğitim sisteminde çok sık yapısal değişikliklere gidiliyor olması, velilerin çocuklarının geleceği ile ilgili belirsizlik yaşamalarına neden olmaktadır. Ayrıca öğrencilerin ilkokul sonrası farklı okullara gidecek olması ve gittikleri okulun üstün yetenekli öğrencilere benzer fırsatlar sunup sunmadığına ilişkin belirsizlikler ailelerin bu konuda endişelendirmektedir. Bu bağlamda üstün yeteneklilerin eğitiminde belirsizliklerin giderilmesinin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu durum üstün yeteneklilerin eğitimi bir bütün olarak ele almayı ve okul kademeleri arasında işbirliğini gerektirmektedir. Üstün yeteneklilerin eğitiminde farklı eğitim kademelerinde uygun seçeneklerin belirlenmesi ve velilerin okul seçimlerinde bunları göz önünde bulundurulmasına fırsat verilmesi, velilerde çocuklarının geleceğine ilişkin kaygıların azalmasında etkili olabilir.

Öğrencilerin DEO uygulamasına katılmaktan dolayı yaşadığı problemler alanyazında (Dade County Public Schools,1983; Davison, Coates and Johnson, 2005; Ritrieve, 1988; Morgan, 2007) belirtilen fazla ödev veya iş yükü ile sınırlı kaldığı görülmektedir. Yapılan görüşmelerde öğrenciler özellikle önemli görmedikleri ödevleri yapma konusunda ailelerinden destek aldıklarını belirtmektedirler. Alanyazında DEO uygulamasına ilişkin sorun olarak gösterilen sınıf arkadaşları tarafından dışlanma gibi

olumsuzlukların (Belcastro,1987; Davis, Rimm and Siegle, 2011; Gubins, 2013), bu araştırmada öğrenciler tarafından dile getirilmediği görülmektedir. Hatta öğrenciler uygulama sayesinde yeni arkadaşlar edindiklerini belirtirken, genel eğitim sınıfında yer alan arkadaşları ile ilişkilerinde sorun yaşamadıklarını vurgulamışlardır. Bu bağlamda araştırmanın sonuçları Cohen, Duncan and Cohen (1994); Delcourt, Cornell and Goldberg (2007); McCulloch (2010); Morgan (2007); van der Meulen vd., (2014) ve Zeidner ve Schleyer (1999b) tarafından yapılan araştırmalar ile paralellik göstermektedir.

4.1.4. Destek eğitim odası uygulamasını iyileştirme çalışmalarına ilişkin tartışma

Araştırmanın ikinci aşamasında uygulamada belirlenen sorun alanlarına yönelik çözümler geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Bu aşamada yapılan müdahaleler en geniş çerçevede DEO uygulamasını okul sistemine entegre etme ve destek eğitim odasında verilen eğitimin kalitesini geliştirmeye yönelik olmuştur. Araştırmanın geliştirme aşaması olarak değerlendirilebilecek bu bölümünde yapılan öğretmen ve veli toplantıları, yıllık plan hazırlama, sınıf öğretmenleri ile düzenli küçük grup toplantıları ile uygulamanın okul sistemine entegrasi sağlanmaya çalışılmıştır. Destek eğitim odası öğretmeni ve öğrencilerinden alınan değerlendirmeler ve düzenlenen öğretmen eğitimi ile uygulamanın kalitesi arttırılmaya çalışılmıştır.

Alanyazında DEO ile ilgili olarak GES ile iletişim ve eşgüdüm eksikliği (Naidu and Presley, 2005; Rafferty, 1996; Renzulli, 1987; VanTassel Baska, 1987; Walker, 2002), üstün yetenekli öğrencilerin GES programlarından geri kalması (Davis, Rimm and Siegle, 2011), sınıf öğretmenlerinin kısıtlanması (Campbell ve Ann Verna, 1998; Dade County Public Schools, 1983), öğrencilerin fazladan ödev yapmak zorunda kalması (Ritrievi, 1988) gibi eleştirilerin kaynağı olarak uygulamanın okul saatleri içinde yapılması gösterilebilir. Bu araştırmanın ilk aşamasında paydaşlar tarafından da dile getirilen benzer kaygıların en temel nedeni olan yazın bulgularına paralel olarak uygulamanın okul saatleri içerisinde yapılıyor olmasıdır. Oysa DEO uygulamasının temel gerekçesi öğrencilerin yaşatlarından çok fazla ayrılmadan eğitim ihtiyaçlarını karşılamaktır (MEB, 2015a). Yani üstün yetenekli öğrencilerin tamamen ayrı bir eğitim aldığı gruplama türlerinin olası olumsuz etkilerini azaltmak için önerilen bir gruplama türüdür. Nitekim bu araştırmaya başlanıldığı zaman var olan Özel Eğitim Yönetmeliği'nde (2012) ve Destek eğitim odalarının işleyişini düzenleyen yönetmelikte (MEB, 2015a) de bu uygulamaya ilişkin olarak “kaynaştırma/ bütünleştirme yoluyla eğitim (s.1)” vurgusu ön

plana çıkmaktadır. Buradan hareketle uygulamanın zamanı olarak “destek eğitim odasında verilen destek eğitim hizmetleri okulun veya kurumun ders saatleri içinde yapılır (s.3)” denilmektedir. Bu koşullar altında sürdürülen uygulamada ise bir takım eleştirilen durumların ortaya çıkmasına doğal zemin oluşmaktadır.

Araştırma sürecinde DEO uygulamasının okul ders saatlerinde yürütülmesinden kaynaklı ortaya çıkan kaygıları (öğrencilerin derslerinden geri kalması, öğretmenlerin ders işleyişlerinde aksaklık yaşanması v.b.) gidermeye ve uygulamanın paydaşlar tarafından kabulünü arttırmaya yönelik olarak çeşitli geliştirme çalışmalarına başvurulmuştur. Öncelikle alanyazında bu tarz okul işleyişini etkileyen uygulamaların başarılı olmasında paydaşların uygulamayı olumlu karşılamasının önemi vurgulanmaktadır (Grantham and Ford, 1998; Milligan, Neal and Singleton, 2012; Schneider, 2006; Swanson, 2007). Özellikle destek eğitim odasına sınıfından öğrenci gönderen öğretmenlerin uygulamaya sahip çıkması ve desteklemesi uygulamanın başarısında önemli bir etkiye sahiptir. Bu doğrultuda öğretmenlerin ve velilerin uygulamayı tanınması ve uygulama sürecine ilişkin var olan kaygılarını gidermek için birer toplantı düzenlenmiştir. Bu bilgilendirme toplantıları sayesinde öğretmen ve velilere okulda yürütülen uygulamaya ilişkin bilgi verilmesinin yanı sıra onların da bu sürecin bir parçası oldukları farkındalığı oluşturularak, uygulamayı sahiplenmeleri sağlanmaya çalışılmıştır.

Araştırma sürecinde DEO uygulamasının okul sistemine entegrasi bağlamında GES programıyla eşgüdümünü sağlamak için de çeşitli müdahalelerde bulunulmuştur. Öncelikle okulda uygulamanın yürütülmesinden sorumlu olacak bir yürütme kurulu oluşturulmuştur. Bu kurulda her sınıf seviyesinden bir öğretmenin bulunması kararlaştırılmıştır. Ayrıca destek eğitim odasında yürütülecek eğitim faaliyetlerinin sınıf programı ile paralel gitmesini sağlamak için yıllık plan hazırlanmıştır. Fakat bu iki müdahale de eşgüdümü sağlamada yeterli olmamıştır. Bu iki müdahalenin eşgüdümü sağlamada yetersiz kalmasının gerekçelerini çalışmanın gerçekleştirildiği dönem ve okulun özgün şartları içerisinde değerlendirmek gerekmektedir. Okulun öğretmen sayısı ve öğretmenlerin iş yükünün fazla olması, toplantılar için gönüllüğün ve resmi prosedürlerin varlığı gibi nedenler yürütme kurulunun etkin çalışmasına ket vurmuştur. Ayrıca yıllık planların yapıldığı süreçte Türkiye’de yaşanan askeri darbe girişimi ve sonrasında alınan kararlar hayatın birçok alanı gibi eğitim-öğretim düzenini de etkilemiştir. Okullarda ders kitabı olarak okutulacak kitapların dağıtımında çeşitli

değişikliklere gidilmiştir. Bu durum araştırmada yıllık plan hazırlama sürecini olumsuz etkilemiştir.

Gerçekleştirilen bu çalışmada DEO ile genel eğitim sınıfları arasında eşgüdümü sağlamak için gerçekleştirilen en verimli çalışma olarak sınıf öğretmenleri ile yapılan toplantılar ön plana çıkmıştır. Alanyazında üstün yeteneklilere yönelik okul içinde yürütülen eğitim programlarının başarıya ulaşmasında sınıf öğretmenlerinin desteğini vurgulanmaktadır (Borland, 2013; Campbell and Ann Verna, 1998; Davison, Coates and Johnson, 2005; van der Meulen vd., 2014; VanTassel-Baska, 1987). Bu çalışmada da sınıf öğretmenlerinin uygulama sürecinden haberdar olması ve program içeriği ile genel sınıf eğitimi arasında paralelliği sağlamak için sınıf öğretmenleri ile sınıf bazında toplantılar yapılmıştır. Bu toplantılarda DEO’da yürütülen derslerle ilgili bilgi paylaşımının yanı sıra programa devam eden öğrencilere ilişkin de öğretmenler ile görüş alış verişinde bulunulmuştur. Öğrencilerin gelişimleri, DEO’da öğrendiklerini sınıflarına yansıtmalarına yönelik genel olarak olumlu dönütler alınmıştır. Bu bulgular, alanyazında destek eğitim odasında verilen eğitimin genel eğitim sınıflarına yansıtılmasının daha nitelikli bir eğitim sürecinin gerçekleştirilebileceğine dair araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir (Hoffer, 1992; van der Meulen vd., 2014; VanTassel-Baska, 2006).

Sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen toplantılarda, DEO uygulaması ile genel eğitim sınıfları arasında eşgüdümü sağlama ve her iki ortamdaki eğitim faaliyetlerini daha verimli hale getirmek için öğretmenlerden görüşler alınmıştır. Alanyazında da öğretmenlerin sürece katılımının önemini vurgulayan araştırmaların varlığı dikkat çekmektedir (Campbell and Ann Verna, 1998; Davison, Coates and Johnson, 2005; VanTassel-Baska, 2006). Fakat toplantıları gerçekleştirirken öğretmenlerin isteksizliği süreci zorlaştırmıştır. Özellikle toplantıların yapılacağı zamanı belirlemede sınıf öğretmenlerine uygun zamanı planlamada zorlanılmıştır. Araştırmacı, bu sorunu aşmak için kendi programını öğretmenlere göre düzenleme yoluna gitmiş ve toplantıları sınırlı bir zaman diliminde, mesai saatleri içerisinde öğle aralarında yapmıştır. Toplantı sürelerinin sınırlı olması, toplantılarda çok fazla detaylı konuşmak yerine konuların hızlıca görüşülmesine neden olmuştur. Bu durum öğretmenlerin paylaşımlarının bir kısmını ifade etmiş olmasını engellemiş olabilir. Bu olumsuzlukların yaşanmasına rağmen, genel olarak gerçekleştirilen eşgüdüm toplantılarının başarılı olduğu sınıf öğretmenleri ve DEO öğretmeni tarafından son yapılan görüşmelerde dile getirilmiştir.

Sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen toplantılarda onların önerileri dikkate alınmış ve önerileri doğrultusunda kararlar alınmıştır. Bu durum programın verimli bir şekilde uygulanmasına katkı sunmuştur. Destek eğitim odasının ders saatlerine ilişkin gerçekleştirilen tartışmalarda öğretmenler ders saatlerinin ayrı günler yerine her sınıf için tek bir güne toplanmasını önermişlerdir. Bu öneri kabul görmüş ve bir sonraki eğitim öğretim döneminde uygulanmıştır. Bu öneri ile öğretmenler kendi sınıflarında ders planlamalarını daha verimli yapacaklarını savunmuşlardır. Araştırma sürecinde alınan bu karar, hem DEO uygulamasına öğretmenleri dahil etme bağlamında hem de uygulamayı daha işlevsel kılma bağlamında etkili olmuştur. Nitekim paydaşlar ile yapılan değerlendirme görüşmelerinde bu değişikliğin genel olarak beğenildiği görülmüştür.

Toplantılarda alınan ve uygulanan bu karar, okul saatleri içerisinde üstün yetenekli öğrencilere sunulacak DEO uygulamalarında yasal çerçeveler içerisinde ve okul imkanları dâhilinde yapılan müdahalelerin önemini ortaya koymaktadır. Fakat şunu belirtmek gerekir ki ders saatlerinin değişikliğine ilişkin alınan bu kararın uygulanmasında okul yönetiminin önemli bir etkisi olmuştur. Uygulamanın yapıldığı okul her ne kadar ilkokul olsa da İngilizce, Müzik gibi bazı derslere öğretmenler başka okullardan gelmektedir. Bu durum ders programlarını düzenlemede ve değişiklik yapmada zorluklara neden olabilmektedir. Bu zorluklara rağmen okul yönetimi, DEO uygulamasına verdiği önemden dolayı haftalık ders programlarında gerekli değişiklikleri yapmıştır. Bu durum aslında süreçte alınan kararların uygulanmasında ve etkili olmasında yerel dinamiklerin ne kadar etkili olduğunu göstermektedir. Bu tarz ders programı saatlerinde değişikliklerinin daha zor olacağı başka bir okulda, her ne kadar bu çalışmada verimli ve uygulanabilir bulunmuş olsa da, bu müdahale uygulanamayabilir. Buradan hareketle destek eğitim uygulamalarında okul yönetimlerine okulun şartları dahilinde çeşitli müdahale imkanları tanımanın yararlı olacağı düşünülmektedir. Nitekim alanyazında da DEO uygulamalarının başarısında okul yönetimlerinin etkin rol almasının önemi vurgulanmaktadır (Friedman-Nimz, 2004; Grantham and Ford, 1998; Long, Barnett and Rogers, 2015; Milligan, Neal and Singleton, 2012; Westberg and Archambault, 1997).

Üstün yetenekli öğrencilere yönelik DEO uygulamalarının verimli olmasının iki temel unsuru olarak verilen eğitimin içeriğinin üstün yeteneklilere uygunluğu (Assouline vd., 2009; Brighton and Wiley, 2013; Callahan vd., 2015; Hong, Greene and Higgins, 2006; Olszewski-Kubilius and Limburg-Weber, 2010; Rogers, 2007; VanTassel-Baska

and Little, 2010; Yang, Gentry and Choi, 2012) ve programı yürüten öğretmenin yeterlilikleri ön plana çıkmaktadır (Campbell and Ann Verna, 1998; Dimitriadis, 2011; Dimitriadis, 2016; Hertzog, 2003; Hong, Greene and Hartzell, 2011; Ritrievi, 1988; VanTassel-Baska, 2006). Bu araştırmada da benzer şekilde paydaşlar tarafından, destek eğitim odasında verilen eğitim ve programın öğretmeni, uygulamanın başarılı yönleri olarak vurgulanmıştır. Araştırmada özellikle destek eğitim odasına devam eden öğrenciler hem verilen eğitimi hem de DEO öğretmenine karşı beğenilerini dile getirmişlerdir.

Destek eğitim odasında üstün yetenekli öğrencilere verilecek eğitimin onlar için zorlayıcı (Moon, Swift and Shallenger, 2002; Tomlinson vd., 2009) ve genel öğretim programından kopuk olmaması (Borland, 2013; Van Tassell-Baska and Stambaugh, 2006) özellikle vurgulanmaktadır. Bu odalarda sadece öğrencileri eğlendiren oyun tarzı etkinliklerin yapılması (Borland, 2013; Davis, Rimm and Siegle, 2011; Renzulli and Reis, 1991; Rogers, 2002; Sak, 2014) yine alanyazında ciddi bir eleştiri konusu olarak dikkat çekmektedir. Bu araştırma kapsamında üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim uygulamasında genel olarak bu eleştirilerin dikkate alındığı görülmektedir.

Uygulamanın gerçekleştirildiği okul yönetiminin ilk etapta üstün yeteneklilerin eğitimi alanında bilimsel çalışmalar yapan bir üniversite ile işbirliğine gittiği görülmektedir. Bu işbirliği neticesinde DEO uygulamasının başarısını etkileyecek iki önemli unsur olan eğitim programı ve programı yürütecek olan öğretmen seçimi sürecini başarılı bir şekilde yürütmüştür. Destek eğitim odasında yürütülen programda, bilimsel dayanaklı bir program olan ÜYEP modeline (Sak, 2009) göre hazırlanmış ders kitapları kullanılmıştır.

Destek eğitim odası uygulaması için başka bir kurumdan genel öğretim programı ile paralel olan üstün yeteneklilere yönelik hazırlanmış ders kitaplarının getirilmesinin çeşitli olumlu katkıları olmuştur. Öncelikle bu ders kitaplarının varlığı özellikle Türkiye’de üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamaları üzerine yapılmış araştırmalarda sıklıkla dile getirilen bilimsel dayanaklara dayalı bir programın olmadığı (Bedur, Bilgiç ve Taşlıdere, 2015; Dinçer and Tortop, 2016; Nar and Tortop, 2017; Pemik, 2017) sorununun bu programda ortaya çıkmasını önlemiştir. Ayrıca bu ders kitapları sayesinde DEO öğretmeni ve öğrenciler belirli bir programı takip etmişlerdir. Böylece her hafta işleyecekleri konulara önceden hazırlık yapma fırsatı bulmuşlardır.

Yürütülen program için önceden hazırlanmış etkinlikleri içeren kitapların kullanılması süreçte bazı sorunların yaşanmasına da neden olmuştur. Öncelikle okula gönderilen kitapların içeriğinde yer alan etkinliklerin seçimi özel okul tarafından yapılmıştır. Kitapların hazırlandığı özel okulda üstün yeteneklilere ayrı sınıflarda eğitim verilmektedir. Ayrı sınıf eğitiminde üstün yetenekli öğrenciler derslerin çoğunluğunu aynı sınıfta almaktadırlar (Brown and Stambaugh, 2014). Dolayısıyla gün boyu aynı sınıfa devam eden üstün yetenekli öğrencilere yönelik hazırlanmış olan ders kitapları, içerik olarak uzun etkinlikler içermektedir. Bu durum öğrencilerin belirli saatlerde devam ettiği DEO uygulamasında etkinliklerin işlenmesinin haftalara yayılmasına ve etkinliklerin istenen verimi sağlaması zorlaştırmıştır. Fakat DEO ders saatlerinin tek gün dört saat şeklinde düzenlenmesi etkinliklerinin daha verimli işlenmesinde etkili olmuştur. Ayrıca kaynak okulla yapılan görüşmeler sonucunda DEO öğretmeninin, ders yılının başında kitap haline getirilecek ve o eğitim-öğretim yılında destek eğitim odasında işlenecek etkinlikleri belirlemesi sağlanmıştır. Süreçte yaşanan bu durum, her ne kadar eğitimde kullanılacak etkinlikler bilimsel dayanaklı olsa da, yürütülecek programın özelliklerine göre düzenlenmesi veya seçilmesi gerektiğini göstermektedir.

Alanyazında üstün yeteneklilere yönelik eğitim veren öğretmenlerin programın başarısındaki rolleri sıklıkla vurgulanmaktadır (Campbell and Ann Verna, 1998; Dimitriadis, 2011; Dimitriadis, 2016; Hertzog, 2003; Hong, Greene and Hartzell, 2011; Ritrievi, 1988; VanTassel-Baska, 2006). Araştırmaya konu uygulamanın öğretmeni sınıf öğretmenliği konusunda deneyimli aynı zamanda üstün yeteneklilerin eğitimi alanında yüksek lisans yapmaktadır. Ayrıca üstün yetenekliler alanında çeşitli hizmetiçi eğitim programlarına katılmıştır. Destek eğitim odası öğretmeni, üstün yeteneklilerin eğitimi konusunda belirli bir deneyime sahip olmasına rağmen, uygulamanın yürütülmesi sürecinde eğitime ihtiyaç duymuştur. Program sürecinde önceden hazırlanmış etkinliklerin kullanılması bazı etkinliklerin anlaşılmasında ve uygulanmasında sorunlar yaşanmasına neden olmuştur. Özellikle üstün yetenekliler eğitiminde sıklıkla kullanılan bazı stratejilerin uygulanmasında, öğretmenin bilgi ve tecrübe eksikliği yaşadığı araştırma sürecinde gözlemlenmiştir. Nitekim alanyazında da her ne kadar üstün yeteneklilerin eğitime yönelik hizmetiçi eğitim alsalar da, öğretmenler aldıkları bu eğitimin program yürütmelerinde yeterli olmadığı belirttikleri çalışmalar görülmektedir (Bedur, Bilgiç ve Taşlıdere, 2015; Dimitriadis, 2011; Dimitriadis, 2016; Dinçer ve

Tortop, 2016; Hong, Greene and Higgins, 2006; Long, Barnett and Rogers, 2015; McCulloch, 2010; VanTassel-Baska, 2006).

Bu araştırmada DEO ğretmeninin verimli işleyemediği etkinlerin belirlenmesi ve bu konuda eğitim alması sağlanmıştır. Süreçte karşılaşılan bu sorunla ilgili olarak çok kapsamlı bir eğitim programı yerine sorun odaklı bir müdahale gerçekleştirilmiştir. Öğretmen eğitimi sürecinde öncelikle DEO ğretmeninin sorun yaşadığı etkinlikler belirlenmiştir. Daha sonra bu sorunların çözümüne yönelik eylem planları geliştirilmiştir. Sonraki süreçte ise eylem planları doğrultusunda gerekli müdahaleler gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sürecinde DEO uygulamasının etkililiğini etkileyen bir sorun olarak ortaya çıkan bazı etkinliklerin verimli işlenememesine yönelik gerçekleştirilen ğretmen eğitiminin en ön plana çıkan yn sorun odaklı olmasıdır. Yani eğitim programı daha önceden planlanmamış ve süreçte karşılaşılan sorun alanı ile sınırlı olarak gerçekleştirilmiştir. Alanda yapılan farklı ğretmen eğitim programları görülmektedir (şahin, 2012; Akar, 2015). Bu ğretmen eğitimi çalışmalarında daha çok alanda çalışmayan sınıf öğretmenlerine yönelik eğitimler verilmiştir. Bu bağlamda üstün yeteneklilere yönelik farkındalık düzeyini artırma gibi farklı boyutlar işe koşulmuştur. Ayrıca bazı araştırma bulgularından hareketle destek eğitim odasında görev yapan öğretmenlere üstün yetenekliler eğitimi ile ilgili hizmetiçi eğitim programları düzenlendiği görülmektedir (Dinçer and Tortop, 2016; Nar and Tortop, 2017). Bu araştırma bulgularında ise katılımcılar, hizmetiçi eğitimlerin destek eğitim odasında verilen eğitimi düzenlemede yetersiz kaldığını vurgulamaktadır (Bedur, Bilgiç ve Taşlıdere, 2015; Dimitriadis, 2016; Dinçer and Tortop, 2016; Nar and Tortop, 2017). Buradan hareketle DEO ğretmenlerine yönelik verilen eğitimlerde, geniş kapsamlı eğitimlerin yanı sıra özellikle eğitim içeriği geliştirme ve bunların verimli şekilde aktarılmasına yönelik eğitim programları gerekmektedir.

Araştırmada DEO ğretmenin özellikle sorun yaşadığı konunun bazı özel bilgi ve deneyim gerektiren stratejilerin kullanıldığı etkinlikler olduğu belirlenmiştir. Bu durum ğretmen eğitiminin odağını oluşturmuştur. Destek eğitim odası ğretmeni, üstün yeteneklilerin eğitimi alanında yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. Fakat süreçte aldığı derslerin, özellikle üstün yeteneklilerin eğitiminde kullanılan bazı eğitim stratejilerini kapsamadığı dşnlmektedir. Bu durum öğretmenin her ne kadar üstün yeteneklilerin eğitimi konusunda temel bilgilere ve olumlu bir tutuma sahip olmasına rağmen, derslerde özel beceri gerektiren etkinliklerin işlenmesinde bazı sorunlara neden

olmuştur. Bu sorunun çözümünde eylem planı geliştirilirken, DEO öğretmenine verilecek eğitimin verimli olması için uygulanmasında sorun yaşanan stratejileri daha önce üstün yeteneklilere yönelik eğitimlerde kullanan eğitimci desteği alınmıştır. Nitekim alanyazında da destek eğitim odalarının başarısında üniversite desteği vurgulanmaktadır (Bedur, Bilgiç ve Taşlıdere, 2015; Pemik, 2017). Bu çalışmada da öğretmen eğitim programı için bir üniversitede üstün yeteneklilere yönelik eğitim veren ve belirlenen stratejileri derslerinde kullanan bir akademisyen görev almıştır. Böylece genel olarak verilen hizmetiçi eğitimlerden farklı bir strateji izlenmiştir. Burada öğretmene sadece konu ile ilgili bilgi vermek yerine, alan uzmanı tarafından örnek uygulama ile işin inceliklerini anlaması sağlanmıştır. Destek eğitim odası öğretmeni süreçte yaptığı gözlemleri, kendi ders işleme pratiğine aktarma şansı bulmuştur. Bu bağlamda verilen öğretmen eğitiminin, bilgilendirmeye dayalı hizmetiçi eğitimlerine göre daha etkili ve verimli olduğu söylenebilir.

Alanyazında özellikle Türkiye’de yapılan araştırmalarda DEO öğretmenlerine yönelik hizmetiçi eğitimlerin yetersizliği vurgulanmaktadır (Bedur, Bilgiç ve Taşlıdere, 2015; Dinçer and Tortop, 2016; Nar and Tortop, 2017; Pemik, 2017). Bu çalışmada ise DEO öğretmeni süreçte kendisine yönelik düzenlenen eğitim programının işlevsel olduğunu ve mesleki gelişimine katkı sağladığını belirtmektedir. Burada eğitimin etkili olmasında öğretmenin üstün yetenekliler alanında yüksek lisans yapıyor olmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Fakat öğretmen eğitiminin ihtiyaçlar doğrultusunda ve bir uzman desteği ile gerçekleştirilmesinin, etkili olmasında esas belirleyici olduğu söylenebilir.

Destek eğitim odası öğretmeni, araştırma sürecinde yaşanan problemlerin temel nedeni olarak uygulamanın okulun ders saatlerinde yürütülmesinden kaynaklandığını belirtmektedir. Fakat süreçte gerçekleştirilen geliştirme çalışmalarının bu sorunların giderilmesinde etkili olduğunu vurgulamaktadır. Burada özellikle ders saatlerinin yeniden düzenlenmesi sayesinde DEO derslerinde yaşanan konuların bölünmesi gibi sorunların da çözüldüğünü belirtmektedir. Ayrıca öğrencilerden alınan ders değerlendirme dönütlerinin ders işleyişlerinde değişiklik yapmasını sağladığını vurgulamaktadır. Bu durum üstün yeteneklilerin eğitiminde sadece uygulama sonrası değil süreçte de değerlendirme alınması ve bu doğrultuda yeni düzenlemelerin işe koşulması gerektiğine ilişkin çalışmaları (Belcastro,1987; Brighton and Wiley, 2013; Delcourt, Cornell and Goldberg, 2007) desteklemektedir.

Destek eğitim odası uygulaması sürecinde yapılan bir başka iyileştirme çalışması sınıf içi eğitim kalitesini arttırmak için öğretmen ve öğrencilerden geri bildirimler alınması olmuştur. Alanyazında üstün yeteneklilere yönelik programlarda verilen eğitime ilişkin öğrencilerin görüşleri değerlendirilmektedir (Dimitriadis, 2012; Morgan, 2007; McCulloch, 2010; Lazzelle, 2015; Ritrievi, 1988; Hong, Greene and Higgins, 2006). Bu çalışmalarda genel olarak öğrencilerin yürütülen programlara ilişkin geri bildirimlerinin olumlu olduğu görülmektedir.

Yapılan bu araştırmada da destek eğitim odasında yürütülen ders süreçlerine ve içeriklerine ilişkin öğrenci görüşleri alınmıştır. Öğrencilerin yürütülen eğitim sürecine ilişkin değerlendirmelerin nasıl yürütüleceği geçerlik kurulu ve tez izleme toplantılarında kararlaştırılmıştır. Öğrencilerin ders değerlendirmelerinin yansıtma yazımı şeklinde alınması ve bunun için yönlendirici soruların olduğu formun kullanılması uygun bulunmuştur. Öğrenciler, kendilerine dağıtılan yansıtma defterine her hafta destek eğitim odasında işlenen derslere ilişkin görüşlerini yazmışlardır. Öğrencilerin yazdıkları görüşler DEO öğretmeni ile beraber değerlendirilmiştir. Öğrencilerin yansıtmalarında genel olarak derslere yönelik beğenileri olmakla beraber ders işleyişine yönelik önerileri de olmuştur. Öğrencilerin destek eğitim odasında işlenen derslere yönelik olumlu bir izlenime sahip olmaları alanyazında yer alan bazı araştırmalar (Dimitriadis, 2012; Hong, Greene and Higgins, 2006; Lazzelle, 2015; Morgan, 2007; McCulloch, 2010; Ritrievi, 1988) ile benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin işlenen etkinlikleri beğenmelerinde, etkinliklerin zorluk seviyesinin onlara uygun olması ve genel sınıf derslerinden farklı şekilde hazırlanmış olmalarının etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca destek eğitim odasında var olan olumlu sınıf ortamının da derslerin beğenilmesinde etkili olduğu söylenebilir. Nitekim burada dersler küçük öğrenci grupları ile yürütülmektedir (Rogers, 2002). Çalışmanın yürütüldüğü destek eğitim odasında sınıf mevcutları 10-12 öğrenci arasında değişmektedir. Destek eğitim odasının genel eğitim sınıfına göre mevcudunun az olması, öğrencilerin etkileşimli bir ortamda, fikirlerini paylaşmalarına olanak tanımıştır. Ayrıca sınıfta mevcut öğrenci sayısının, öğrencilerin grup ve bireysel çalışma yürütmelerinde kolaylık sağladığı şeklinde değerlendirilmektedir. Bir bütün olarak bu etkenlerin, öğrencilerin destek eğitim odasında işlenen dersleri verimli olarak değerlendirmelerinde rol oynadıkları düşünülmektedir.

Araştırmada sınıf içi eğitim faaliyetlerini iyileştirme bağlamında gerçekleştirilen bir başka çalışmada DEO öğretmenine yansıtma yazdırılmasıdır. Eylem araştırmasında

öğretmenlerin kendi uygulamaları ile ilgili kararlar vermeleri ve bunları sorgulamalarının mesleki olarak güçlenmelerinde etkili olacağı belirtilmektedir (Johnson, 2012; Mertler, 2014). Buradan hareketle destek eğitim odasında yürütülen programa ilişkin olarak öğretmen yansıtmaları da eğitim içeriğinde düzenlemelere gidilmesinde kullanılmıştır. Destek eğitim odası öğretmeni süreçte günlük tutarak, destek eğitim odasındaki ders sürecine ve kendi öğretmenlik becerilerine yönelik izlenimlerini yansıtmıştır. Süreçte DEO öğretmeninin yansıtmaları genel olarak ders süreçlerinde yaşanan aksaklıklar, bunlara yönelik üretilen çözümler, öğrencilerin derse katılımları ve kendisinin mesleki gelişimini içermektedir. Yazılan günlüklerde, gerçekleştirilen öğretmen eğitiminin etkileri ve bunların öğretmenin ders işleyişinde yarattığı değişiklikler ile sonuçlarının derslere yansımaya yönelik bilgiler yer almaktadır. Ayrıca günlüklerde DEO öğretmeninin dersleri daha verimli hale getirmek için sergilediği çabalar da dikkat çekmektedir. Öğretmenin, dersleri daha cazip ve verimli hale getirmek için özellikle öğrencilerin yaratıcılıklarını sergilemelerine olanak tanıyan ve onları zorlayan etkinliklere yer verdiği görülmektedir. Öğretmenin günlüklerinde belirttiği hususlar genel olarak alanyazında da destek eğitim odasında görev yapan öğretmenlerin ders süreçlerine olumlu etkilerine dair bulgular (Dimitriadis, 2011; Dimitriadis, 2012; Hong, Greene and Hartzell, 2011; Hong, Greene and Higgins, 2006; Morgan, 2007) ile paralellik göstermektedir. Nitekim Dimitriadis (2012) DEO öğretmeninin, ders işlerken farklı yöntemler kullandığı, içeriği günlük hayat ile bağdaştırdığını ve öğrencileri üst düzey düşünme becerilerini kullanmaya teşvik edecek sorgulayıcı sorular sorduğunu belirtmektedir (s.251).

4.1.5. Araştırmanın desenine ilişkin tartışma ve sonuç

Araştırmanın eylem araştırması olarak gerçekleştirilmesi, özellikle süreçte karşılaşılan problemlere çözüm bulunmasında önemli rol oynamıştır. Alanyazında genel olarak DEO uygulamalarında olası problemlere yer verilmek ile beraber bunlara yönelik geliştirilebilecek çözümler görülmemektedir. Bu anlamda araştırmanın geliştirme aşamasında gerçekleştirilen çalışmalar, araştırmanın eylem araştırması olarak desenlenmesinin önemini göstermektedir. Bunun yanı sıra özellikle araştırmacının sürece katılması araştırmacıya da katkı sağlamıştır. Anagün (2008) ve Büyüköztürk vd. (2008) eylem araştırmasında araştırmacının birebir sürecin içinde olmasının, araştırmacıya akademisyen kimliğinin yanında bir uygulamacı olarak eğitim ortamını deneyimlemesini

sağladığını belirtmektedirler. Araştırma sürecinde karşılaşılan problemler alanyazında belirtilen sorunlara benzer olsa da, süreçte uygulanan çözümler ve bunların etkililiği yapılacak benzer uygulamalara örnek olabileceği düşünülmektedir. Süreçte geliştirilen çözümler, Uzuner ve Atay'ın (2014) belirttiği eylem araştırmalarının kuram ile uygulama arasındaki boşluğu doldurma özelliği bağlamında alanyazına katkı olarak değerlendirilebilir. Nitekim bu çalışmada üstün yetenekliler eğitimi alanında kullanılan bazı stratejilerin öğretmen eğitimi aracılığıyla destek eğitim odasına aktarılmıştır. Ayrıca araştırmacı ve akademisyenlerin yer aldığı geçerlik kurulu üyelerinin görüşleri doğrultusunda planlanan ve gerçekleştirilen müdahaleler, destek eğitim odaları ile ilgili alanyazında belirtilen özellikle genel eğitim sınıfları ile eşgüdüm eksikliklerini gidermede etkili olmuştur.

Araştırma sürecinde GES ile DEO uygulaması arasında eşgüdümü sağlama bağlamında kendilerinden beklenen verimi gösteremeyen iki müdahalenin varlığı, okullarda yapılan çalışmalarda eylem araştırmalarının önemini de ön plana çıkarmaktadır. Eylem araştırması, sadece sonuç odaklı olmayan, süreçte karşılaşılan sorunlara da çözüm geliştirmeye olanak tanımaktadır (Cresswell, 2012). Bu bağlamda araştırmanın gerçekleştiği dönem ve okul şartları içerisinde etkili olmayan çalışmalar farklı ortamlarda etkili olabilir. Örneğin bu çalışmada DEO ile GES arasında eşgüdümü sağlamada yetersiz kalan yıllık plan hazırlama ve DEO yürütme kurulu farklı bir okulda işlevsel olabilir. Bu anlamda yapılan eylem araştırmasını kendi özgün şartları içinde değerlendirmek gerekmektedir. Nitekim bu araştırma sürecinde özellikle Türkiye'de gerçekleşen askeri darbe teşebbüsü okul sistemlerini etkilemiş ve özellikle ders kitaplarında gecikme ve değişikliklere gidilmesine neden olmuştur. Bu durum araştırma sürecini de olumsuz etkilemiştir. Ayrıca süreçte gerçekleştirilmek istenen bazı çalışmalar, araştırmanın eksenini değiştireceği ve süreci çok fazla uzatacağı ve zaman alacağından gündeme alınmamıştır. Örneğin sınıf öğretmenlerine yönelik yapılması düşünülen üstün yeteneklilerin eğitiminde kullanılan stratejilerin öğretimi ve velilere yönelik düzenlenmesi düşünülen eğitim programları uygulanmamıştır. Bu çalışmalar her ne kadar önemli görülse de, araştırma sürecinde asıl odak noktanın destek eğitim odasının okul sistemine entegrasyonu ve eğitimi iyileştirme olduğundan uygulanmamıştır. Fakat başka araştırmalarda özellikle bu konulara odaklanıp, üstün yeteneklilere yönelik eğitim faaliyetlerinin daha verimli hale getirilmesi için uygulanabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmanın başladığı dönemde yayınlanmış olan DEO açılmasına yönelik kılavuzda (MEB, 2015b) uygulamanın okul saatleri içerisinde yapılması gerektiği belirtilmekteydi. Fakat sonradan revize edilen “Destek Eğitim Odası Kılavuzu”nda (MEB, 2016) uygulamanın okul saatleri içinde olmak koşulu ile öğrencinin ders saatleri dışında da yürütülebileceği belirtilmektedir (s.4). Bu düzenlemenin özellikle sınıf öğretmenleri tarafından dile getirilen ve kendi sınıf düzenlerini etkileyen olumsuzlukların giderilmesinde kolaylaştırıcı olacağı düşünülmektedir. Fakat burada uygulamanın saatlerine karar verilirken sadece öğretmenlerin değil diğer paydaşlar olan veli ve öğrencilerin görüşlerini de dikkate alarak hareket etmek gerekmektedir. Yani DEO uygulaması okulun mevcut olanakları, uygulamadan sorumlu olacak öğretmen/lerin ve velilerin onayı alınarak öğrenciler için en uygun zaman diliminde gerçekleştirilmelidir.

Sonuç olarak bir ilkokulda üstün yetenekli öğrencilere yönelik DEO uygulamasının incelenmesi ve geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma sürecinde çeşitli sorunlar belirlenmiş ve bunların çözümünde gerçekleştirilen çalışmaların büyük bir kısmının başarılı olduğu söylenebilir. Araştırma sürecinde özellikle uygulamanın okul saatleri içerisinde yürütülmesinden kaynaklı sorunlar dikkat çekmiştir. Bu sorunların üstesinden gelmek için sınıf öğretmenleri ile eşgüdümün sağlanması için çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Ayrıca destek eğitim odasında verilen eğitimi geliştirmek için DEO öğretmenine yönelik eğitim faaliyetleri ve yansıtma yazımı çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonunda yapılan görüşmelerde, paydaşlar gerçekleştirilen çalışmaları olumlu olarak değerlendirirken, üstün yeteneklilere yönelik farklı eğitim imkanlarının da sunulması gerektiğini vurgulamışlardır. Araştırma sonucunda okullarda üstün yeteneklilere yönelik gerçekleştirilecek eğitim uygulamalarının düzenlenmesinde paydaşlar arasında görüş birliğinin ve üniversitelerden sağlanacak desteğin önemi ortaya çıkmaktadır.

4.2. Öneriler

Araştırma bulgularından yola çıkılarak izleyen bölümde gelecekteki araştırmalara ve uygulamalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

4.2.1. İleri uygulamalara yönelik öneriler

Öncelikle yapılan araştırmanın gerekçelerinden olan Destek Eğitim Odası Kılavuzu’nun eksiklikleri giderilmelidir. Üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamasına

yönelik diğer özel eğitim gruplarından farklı, ayrıntılı bir kılavuz hazırlanabilir. Hazırlanacak klavuzda üç kişi ile sınırlandırılan grup eğitiminde kısıtlamanın kaldırılarak, sayı ve tür bağlamında esneklik sağlanması, haftalık ders saatlerinin düzenlenmesinde esneklik sağlanması önerilebilir. Ayrıca destek eğitim odalarında üstün yeteneklilere yönelik verilecek eğitimin güncel bilimsel üstün yeteneklilere yönelik eğitim modelleri ile ilişkili olmasının ve buna yönelik gerekli bilgilendirmeleri içermesi önerilmektedir. Hazırlanacak klavuzda ayrıca destek eğitim odalarında yürütülecek eğitime ilişkin standartlar belirlenmesi önerilmektedir. Programlara ilişkin standartlar için Amerika Birleşik Devletleri Üstün Yetenekli Çocuklar Ulusal Birliği (NAGC, 2010) tarafından geliştirilen üstün yetenekli öğrencilerin eğitim programı standartlarından ilgili olanlar temel alınarak düzenleme yapılabilir.

Araştırmada temel sorun olarak ön plana çıkan destek eğitim odasının ders saatleri ve GES ile eşgüdümüne ilişkin sorunların yönetsel sorunlar olduğu değerlendirilmektedir. Bu bağlamda ileriki uygulamalarda bu sorunların önlenmesi için okul düzeyinde destek eğitim uygulaması sürecini yürütecek bir kurulun oluşturulması önerilebilir. Bu kurulun işlevsel olması için kurul üyelerinin görev tanımlarının detaylı şekilde yapılması ve kurulun çalışma takviminin önceden düzenlenmesi tavsiye edilmektedir. Okullarda bu kurulun yapacağı toplantılardan farklı olarak araştırma sürecinde sınıftan destek eğitim odasına öğrenci gönderen öğretmenler ile düzenli toplantıların yapılması önerilebilir. Bu toplantıların her sınıf seviyesinde ayrı ayrı yapılması ve destek eğitim odasında işlenen derslerin, genel eğitim sınıfı ile koordinasyonunu sağlamanın yanı sıra öğrencilerin gelişimlerini de gündemleştirmesi önerilebilir.

Araştırma sürecinde DEO uygulamasının verimli yürütülmesinde DEO öğretmenin ön plana çıkan etkisinden hareketle, destek eğitim odalarında görevlendirilecek öğretmenlerin hizmetiçi eğitim almaları önerilebilir. Öncelikle üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim odasında görevlendirilecek öğretmenin, üstün yetenekliler alanında yüksek lisans veya lisans yapmış olan öğretmenler arasından seçilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir. Ayrıca görevlendirilecek öğretmenlere özellikle derslerin işlenmesinde etkili olacak şekilde hizmetiçi eğitimler düzenlenebilir. Burada dikkat edilmesi gereken en temel nokta düzenlenecek hizmetiçi eğitimlerin hazırlanması sürecinde, destek eğitim odasında görevli öğretmenlerin ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulmasıdır. Hizmetiçi eğitimlere çağrılan öğretmenlere, verilen eğitimi uygulayabilecekleri ortamlar oluşturulabilir. Burada yapılacak uygulamalar ile

öğretmenlerin özellikle ders içeriklerinde farklılaştırma ve zenginleştirme becerileri edinmeleri ve üstün yeteneklilerin eğitiminde kullanılan eğitim stratejilerini verimli kullanmaları sağlanabilir.

Araştırmada DEO uygulamasının verimliliğini etkileyen bir başka unsur olarak uygulamaya ilişkin geri bildirimler olduğu görülmektedir. Buradan hareketle okulda destek eğitim uygulaması sürecinde belirli periyotlarda paydaşlardan geri bildirim ve önerilerin alınması tavsiye edilebilir. Ayrıca araştırmada etkili olan öğretmen ve öğrencilerden ders işleyişi ile ilgili geri bildirimlere benzer bir sistem ile düzenli veri toplanıp, DEO uygulamasının geliştirilmesinde kullanılabilir. Destek eğitim odasının ders içerik ve işleyişine yönelik yansıtılarda tutarlılığı sağlamak için önceden belirli bir formatta hazırlanmış formlar kullanılması önerilebilir.

4.2.2. İleri araştırmalara yönelik öneriler

Araştırma sonunda elde edilen bulgular ve deneyimler doğrultusunda, üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamalarına dair farklı araştırmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Öncelikle bu araştırma ilkokul düzeyinde uygulanan bir destek eğitim odasında gerçekleştirilmiştir. Benzer şekilde eylem araştırması veya vaka incelemesi şeklinde farklı kurumlarda ve eğitim düzeylerinde uygulanan DEO programlarının incelenmesi önerilebilir. Böylece farklı eğitim ortamlarında ve eğitim düzeylerinde üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamalarında karşılaşılan sorunlara ilişkin özgün ve farklı bilimsel katkılar sağlanabilecektir.

Araştırma sürecinde ulaşılan alanyazın kaynaklarında üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin yapılan hizmetiçi eğitimlerin yetersiz olduğu görülmektedir. Buradan hareketle üstün yeteneklilerin eğitimi konusunda MEB tarafından yapılan hizmetiçi eğitimlere yönelik kapsamlı inceleme araştırmaları önerilmektedir. Bu kapsamda yapılacak araştırmaların, hizmetiçi sürecinin incelenmesi şeklinde yapılacak olanlar sayesinde hizmetiçi eğitimlerde yaşanan problemler ve hizmetiçi eğitimlerin etkililiğine ilişkin bilgilere ulaşılabilecektir. Ayrıca hizmetiçi eğitim sonrası, bu eğitimlere katılmış öğretmenler ile yapılacak araştırmalar ile hizmetiçi eğitimde verilen eğitimin, DEO ortamına ne düzeyde ve nasıl yansıdığına ilişkin somut bilgilere ulaşılabilecektir.

Alanyazında destek eğitim odalarında yürütülen eğitim programlarına ilişkin önemli eleştirilerden biri olarak, verilen eğitimin genel eğitim programlarından kopuk olması ve daha çok öğrencilerin bilişsel becerilerini geliştirmeye yönelik akıl oyunları

tarzı etkinlikler olduğu öne sürölmektedir. Türkiye’de üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamalarının ders etkinlikleri üzerine kapsamlı araştırmalar yapılması önerilmektedir. Yapılacak araştırmalarda uygulamalar arasındaki farklılıklar ve bunların etkililiğine ilişkin önemli bilimsel bilgilere ulaşılacağı düşünölmektedir.

Bu araştırmada DEO uygulamasının yönetimsel düzenlemelerine daha fazla odaklanılmıştır. Okulda DEO uygulamasının varlığının, genel eğitim sınıfına yansımalarına ilişkin araştırmalar yapılması önerilmektedir. Genel eğitim sınıfına devam eden öğrencilerin, destek eğitim odasına devam eden arkadaşlarına yönelik tutum ve davranışları, ayrıca sınıf öğretmeninin destek eğitim odasına giden öğrencilerin sınıfta bulunmadığı durumlarda, ders işleyişinin nasıl etkilendiğine ilişkin araştırmalar bu kapsamda konu edinilebilir. Bu araştırmalar sayesinde destek eğitim uygulamasının genel eğitim sınıfı iklimine etkilerine ilişkin daha somut bilgilere ulaşılacağı düşünölmektedir.

Ayrıca destek eğitim odasına devam eden öğrencilerin sınıftan ayrılma olgusuna yönelik deneyimleri ve tutumları da araştırma konusu olarak ele alınabilir. Alanyazında yer alan birçok araştırmada olduğu gibi bu araştırmada öğrencilerin üstün yeteneklilere yönelik DEO uygulamalarına karşı olumlu tutumlarına ilişkin sonuçlar ön plana çıkmaktadır. Fakat Türkiye’de üstün yeteneklilerin eğitiminde yeni bir uygulama olarak değerlendirilebilecek DEO uygulamalarının öğrencilerine etkilerine ilişkin daha detaylı ve kapsamlı araştırmaların yapılması, bu uygulamaların öğrencilere yansımaları konusunda özgün ve bilimsel katkılar sağlanabilecektir.

KAYNAKÇA

- Adelson, J. L., McCoach, D. B. and Gavin, M. K. (2012). Examining the effects of gifted programming in mathematics and reading using the ECLS-K. *Gifted Child Quarterly*, 56 (1), 25-39.
- Akar, İ. (2015). *Üstün yetenekli öğrencileri genel eğitim sınıfında destekleyecek sınıf öğretmenin sahip olması gereken yeterlikler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akarsu, F. (2001). *Yetişemediğimiz çocuklar: Üstün yetenekli çocuklar ve sorunları*. Ankara: Eduser Yayınları.
- Aldrich, P. W. and Mills, C. J. (1989). A special program for highly able rural youth in grades five and six. *Gifted Child Quarterly*, 33 (1), 11-14.
- Aljughaiman, A. M. and Ayoub, A. E. (2013). Evaluating the effects of the oasis enrichment model on gifted education: A meta-analysis study. *Talent Development and Excellence*, 5 (1), 99–113.
- Allan, S. D. (1991). Ability grouping research reviews: What do they say about grouping and the gifted. *Educational Leadership*, 48 (6), 60-65.
- Alloway, T. P. and Elsworth, M. (2012). An investigation of cognitive skills and behavior in high ability students. *Learning and Individual Differences*, 22 (6), 891-895. doi:<http://dx.doi.org/10.1016/j.lindif.2012.02.001>
- Anagün, Ş. S. (2008). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinde yapılandırmacı öğrenme yoluyla fen okuryazarlığının geliştirilmesi: Bir eylem araştırması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Archambault, F. X, Jr, Westberg, K. L., Brown, S., Hallmark, B. W., Emmons, C. and Zhang, W. (1993). *Regular classroom practices with gifted students: Results of a national survey of classroom teachers*. Storrs, CT: The National Research Center on the Gifted and Talented, University of Connecticut.
- Armstrong, D. C. (1989). Appropriate programming for the gifted: An analysis of gifted elementary students' perceptions. *Journal for the Education of the Gifted*, 12 (4), 277-292.
- Assouline, S. G., Blando, C., Croft, L. J., Baldus, C. and Colangelo, N. (2009). Promoting excellence: Acceleration through enrichment. J. Renzulli (Ed.), *Systems and*

- models for programming for talented and gifted* içinde (s. 1-17). Mansfield Center, CT: Creative Learning Press.
- Ataman, A. (1998). Üstün Zekalılar ve Üstün Yetenekliler. S. Eripek (Ed.), *Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi İlköğretim Öğretmenliği Lisans Tamamlama Özel Eğitim Kitabı* içinde (s.173-190). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Ataman, A. (2004). Üstün Zekalı ve Üstün Yetenekli Çocuklar. *I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Ataman, A. ve Tekbaş, D. (2004). Kaynaştırma ortamında üstün zekâlı çocuğa uygulanan zenginleştirme programı hakkında örnek olay incelemesi ve programın etkililiğine ilişkin bir araştırma. M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu ve A. E. Bilgili (Editörler), *Üstün Yetenekli Çocuklar Bildiriler Kitabı* içinde (s. 187-200). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Bedur, S., Bilgiç, N. ve Taşlıdere, E. (2015). Özel (üstün) yetenekli öğrencilere sunulan destek eğitim hizmetlerinin değerlendirilmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (23), 221-242.
- Belcastro, F. (1987). Elementary pull-out programs for the intellectually gifted--boon or bane? *Roeper Review*, 9, 208-212.
- Berg, B. L. (2001). *Qualitative research methods for the social sciences* (4.Baskı) [Elektronik Versiyon]. Boston: Allyn and Bacon Yayınları.
- Berg, B. L. ve Lune, H. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (Çev: H. Aydın). Konya: Eğitim Yayınevi
- Betts, G. T. and Kercher, J. J. (2009). The Autonomous Learner Model for the gifted and talented. J. S. Renzulli, E. J. Gubbins, K. S. McMillen, R. D. Eckert and C. A. Little (Editörler.), *Systems and models for developing programs for the gifted and talented* içinde (s. 49-104). Mansfield Center, CT: Creative Learning Press.
- Bogdan, R. C. and Biklen, S. K. (2007). *Qualitative research for education: An introduction to theories and methods*. (5th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Borland, J. H. (2013). Problematizing gifted education. Callahan, C. M., Hertberg-Davis, H. L. (Editörler.), *Fundamentals of gifted education: Considering multiple perspectives* içinde (s. 176-188). New York, NY: Routledge.
- Brighton, C.M. and Wiley, K. (2013). Analyzing pull-out programs: A framework for planning. Callahan, C. M., Hertberg-Davis, H. L. (Editörler.), *Fundamentals of*

- gifted education: Considering multiple perspectives* içinde (s. 188-198). New York, NY: Routledge
- Brulles, D., Saunders, R. and Cohn, S. J. (2010). Improving performance for gifted students in a cluster grouping model. *Journal for the Education of the Gifted*, 34, 327-352.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (2. bs.). Ankara: Pegem Akademi.
- Calero, M. D., Belen, G.-M. M. and Robles, M. A. (2011). Learning potential in high IQ children: The contribution of dynamic assessment to the identification of gifted children. *Learning and Individual Differences*, 21 (2), 176-181. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.lindif.2010.11.025>
- Callahan, C. M., Moon, T. R. and Oh, S. (2017). Describing the status of programs for the gifted: A call for action. *Journal for the Education of the Gifted*, 40 (1), 20-49. doi:<https://doi.org/10.1177/0162353216686215>
- Callahan, C. M., Moon, T. R., Oh, S., Azano, A. P. and Hailey, E. P. (2015). What Works in gifted education: Documenting effects of an integrated curricular/instructional model. *American Educational Research Journal*, 52, 1–31. doi:10.3102/0002831214549448
- Callahan, C. M., Moon, T. R. and Oh, S. (2013). *Status of elementary gifted programs*. Charlottesville: University of Virginia, National Research Center on the Gifted and Talented.
- Campbell, J. R. and Verna, M. A. (1998). Comparing Separate Class and Pull-out Programs for the Gifted. *The Annual Meeting of the American Educational Research Association*’da sunulan bildiri. San Diego, CA.
- Cavkaytar, S. (2009). *Dengeli okuma yazma yaklaşımının Türkçe öğretiminde uygulanması: İlköğretim 5. sınıfta bir eylem araştırması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B., ve Turner, L. A. (2015). *Araştırma Yöntemleri: Desen ve Analiz*, (Çev. A. Alpay), Anı Yayıncılık, Ankara.
- Clark, B. (2013). *Growing up gifted: developing the potential of children at school and at home*. (8th ed.). Boston, MA: Pearson.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2 b.). Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates.

- Cohen, L. M. (2006). Conceptual foundations for gifted education: stock-taking. *Roeper Review*, 28 (2), 91-110.
- Cohen, R., Duncan, M. and Cohen, S. L. (1994). Classroom peer relations of children participating in a pull-out enrichment program. *Gifted Child Quarterly*, 38 (1), 33-37.
- Colangelo, N., Assouline, S. G., and Gross, M. U. M. (2004). *A nation deceived: How schools hold back America's brightest students*. Philadelphia: John Templeton Foundation.
- Council of State Directors of Programs for the Gifted and National Association for Gifted Children. (2009). *State the states in gifted education 2008-2009; National policy and practice data*. Washington, DC: NAGC.
- Craig, D. V. (2009). *Action research essentials*. San Francisco, CA: Jossey-Bass
- Creswell, J. W. (2013). *Araştırma deseni: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları* (4. Baskıdan Çeviri). (Çev: S. B. Demir). Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.
- Creswell, J. W. (2014). *Educational research: planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative Research*. Upper saddle river, New Jersey: Pearson Education, Inc.
- Csikszentmihalyi, M., Rathunde, K. and Whalen, S. (1993). *Talented teenagers. The roots of success and failure*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Cox, J. and Daniel, N. (1984). The pull-out model. *G/C/T*, 34, 55-61.
- Çolak, A. (2007). *Kaynaştırma uygulanan bir ilköğretim sınıfındaki sosyal yeterlik özelliklerinin betimlenmesi ve iyileştirilmesi çalışmaları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dade County Public Schools. (1983). *An Evaluative Overview of the Kendale Pilot Resource Program*. FL: Miami. Office of Educational Accountability.
- Dağlıoğlu, E. (2004). Okulöncesi çağıdaki üstün yetenekli çocukların eğitimleri. M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu ve A. E. Bilgili (Editörler). *Üstün Yetenekli Çocuklar Bildiriler Kitabı* içinde (s. 75-84). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Davidson, J. and Davidson, B. (With Vanderkam, L. (2004). *Genius denied: How to stop wasting our brightest minds*. New York: Simon and Schuster.
- Davis, G. A. and Rimm, S. B. (2004). *Education of the gifted and talented* (5th ed.). Boston: Allyn and Bacon.

- Davis, G. A., Rimm, S. B. and Siegle, D. (2011). *Education of the gifted and talented* (6th ed.). New Jersey: Pearson.
- Davison, L., Coates, D. and Johnson, S. (2005). The Effects of a Pull-out Enrichment Project on academically able 9-to 10-year olds: The Pate's Curriculum Enrichment Project. *Gifted Education International*, 20 (3), 330-342.
- Delcourt, M. A. (1993). Creative productivity among secondary school students: Combining energy, interest and imagination. *Gifted Child Quarterly*, 37 (1), 23-31.
- Delcourt, M. A., Loyd, B. H., Cornell, D. G. and Goldberg, M. D. (1994). *Evaluation of the effects of programming arrangements on student learning outcomes*. Charlottesville, VA: NRC/GT.
- Delcourt, M. A. B., Cornell, D. G. and Goldberg, M. D. (2007). Cognitive and affective learning Outcomes of gifted elementary school students. *Gifted Child Quarterly*, 51, 359–381.
- Delisle, J. R. (2006). *Parenting gifted kids: Tips for raising happy and successful children*. Waco, TX: The Prufrock Press.
- deMarrais, K. (2004). Qualitative interview studies: Learning through experience. K. DeMarrais and S. D. Lapan (Editörler.), *Foundations for research: Methods of inquiry in Education and the Social Sciences* içinde (s. 51-68). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Demirci, M. D. (2010). *Bilim ve sanat merkezleri süreci (üstün yetenekli bireylerin eğitimi) iç denetim raporu*. Ankara: MEB.
- Denzin, N. K. and Giardina, M. D. (2011). *Qualitative inquiry and global crises*. CA: Left Coast Press.
- Dimitriadis, C. (2011). Developing mathematical ability in primary school through a ‘pull-out’ programme: a case study. *Education 3-13*, 39 (5), 467-482.
- Dimitriadis, C. (2012). How are schools in England addressing the needs of mathematically gifted children in primary classrooms? A review of practice. *The Gifted Child Quarterly*, 56 (2), 59.
- Dimitriadis, C. (2016). Gifted programs cannot be successful without gifted research and theory: evidence from practice with gifted students of mathematics. *Journal for the Education of the Gifted*, 39 (3), 221-236.

- Eckert, R. D. and Purcell, J. H. (2006). *Designing services and programs for high ability learners*. Thousand Oaks, Calif.: Corwin Press.
- Ekiz, D. (2009), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ersoy, S. (2017). *Hızlandırmanın üstün zekâlı öğrencilerin akademik başarısı ve sosyalduygusal gelişimi üzerindeki etkisine yönelik bir meta-analiz çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Feldhusen, J. F. and Kollof, M. B. (1978). A Three Stage Model for gifted education. *Gifted Child Today*, 1(3), 48-57.
- Feldhusen, J.F. (1989). Why the public schools will continue to neglect the gifted. *Gifted Child Today*. March/April, 55-59.
- Ferrance, E. (2000). *Action Research*. Themes in Education. Northeast and Islands Regional Educational Laboratory at Brown University. USA.
- Gagné, F. (2003). Transforming gifts into talents: The DMGT as a developmental theory. N. Colangelo and G. A. Davis (Editörler.), *Handbook of Gifted Education* içinde (s. 60-74). Boston: Allyn and Bacon.
- Gallagher, J. J. and Gallagher, S. A. (1994). *Teaching the Gifted Child*. Boston: Allyn and Bacon.
- Gallagher, J. (2000). Unthinkable thoughts: Education of gifted students. *Gifted Child Quarterly*, 44 (1), 5-12.
- Gallagher, J., Harradine, C. and Coleman, M. (1997). Challenge or boredom: Gifted students' view on their schooling. *Roeper Review*, 19, 132–136.
- Gay, L. R., Mills, G. E. and Airasan, P. (2006). *Educational research. competences for analysis and applications*. New Jersey: Pearson Education Ltd.
- Gest, S. D., Domitrovich, C. E. and Welsh, J. A. (2005). Peer Academic Reputation in Elementary School: Associations with Changes in Self-concept and Academic Skills. *Journal of Educational Psychology*, 97 (3), 337–346
- Geake, J. G. (2008). High abilities at fluid analogizing: A cognitive neuroscience construct of giftedness. *Roeper Review*, 30 (3), 187-195.
- Geake, J. G. and Gross, M. U. M. (2008). Teachers' negative affect toward academically gifted students: An evolutionary psychological study. *Gifted Child Quarterly*, 52, 217–231.

- Glesne, C. (2014). *Nitel araştırmaya giriş*. (4.Baskı). A. Ersoy ve P. Yalçınoglu (Çev. Ed.), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gollea, J., Zettler, I., Rose, N., Trautwein, U., Hasselhorn, M. and Nagengast, B. (2018). Effectiveness of a “Grass Roots” statewide enrichment program for gifted elementary school children. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 11 (3), 375–408.
- Gross, M. U. (2006). Exceptionally gifted children: Long-term outcomes of academic acceleration and nonacceleration. *Journal for the Education of the Gifted*, 29 (4), 404-429.
- Gubbels, J., Segers, E. and Verhoeven, L. (2014). Cognitive, socioemotional and attitudinal effects of a triarchic enrichment program for gifted children. *Journal for the Education of the Gifted*, 37, 378–397. doi:10.1177/0162353214552565.
- Gubbins, E. J. (2013). Cognitive and affective outcomes of pull-out programs: Knowns and unknowns. C. M. Callahan and H. L. Hertberg-Davis (Editörler), *Fundamentals of gifted education: Considering multiple perspectives* içinde (s. 176-188). New York, NY: Routledge.
- Güçin, G. (2014). *Türkiye’de Üstün Yetenekliler Ve Üstün Zekâlılar Alanında Yapılmış Akademik Çalışmaların Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güler, A., Halıcıoğlu, M.B. ve Taşgın, S. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri, felsefe-yöntem analiz*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gürgür, H. (2017). Eylem araştırması. A. Saban ve A. Ersoy (Editörler), *Eğitimde nitel araştırma desenleri* (2. baskı) içinde (s. 1-50). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hebert, T. P. (1993). Reflections at graduation: The long-term impact of elementary school experiences in creative productivity. *Roeper Review*, 16, 22-28.
- Hertberg-Davis, H. (2009). Myth 7: Differentiation in the regular classroom is equivalent to gifted programs and is sufficient: Classroom teachers have the time, the skill and the will to differentiate adequately. *The Gifted Child Quarterly*, 53 (4), 251-253.

- Hertzog, N. B. (2003). Impact of gifted programs from the students' perspectives. *Gifted Child Quarterly*, 47 (2), 131-143.
- Hoffer, T. B. (1992). Middle school ability grouping and student achievement in science and mathematics. *Educational evaluation and policy analysis*, 14, 205–227.
- Hong, E., Greene, M. T. and Higgins, K. (2006). Instructional practices of teachers in general education and gifted resource rooms: Development and validation of the instructional practice questionnaire. *Gifted Child Quarterly*, 50 (2), 91-101.
- Hong, E., Greene, M. and Hartzell, S. (2011). Cognitive and motivational characteristics of elementary teachers in general education classrooms and in gifted programs. *Gifted child quarterly*, 55 (4), 250-264.
- Hoover, S. M., Sayler, M. and Feldhusen, J. F. (1993). Cluster grouping of gifted students at the elementary level. *Roeper Review*, 16 (1), 13-15.
- Hornstra, L., van der Veen, I. and Peetsma, T. (2017). Effects of full-time and part-time high-ability programs on developments in students' achievement emotions. *High Ability Studies*, 28 (2), 199-224.
- Johnsen, S. K., Haensly, P. A., Ryser, G. R. and Ford, R. F. (2002). Changing general education practices to adapt for gifted students. *Gifted Child Quarterly*, 46 (1), 45-63.
- Johnson, A. (2014). *Eylem araştırması el kitabı*. (Çev: Y. Uzuner ve M. Özten Anay). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Johnson, A. P. (2002). *A Short Guide to Action Research*. Boston: Allyn and Bacon.
- Kanlı, E. (2011). Üstün zekalı ve yeteneklilerin alan eğitiminde hızlandırma. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 85-104
- Kearney, K. (1996). Highly gifted children in full inclusion classrooms. *The Hollingworth Center for Highly Gifted Children*, 12 (4). <http://www.hollingworth.org/fullincl.html>. (Erişim Tarihi: 28.12.2015)
- Kettler, T. (2014). Critical thinking skills among elementary school students: Comparing identified gifted and general education student performance. *Gifted Child Quarterly*, 58 (2), 127-136.
- Kim, M. (2016). A Meta-Analysis of the effects of enrichment programs on gifted students. *Gifted Child Quarterly*, 60 (2), 102–116.
- Koshy, V. (2005). *Action research for improving practice*. London: Paul Chapman Publishing.

- Kulik, C. L. C. and Kulik, J. A. (1982). Effects of ability grouping on secondary school students: A meta-analysis of evaluation findings. *American Educational Research Journal*, 19, 415-428
- Kulik, J. A. and Kulik, C. L. C. (1984). Effects of accelerated instruction on students. *Review of Educational Research*, 54 (3), 409-425.
- Kulik, J. A. and Kulik, C.-L. C. (1992). Meta-analytic findings on grouping programs. *The Gifted Child Quarterly*, 36 (2), 73-77.
- Kulik, J. A. (2003). Grouping and tracking. N. Colangelo and G. A. Davis (Editörler.), *Handbook of gifted education* içinde (s. 268–281). Boston: Allyn and Baco
- Kuzu, A. (2005). *Oluşturmacılığa dayalı çevrimiçi destekli öğretim: Bir eylem araştırması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Lazzelle, L. (2015). *Student perceptions of engagement in part-time and full-time gifted programs*. Doctoral dissertation. Southwest Baptist University.
- Lipsey, M. W. and Wilson, D. B. (1993). The efficacy of psychological, educational and behavioral treatment: Confirmation from meta-analysis. *American Psychologist*, 48, 1181–1209.
- Long, L. C., Barnett, K. and Rogers, K. B. (2015). Exploring the relationship between principal, policy and gifted program scope and quality. *Journal for the Education of the Gifted*, 38 (2), 118-140.
- MacNaughton, G. and Hughes, P. (2009). *Doing action research in early childhood studies: A step by step guide*. Maidenhead: Open University Press.
- Marsh, H. W., Hau, K. and Craven, R. G. (2004). The big-fish–little-pond effect stands up to scrutiny. *American Psychologist*, 59, 268–271.
- Matthews, D. and Kitchen, J. (2007). Perceptions of students and teachers in public secondary schools. *Gifted Child Quarterly*, 5 (3), 256-270.
- McCulloch, A. C. (2010). *How Stakeholders Perceive Gifted Education: A Study of Beliefs Held by Stakeholders in Elementary Gifted Education Programs*. Doctoral dissertation. Capella University.
- MEB. (1991). *I. Özel Eğitim Konseyi, Üstün Yetenekli Çocuklar ve Eğitimleri*. Ankara: MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- MEB. (2006). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*. Ankara: MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.

- MEB. (2012). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*. Ankara: MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- MEB. (2013). *Üstün yetenekli bireyler strateji ve uygulama planı*. Ankara: MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- MEB. (2015a). *Destek eğitim odası açılması. Genelge 2015/15*. Ankara: MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- MEB. (2015b). *Destek Eğitim Odası Klavuzu*. Ankara: MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü..
- MEB. (2015c). *Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi*. Ankara: MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. S. Turan (Çev.Ed.), Ankara: Nobel Yayın.
- Mertler A. C. (2014). *Action research improving schools and empowering educators*. (4th ed.). UK: Sage Publications.
- Metin, N. (1999). *Üstün yetenekli çocuklar*. Ankara: Öz Aşama Matbaacılık.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2015). *Nitel veri analizi* (İkinci Baskıdan Çeviri). (Çev: S. Akbaba-Altun ve A. Ersoy). Ankara: Pegem A Akademi Yayınları.
- Mills, G. E. (2011). *Action research: A guide for the teacher researcher* (4th ed.). Boston: Pearson.
- Moon, S. M. (1996). Using the Purdue Three-Stage Model to facilitate local program evaluations. *Gifted Child Quarterly*, 40 (3), 121-128.
- Moon, S. M., Swift, M. and Shallenberger, A. (2002). Perceptions of a self-contained class for fourth- and fifth-grade students with high to extreme levels of intellectual giftedness. *Gifted Child Quarterly*, 46, 64-79.
- Moon, T.R., Tomlinson, C.A. and Callahan, C. M. (1995). *Academic diversity in the middle school: Results of a national survey of middle school administrators and teachers*. (NRC G/T Research Monograph No. 95124). Charlottesville, VA:University of Virginia.
- Morawska, A. and Sanders, M. R. (2009). Parenting gifted and talented children: Conceptual and empirical foundations. *Gifted Child Quarterly*, 53, 163–173.
- Morelock, M. J. and Morrison, K. (1999). Differentiating ‘developmentally appropriate’: The multidimensional curriculum model for young gifted children. *Roeper Review*, 21 (3), 195-200.

- Morgan, A. (2007). Experiences of a gifted and talented enrichment cluster for pupils aged five to seven. *British Journal of Special Education*, 34 (3), 144-153.
- Murphy, P. R. (2009). *Essays on gifted education's impact on student achievement*. The Florida State University.
- Nar, B. ve Tortop, H. S. (2017). Türkiye’de özel/üstün yetenekli öğrenciler için destek eğitim odası uygulaması: sorunlar ve öneriler. *Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (1), 83-97.
- National Association for Gifted Children. (2010). *Pre-K–Grade 12 Gifted Programming Standards: A blueprint for quality gifted education programs*. Washington, DC.
- National Association for Gifted Children and Council of State Directors of Programs for the Gifted. (2015). *State of the states in gifted education 2014–2015: National policy and practice data*. Washington, DC.
- Neihart, M. (2007). The socioaffective impact of acceleration and ability grouping: Recommendations for best practice. *The Gifted Child Quarterly*, 51 (4), 330-341.
- Oakes, J. (1990). Beyond tracking: Making the best of schools. *The 44th Annual NCPEA Conference*’da sunulan bildiri, California State University, Los Angeles.
- Olszewski-Kubilius, P. and Limburg-Weber, L. (2014). A research-based primer on terminology and educational options for gifted students. *Chicago, IL: Center for Talent Development at Northwestern University*. <http://www.ctd.northwestern.edu/resources/displayArticle/?id=2>. (Erişim tarihi: 15.01.2016)
- Osin, L. and Lesgold, A. (1996). A proposal for the reengineering of the educational system. *Review of educational research*, 66, 621–656.
- Özsoy, Y. (1996). *Özel eğitime muhtaç çocuklar: Özel eğitime giriş*. Ankara: Karatepe Yayınları.
- Passow, A. H. and Frasier, M. M. (1996). Toward improving identification of talent potential among minority and disadvantaged students. *Roeper Review*, 18, 198-202. doi: 10.1080/02783199609553734
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3. Baskı) [Elektronik Versiyon]. USA: Sage Yayınları.

- Pemik, K. (2017). *Üstün yetenekli öğrencilere destek odasında verilen eğitime ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Persson, R. S. (2010). Experiences of intellectually gifted students in an egalitarian and inclusive educational system: A survey study. *Journal for the Education of the Gifted*, 33 (4), 536-569.
- Peterson, J. S. (2009). Myth 17: Gifted and talented individuals do not have unique social and emotional needs. *Gifted Child Quarterly*, 53, 280–282.
- Pijl, S. J., Frostad, P. and Flem, A. (2008). The social position of pupils with special needs in regular schools. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 52 (4), 387-405.
- Plucker, J. A., Robinson, N. M., Greenspon, T. S., Feldhusen, J. F., McCoach, B. and Subotnik, R.R. (2004). It's not how the pond makes you feel, but rather how high you can jump. *American Psychologist*, 59, 268–269.
- Preckel, F., Götz, T. and Frenzel, A. (2010). Ability grouping of gifted students: Effects on academic self-concept and boredom. *British Journal of Educational Psychology*, 80 (3), 451-472.
- Rafferty, E. F. (1996). *The effect of gifted pull-out programming services on the emotional, social and intellectual well-being of middle school students*. Doctoral dissertation. St. Louis: Maryville University.
- Renzulli, J. S. (1987). The positive side of pull-out programs. *Journal for the Education of the Gifted*, 10 (4), 245-254.
- Renzulli, J. S., Smith, L. A. and Reis, S. M. (1982). Curriculum compacting: An essential strategy for working with gifted students. *The Elementary School Journal*, 82, 185–194.
- Renzulli, J. S. and Reis, S. M. (1991). The reform movement and the quiet crisis in gifted education. *Gifted Child Quarterly*, 35 (1), 26-35.
- Renzulli, J. S. and Reis, S. M. (2000). The Schoolwide Enrichment Model. K. A. Heller, F. J. Mönks, R. J. Sternberg and R. F. Subotnik (Editörler.), *International handbook of giftedness and talent* içinde (s. 367-382). Oxford, UK: Elsevier Science Ltd.
- Ritrievi, G. G. (1988). *An investigation of the pull-out model utilized in elementary gifted programs*. Doctoral dissertation. Lehigh University.

- Robinson, A. and Moon, S. M. (2003). A national study of local and state advocacy in gifted education. *Gifted Child Quarterly*, 47 (1), 8-25.
- Rogers, K. B. (1991). *The relationship of grouping practices to the education of the gifted and talented learner (RBDM 9102)*. The National Research Center on the Gifted and Talented, University of Connecticut, Storrs, CT.
- Rogers, K. B. (1993). Grouping the gifted and talented: Questions and answers. *Roeper Review*, 24 (3), 103-107.
- Rogers, K. B. (2002). *Re-forming gifted education: Matching the program to the child*. Scottsdale, AZ: Great Potential Press.
- Rogers, K. B. (2007). Lessons learned about educating the gifted and talented: A synthesis of the research on educational practice. *The Gifted Child Quarterly*, 51 (4), 382-396.
- Rose, K. K., Barahona, D. and Muro, J. (2017). Peer perceptions of students receiving pull-out services in elementary school: A multi-age study. *International Journal of Inclusive Education*, 21 (4), 376-388.
- Sak, U. (2009). *Üstün Yetenekliler Eğitim Programları*. Ankara: Maya Akademi.
- Sak, U. (2014). *Üstün zekalılar: özellikleri, tanılanmaları, eğitimleri*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Sak, U. (2013). Üstün Yetenekliler Eğitim Programları Modeli (ÜYEP) ve sosyal geçerliliği. *Eğitim ve Bilim*, 38 (169), 51-61.
- Saranlı, A.G. (2017). Okul Öncesi Dönemdeki Erken Müdahale Uygulamalarına Farklı Bir Bakış: Üstün Yetenekli Çocuklar için Erken Zenginleştirme. *Eğitim ve Bilim*, 42 (190), 343-359.
- Sayler, M. F. and Brookshire, W. K. (1993). Social, emotional and behavioral adjustment of accelerated students, students in gifted classes and regular students in eighth grade. *Gifted Child Quarterly*, 37 (4), 150-154.
- Schiever, S. W. and Maker, C. J. (2003). New directions in enrichment and acceleration. N. Colangelo and G. A. Davis (Editörler), *Handbook of Gifted Education* içinde (s. 163-174). Boston: Pearson.
- Schlichter, C. H. (2009). Talents Unlimited: Thinking skills instruction for all students. J. S. Renzulli, E. J. Gubbins, K. S. McMillen, R. D. Eckert and C. A. Little (Editörler), *Systems and models for developing programs for the gifted and talented* içinde (s. 433-457). Mansfield Center, CT: Creative Learning Press.

- Shields, C. M. (2002). A comparison study of student attitudes and perceptions in homogeneous and heterogeneous classrooms. *Roeper Review*, 24 (3), 115-119.
- Shore, B. M., Cornell, D. G., Robinson, A. and Ward. VS. (1991). *Recommended practices in gifted education: A critical analysis*. NY: Teachers College Press.
- Silverman, L. K. (1998). Through the lens of giftedness. *Roeper Review*, 20 (February), 204-210.
- Slavin, R. E. (1990). Point-counterpoint: ability grouping, cooperative learning and the gifted. *Journal for the Education of the Gifted*, 14 (1), 3-8.
- Southern, W. T., Jones, E. D., and Stanley, J. C. (1993). Acceleration and enrichment: The context and development of program options. K. A. Heller, F. J. Mönks and A. H. Passow (Editörler.), *International handbook of research and development of giftedness and talent* içinde (s. 387–405). New York: Pergamon.
- Steenbergen-Hu, S. and Moon, S. M. (2011). The effects of acceleration on high-ability learners: A meta-analysis. *Gifted Child Quarterly*, 55 (1), 39-53.
- Stringer, E.T. (2007). *Action research* (3rd ed.). Sage Publications: California.
- Subotnik, R. F., Olszewski-Kubilius, P. and Worrell, F. C. (2012). A proposed direction forward for gifted education based on psychological science. *The Gifted Child Quarterly*, 56 (4), 176.
- Süel, E. (2017). Üstün yetenekli Öğrenciler İçin Destek Eğitim Odası. M.Z. Leana-Taşçılar (ed.), *Üstün yetenekli Çocukların Psikolojisi: Teoriden Uygulamaya* içinde (s.329-362). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Swiatek, M. A. and Lupkowski-Shoplik, A. (2003). Elementary and middle school student participation in gifted programs: Are gifted students underserved? *Gifted Child Quarterly*, 47 (2), 118-130.
- Şahin, F. (2012). *Sınıf öğretmenlerine üstün yetenekli öğrenciler ve özellikleri hakkında bilgi düzeylerini artırmaya yönelik verilen bir eğitim programının etkililiği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şahin, F. (2015). Üstün zekalı öğrencilerin eğitimine yönelik eğitsel stratejiler. F. Şahin (Ed.), *Üstün Zekalı ve Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitimi* içinde (s.3-20). Ankara: Pegem Akademi.
- Taylor, C., Wilkie, M. and Baser, J. (2006). *Doing action research: A guide for school support staff*. Sage Publications, London.

- Tieso, C. L. (2003). Ability grouping is not just tracking anymore. *Roeper Review*, 26 (1), 29-36.
- Tomal, D. R. (2010). *Action Research for Educators* (2. Baskı) [Elektronik Versiyon]. New York: Rowman and Littlefield Yayınları.
- Tomlinson, C. A., Brighton, C., Hertberg, H., Callahan, C. M., Moon, T. R. and Brimijoin, K. (2003). Differentiating instruction in response to student readiness, interest and learning profile in academically diverse classrooms: A review of literature. *Journal for the Education of the Gifted*, 27, 119–145.
- Tortop, H. S. ve Dinçer, S. (2016). Destek eğitim odalarında üstün/üstün yetenekli öğrencilerle çalışan sınıf öğretmenlerinin uygulama hakkındaki görüşleri. *Üstün Yetenekliler Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 4 (2), 11-28.
- Uzuner, Y. (2005). Özel eğitimden örneklerle eylem araştırmaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 6 (2), 1-12.
- Uzuner, Y. ve Özten-Anay, M. (2014). *Eylem araştırması el kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- van der Meulen, R. T., van der Bruggen, C. O., Spilt, J. L., Verouden, J., Berkhout, M. and Bögels, S. M. (2014). The Pullout Program Day a Week School for Gifted Children: Effects on Social-Emotional and Academic Functioning. *Child and Youth Care Forum*, 1-28.
- VanTassel-Baska, J. (1986). Effective curriculum and instructional models for talented students. *Gifted Child Quarterly*, 30 (4), 164-169.
- VanTassel-Baska, J. (1987). The ineffectiveness of the pull-out model in gifted education: A minority perspective. *Journal for the Education of the Gifted*, 10 (4), 255–64.
- Van Tassel-Baska, J. (2006). A content analysis of evaluation findings across 20 gifted programs: A clarion call for enhanced gifted program development. *The Gifted Child Quarterly*, 50 (3), 199-215,273.
- VanTassel-Baska, J. (2009). Myth 12: Gifted programs should stick out like a sore thumb. *Gifted Child Quarterly*, 53 (4) 266–8.
- VanTassel-Baska, J. and Little, C. (2003). *Content-based curriculum for gifted learners*. Austin, TX: Prufrock.
- VanTassel-Baska, J. and Stambaugh, T. (2005). Challenges and possibilities for serving gifted learners in the regular classroom. *Theory Into Practice*, 44 (3), 211-217.

- Vaughn, V., Feldhusen, J. F. and Asher, J.W. (1991). Meta-analysis and review of research on pull-out programs in gifted education. *Gifted Child Quarterly*, 35, 92–98.
- Vecchiarelli, M.J. (1998). *A longitudinal study of the effects of the Mesa Public Schools elementary gifted resource program*. Doctoral dissertation. Arizona: Arizona State University.
- Verduin, T. L. and Kendall, P. C. (2008). Peer perceptions and liking of children with anxiety disorders. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 36 (4), 459-469.
- Walker, S.Y. (2002). *The survival guide for parents of gifted kids: How to understand, live with and stick up for your gifted child*. Minneapolis, MN: Free Spirit Publishing.
- Webb, J. T., Amend, E. R., Webb, N. E., Goerss, J., Beljan, P. and Olenchak, F. R. (2005). *Misdiagnosis and dual diagnoses of gifted children and adults: ADHD, Bipolar, OCD, Asperger's, Depression and other disorders*. Scottsdale, AZ: Great Potential Press.
- Weber, C. L., Johnson, L. and Tripp, S. (2013). Implementing differentiation: A school's journey. *Gifted Child Today*, 36 (3), 179-186.
- Westberg, K. L. (2010). Young creative producers: Twenty-five years later. *Gifted Education International*, 26 (2-3), 261-270.
- Winebrenner, S. (2000). Gifted students need an education, too. *Educational leadership*, 58, 52–56.
- Yang, Y., Gentry, M. and Choi, Y. O. (2012). Gifted students' perceptions of the regular classes and pull-out programs in South Korea. *Journal of Advanced Academics*, 23, 270–287. doi:10.1177/1932202X12451021.
- Yavuz, O. ve Yavuz, Y. (2016). Destek Eğitim Odasında Uygulanan Etkinliklerin İlkokul Düzeyindeki Üstün Yetenekli Öğrencilerin Yaratıcılık Becerilerine Etkisi. *Üstün Yetenekliler Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 1-13.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10.Baskı). Ankara: SeçkinYayıncılık.
- Yin, (2012). *Applications of case study research* (3rd ed.). Los Angeles: Sage Publications.

- Zeidner, M. and Schleyer, E. J. (1999a). The effects of educational context on individual difference variables, self-perceptions of giftedness and school attitudes in gifted adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 28 (6), 687-703.
- Zeidner, M. and Schleyer, E. J. (1999b). Evaluating the effects of full-time vs part-time educational programs for the gifted: Affective outcomes and policy considerations. *Evaluation and Program Planning*, 22 (4), 413-427.
- Zubal, P. C. (2015). *Middle school gifted students' academic achievement and perceptions of cognitive and affective experiences with participation in full-time or part-time gifted program service delivery models*. Doctoral dissertation. Florida Gulf Coast University.

Ek-1. Eğitimde İş Birliği Protokolü

T.C.
TEPEBAŞI KAYMAKAMLIĞI
Eskişehir Ticaret Borsası İlkokulu Müdürlüğü

K.Kodu: 703326
Sayı :59009231/ 604. /33
Konu : "Destek Eğitimi Odası" Projesi.

11/12/ 2014

TEPEBAŞI İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
(Strateji Bürosu)

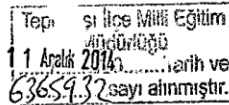
İlgi: 05.12.2014 tarih ve 604/6122199 sayılı yazınız.

İlgili yazınız gereğince Ticaret Borsası İlkokulu' unda üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi için destek eğitim odasını kurmuş bulunmaktayız.Bundan sonraki aşamada

1. Üstün yetenekli öğrencilerin tanınması.
2. Öğretmenlerin eğitimi
3. Üstün yetenekli öğrenciler için program geliştirilmesi çalışması yapılacaktır.

Söz konusu çalışmaların Anadolu Üniversitesi üstün yetenekliler Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin danışmanlığı ve iş birliği ile yürütülmesi destek Eğitimi programlarının ve öğrenci tanınmalarının alt yapısının merkezinde yapacağı çalışmalarla oluşturulması,destek eğitimi programlarımızın bilimsel ve en verimli şekilde yürütülmesi için gerekli olacaktır. Bu amaçla üstün yetenekliler Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin desteklerini almak üzere Anadolu Üniversitesi ile işbirliği protokolünün yapılması için uygun olacaktır.

Bilgilerinize arz ederim.

İbrahim Taşdemir
İbrahim TAŞDEMİR
Okul Müdürü

Mustafa DEMİREL
Müdür

ESKİŞEHİR TİCARET ODASI İLKOKULU
Adres : Batıkent Mah. Donatım sokak No:4 Tepebaşı/ Eskişehir
Tel : 0(222) 315 1056
Faks : 0(222) 315 1266
OKUL E-MAIL: 703326@meb.k12.tr

Ek-1. Eğitimde İş Birliği Protokolü (Devamı)

**ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
ÜSTÜN YETENEKLİLER EĞİTİMİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
İLE TEPEBAŞI İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ ARASINDA EĞİTİMDE
İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜ**

AMAC

Madde 1. Bu protokolün amacı; Eskişehir ili sınırları içerisinde yer alan Tepebaşı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Eskişehir Ticaret Borsası İlkokulu'nda uygulamaya konulan üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi projesinin yürütülmesinde, taraflar arasında iş birliği esaslarını düzenlemektedir.

KAPSAM

Madde 2. Bu protokol; Eskişehir Ticaret Borsası İlkokulu'nda uygulamaya konulan üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi projesi çerçevesinde, üstün zekâlı öğrencilerin tanınması ve seçimi, müfredat geliştirilmesi, öğretmen eğitimi, eğitim-öğretim sürecinin değerlendirilmesi ve eğitim ortamının düzenlenmesi gibi proje süresince yapılacak uygulamalara ilişkin esas ve yükümlülükleri kapsar.

DAYANAK

Madde 3. Bu protokol, 12.01.1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 90.02.2012 tarihli ve 28199 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliği, 31.05.2006 tarih ve 26184 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa dayanılarak hazırlanmıştır.

TANIMLAR

Madde 4. Bu protokolde adı geçen;

Bakanlık	: Milli Eğitim Bakanlığı'nı,
Üniversite	: Anadolu Üniversitesi'ni,
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	: Tepebaşı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nü,
Merkez	: Üstün Yetenekliler Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'ni,
Okul	: Eskişehir Ticaret Borsası İlkokulu'nu,
Proje	: Üstün Yeteneklilerin Eğitimi Projesi'ni ifade eder.

TARAFLAR

Madde 5. Bu Protokolün tarafları, Anadolu Üniversitesi (Üstün Yetenekliler Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi) ve Tepebaşı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'dür (Eskişehir Ticaret Borsası İlkokulu).

Ek-2. Demografik Bilgi Formu Örneği*

VELİ BİLGİ FORMU

Sayın katılımcı,
Aşağıda dolduracağınız demografik bilgileriniz, okulda üstün yeteneklilere yönelik başlatılan destek eğitim odası uygulamasının işleyişi incelemek ve geliştirmek amacıyla hazırlanmakta ona *Üstün zekâlı öğrencilere sunulan destek eğitim odası hizmetlerinin planlanması: bir eylem araştırması* adlı doktora tezi için gönüllü katılım göstermeyi kabul ettiğiniz veri toplama süreci için istenmektedir. Veriler araştırma dışında herhangi bir amaçla veya bireysel olarak kullanılmayacaktır.

Danışman
Doç.Dr. Hasan GÜRGÜR

Araştırma Yürütücüsü
Arş.Gör.Ercan ÖPENGİN

Görüşme Tarihi:

Adı- Soyadı:

Öğrencinin Adı Soyadı:

Anne

Eğitim Durumu:

Yaş:

Meslek:

Baba

Eğitim Durumu:

Yaş:

Meslek:

Çocuk Sayısı:

Öğrenci kaçınıcı çocuk:

Anne baba ayrı mı:

Evde kimler yaşıyor:

*Bu doktora tezinin başlığı tez savunması sırasında değiştirilmiştir.

Veli Görüşme Soruları
(Mevcut Durum Belirleme Aşaması)

SORULAR

1. Çocuğunuzun öğrenme özellikleri hakkında bilgi verebilir misiniz?
2. Üstün yetenekli çocuk deyince aklınıza neler geliyor?
3. Çocuğunuzun destek eğitim odasına devam etmesine ilişkin görüş ve düşünceleriniz nelerdir?
4. Destek eğitim odası uygulamasının çocuğunuza nasıl bir katkı sunmasını bekliyorsunuz?

Öğrenci Görüşme Soruları
(Mevcut Durum Belirleme Aşaması)

SORULAR

1. Destek eğitim odasında ders alacak olmayı nasıl değerlendiriyorsun?
2. Destek Eğitim odasına başlamana arkadaşların nasıl tepkiler verdi?
3. Destek eğitim odasında ne tür etkinlikler yapılmasını istersin?
4. Başka ne söylemek istersin?

Sınıf Öğretmeni Görüşme Soruları
(Mevcut Durum Belirleme Aşaması)

SORULAR

1. Üstün yetenekli kavramına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
2. Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimlerinin nasıl olması gerektiğini düşünüyorsunuz?
3. Üstün yeteneklilerin eğitiminde destek eğitim odası uygulamasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
4. Destek eğitim odası uygulamasından beklentileriniz nelerdir?
5. Destek eğitim odası uygulamalarının başarıya ulaşması için ne tür katkılar sunabilirsiniz?

Destek Eğitim Odası Öğretmeni Görüşme Soruları
(Mevcut Durum Belirleme Aşaması)

SORULAR

1. Üstün yetenekli kavramına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
2. Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimlerinin nasıl olması gerektiğini düşünüyorsunuz?
3. Üstün yeteneklilerin eğitime ilişkin deneyimleriniz var mı?
4. Üstün yeteneklilerin eğitiminde destek eğitim odası uygulamasına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
5. Destek eğitim odası uygulamasından beklentileriniz nelerdir?

Okul Müdürü Görüşme Soruları
(Mevcut Durum Belirleme Aşaması)

SORULAR

1. Üstün yetenekli kavramına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
2. Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimlerinin nasıl olması gerektiğini düşünüyorsunuz?
3. Üstün yeteneklilerin eğitime ilişkin deneyimleriniz var mı?
4. Üstün yeteneklilerin eğitiminde destek eğitim odası uygulaması hakkında görüşleriniz nelerdir?
5. Destek eğitim odası uygulamasından beklentileriniz nelerdir?

**DESTEK EğİTİM ODASI UYGULAMASI
ÖğRENCİ HAFTALIK DEğERLENDİRME FORMU**

Tarih:

Sevgili Öğrencimiz, bu hafta destek eğitim odası derslerinde yaptığınız etkinliklere ilişkin düşüncelerini, aşağıdaki sorular doğrultusunda bizimle paylaşmanı istiyoruz.

SORULAR

1. Bu hafta destek eğitim odasında işlediklerinizden hatırladıkların nelerdir?
2. Destek eğitim odasında yaşadıklarınızdan hatırladıkların nelerdir?
3. Bu hafta yeni neler öğrendiğini düşünüyorsun?
4. Bu hafta öğrendiklerinden sana ilginç gelen neler oldu?
5. Bu hafta işlenen derslerden anlamadığın konular nelerdir?
6. Bu hafta destek eğitim odasında ne tür olumsuzluklar deneyimledin?
7. Ders işleyişine yönelik farklı önerilerin nelerdir?

2. SINIF BİLİM VE BEN DERSİ

TEMA ADI:	ETKİNLİK ADI:	MEB/ALAN KAZANIMI	ÜYEP KAZANIMI
Bilim Nedir?	Farklı ortamlarda yetişen bitki gözlemi	Bitkinin gelişimini gözlemler.	YY3. Tohumun çimlenmesini ve bitkinin gelişmesini etkileyen etmenler üzerine hipotezler kurar. AY4. Kurduğu hipotezleri kanıtlayan deney düzenekleri tasarlar. AY6. Deneyde elde edilen sonuçları hipotez ile karşılaştırarak hipotezin doğruluğunu değerlendirir.
	İcat, buluş, bilim okuryazarlığı, bilim iletişim araçları	İcat ve buluşa örnekler verir. Bilim iletişim araçlarını tanıır.	YY3. İcat ile buluş arasındaki ilişkiyi ve farkı belirler. AY1. Bilim okuryazarlığını fark eder. AY1. Okuryazarlık ile bilim okuryazarlığı arasındaki farklar ile ilgili öngörülerde bulunur. AY1. Bilim iletişim araçlarına günlük hayattan örnekler verir. AY1. Ünlü bilim insanlarının icat ve buluşlarını eşleştirir. AY1. Bilim ve teknolojinin hayatımızdaki önemini fark eder.
	Neler öğrendik?	İcat ile buluşları fark eder.	AY1. Verilen örneklerdeki icat ve buluşları eşleştirir. AY1. Nasıl gözlem yapılacağını kavrar.
	Ekosistem	Ekosistemi ve öğelerini tanıır.	AY1. Ekosistemi oluşturan canlı ve cansız varlıkları fark eder. AY8. Ekosistemdeki canlıları beslenme çeşitlerine göre sınıflandırır.
	Besin zinciri ve enerji piramidi	Besin zincirini tanıır.	AY1. Besin piramidinin basamaklarını oluşturan canlıları fark eder.

Ekosistemler			AY3. Solunum ve fotosentezin canlılar için yapılma nedenlerini bilir.
	Neler öğrendik?	Enerji dönüşümlerini kavrar.	AY1. Enerjinin yok olmadığını açıklar. AY1. Enerji çeşitlerinin günlük hayatta kullanıldıkları yerleri fark eder.
	Proje görevi: ekosistemimi tanıtıyorum		YY3. Bir ekosistemin canlı ve cansız etmenlerini ve ekosistemdeki besin zinciri hakkında fikir üretir.
Enerji	Enerji çeşitleri	Enerji çeşitlerini tanıır. Enerji dönüşümlerini kavrar.	AY7. Enerji çeşitlerini sınıflandırır.
	Enerji kaynakları	Enerji kaynaklarını fark eder.	AY1. Yenilenebilir ve yenilenemez enerji kaynaklarını belirler. YY3. Enerji tasarrufu problemine çözüm olacak fikirler üretir.
	Proje görevi: enerji dönüşümü	Enerji dönüşümlerini kavrar.	AY4. Bir enerji türünü başka bir enerji türüne dönüştüren bir taslak geliştirir.

Sınıf Öğretmenleri Görüşme Soruları
(Son Değerlendirme Süreci)

SORULAR

1. Okulda yürütülen üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim odası uygulamasına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - Verilen eğitimin içeriğine yönelik düşünceleriniz nelerdir?
 - Destek eğitim odasının fiziksel ortamına yönelik düşünceleriniz nelerdir?
 - Uygulamanın ders saatlerine ilişkin düşünceleriniz nedir?
 - Eğitim içeriğine yönelik öğrencilerinizin yansımaları nasıldı?
2. Uygulamanın sağladığı katkılar hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
 - Uygulamanın size ne tür katkıları oldu?
 - Uygulamanın sınıfınıza ne tür katkıları oldu?
 - DEO'ya devam eden öğrencilerinize akademik anlamda ne tür katkıları oldu?
 - DEO'ya devam eden öğrencilerinize sosyal anlamda ne tür katkıları oldu?
3. Destek eğitim odası uygulaması başlarken beklentileriniz nelerdi?
 - Beklentilerinizin karşılandığını düşünüyor musunuz?
 - Karşılanmadıysa hangi yönden eksik kaldığını düşünüyorsunuz?
4. Destek eğitim odası öğretmenine yönelik izlenimleriniz nelerdir?
 - Süreçte öğretmenin sizinle iletişimi nasıldı?
 - Öğretmenin ders işleyiş tarzına yönelik düşünceleriniz nelerdir?
 - Öğretmene ilişkin öğrencilerden nasıl dönütler aldınız?
 - Uygulamanın niteliğini arttırmak için öğretmene ne tür öneriler verirsiniz?
5. Uygulanma sürecinde herhangi bir sorunun yaşandığını düşünüyor musunuz?
 - Süreçte sınıf ortamını etkileyen sorunlar yaşandı mı?
 - Süreçte öğrencileri etkileyen sorunlar yaşandı mı?
 - Süreçte sizin (öğretmenlerin) yaşadığınız sorunlar nelerdi?
 - Sizce yaşanan bu sorunların sebepleri nelerdi?
 - Süreçte bu sorunlar nasıl çözüldü?
 - Bu sorununun çözümü için sizce farklı ne yapılabilirdi?
6. Üstün yeteneklilerin eğitiminde destek eğitim odası uygulamasının devamına yönelik düşünceleriniz nelerdir?
 - Sizce destek eğitim uygulaması devam etmeli mi? Neden?
 - Daha nitelikli olması için nasıl değişiklikler yapılmasını önerirsiniz?
 - Destek eğitim odası dışında nasıl bir model/program/ uygulama önerirsiniz?

Destek Eğitim Odası Öğretmeni Görüşme Soruları
(Son Değerlendirme Süreci)

SORULAR

1. Okulda yürütülen üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim odası uygulamasına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - Verilen eğitimin içeriğine yönelik düşünceleriniz nelerdir?
 - Destek eğitim odasının fiziksel ortamına yönelik düşünceleriniz nelerdir?
 - Uygulamanın ders saatlerine ilişkin düşünceleriniz nedir?
 - Eğitim içeriğine yönelik öğrencilerinizin yansıtmaları nasıldı?
2. Uygulamanın sağladığı katkılar hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
 - Uygulamanın size ne tür katkıları oldu?
 - Uygulamanın sınıfınıza ne tür katkıları oldu?
 - DEO'ya devam eden öğrencilerinize akademik anlamda ne tür katkıları oldu?
 - DEO'ya devam eden öğrencilerinize sosyal anlamda ne tür katkıları oldu?
3. Yürüttüğünüz destek eğitim odası uygulaması sürecine yönelik görüşleriniz nelerdir?
 - Uygulamanın başında beklentileriniz nelerdi?
 - Uygulamanın başında kaygılarınız nelerdi?
 - Varsa bunlar ne düzeyde giderildi?
4. Uygulanma sürecinde herhangi bir sorunun yaşandığını düşünüyor musunuz?
 - Süreçte sınıf ortamını etkileyen sorunlar yaşandı mı?
 - Süreçte öğrencileri etkileyen sorunlar yaşandı mı?
 - Süreçte sizin yaşadığınız sorunlar nelerdi?
 - Süreçte bu sorunlar nasıl çözüldü?
 - Bu sorununun çözümü için sizce farklı ne yapılabilirdi?
5. Uygulama sürecinde kendinize yönelik izlenimleriniz nelerdir?
 - Süreçte diğer paydaşlarla iletişiminiz nasıldı?
 - Öğrencilerle iletişiminiz nasıldı?
 - Ders işleme tarzınıza yönelik düşünceleriniz nelerdir?
6. Üstün yeteneklilerin eğitiminde destek eğitim odası uygulamasının devamına yönelik düşünceleriniz nelerdir?
 - Sizce destek eğitim uygulaması devam etmeli mi? Neden?
 - Daha nitelikli olması için nasıl değişiklikler yapılmasını önerirsiniz?
 - Destek eğitim odası dışında nasıl bir model/program/ uygulama önerirsiniz?

Okul Müdürü Görüşme Soruları
(Son Değerlendirme Süreci)

SORULAR

1. Okulda yürütülen üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim odası uygulamasına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - Destek eğitim odası uygulamasının yasal dayanakları nelerdir?
 - Verilen eğitimin içeriğine yönelik düşünceleriniz nelerdir?
 - Destek eğitim odasının fiziksel ortamına yönelik düşünceleriniz nelerdir? (ortamı nasıl düzenlediniz?)
 - Uygulamanın ders saatlerine ilişkin düşünceleriniz nedir?
2. Uygulamanın sağladığı katkılar hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
 - Uygulamanın size ne tür katkıları oldu?
 - Uygulamanın okulunuza ne tür katkıları oldu?
 - DEO'ya devam eden öğrencilere ne tür katkıları oldu?
3. Uygulama sürecinde okul idaresine ya da size iletilen herhangi bir sorun oldu mu?
 - Varsa, sorunlar daha çok kimler tarafından iletilirdi?
 - Sorunlar hangi konulara ilişkindi?
 - Sizce yaşanan bu sorunların sebepleri nelerdi?
 - Süreçte bu sorunlar nasıl çözüldü?
 - Bu sorununun çözümü için sizce farklı ne yapılabilirdi?
4. Üstün yeteneklilerin eğitiminde destek eğitim odası uygulamasının devamına yönelik düşünceleriniz nelerdir?
 - Sizce destek eğitim uygulaması devam etmeli mi? Neden?
 - Daha nitelikli olması için nasıl değişiklikler yapılmasını önerirsiniz?
 - Destek eğitim odası dışında nasıl bir model/program/ uygulama önerirsiniz?

Veli Görüşme Soruları
(Son Değerlendirme Süreci)

SORULAR

1. Çocuğunuzun devam ettiğı okulda yürütölen üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim odası uygulamasına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - Verilen eğitimin içeriğine yönelik düşönceleriniz nelerdir?
 - Destek eğitim odasının fiziksel ortamına yönelik düşönceleriniz nelerdir?
 - Uygulamanın ders saatlerine ilişkin düşönceleriniz nedir?
 - Eğitim içeriğine yönelik çocuğunuzun yansıtmaları nasıldı?
2. Uygulamanın çocuğunuza sağladığı katkılar hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
 - Uygulamanın çocuğunuza akademik anlamda ne tür katkıları oldu?
 - Uygulamanın çocuğunuza sosyal anlamda ne tür katkıları oldu?
3. Destek eğitim odası uygulaması başlarken beklentileriniz nelerdi?
 - Beklentilerinizin karşılandığını düşünöyor musunuz?
 - Karşılanmadıysa hangi yönden eksik kaldığını düşünöyorsunuz?
4. Destek eğitim odası öğretmenine yönelik izlenimleriniz nelerdir?
 - Süreçte öğretmenin sizinle iletişimi nasıldı?
 - Öğretmenin programı uygulama tarzına yönelik düşönceleriniz nelerdir?
 - Öğretmene ilişkin çocuğunuzdan nasıl dönötler aldınız?
 - Uygulamanın niteliğini arttırmak için öğretmene ne tür öneriler verirsiniz?
5. Uygulanma sürecinde herhangi bir sorunun yaşadığını düşünöyor musunuz?
 - Sizce süreçte çocuğunuz ile ilgili yaşanan sorunlar nelerdi?
 - Sizce öğretmenlere ilişkin yaşanan sorunlar nelerdi?
 - Süreçte sizin (veliler) yaşadığınız sorunlar nelerdi?
 - Sizce yaşanan bu sorunların sebepleri nelerdi?
 - Süreçte bu sorunlar nasıl çözüldü?
 - Bu sorununun çözümü için sizce farklı ne yapılabilirdi?
6. Üstün yeteneklilerin eğitiminde destek eğitim odası uygulamasının devamına yönelik düşönceleriniz nelerdir?
 - Sizce destek eğitim uygulaması devam etmeli mi? Neden?
 - Daha nitelikli olması için nasıl değışiklikler yapılmasını önerirsiniz?
 - Destek eğitim odası dışında nasıl bir model/program/ uygulama önerirsiniz?

Okul Rehber Öğretmeni Görüşme Soruları
(Son Değerlendirme Süreci)

SORULAR

1. Okulda yürütülen üstün yeteneklilere yönelik destek eğitim odası uygulamasına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - Sizce destek eğitim odası gerekli miydi?
 - Verilen eğitimin içeriğine yönelik düşünceleriniz nelerdir?
 - Destek eğitim odasının fiziksel ortamına yönelik düşünceleriniz nelerdir?
 - Uygulamanın ders saatlerine ilişkin düşünceleriniz nedir?
2. Uygulamanın sağladığı katkılar hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
 - Uygulamanın sizce ne tür katkıları oldu?
 - Uygulamanın sınıf ortamlarına ne tür katkıları oldu?
 - Uygulamaya devam eden öğrencilere sosyal anlamda ne tür katkıları oldu?
3. Destek eğitim odası uygulaması başlarken ne tür beklentiler vardı?
 - Beklentilerin karşılandığını düşünüyor musunuz?
 - Karşılanmadıysa hangi yönden eksik kaldığını düşünüyorsunuz?
4. Uygulanma sürecinde Rehberlik servisine ya da size iletilen herhangi bir sorun oldu mu?
 - Varsa, sorunlar daha çok kimler tarafından iletildi?
 - Sorunlar hangi konulara ilişkindi?
 - Sizce yaşanan bu sorunların sebepleri nelerdi?
 - Süreçte bu sorunlar nasıl çözüldü?
 - Bu sorununun çözümü için sizce farklı ne yapılabilirdi?
5. Üstün yeteneklilerin eğitiminde destek eğitim odası uygulamasının devamına yönelik düşünceleriniz nelerdir?
 - Sizce destek eğitim uygulaması devam etmeli mi? Neden?
 - Daha nitelikli olması için ne tür değişiklikler yapılmasını önerirsiniz?
 - Destek eğitim odası dışında nasıl bir model/program/uygulama önerirsiniz?

Öğrencilerle Görüşme Soruları
(Son Değerlendirme Süreci)

SORULAR

1. Katılmış olduğunuz destek eğitim odası uygulamasına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - Bu odada sizinle yapılan çalışmalar ile ilgili ne düşünüyorsunuz?
 - Bu odanın düzeni ile ilgili ne düşünüyorsunuz?
 - Bu odada haftalık geçirdiğiniz süreler ile ilgili ne düşünüyorsunuz?
2. Uygulamanın size sağladığı katkılar hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
 - Sizce uygulamanın derslerde başarınıza ne tür katkıları oldu?
 - Sizce uygulamanın sosyal ilişkilerinize ne tür katkıları oldu?
3. Destek eğitim odası uygulaması başlarken ne bekliyordunuz?
 - Beklentileriniz karşılandı mı?
4. Destek eğitim odasında sizlere ders veren öğretmen ile ilgili ne düşünüyorsunuz?
5. Destek eğitim odası ile ilgili yaşadığınız sorunlar oldu mu?
 - Olduysa sorunlar nelerdir?
 - Sizce sorunların nedenleri nelerdir?
 - Yaşanan sorunlar çözüldü mü? Nasıl çözüldü?
6. Sizler bir okulda yönetici veya öğretmen olsanız böyle bir uygulamayı nasıl planlardınız?